

KATOLISEN KIRKON KATEKISMUksen

KOMPENDIUM

Katolinen tiedotuskeskus 2013

KATOLISEN KIRKON
KATEKISMUKSEN

KOMPENDIUM

Katolinen tiedotuskeskus 2013

Kannen ja etusivun logo on piirretty Domitillan katakombissa sijaitsevan, 200-luvulta peräisin olevan kristillisen hautakiven kuvan mukaan. Kristityt käyttivät tätä alkuperältään oletettavasti pakanallista kuvaa paimenten elämästä symbolisoimaan sitä lepoa ja autuutta, jonka kuolleet saavuttavat iankaikkisessa elämässä.

Tämä kuva viittaa myös siihen, mikä on luonteenomaista tälle kompendiumille: Kristus, hyvä paimen, johtaa ja vartioi uskoviaan (lammas) auktoriteetillaan (paimensauva), vetää heitä puoleensa harmonisella totuudella (huilu) ja antaa heidän levätä ”elämän puun” varjossa, hänen ristinsä, joka avaa paratiisin portit.

Alkuperäinen teksti:

© 2005 Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano. Libreria Editrice Vaticana omnia vindicat iura. Sine eiusdem licentia scripto data nemini liceat hunc Compendium denuo imprimere aut in aliam linguam vertere.

Suomalainen laitos:

© 2013 Katolinen tiedotuskeskus, Pyhän Henrikin aukio 1 B, 00140 Helsinki, info@katolinen.fi, sekä Libreria Editrice Vaticana. Paino: Otavan Kirjapaino Oy, Keuruu 2013. ISBN-13: 978-952-9627-82-0.

SISÄLLYS

Motu proprio	9
Johdanto	15

ENSIMMÄINEN OSA USKONTUNNUSTUS

Ensimmäinen jakso: ”Minä uskon” – ”Me uskomme”	23
---	-----------

Ensimmäinen luku: Ihminen on ”jumalakykyinen”	25
Toinen luku: Jumala tulee kohtaamaan ihmistä	26
Jumalan ilmoitus	26
Jumalan ilmoituksen eteenpäin välittäminen	28
Pyhä Raamattu	29
Kolmas luku: Ihmisen vastaus Jumalalle	31
Minä uskon	31
Me uskomme	32

Toinen jakso: Kristillinen uskontunnustus	35
--	-----------

Uskontunnustus (Credo)	37
Ensimmäinen luku: Minä uskon Jumalaan, Isään	41
Uskontunnustukset	
”Minä uskon Jumalaan, Isään kaikkivaltiaaseen, taivaan ja maan Luojaan”	41
– Taivas ja maa	47
– Ihminen	48
– Syntiinlankeemus	50
Toinen luku: Minä uskon Jeesukseen Kristukseen,	
Jumalan ainosyntyiseen Poikaan	52
”Ja Jeesukseen Kristukseen, Jumalan ainoaan Poikaan, meidän Herraamme”	52
”Jeesus Kristus ... sikisi Pyhästä Hengestä, syntyi Neitsyt Mariasta”	53
”Jeesus Kristus ... kärsi Pontius Pilatuksen aikana, ristinnaulittiin, kuoli ja haudattiin”	60
”Jeesus Kristus ... astui alas tuonelaan, nousi kolmantena päivänä kuolleista”	63
”Jeesus Kristus ... astui ylös taivasiin, istuu Jumalan, Isän kaikkivaltiaan oikealla puolella”	65
”ja on sieltä tuleva tuomitsemaan eläviä ja kuolleita”	65
Kolmas luku: Minä uskon Pyhään Henkeen	66
”Minä uskon Pyhään Henkeen”	66

”Minä uskon ... pyhän katolisen kirkon”	69
– Kirkko Jumalan suunnitelmassa	69
– Kirkko – Jumalan kansa, Kristuksen ruumis,	
Pyhän Hengen temppeli	71
– Yksi, pyhä, katolinen ja apostolinen kirkko	72
– Uskovat – hierarkia, maallikot, Jumalalle vihitty elämä	77
”Minä uskon ... pyhän yhteyden”	80
– Maria – Kristuksen äiti, kirkon äiti	81
”Minä uskon ... syntien anteeksiantamisen”	82
”Minä uskon ... ruumiin (lihan) ylösnousemisen”	82
”Minä uskon ... iankaikkisen elämän”	83
”Aamen”	86

TOINEN OSA KRISTILLISEN SALAISUUDEN VIETTO

Ensimmäinen jakso: Sakramentaalinen pelastustalous	91
Ensimmäinen luku: Pääsiäissalaisuus kirkon aikakaudella	94
Liturgia – Pyhän Kolminaisuuden teko	94
Pääsiäissalaisuus kirkon sakramenteissa	94
Toinen luku: Pääsiäissalaisuuden sakramentaalinen vietto	97
Kirkon liturgian viettäminen	97
– Kuka viettää liturgiaa?	97
– Kuinka liturgiaa vietetään?	97
– Milloin liturgiaa vietetään?	99
– Missä liturgiaa vietetään?	99
– Liturgian moninaisuus – salaisuuden ykseys	100
Toinen jakso: Kirkon seitsemän sakramenttia	101
Ensimmäinen luku: Kristillisen initiaation sakramentit	103
Kasteen sakramentti	103
Vahvistuksen sakramentti	106
Eukaristian sakramentti	107
Toinen luku: Parantumisen sakramentit	113
Parannuksen ja sovituksen sakramentti	113
Sairaiden voitelun sakramentti	117
Kolmas luku: Yhteyttä ja lähetystehtävää palvelevat sakramentit	119
Vihkimyksen sakramentti	119
Avioliiton sakramentti	122
Neljäs luku: Muut liturgiset vietot	126
Sakramentaalit	126
Kristilliset hautajaiset	126

KOLMAS OSA ELÄMÄ KRISTUKSESSA

Ensimmäinen jakso:

Ihmisen kutsumus: Elämä Pyhässä Hengessä	133
Ensimmäinen luku: Ihmispersoonan arvokkuus	135
Ihminen: Jumalan kuva	135
Kutsumuksemme autuuteen	135
Ihmisen vapaus	136
Passioiden (intohimojen) moraalisuus	138
Omatunto	139
Hyveet	140
Synti	142
Toinen luku: Ihmisyhteisö	144
Yksilö ja yhteiskunta	144
Osallistuminen yhteiskunnalliseen elämään	145
Sosiaalinen oikeudenmukaisuus	146
Kolmas luku: Jumalan valmistama pelastus: laki ja armo	148
Moraalilaki	148
Armo ja vanhurskauttaminen	149
Kirkko – äiti ja opettaja	151

Toinen jakso: Kymmenen käskyä

Ensimmäinen luku: ”Rakastaa Herraa, Jumalaasi, koko sydäimestäsi, koko sielustasi ja koko mielestäsi”	159
Ensimmäinen käsky: Minä olen Herra, sinun Jumalasi, sinulla ei saa olla muita jumalia kuin minä.	159
Toinen käsky: Älä käytä väärin Herran, Jumalasi, nimeä.	161
Kolmas käsky: Muista pyhittää Herran päivä.	162
Toinen luku: ”Rakasta lähimmäistäsi niin kuin itseäsi”	163
Neljäs käsky: Kunnioita isääsi ja äitiäsi.	163
Viides käsky: Älä tapa.	165
Kuudes käsky: Älä tee aviorikosta.	170
Seitsemäs käsky: Älä varasta.	174
Kahdeksas käsky: Älä lausu väärää todistusta lähimmäisestäsi.	178
Yhdeksäs käsky: Älä himoitse toisen puolisoa.	180
Kymmenes käsky: Älä himoitse mitään, mikä on toisen omaa.	181

NELJÄS OSA
KRISTILLINEN RUKOUS

Ensimmäinen jakso: Rukous kristillisessä elämässä	187
Ensimmäinen luku: Ilmoitus rukouksesta	189
Ilmoitus rukouksesta Vanhassa testamentissa	189
Rukous ilmoitetaan ja toteutuu täydellisesti Jeesuksessa	191
Rukous kirkon aikakaudella	192
Toinen luku: Rukouksen traditio	194
Rukouksen lähteille	194
Rukouksen tie	195
Rukoukseen opastajia	196
Kolmas luku: Rukouselämä	196
Rukousmuodot	197
Rukouksen taistelu	198
 Toinen jakso: Herran rukous	 201
”Koko evankeliumin yhteenveto”	203
”Isä meidän, joka olet taivaissa”	204
Seitsemän pyyntöä	205
 LIITE 	
A. Yleisiä rukouksia	212
B. Katolisen uskon päätötuksia	231
Aakkosellinen hakemisto	235

MOTU PROPRIO

KATOLISEN KIRKON KATEKISMUKSEN KOMPENDIUMIN HYVÄKSYMISEKSI JA JULKAISEMISEKSI

Kunnioitettaville veljilleni kardinaaleille, patriarkoille, arkkipiispoille, piispoille, papeille ja diakoneille sekä koko Jumalan kansalle.

Kaksikymmentä vuotta sitten alkoi työskentely *Katolisen kirkon katekismuksen* parissa. Sitä oli pyytänyt piispainsynodin erityinen täysistunto Vatikaanin II kirkolliskokouksen päättymisen 20. vuosijuhlan yhteydessä.

Olen valtavan kiitollinen Herralle Jumalalle siitä, että hän on lahjoittanut kirkolle tämän *Katekismuksen*, jonka kunnioitettu ja rakastettu edeltäjäni, paavi Johannes Paavali II antoi julkaista vuonna 1992.

Tämän lahjan suuri arvo ja kauneus näkyy ennen kaikkea siinä, kuinka laajasti ja myönteisesti piispat ottivat *Katekismuksen* vastaan, sillä se oli tarkoitettu ensi sijassa juuri heille varmaksi ja autenttiseksi tekstiksi katolisen opin opettamisessa ja varsinkin paikallisten katekismusten tekemisessä. Tämän vahvisti kuitenkin samalla *Kate-*

katekismuksen myönteinen vastaanotto Jumalan kansan kaikissa osissa; se tunnetaan ja sitä arvostetaan tähän mennessä jo yli 50:lle eri kielelle tehtyjen käännösten julkaisemisen avulla.

Suuresti iloiten voin nyt hyväksyä ja julkaista tuon *Katekismuksen Kompendiumin*.

Kompendiumia olivat pyytäneet palavasti lokakuussa 2002 pidetyn Kansainvälisen katekeettisen kongressin osanottajat. Siten he saivat kiinnitettyä huomiota tarpeeseen, joka oli kirkossa yleinen. Edesmennyt edeltäjäni otti toivomuksen vakavasti ja päätti helmikuussa 2003 sen edistämisestä. Hän antoi *Kompendiumin* toimittamisen minun johtamani pienen kardinaaleista koostuneen toimikunnan tehtäväksi. Toimikunnan apuna työskenteli muutama asiantuntija. Työskentelyn edetessä lähetettiin *Kompendiumin* luonnos kaikille kardinaaleille ja piispainkokousten puheenjohtajille, jotka ottivat sen vastaan ja arvioivat sen valtaosin myönteisesti.

Tämä *Kompendium*, jonka nyt esitän koko kirkolle, on uskollinen ja varma lyhennelmä *Katolisen kirkon katekismuksesta*. Se sisältää lyhennetyssä muodossa kaikki kirkon uskon olennaiset ja perustavat osatekijät. Näin se on, niin kuin edeltäjäni toivoi, tietynlainen *Vademecum* [matkakumppani], joka tarjoaa ihmisille – uskoivatpa he tai eivät – mahdollisuuden saada käsityksen katolisen uskon kokonaisuudesta.

Jäsentelyssä, sisällöissä ja kielessä *Kompendium* seuraa *Katolisen kirkon katekismusta*. Tämän yhteenvetona se auttaa ja innoittaa tutustumaan *Katekismukseen* yhä paremmin ja tutkimaan sitä yhä syvemmin.

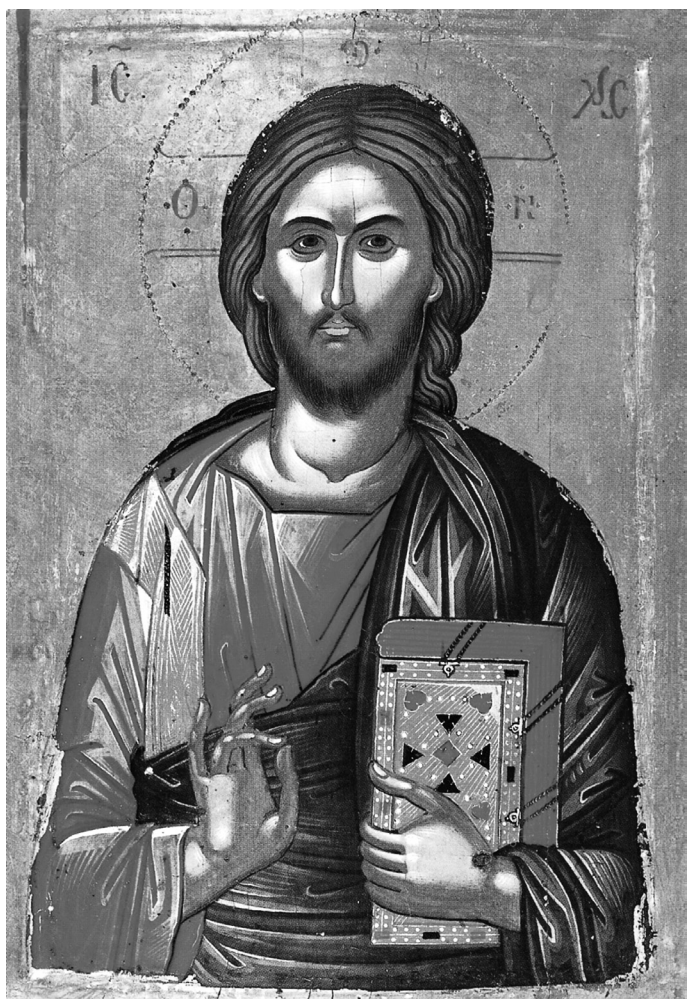
Uskon tämän *Kompendiumin* siksi luottavaisesti koko kirkolle ja jokaiselle yksittäiselle kristitylle, jotta he tämän kolmannen vuosituhanen alussa voisivat uudella voimalla osallistua evankelioimiseen ja uskossa kasvattamiseen. Tämän uudistuneen innon on näyttävä jokaisessa kirkollisessa yhteisössä ja jokaisessa Kristukseen uskossa, kautta kaikkien ikä- ja kansallisuusryhmien.

Tämän hajanaisen maailman moninaisten viestien keskellä Kompendium on lyhyytensä, selkeytensä ja kattavuutensa perusteella tarkoitettu myös kaikille niille ihmisille, jotka haluavat oppia tuntemaan elämän tien: totuuden, jonka Jumala on uskonut Poikansa kirkolle.

Pyhän Marian, Kristuksen äidin ja kirkon äidin esirukousten kautta tunnistakoon ja omaksukoon jokainen tämän merkittävän *Kompendiumin* lukija yhä täydellisemmin Jumalan ainoassa Pojassaan Jeesuksessa Kristuksessa ihmissuvulle antaman korvaamattoman lahjan loppumattoman kauneuden, ainutkertaisuuden ja merkityksen. Jeesus Kristus on ”tie, totuus ja elämä” (Joh. 14:6).

Annettu 28. toukokuuta 2005, pyhien apostolien Pietarin ja Paavalin juhla-pyhän aattona, paaviuteni ensimmäisenä vuonna.

Benedictus PP XVI

Kristuksen, Kaikkivaltiaan (Pantokrator) ikoni, jossa on harvinaista taiteellista kauneutta, saa ajattelemaan psalmistan sanoja: ”Sinä olet kaunein ihmisten joukossa, sinun huulesi puhuvat suloisia sanoja” (Ps. 45:3).

Pyhä Johannes Khrysostomos sovitti tämän ylistyksen koskemaan Herraa Jeesusta Kristusta ja kirjoitti: ”Kristus oli parhaassa iässä, täynnä Hengen voimaa, ja hänestä säteili kaksinkertainen kauneus, sielun ja ruumiin kauneus.”

Kuvakieleltään tämä ikoni on yhteenveto ensimmäisistä ekumeenisista kirkolliskokouksista, sillä se kykenee esittämään Jeesuksen ihmisyyden kauneuden sekä myös hänen jumaluutensa loistokkuuden.

Kristus on puettu punaiseen tunikaan, jonka päällä hänellä on tumman-sininen viitta. Molemmat värit muistuttavat hänen kahdesta luonnostaan, kultaukset viittaavat Sanan jumalalliseen persoonaan. Hänen oikealta olkapäältään riippuu kultainen stola, hänen ikuisen pappeutensa symboli. Hänen majesteettisen rauhallisia kasvojaan ympäröivät vahvat hiuskiehkurat ja pyhimyskehä, jossa on risti. Siihen on kirjoitettu ne kolme kirjainta ”o [omega] n” (Hän, joka on), jotka ovat Jumalan nimen ilmoitus 2. Mooseksen kirjan 3. luvun 14. jakeessa. Ikonin yläkulmissa ovat kirjain-parit ”IC – XC” (”Jeesus – Kristus”), jotka samalla muodostavat kuvan päällekirjoituksen.

Oikea käsi, jonka peukalo ja nimetön sormi ovat taipuneet ja koskettavat toisiaan (viittaus Kristuksen kahteen luontoon persoonan ykseydessä), on tyyppillisessä siunaavassa asennossa. Vasen käsi pitää evankeliumikirjaa, joka on koristettu kolmella soljella sekä helmillä ja jalokivillä. Evankeliumilla, Jumalan sanan symbolilla ja yhdistelmällä, on myös liturginen merkitys: Jokaisessa eukaristianvietossa siitä luetaan kappale ja muuttumisessa lausutaan itsensä Jeesuksen sanat.

Kuva yhdistää onnistuneella tavalla naturalistisia ja symbolistisia elementtejä ja kutsuu mietiskelemään ja seuraamaan Herraa. Tänäinkin Jeesus lahjoittaa ihmiskunnalle alati siunauksensa kirkon kautta, joka on hänen morsiamensa ja mystinen ruumiinsa. Hän valaisee sitä evankeliumillaan, joka todella on viisauden, onnen ja pelastuksen kirja ihmisille.

Elokuussa vuonna 386 kuuli Augustinus puutarhassa äänen, joka sanoi hänelle: ”Ota ja lue, ota ja lue!” (Tunnustukset, 8, 12, 29). Katolisen kirkon katekismuksen kompendium on yhteenveto Jeesuksen evankeliumista, niin kuin kirkon katekeesi sitä opettaa. Se kutsuu avaamaan totuuden kirjan ja lukemaan, jopa syömään, kuten kerran profeetta Hesekieliä (vrt. Hes. 3:1-4).

Theofanes Kreetalainen (1546), Kristus-ikoni, Athos-vuoren Stavronikita-luostari.

JOHDANTO

1. Paavi Johannes Paavali antoi 11. lokakuuta 1992 koko maailman uskoville *Katolisen kirkon katekismuksen*, jota hän kuvasi "kiinnekohdaksi katekeesille, joka näin voi ammentaa uudistusta uskon elävistä lähteistä".¹ Kolmekymmentä vuotta Vatikaanin II kirkolliskokouksen (1962-1965) avaamisen jälkeen toteutui vuoden 1985 ylimääräisen piispainsynodin esittämä toive koko katolisen uskonopin ja moraaliopetuksen käsittävästä katekismuksesta.

Viisi vuotta myöhemmin, 15. elokuuta 1997, paavi antoi julkaista *Catechismus Catholicae Ecclesiae editio typica* -laitoksen ja vahvisti, että sen perustarkoitus on olla "katolisen opin kattava ja täysi esitys, josta kuka tahansa voi oppia tuntemaan, mitä katolinen kirkko tunnustaa ja viettää, miten se elää ja kuinka se rukoilee päivittäisessä elämässään."²

2. *Katekismuksen* mahdollisuuksien suuremmaksi hyödyntämiseksi ja vastauksena Kansainvälisen katekeettisen kongressin pyyntöön lokakuussa 2002 paavi Johannes Paavali II perusti vuonna 2003 erityiskomission, jota johti Uskonopin kongregaation prefekti kardinaali Joseph Ratzinger ja jonka tehtävänä oli valmistella *Katolisen kirkon katekismuksen kompendium*, joka esittäisi samat uskon sisällöt tiivistetyssä muodossa. Kaksivuotisen työn tuloksena *Kompendiumin luonnos* valmistui ja lähetettiin kardinaalien ja piispainkokousten puheenjohtajien kommentoitavaksi. Ylivoimainen enemmistö vastauksista antoi luonnoksesta kokonaisuudessaan myönteisen arvion. Siksi komissio jatkoi luonnoksen tarkastamista ja ottaen saamansa parannusehdotukset huomioon teki teoksen lopullisen tekstin.

3. *Kompendiumilla* on kolme pääpiirrettä: läheinen riippuvaisuus *Katolisen kirkon katekismuksesta*, *dialogirakenne* ja *kuvien* käyttö katekeesissa.

¹ Johannes Paavali II, apostolinen konstituutio *Fidei depositum*, 11. lokakuuta 1992: AAS 86 (1994), 115.

² Johannes Paavali II, apostolinen kirje *Laetamur magnopere*, 15. elokuuta 1997: AAS 89 (1997), 820.

Kompēdium ei ole itsenäinen teos eikä sen tarkoitus ole millään tavalla korvata *Katolisen kirkon katekismusta*. Se päinvastoin viittaa jatkuvasti *Katekismukseen* antamalla viitenumerot sen kohtiin ja noudattamalla kauttaaltaan sen rakennetta, kehitystä ja sisältöä. Itse asiassa *Kompēdiumin* tarkoitus on herättää uutta kiinnostusta ja innostusta *Katekismusta* kohtaan, joka viisaan esitystapansa ja spiritualiteettinsa syvällisyyden vuoksi aina pysyy nykyajan kirkon katekeesin perustekstinä.

Kuten *Katekismus*, myös *Kompēdium* on jaettu neljään osaan, jotka vastaavat kristillisen elämän peruskäskyjä.

Ensimmäinen osa, "Uskontunnustus", sisältää *lex credendin*, kato-lisen kirkon tunnustaman uskon tiivistelmän seuraten apostolista uskontunnustusta ja täydentäen esitystä toistuvilla viittauksilla Nikaian-Konstantinopolin uskontunnustukseen, jonka jatkuva liturginen käyttö säilyttää kristillisessä yhteisössä elävänä uskon päätötuksien muiston.

Toinen osa, "Kristillisen salaisuuden vietto", esittää *lex celebrandin* olennaiset elementit. Evankeliumin julistus saa aidon vastauksen sakramentaalisessa elämässä. Siinä uskovat kokevat ja todistavat elämänsä jokaisena hetkenä pääsiäissalaisuuden pelastavasta vaikutuksesta, pääsiäissalaisuuden, jonka kautta Kristus toteutti lunastuksemme työn.

Kolmas osa, "Elämä Kristuksessa", muistuttaa mitä on *lex vivendi*, jonka kautta kastetut osoittavat käyttäytymisessään ja valinnoissaan uskollisuutensa tunnustamaansa ja viettämäänsä uskoa kohtaan. Herra Jeesus kutsuu uskovia toimimaan tavalla, joka vastaa heidän arvokkuuttaan Isän lapsina Pyhän Hengen rakkaudessa.

Neljäs osa, "Kristillinen rukous", tarjoaa *lex orandin*, rukouselämän tiivistelmän. Jeesuksen, täydellisen rukoilijan esikuvan, esimerkkiä seuraten kristittykin on kutsuttu vuoropuheluun Jumalan kanssa rukouksessa. Rukouksen etuoikeutettu ilmaus on *Isä meidän*, Jeesuksen itsensä meille opettama rukous.

4. *Kompendiumin* toinen pääpiirre on sen dialogimuoto, joka noudattaa vanhaa kysymyksistä ja vastauksista koostuvaa katekeettisen kirjallisuuden lajia. Tarkoitus on esittää eräänlainen vuoropuhelu opettajan ja oppilaan välillä. Toisiaan seuraavat kysymykset kutsuvat lukijaa löytämään yhä uusia uskonsa totuuden ulottuvuuksia. Dialogimuoto myös lyhentää tekstiä huomattavasti ja rajoittuu olennaiseen. Tämä voi auttaa lukijaa omaksumaan sisällöt ja mahdollisesti opettelemaan niitä ulkoa.

5. Kolmas pääpiirre on joidenkin *kuvien* käyttäminen, joiden avulla *Kompendiumin* jaottelu tehdään selväksi. Ne ovat peräisin kristillisen ikonografian rikkaasta perinnöstä. Vuosisatoja vanha kirkolliskousten traditio opettaa meille, että myös kuvat ovat evankeliumin julistusta. Kaikkina aikoina taiteilijat ovat tarjonneet pelastushistorian keskeisiä tapahtumia uskovien mietiskeltäviksi ja ihmeteltäviksi esittämällä ne väriloistossa ja täydellisessä kauneudessa. Tämä on osoitus siitä, että nykyajan kuvallisessa kulttuurissa, enemmän kuin koskaan, pyhä kuva voi ilmaista paljon enemmän kuin mitä voidaan ilmaista sanoin. Se voi olla erittäin vaikuttava ja dynaaminen tapa välittää evankeliumin sanoma.

6. Neljäkymmentä vuotta Vatikaanin II kirkolliskokouksen päättymisestä ja Eukaristialle omistettuna vuotena tämä *Kompendium* on jälleen yksi apuväline, jonka kautta voidaan tyydyttää kaikenikäisten ja kaikenlaisissa tilanteissa olevien uskovien totuuden nälkää. Se vastaa myös niiden tarpeeseen, jotka ovat ilman uskoa mutta joilla on totuuden ja oikeudenmukaisuuden jano. *Kompendium* julkaistaan pyhien apostolien Pietarin ja Paavalin, yleismaailmallisen kirkon tukipylväiden ja antiikin maailman esimerkillisten evankeliumin julistajien, juhlapyhänä. Nämä apostolit näkivät sen, mistä julistivat, ja todistivat Kristuksen totuudesta aina marttyyrikuolemaan asti. Seuratkaamme heidän lähetyksintöän ja rukoilkaamme Herraa, että kirkko aina noudattaisi apostolien opetusta, joilta se sai ottaa vastaan ensimmäisen ilontäyteisen uskonjulistuksen.

Palmusunnuntaina 20. maaliskuuta 2005

Kardinaali Joseph Ratzinger
Erityiskomission puheenjohtaja

Tämä mahtava mestariteos itämaan tietäjien palvonnasta (vrt. Matt. 2:1-12) esittää Jeesuksen ilmestymisen kaikille kansoille. Ihmiseksi tuleminen ei ole lahja ainoastaan Marian, Joosefin, naisten, paimenien ja Israelin kansan yksinkertaisten ihmisten uskolle, vaan myös näiden vieraiden uskolle, jotka tulivat idästä palvoakseen vastasyntynyttä Messiaa ja tuodakseen hänelle lahjojaan: ”He menivät taloon ja näkivät lapsen ja hänen äitinsä Marian. Silloin he maahan heittäytyen kumarsivat lasta, avasivat arkkunsa ja antoivat hänelle kalliita lahjoja: kultaa, suitsuketta ja mirhaa” (Matt. 2:11).

Viisaat ovat ensimmäiset uskoon kutsutuista kansoista, jotka eivät tule tyhjin käsin Jeesuksen luokse, vaan mukanaan maittensa ja kulttuuriensa aarteet.

Jeesuksen evankeliumi on pelastuksen sanoma koko ihmiskunnalle. Pyhä Leo Suuri sanoi: ”Kolmen viisaan kanssa tulee kaikkien kansojen palvoa koko maailman Luoja, eikä vain Juudeassa tule julistaa Jumalaa vaan koko maailmassa, jotta kaikkialla hänen nimensä olisi suuri Israelissa” (vrt. Ps. 76:2) (loppiaisuuhlan 3. saarna).

Tässä ensimmäisessä osassa Kompendiumia on kyse Jumalan ja ihmisen kohtaamisesta ja vastauksesta, jolla kirkko kaikkien ihmisten nimissä vastaa Jumalan Pojan ihmiseksi tulemisen ja hänen jumalallisen ilmoituksen lahjaan.

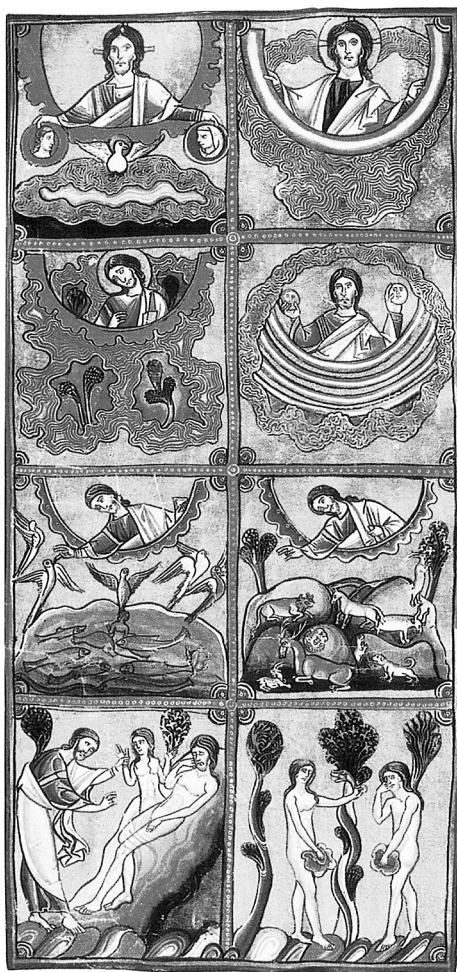
Gentile da Fabbiano (1423), Itämään tietäjien palvonta, Galleria degli Uffizi, Firenze.

ENSIMMÄINEN OSA

USKONTUNNUSTUS

ENSIMMÄINEN JAKSO

”MINÄ USKON” – ”ME USKOMME”

Tämä miniatyyri esittää täydellisen sarjan kuudesta luomisen päivästä aina kantavanhempien kiusaukseen asti (vrt. 1. Moos. 1-3).

”Lukemattomat ovat tekosi, Herra.
Miten viisaasti olet ne tehnyt!
Koko maa on täynnä sinun luotujasi.
Niin merikin, tuo suuri ja aava -
miten luvuton lauma siinä vilisee,
parvittain eläimiä, pieniä ja suuria!
Siellä kulkevat laivat, siellä on Leviatan,
merihirviö, jonka loit telmimään siellä.
Kaikki luotusi tarkkaavat sinua, Herra,
ja odottavat ruokaansa ajallaan.
Sinä annat, ja jokainen saa osansa,
avaat kätesi, ja kaikki tulevat ravituiksi.
Ylistä Herraa, minun sieluni!” (Ps. 104: 24-28, 35).

Vielä suurempi on ihmiskunnan ja maailman vapahduksen työ, josta kirkko ylistää Herraa pääsiäisyönä:

”Kaikkivaltias iankaikkinen Jumala,
sinä olet suuri kaikissa teoissasi.
Opetä meitä ymmärtämään,
että yhtä ihmeellinen
kuin maailman luominen aikojen alussa
on meidän pääsiäislampaamme Kristuksen uhri
aikojen lopussa,
hänen, joka elää ja hallitsee
iankaikisesta iankaikkiseen.”

ENSIMMÄINEN JAKSO

”MINÄ USKON” – ”ME USKOMME”

1. Mikä on Jumalan suunnitelma ihmistä varten?

Jumala on itsessään loppumattoman täydellinen ja autuas. Puhtaasta hyvydestään tekemällään päätöksellä hän on luonut ihmisen vapaasta tahdostaan, jotta tällä olisi osallisuus hänen autuaaseen elämäänsä. Kun aika oli täyttynyt, Isä Jumala lähetti Poikansa Lunastajaksi ja Pelastajaksi ihmisille, jotka olivat langenneet syntiin. Hän kutsui heidät kirkkoonsa ja otti heidät Pyhän Hengen työn kautta lapsikseen ja iankaikkisen autuutensa perillisiksi.

I-25*

ENSIMMÄINEN LUKU Ihminen on ”jumalakykyinen”

”Herra, sinä olet suuri ja kaikin tavoin ylistettävä ... sinä olet luonut meidät yhteyteesi, ja sydämemme on vailla rauhaa siihen asti, kun se löytää levon sinussa” (pyhä Augustinus).

2. Miksi ihminen kaipaa Jumalaa?

Itse Jumala, joka on luonut ihmisen kuvakseen, pani hänen sydämeensä kaipauksen saada nähdä Jumalan. Myös silloin kun tätä kaipausta ei aina tunneta, Jumala ei lakkaa vetämästä ihmistä puoleensa, sillä ihmisen tulee elää Jumalan yhteydessä ja löytää hänessä se totuuden täyteys, jota hän lakkaamatta etsii. Ihminen on siis luonnostaan ja kutsumuksensa perusteella uskonnollinen olento, jolla on kyky päästä yhteyteen Jumalan kanssa. Tämä sisäinen, elävä yhteys Jumalaan antaa ihmiselle perustavaa laatua olevan arvokkuuden.

26-30, 44-45

* Vastausten alla olevat numerot viittaavat vastaaviin teksteihin lyhentämättömässä *Katolisen kirkon katekismuksessa*, joka ilmestyi suomeksi vuonna 2005.

3. Kuinka Jumalan voi tuntea pelkän järjen avulla?

Lähtien luomisesta, eli maailmasta ja ihmispersoonasta, ihminen voi pelkän järjen avulla tuntea Jumalan varmasti kaikkien asioiden alkuperäksi, päämääräksi ja korkeimmaksi hyväksi, totuudeksi ja loppumattomaksi kauneudeksi.

31-36, 46-47

4. Riittääkö pelkkä järjen valo Jumalan salaisuuden tuntemiseen?

Ihminen törmää moniin vaikeuksiin Jumalan tuntemisessa pelkän järjen valolla. Hän ei myöskään voi yksin itsestään käsin tunkeutua sisälle Jumalan salaisuuteen. Sen vuoksi Jumala tahtoi valaista ihmistä ilmoituksellaan, eikä pelkästään vain niistä totuuksista, jotka ylittävät ihmisen ymmärryksen, vaan myös uskonnollisista ja moraalisisista totuuksista, jotka järki sinänsä tavoittaa, jotta näin kaikki ihmiset ilman vaikeuksia ja varmasti tietäen ja erehdyksen sekoittamatta voivat tulla ne tuntemaan.

37-38

5. Kuinka Jumalasta voidaan puhua?

Jumalasta voidaan puhua kaikille ja kaikkien kanssa, jos lähdetään liikkeelle ihmisen ja muiden luotujen täydellisistä ominaisuuksista, jotka – joskin rajoittuneesti – ovat heijastusta Jumalan äärettömästä täydellisyydestä. Kuitenkin meidän täytyy lakkaamatta puhdistaa puhettamme kaikesta kuvaannollisesta ja epätäydellisestä tietäen, ettemme koskaan voi ilmaista täydellisesti Jumalan loputonta salaisuutta.

39-43, 48-49

TOINEN LUKU

Jumala tulee kohtaamaan ihmistä

JUMALAN ILMOITUS**6. Mitä Jumala ilmoittaa ihmiselle?**

Hyvydessään ja viisaudessaan Jumala ilmoittaa itsensä ihmiselle. Sanoissaan ja teoissaan hän ilmoittaa itsensä ja armeliaan suunnitelmansa, jonka hän on tehnyt Kristuksessa ihmissuvun hyväksi iankaikkisuudessa. Tämä suunnitelma tarkoittaa sitä, että hän on ainoassa Pojassaan antanut Pyhän Hengen armon kautta kaikkien

ihmisten tulla hänen lapsikseen ja saada osallisuuden jumalallisesta elämästä.

50-53, 68-69

7. Mitkä ovat Jumalan ilmoituksen ensimmäiset vaiheet?

Jumala ilmaisee itsensä jo alussa esivanhemmille, Aadamille ja Eevalle, ja kutsuu heidät läheiseen yhteyteen kanssaan. Syntiinlankeemuksen jälkeen hän ei keskeytä ilmoitustaan vaan lupaa pelastuksen kaikille heidän jälkeläisilleen. Vedenpaisumuksen jälkeen hän solmii Nooan kanssa liiton itsensä ja kaiken elollisen välillä.

54-58, 70-71

8. Mitä vaiheita Jumalan ilmoituksessa seuraa sen jälkeen?

Jumala valitsee Abramin ja kutsuu hänet lähtemään maastaan tehdäkseen hänestä Abrahamin, joka tarkoittaa ”kansojen paljon isää” (1. Moos. 17:5). Hän lupaa siunata hänessä ”kaikki maan kansat” (1. Moos. 12:3). Abrahamin jälkeläisistä tulee niiden Jumalan lupauksen kantajia, jotka annettiin patriarkoille. Jumala tekee Israelista valitun kansansa: Hän vapauttaa sen Egyptin orjuudesta, solmii sen kanssa Siinain liiton ja antaa sille Mooseksen kautta lakinsa. Profeetat julistavat kansalle radikaalia vapautusta ja pelastusta, joka koskee kaikkia kansoja uudessa ja ikuisessa liitossa. Israelin kansasta, kuningas Daavidin suvusta, on tuleva Messias: Jeesus.

59-64, 72

9. Mikä on Jumalan ilmoituksen viimeinen ja ratkaiseva vaihe?

Viimeinen vaihe toteutuu lihaksi tullessa Pojassa, Jeesuksessa Kristuksessa, ilmoituksen välittäjässä ja täyteydessä. Hän, Jumalan ihmiseksi tullut ainosyntyinen Poika, on Isän täydellinen ja lopullinen Sana. Pojan lähettämisen ja Hengen lahjan kautta ilmoitus on nyt täysin päättynyt, vaikkakin kirkon uskon täytyy vuosisatojen kuluessa vähitellen ymmärtää sen koko ulottuvuus.

65-66, 73

*”Jumalalla ei ole muuta sanaa meille annettavana sen jälkeen, kun hän oli lahjoittanut meille Poikansa, joka on hänen Sanansa. Hän on puhunut kaiken tässä ainoassa Sanassa”
(pyhä Ristin Johannes).*

10. Mikä merkitys on yksityisillä ilmoituksilla?

Ne eivät kuulu uskon aarteeseen, mutta ne voivat auttaa elämään uskon todeksi, jos ne pysyvät kiinteästi Kristukseen suuntautuneina. Kirkon opetusvirka, jolle yksityisten ilmoitusten arvioiminen kuuluu, ei voi siksi hyväksyä niitä, jotka väittävät ylittävänsä tai korjaavansa sitä lopullista ilmoitusta, joka on Kristus.

67

JUMALAN ILMOITUKSEN ETEENPÄIN VÄLITTÄMINEN

11. Miksi ja millä tavalla Jumalan ilmoitus täytyy välittää eteenpäin?

Jumala ”tahtoo, että kaikki ihmiset pelastuisivat ja tulisivat tuntemaan totuuden” (1. Tim. 2:4) eli oppisivat tuntemaan Jeesuksen Kristuksen. Sen tähden Kristus täytyy julistaa kaikille ihmisille, niin kuin hän itse on käskennyt: ”Menkää siis ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni” (Matt. 28:19). Tämä tapahtuu apostolissa traditiossa.

74

12. Mikä on apostolinen traditio?

Apostolinen traditio on Kristuksen sanoman eteenpäin välittämistä, jota on kristinuskon alkuaajoista lähtien tehty saarnaamalla, todistamalla, instituutioiden, jumalanpalveluksen ja inspiroitujen kirjoitusten avulla. Apostolit ovat välittäneet seuraajilleen, piispoille, ja heidän kautta kaikille sukupolville aikojen loppuun saakka sen, mitä he saivat Kristukselta ja minkä he oppivat Pyhältä Hengeltä.

75-79, 83, 96, 98

13. Millä tavalla apostolinen traditio toteutuu?

Apostolinen traditio toteutuu kahdella tavalla: Jumalan sanan elävällä eteenpäin välittämisellä (jota myös sanotaan traditioksi) ja pyhän Raamatun välityksellä, jossa sama pelastuksen julistus on kirjoitettuna.

76

14. Mikä on tradition ja Raamatun välinen suhde?

Traditio ja Raamattu liittyvät kiinteästi toisiinsa ja ne ovat osallisia toisistaan. Molemmat tekevät kirkossa Kristuksen salaisuuden läsnäolevaksi ja hedelmälliseksi ja molemmat saavat alkunsa samasta jumalallisesta lähteestä: Ne muodostavat yhden, pyhän uskon talletuksen, josta kirkko ammentaa tietonsa kaikista ilmoitetuista totuuksista.

80-82, 97

15. Kenen haltuun uskon talletus on annettu?

Uskon talletuksen ovat apostolit luovuttaneet koko kirkolle. Pyhän Hengen avulla ja kirkon opetusviran ohjaamana koko Jumalan kansa ottaa yliluonnollisella uskontajullaan vastaan jumalallisen ilmoituksen, ymmärtää sen yhä paremmin ja soveltaa sitä elämäänsä.

84, 91-94, 99

16. Kenelle kuuluu uskon talletuksen sitova selittäminen?

Uskon talletuksen autenttinen tulkinta kuuluu pelkästään kirkon elävälle opetusviralle eli Pietarin seuraajalle, Rooman piispalle, sekä hänen kanssaan yhteydessä oleville piispoille. Opetusviralle, jolla on Jumalan sanan palveluksessa totuuden varma armolahja, kuuluu myös dogmien määrittelemine: Ne ovat Jumalan ilmoitukseen sisältyvien totuuksien ilmaisuja. Tämä valta ylettyy myös totuuksiin, jotka ovat välttämättömässä yhteydessä ilmoitukseen.

85-90, 100

17. Mikä suhde vallitsee Raamatun, tradition ja opetusviran välillä?

Ne ovat niin tiiviisti liittyneet toisiinsa, ettei yksikään voi olla olemassa ilman toisia. Yhdessä ne edistävät kukin tavallaan Pyhän Hengen vaikutuksen alaisina ihmisten pelastusta.

95

PYHÄ RAAMATTU

18. Miksi Raamattu opettaa totuuden?

Koska Jumala itse on Raamatun tekijä, Raamattua sanotaan sen tähden inspiroiduksi, ja se opettaa ilman erehdystä ne totuudet, jotka ovat pelastuksemme välttämättömiä. Pyhä Henki nimittäin inspiroi niitä ihmisiä, jotka kirjoittivat muistiin sen, mitä hän tahtoi

opettaa meille. Kristinusko ei kuitenkaan ole ”kirjauskonto” vaan Jumalan Sanan uskonto, ”ei kirjoitetun, mykän sanan, vaan ihmiseksi tulleen, elävän Sanan uskonto” (pyhä Bernhard Clairvauxlainen).

101-102, 105-108, 134-136

19. Miten Raamattua on luettava?

Raamattua on luettava ja tulkittava Pyhän Hengen avulla ja kirkon opetusviran johdolla seuraavien kolmen kriteerin mukaisesti: 1) Raamatun koko sisältöä ja ykseyttä kunnioittamalla; 2) lukemalla Raamattua koko kirkon elävässä traditiossa; 3) uskon analogiaa eli uskontotuuksien yhteenkuuluvuutta kunnioittamalla.

109-119, 137

20. Mikä on Raamatun kaanon?

Raamatun kaanon on täydellinen luettelo pyhistä kirjoituksista, jotka kirkko valikoi apostolisen tradition pohjalta. Kaanoniin kuuluu 46 Vanhan testamentin kirjaa ja 27 Uuden testamentin kirjaa.

120, 138

21. Mikä merkitys Vanhalla testamentilla on kristityille?

Kristityt kunnioittavat Vanhaa testamenttia todellisena Jumalan sanana: Kaikki sen kirjat ovat Jumalan inspiroimia ja niillä on pysyvä arvo. Ne todistavat Jumalan pelastusta luovan rakkauden jumalallisesta kasvatustaidosta. Ne kirjoitettiin ennen kaikkea valmistamaan maailman Vapahtajan, Kristuksen, tuloa.

121-123

22. Mikä merkitys Uudella testamentilla on kristityille?

Uusi testamentti, jonka keskeisin aihe on Jeesus Kristus, tarjoaa meille lopullisen totuuden Jumalan ilmoituksesta. Neljä evankeliumia, Matteuksen, Markuksen, Luukkaan ja Johanneksen evankeliumit, jotka ovat Jeesuksen elämän ja opetuksen tärkein todistus, muodostavat kaikkien Raamatun kirjoitusten ytimen ja niillä on kirkossa ainutlaatuinen asema.

124-127, 139

23. Mikä ykseys on Vanhan testamentin ja Uuden testamentin välillä?

Raamattu on yksi kokonaisuus, koska on vain yksi Jumalan sana, vain yksi Jumalan pelastussuunnitelma ja vain yksi jumalallinen inspiraatio kumpaakin testamenttia varten. Vanha testamentti valmistaa tietä Uudelle testamentille ja Uusi testamentti täydentää Vanhan testamentin: Kumpikin valaisee toistaan.

128-130, 140

24. Mikä osa Raamatulla on kirkon elämässä?

Raamattu antaa kirkon elämälle tukea ja voimaa. Kirkon jäsenille se on uskon vahvistus ja ravinto ja hengellisen elämän lähde. Raamattu on teologian ja pastoraalisen julistuksen sielu. Psalmista sanoo: ”Sinun sanasi on lamppu, joka valaisee askeeleni, se on valo minun matkallani.” Siksi kirkko kehottaa lukemaan Raamattua usein. ”Joka ei tunne Raamattua, ei tunne Kristusta” (pyhä Hieronymus).

103-104, 131-133, 141

KOLMAS LUKU

Ihmisen vastaus Jumalalle

MINÄ USKON

25. Kuinka ihminen vastaa itsensä ilmoittaneelle Jumalalle?

Ihminen vastaa Jumalalle jumalallisen armon tukemana uskon kuuliaisuudella. Se tarkoittaa itsensä täydellisesti Jumalan haltuun uskomista ja hänen totuutensa vastaanottamista, koska hän, Totuus itse, takaa sen.

142-143

26. Mitkä ovat Raamatun tärkeimmät todistukset uskon kuuliaisuudesta?

On monia todistuksia, mutta erityisesti kaksi: Abrahamin, joka uskoi Jumalaan (Room. 4:3), kun hänet pantiin koetukselle, ja joka aina totteli Jumalan kutsua ja josta sen tähden tuli ”kaikkien uskovien isä” (Room. 4:11,18); ja Neitsyt Marian, joka koko elämänsä ajan toteutti uskon kuuliaisuutta täydellisimmällä tavalla: ”Tapahtukoon minulle sinun sanasi mukaan” (Luuk. 1:38).

144-149

27. Mitä ihmiselle merkitsee uskoa Jumalaan?

Se tarkoittaa liittymistä itse Jumalaan, häneen luottamista sekä myöntymistä kaikkiin hänen ilmoittamiinsa totuuksiin, sillä Jumala on totuus. Se tarkoittaa uskoa yhteen Jumalaan kolmessa persoonassa: Isään, Poikaan ja Pyhään Henkeen.

150-152, 176-178

28. Mitä tunnusmerkkejä uskolla on?

Usko, Jumalan ilmainen lahja, on kaikkien sitä nöyrästi pyytävien saatavissa. Se on ylikuulaton hyve, joka on välttämätön pelastuksen saamiseksi. Uskon akti on inhimillinen teko eli ihmisen ymmärryksen toiminto, joka Jumalan liikuttaman tahdon innoittamana myöntyy vapaaehtoisesti jumalalliseen totuuteen. Lisäksi usko on varma, sillä se perustuu Jumalan sanaan; se vaikuttaa ”rakkauteen” (Gal. 5:6); se kasvaa lakkaamatta Jumalan sanan kuulemisesta ja rukouksesta. Se on jo esimakua taivaallisesta ilosta.

153-165, 179-180, 183-184

29. Miksi uskon ja tieteen välillä ei ole ristiriitaa?

Vaikka usko on järkeä korkeampi, ei uskon ja järjen välillä voi koskaan esiintyä todellista ristiriitaa, sillä molempien lähtökohta on Jumalassa. Sama Jumala lahjoittaa ihmiselle sekä ymmärryksen valon että myös uskon.

159

*”Uskon ymmärtääkseni ja ymmärrän uskoakseni”
(pyhä Augustinus).*

ME USKOMME

30. Miksi usko on henkilökohtainen ja samalla kirkollinen toiminto?

Usko on henkilökohtainen toiminto, koska se on ihmisen vapaa vastaus itsensä ilmoittavalle Jumalalle. Mutta samalla se on myös kirkollinen toiminto, joka ilmaistaan uskontunnustuksessa sanoilla: ”Me uskomme”. Kirkko on nimittäin se, joka uskoo: Se edeltää Pyhän Hengen armon kautta yksityisen kristityn uskoa, todistaa siitä ja ruokkii sitä. Sen tähden kirkko on äiti ja opettaja.

166-169, 181

*”Jumala ei voi olla kenenkään Isä, ellei kirkko ole hänen äitinsä”
(pyhä Cyprianus).*

31. Miksi uskontunnustukset ovat tärkeitä?

Uskontunnustukset ovat tärkeitä, koska ne yhteisen kielen kautta tekevät mahdolliseksi uskon totuuksien ilmaisemisen, omaksumisen, viettämisen ja jakamisen yhdessä toisten kanssa.

170-171

32. Missä määrin on olemassa vain yksi kirkon usko?

Vaikka kirkko koostuu ihmisistä, jotka eroavat toisistaan kielen, kulttuurin ja riitusten suhteen, se tunnustaa yksimielisesti yhtä ainoaa uskoa, jonka se on saanut yhdeltä Herralta ja jota välitetään eteenpäin yhden apostolisen tradition kautta. Kirkko tunnustaa yhden ainoan Jumalan – Isän, Pojan ja Pyhän Hengen – ja osoittaa yhden ainoan tien pelastukseen. Sen tähden me uskomme yhdestä sydäimestä ja sielusta sen, mitä välitettyyn tai kirjoitettuun Jumalan sanaan sisältyy ja minkä kirkko asettaa uskottavaksemme Jumalan ilmoituksena.

172-175, 182

TOINEN JAKSO

KRISTILLINEN USKONTUNNUSTUS

Tämä vanha mosaiikki roomalaisesta San Clementen basilikasta esittää ristin voittoa: keskeistä kristillistä uskon salaisuutta. Se kuvaa värikästä akanttipensaan kukkaa, josta haarautuu joka puolelle lukuisia köynnöksiä kukkineen ja hedelmineen. Tämän kasvin elinvoima tulee Herran rististä, jonka uhriin perustuu ihmiskunnan ja maailman uusi luominen. Jeesus on uusi Aadam, joka saa ihmiset uudestaan kukoistamaan kärsimyksensä, kuolemansa ja ylösnousemuksensa salaisuuden kautta, sovittamalla heidät Isän kanssa.

Kärsivän Kristuksen ympärillä on kaksitoista valkoista kyyhkystä, jotka kuvaavat kahtatoista apostolia. Ristin juurella seisovat Maria ja Johannes, se opetuslapsi, jota Jeesus rakasti: ”Kun Jeesus näki, että hänen äitinsä ja rakkain opetuslapsensa seisoivat siinä, hän sanoi äidilleen: ”Nainen, tämä on poikasi!” Sitten hän sanoi opetuslapselle: ”Tämä on äitisi!” Siitä hetkestä lähtien opetuslapsi piti huolta Jeesuksen äidistä” (Joh. 19:26-27).

Aivan ylhäältä Isä ojentaa kätensä alas antaakseen Pojalleen kirkkauden kruunun, koska hän on pääsiäisen salaisuutensa kautta voittanut kuoleman.

Kasvin juuressa seisoo pieni peura, joka taistelee pahan käärmettä vastaan.

Tämä kasvi, joka kuvaa vapahduksen puuta, nousee pulppuavasta lähteestä, joka täyttää elämällä neljä puroa. Nämä neljä puroa symbolisoivat neljää evankeliumia. Niistä uskovat tyydyttävät janonsa, niin kuin peurat elävän veden lähteestä. Kirkko esitetään tässä taivaallisena puutarhana, joka saa elämänsä Jeesukselta, todelliselta elämänpuulta.

Risti, elämänpuu, osa apsioksen mosaiikista (1100-luvulta), San Clementen basilika, Rooma; irlantilaisen dominikaani-isien ystävällisellä luvalla.

TOINEN JAKSO

KRISTILLINEN USKONTUNNUSTUS

USKONTUNNUSTUS (CREDO)

Apostolinen uskontunnustus

Minä uskon Jumalaan,
Isään kaikkivaltiaaseen,
taivaan ja maan Luojaan,

ja Jeesukseen Kristukseen,
Jumalan ainoaan Poikaan,
meidän Herraamme,
joka sikisi Pyhästä Hengestä,
syntyi Neitsyt Mariasta,
kärsi Pontius Pilatuksen aikana,
ristiinnaulittiin,
kuoli ja haudattiin,
astui alas tuonelaan,
nousi kolmantena päivänä kuolleista,
astui ylös taivasiin,
istuu Jumalan, Isän kaikkivaltiaan,
oikealla puolella
ja on sieltä tuleva tuomitsemaan
eläviä ja kuolleita.

Ja Pyhään Henkeen,
pyhän katolisen kirkon,
pyhain yhteyden,
syntien anteeksiantamisen,
ruumiin ylösnousemisen
ja iankaikkisen elämän.

Aamen.

Symbolum Apostolicum

Credo in Deum
Patrem omnipotentem,
Creatorem caeli et terrae,

et in Iesum Christum,
Filium Eius unicum,
Dominum nostrum,
qui conceptus est de Spiritu Sancto,
natus ex Maria Virgine,
passus sub Pontio Pilato,
crucifixus, mortuus, et sepultus,
descendit ad inferos,
tertia die resurrexit a mortuis,
ascendit ad caelos,
sedet ad dexteram Dei Patris omnipotentis,
inde venturus est
iudicare vivos et mortuos.

Et in Spiritum Sanctum,
sanctam Ecclesiam catholicam,
sanctorum communionem,
remissionem peccatorum,
carnis resurrectionem,
vitam aeternam.

Amen.

Nikaian-Konstantinopolin uskontunnustus

Uskon yhteen Jumalaan,
Isään kaikkivaltiaaseen,
taivaan ja maan,
kaikkien näkyvien ja näkymättömien Luojaan.

Ja yhteen Herraan, Jeesukseen Kristukseen,
Jumalan ainosyntyiseen Poikaan,
joka ennen aikojen alkua on Isästä syntynyt,
Jumala Jumalasta, valkeus valkeudesta,
tosi Jumala tosi Jumalasta,
syntynyt eikä luotu, joka on samaa olemusta kuin Isä
ja jonka kautta kaikki on tehty.
Meidän ihmisten tähden ja meidän pelastuksemme tähden
hän astui alas taivaista,
tuli lihaksi Pyhästä Hengestä
ja Neitsyt Mariasta
ja tuli ihmiseksi;
meidän edestämme ristiinnaulittiin Pontius Pilatuksen aikana,
kärsi ja haudattiin,
nousi kuolleista kolmantena päivänä kirjoitusten mukaan,
astui ylös taivaisiin,
istuu Isän oikealla puolella
ja on kunniaassa tuleva takaisin
tuomitsemaan elävät ja kuolleet
ja hänen valtakunnallaan ei ole loppua.

Ja Pyhään Henkeen,
Herraan ja eläväksi tekijään,
joka Isästä ja Pojasta lähtee,
jota yhdessä Isän ja Pojan kanssa
palvotaan ja kunnioitetaan
ja joka on puhunut profeettojen kautta.

Ja yhteen, pyhään, katoliseen
ja apostoliseen kirkkoon.

Tunnustan yhden kasteen syntien anteeksi antamiseksi,

odotan kuolleiden ylösnousemusta
ja tulevan maailman elämää.

Aamen.

Symbolum Nicaenum-Constantinopolitanum

Credo in unum Deum,
Patrem omnipotentem,
Factorem caeli et terrae,
visibilium omnium et invisibilium.

Et in unum Dominum Iesum Christum,
Filium Dei unigenitum
et ex Patre natum ante omnia saecula:
Deum de Deo, Lumen de Lumine,
Deum verum de Deo vero,
genitum, non factum, consubstantialem Patri:
per quem omnia facta sunt;
qui propter nos homines et propter nostram salutem,
descendit de caelis,
et incarnatus est de Spiritu Sancto
ex Maria Virgine
et homo factus est,
crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato,
passus et sepultus est,
et resurrexit tertia die secundum Scripturas,
et ascendit in caelum,
sedet ad dexteram Patris,
et iterum venturus est cum gloria,
iudicare vivos et mortuos,
cuius regni non erit finis.

Credo in Spiritum Sanctum,
Dominum et vivificantem,
qui ex Patre Filioque procedit,
qui cum Patre et Filio
simul adoratur et conglorificatur,
qui locutus est per Prophetas.

Et unam sanctam catholicam
et apostolicam Ecclesiam.

Confiteor unum Baptisma in remissionem peccatorum.

Et exspecto resurrectionem mortuorum,
et vitam venturi saeculi.

Amen.

ENSIMMÄINEN LUKU
Minä uskon Jumalaan, Isään

USKONTUNNUSTUKSET

33. Mitä ovat uskontunnustukset?

Ne ovat jäsenneltyjä kaavoja, joita kutsutaan myös ”uskon symboleiksi” tai ”Credoiksi”. Näillä kaavoilla kirkko on lyhyesti ilmaissut ja siirtänyt eteenpäin uskonsa alusta alkaen sitovalla, kaikille usko-ville yhteisellä kielellä.

185-188, 192, 197

34. Mitkä uskontunnustukset ovat vanhimmat?

Vanhimpia ovat kastetunnustukset. Koska kaste toimitetaan ”Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen” (Matt. 28:19), ovat uskonto-tuudet, joihin kastettavat tunnustautuvat, muodoltaan jäsenneltyjä Pyhän Kolminaisuuden kolmen persoonan mukaan.

189-191

35. Mitkä uskontunnustukset ovat tärkeimmät?

Tärkeimmät ovat Apostolinen uskontunnustus, joka on Rooman kirkon vanha kastetunnustus, ja Nikaian-Konstantinopolin uskontunnustus, joka on peräisin kahdesta ensimmäisestä ekumeenisesta kirkolliskokouksesta, Nikaian (325) ja Konstantinopolin (381), ja jotka ovat yhä tänäänkin kaikille lännen ja idän suurille kirkkoille yhteiset.

193-196

”MINÄ USKON JUMALAAAN,
ISÄÄN KAIKKIVALTIAASEEN,
TAIVAAN JA MAAN LUOJAAN”

36. Miksi uskontunnustus alkaa sanoilla ”Minä uskon Jumalaan”?

Koska ilmaisu ”Minä uskon Jumalaan” on perustavanlaatuisin, kaikkien toisten ihmistä ja maailmaa koskevien totuuksien lähde, koko elämän lähde jokaiselle, joka uskoo Jumalaan.

198-199

37. Miksi me tunnustamme yhden Jumalan?

Koska hän ilmoitti Israelin kansalle olevansa yksi, kun hän sanoi: ”Kuule, Israel! Herra on yksi” (5. Moos. 6:4); ”minä olen Jumala, eikä muuta jumalaa ole” (Jes. 45:22). Jeesus itse on vahvistanut tämän sanomalla: Jumala on ”ainoa Herra” (Mark. 12:29). Tunnustus, että Jeesus ja Pyhä Henki ovat samalla tavalla Jumala ja Herra, ei aiheuta ainoaan Jumalaan mitään jakaantumista.

200-202, 228

38. Millä nimellä Jumala ilmoittaa itsensä?

Jumala ilmoittaa itsensä Moosekselle elävänä Jumalana, joka on ”Abrahamin Jumala, Iisakin Jumala ja Jaakobin Jumala” (2. Moos. 3:6). Jumala ilmoittaa Moosekselle myös salaperäisen nimensä ”Minä olen se joka olen (JHWH).” Jumalan nimi, jota ei voitu lausua, korvattiin jo Vanhan testamentin aikoina sanalla Herra. Samoin esiintyy Jeesus Uudessa testamentissa tosi Jumalana, kun häntä kutsutaan Herraksi.

203-205, 230-231

39. Onko Jumala ainoa joka ”on”?

Siinä, missä luodut ovat saaneet Jumalalta kaiken, mitä ne ovat ja mitä niillä on, on Jumala itsessään yksin olemassaolon ja kaiken täydellisyyden täyteys. Hän on ”Hän on” ilman alkua ja ilman loppua. Jeesus ilmoittaa, että myös hänellä on jumalallinen nimi ”Minä olen” (Joh. 8:28).

212-213, 229

40. Miksi Jumalan nimen ilmoittaminen on tärkeää?

Ilmoittaessaan nimensä Jumala tekee tunnetuksi ne rikkaudet, jotka sisältyvät hänen sanomattomaan salaisuuteensa: Hän yksin on alusta alkaen ja ainaisesti se, joka on maailmaa ja historiaa ylempi. Hän on luonut taivaan ja maan. Hän on uskollinen Jumala, joka aina on lähellä kansaansa pelastaakseen sen. Hän on se, joka on todella pyhä, ”laupeudesta rikas” (Ef. 2:4) ja aina valmis antamaan anteeksi. Hän on hengellinen, transsendentti, kaikkivaltias, ikuinen, persoonallinen, täydellinen olento. Hän on totuus ja rakkaus.

206-213

*”Jumala on äärettömän täydellinen olento, Pyhä Kolminaisuus”
(pyhä Toribio Mongrovejola).*

41. Missä mielessä Jumala on totuus?

Jumala on totuus itse ja sellaisena hän ei voi erehtyä eikä erehdyttää toisia. Hän ”on valo eikä hänessä ole mitään pimeyttä” (1. Joh. 1:5). Jumalan iankaikkinen Poika, ihmiseksi tullut Viisus, lähetettiin maailmaan, jotta hän ”todistaisi totuudesta” (Joh. 18:37).

214-217, 231

42. Miten Jumala ilmoittaa, että hän on rakkaus?

Jumala ilmoittaa itsensä Israelille sinä, jonka rakkaus on suurempi kuin isän tai äidin rakkaus lapsiaan kohtaan tai sulhasen morsiantaan kohtaan. Hän on itsessään ”rakkaus” (1. Joh. 4:8-16), joka lahjoittaa itsensä täydellisesti ja ilmaiseksi. Hän ”on rakastanut maailmaa niin paljon, että antoi ainoan Poikansa, jotta maailma pelastuisi hänen kauttaan” (Joh. 3:16-17). Lähettämällä Poikansa ja Pyhän Hengen Jumala ilmoittaa, että hän itse on ikuista keskinäistä rakkautta.

218-221

43. Mitä usko ainoaan Jumalaan vaatii?

Usko ainoaan Jumalaan vaatii: tietämään hänen suuruutensa ja majesteettisuutensa; elämään kiittäen; turvautumaan aina häneen, myös vastoinkäymisissä; tunnustamaan kaikkien ihmisten ykseyden ja todellisen arvon, ihmisten, jotka on luotu Jumalan kuvaksi; käyttämään oikealla tavalla hänen luomiaan asioita.

222-227, 229

44. Mikä on kristillisen uskon ja elämän keskeinen salaisuus?

Kristillisen uskon ja elämän keskeinen salaisuus on Pyhän Kolminaisuuden salaisuus. Kristityt kastetaan Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen.

232-236, 261

45. Voidaanko Pyhän Kolminaisuuden salaisuus tuntea pelkällä ihmisjärjellä?

Jumala on luomisessa ja vanhassa liitossa jättänyt jälkiä kolminaisesta olemuksestaan, mutta hänen sisäisin olemuksensa Pyhänä Kolminaisuutena on salaisuus, johon ihmisjärki pelkästään ei ulotu ja joka ei ollut ennen Jumalan Pojan ihmiseksi tuloa ja Pyhän Hengen lähettämistä myöskään Israelin uskon saavutettavissa.

Tämän salaisuuden ilmoitti Jeesus Kristus, ja se on kaikkien muiden salaisuuksien alkulähde.

237

46. Mitä Jeesus Kristus ilmoittaa meille Isän salaisuudesta?

Jeesus Kristus ilmoittaa meille, että Jumala on ”Isä”: ei ainoastaan maailman ja ihmisen Luojana, vaan ennen kaikkea, koska hän synnyttää iankaikkisuudessa sisimmässään Pojan, joka on hänen Sanansa, ”hänen kirkkautensa säteily ja hänen olemuksensa kuva” (Hepr. 1:3).

238-242, 262

47. Kuka on Pyhä Henki, jonka Jeesus Kristus on ilmoittanut meille?

Hän on Pyhän Kolminaisuuden kolmas persoona. Hän on yksi ja sama Jumala Isän ja Pojan kanssa. Hän ”lähtee Isästä” (Joh. 15:26), joka alkuna vailla alkua on Kolminaisuuden koko elämän alkuperä. Hän lähtee myös Pojasta (Filioque), koska Isä jakaa hänet Pojalle ikuisena lahjana. Isän ja ihmiseksi tulleen Pojan lähettämänä Pyhä Henki johtaa kirkon ”tuntemaan koko totuuden” (Joh. 16:13).

243-248, 263-264

48. Kuinka kirkko ilmaisee uskonsa Kolminaisuuteen?

Kirkko ilmaisee uskonsa Kolminaisuuteen tunnustamalla yhden Jumalan kolmessa persoonassa: Isän, Pojan ja Pyhän Hengen. Kolme jumalallista persoonaa ovat yksi ainoa Jumala, sillä jokainen heistä on ainoan ja jakamattoman jumalallisen luonnon täyteen kanssa identtinen. He ovat todellisesti keskenään erilaisia keskinäisissä suhteissaan: Isä synnyttää Pojan, Poika syntyy Isästä, Pyhä Henki lähtee Isästä ja Pojasta.

257-260, 267

49. Miten Jumalan kolme persoonaa toimivat?

Yhdeltä ainoalta olemukseltaan toisistaan erottamattomina ovat Jumalan persoonat erottamattomat myös teoissaan: Kolminaisuudella on vain yksi ainoa vaikutus. Kuitenkin jumalallisessa toiminnassa vaikuttaa jokainen persoona tavalla, joka vastaa hänen ominaisluonnettaan Kolminaisuudessa.

257-260, 267

"Oi Jumalani, Kolminaisuus, jota palvon ... Hiljennä sieluni, muovaa siitä taivaasi, rakas paikka, johon jäät olemaan, lepopaikkasi. En halua jättää sinua milloinkaan yksin, vaan haluan olla kokonaan läsnä, valvoa kokonaan uskossa, kokonaan palvoa, kokonaan antautua luovalle vaikutuksellesi" (autuas Kolminaisuuden Elisabeth).

50. Mitä tarkoittaa, että Jumala on kaikkivaltias?

Jumala on ilmoittanut olevansa "väkevä ja voimallinen" (Ps. 24:8), se, jolle "mikään ei ole mahdotonta" (Luuk. 1:37). Hänen kaikkivaltiutensa ulottuu kaikkeen ja on salattua. Se näkyy maailman luomisessa tyhjästä ja ihmisen luomisessa rakkaudesta, mutta ennen kaikkea hänen Poikansa ihmiseksi tulemisessa ja ylösnousumuksessa, meidän lapseksi ottamisemme lahjassa ja syntien anteeksiantamisessa. Sen tähden kirkko osoittaa rukouksensa "kaikkivaltiaalle, iankaikkiselle Jumalalle" ("omnipotens sempiternus Deus...").

268-278

51. Miksi on tärkeää vakuuttaa: "Alussa Jumala loi taivaan ja maan" (1. Moos. 1:1)?

Koska luominen on kaikkien Jumalan pelastavien suunnitelmien perusta. Se osoittaa Jumalan kaikkivaltiaan ja viisaan rakkauden. Se on ensimmäinen askel kohti Jumalan liittoa kansansa kanssa. Se on alku pelastushistorialle, joka huipentuu Kristuksessa. Se on ensimmäinen vastaus ihmisen peruskysymyksiin alkuperästään ja päämäärästään.

279-289, 315

52. Kuka on luonut maailman?

Isä ja Poika ja Pyhä Henki ovat ainoa ja jakamaton maailman alkuperä, vaikka maailman luominen luetaan erityisesti Isän Jumalan työksi.

290-292, 316

53. Mitä varten maailma on luotu?

Maailma on luotu Jumalan kunniaksi, Jumalan, joka halusi näyttää ja ilmoittaa hyvytensä, totuutensa ja kauneutensa. Luomisen lopullinen päämäärä on se, että Jumala on Kristuksessa ”kaikki kaikessa” (1. Kor. 15:28), omaksi kunniaakseen ja meidän autuudeksemme.

293-294, 319

”Jumalan kunnia on elävä ihminen, mutta ihmisen elämä on Jumalan katselemista” (pyhä Ireneus).

54. Kuinka Jumala on luonut maailman?

Jumala on luonut maailman viisaudessaan ja rakkaudessaan vapaasta tahdostaan. Maailma ei ole syntynyt välttämättömyydestä, sokeasta kohtalosta tai sattumalta. Jumala on luonut tyhjästä (”ex nihilo”) (2. Makk. 7:28) järjestyneen ja hyvän maailman, jonka yläpuolella hän on äärettömästi korkein. Poikansa ja Pyhän Hengen kautta hän säilyttää luomakuntaansa olemassaolossa ja ylläpitää sitä, antaa sille mahdollisuuden toimia ja johtaa sen täyttymykseen.

295-301, 317-318, 320

55. Mikä on Jumalan kaitselmus?

Se koostuu asioista, joiden kautta Jumala johdattaa luotunsa lopulliseen täydellisyyteen, johon hän on kutsunut heidät. Jumala on suunnitelmansa suvereeni valtiias, mutta toteuttaakseen suunnitelmansa hän käyttää hyväkseen myös luotujensa myötävaikutusta. Samalla hän antaa luoduille arvon toimia itse ja olla toisilleen syy.

302-306, 321

56. Kuinka ihminen toimii Jumalan kaitselmuksen kanssa?

Jumala antaa ihmiselle mahdollisuuden ja pyytää häntä toimimaan vapaasti tekojensa, rukoustensa mutta myös kärsimyksensä kautta yhdessä hänen kanssaan. Hän ”saa aikaan sen, että tahdotte tehdä ja myös teette niin kuin on hänen hyvä tarkoituksensa” (Fil. 2:13).

307-308, 322-323

57. Jos Jumala on kaikkivaltias ja pitää kaikesta huolen, miksi sitten on paha?

Tähän tuskalliseen ja myös salaperäiseen kysymykseen voi vastauksen antaa vain kristillinen usko kokonaisuudessaan. Jumala ei ole millään tavalla, ei suoraan eikä epäsuorasti, moraalisen pahan

alkusyy. Hän valaisee pahan salaisuutta Poikansa Jeesuksen Kristuksen kautta, joka on kuollut ja noussut kuolleista voittaakseen sen suuren moraalisen pahan, joka on ihmisen synti ja kaiken muun pahan juuri.

309-310, 324, 400

58. Miksi Jumala sallii pahan?

Usko antaa meille varmuuden, ettei Jumala salli pahaa, ellei hän jopa pahasta voisi saada aikaan jotain hyvää. Ihmeellisellä tavalla Jumala on jo toiminut Kristuksen kuolemassa ja ylösnousemuksessa: Suurimmasta moraalisesta pahasta, hänen Poikansa surmaamisesta, hän on tehnyt suurimman hyvän: Kristuksen kirkastamisen ja meidän lunastuksemme.

311-314, 324

TAIVAS JA MAA

59. Mitä Jumala on luonut?

Raamattu kertoo: ”Alussa Jumala loi taivaan ja maan” (1. Moos. 1:1). Kirkko julistaa uskontunnustuksessaan, että Jumala on kaiken näkyvän ja näkymättömän maailman Luoja: kaikkien henkisten ja aineellisten luotujen, eli enkeleiden ja näkyvän maailman ja erityisesti ihmisen, Luoja.

325-327

60. Keitä ovat enkelit?

Enkelit ovat puhtaasti henkisiä, ruumiittomia ja kuolemattomia luotuja, ne ovat persoonallisia olentoja, jolla on ymmärrys ja tahto. Ne katsovat lakkaamatta Jumalaa kasvoista kasvoihin, ylistävät häntä, palvelevat häntä ja ovat hänen sanansaattajiaan kaikkien ihmisten pelastustehtävän toteuttamisessa.

328-333, 350-351

61. Kuinka enkelit ovat läsnä kirkon elämässä?

Kirkko liittyy enkeleihin palvoessaan Jumalaa, se pyytää enkeleiden apua ja viettää liturgisesti joidenkin enkeleiden muistoa.

334-336, 352

”Jokaisen uskoavan rinnalla seisoo enkeli suojelijana ja paimenena johtamassa häntä elämään” (pyhä Basileios Suuri).

62. Mitä Raamattu opettaa näkyvän maailman luomisesta?

Kertomuksessa luomisen ”kuudesta päivästä” Raamattu opettaa meitä tuntemaan luodun arvon ja sen suuntautumisen Jumalan ylistämiseen ja ihmisten palvelemiseen. Kaikki oliot saavat kiittää olemassaolostaan Jumalaa, jolta ne ovat saaneet oman hyvyytensä ja täydellisyytensä, omat lakinsa ja paikkansa maailmassa.

337-341

63. Mikä asema ihmisellä on luomisessa?

Ihminen on näkyvän luomakunnan huippu, koska hänet on luotu Jumalan kuvaksi ja kaltaiseksi.

343-344, 353

64. Millainen suhde on luotujen välillä?

Luotujen välillä vallitsee Jumalan haluama keskinäinen riippuvuus ja arvojärjestys. Samalla luotujen välillä on yhteys ja solidaarisuus, sillä kaikilla niillä on sama Luoja, joka rakastaa niitä, ja ne kaikki on suunnattu kohti hänen kunniaansa. Luomisessa annettujen lakien ja olioiden luonnosta johtuvien suhteiden kunnioittaminen on siksi viisauden ja moraalin perusta.

342, 354

65. Mikä suhde vallitsee luomistyön ja lunastuksen välillä?

Luomistyö huipentuu vielä suurempaan työhön, lunastukseen. Lunastustyöstä alkaa nimittäin uusi luominen, jossa kaikki saa lopullisen merkityksensä ja täydellisyytensä.

345-349

IHMINEN**66. Missä mielessä ihminen on luotu ”Jumalan kuvaksi”?**

Ihminen on luotu Jumalan kuvaksi siinä mielessä, että hän kykenee vapaudessa tuntemaan Luojaansa ja rakastamaan häntä. Ihminen on ainoa luotu maan päällä, jonka Jumala on tahtonut luoda tämän itsensä takia ja jonka Jumala on kutsunut osalliseksi jumalallisesta elämästään hänen tuntemisessaan ja häntä rakastaen. Koska ihminen on luotu Jumalan kuvaksi, hänellä on persoonan arvo: Hän ei ole jotakin, vaan joku. Hän pystyy tuntemaan itsensä,

antamaan itsensä vapaaehtoisesti ja pääsemään yhteyteen Jumalan ja toisten persoonien kanssa.

355-357, 380

67. Mitä varten Jumala on luonut ihmisen?

Jumala on luonut kaiken ihmistä varten. Mutta ihminen itse on luotu tuntemaan Jumala, palvelemaan ja rakastamaan häntä, tuomaan tässä maailmassa kiitokseksi hänelle koko luomakunnan ja tulemaan korotetuksi elämään hänen kanssaan taivaassa. Vain lihaksi tulleen Sanan salaisuudessa tulee todella selvästi näkyviin ihmisen salaisuus. Ihminen on etukäteen säädetty heijastamaan uskollisesti ihmiseksi tulleen Jumalan Pojan kuvaa, joka on täydellinen ”näkymättömän Jumalan kuva” (Kol. 1:15).

358-359, 381

68. Miksi ihmiset muodostavat ykseyden?

Kaikki ihmiset muodostavat ihmissuvun ykseyden, koska heillä on yhteinen alkuperä Jumalassa. Jumala on sen lisäksi ”yhdestä ihmisestä luonut koko ihmissuvun” (Ap.t. 17:26). Kaikilla on lopulta yksi ainoa Pelastaja, ja kaikki on kutsuttu Jumalan iankaikkisesta autuudesta osallisiksi.

360-361

69. Kuinka sielu ja ruumis muodostavat ihmisessä ykseyden?

Ihmispersoonaa on ruumiillinen ja samalla henkinen olento. Ihmisessä henki ja aine muodostavat yhden ainoan luonnon. Tämä ykseys on niin syvä, että henkisen elämänperustan eli sielun vuoksi aineesta muodostettu ruumis tulee eläväksi ihmisruumiiksi ja on osallinen Jumalan kuvan arvokkuudesta.

362-365, 382

70. Kuka antaa ihmiselle sielun?

Henkinen sielu ei tule vanhemmilta, vaan se on välittömästi Jumalan luoma; se on kuolematon. Se ei tuhoudu, kun se kuolemassa erkanee ruumiista, ja se yhdistyy ylösnousemuksessa uudestaan ruumiiseen.

366-368, 382

71. Minkä suhteen Jumala on säättänyt miehen ja naisen välille?

Jumalan luomina miehellä ja naisella on sama arvo ihmispersoonina, samalla he täydentävät toisiaan miehenä ja naisena olemisellaan. Jumala on tahtonut heidän olevan toisiaan varten, persoonien yhteytenä. Yhdessä heidät on myös kutsuttu antamaan edelleen ihmiselämää, kun he avioliitossa tulevat ”yhdeksi lihaksi” (1. Moos. 2:24). Jumalan ”tilanhoitajina” heidän tulee hallita maata.

369-373, 383

72. Mikä oli ihmisen alkuperäinen tila Jumalan suunnitelmassa?

Luodessaan miehen ja naisen Jumala antoi heille erityisen osallisuuden jumalalliseen elämäänsä pyhyudessa ja vanhurskaudessa. Jumalan suunnitelman mukaan ihmisen ei olisi täytynyt kärsiä eikä kuolla. Sen lisäksi vallitsi täydellinen harmonia ihmisessä itsessään, luodun ja Luojan välillä, miehen ja naisen välillä, samoin kuin ensimmäisen ihmisparin ja koko luomakunnan välillä.

374-379, 384

SYNTIINLANKEEMUS

73. Kuinka synnin todellisuus on ymmärrettävä?

Ihmisen historiassa synti on läsnä. Täysin tämä todellisuus tulee ilmi vasta Jumalan ilmoituksen valossa ja ennen kaikkea Kristuksen, kaikkien ihmisten Pelastajan, valossa. Hän on antanut siellä, missä synti on tullut suureksi, armon tulla ylenpalttiseksi.

385-390

74. Mikä on enkelien lankeaminen?

Tällä kuvauksella ilmaistaan, että Saatana ja muut demonit, joista Raamattu ja kirkon traditio puhuvat, olivat Jumalan luomia hyviä enkeleitä, joista tuli pahoja, koska he vapaasta ja peruuttamattomasta valinnastaan hylkäsivät Jumalan ja hänen valtakuntansa ja aiheuttivat helvetin syntymisen. He yrittävät vetää ihmisen mukanaan kapinaansa Jumalaa vastaan. Mutta Kristuksessa Jumala vahvistaa varman voittonsa pahasta.

391-395, 414

75. Mikä oli ihmisen ensimmäinen synti?

Paholaisen kiusaamana ihminen antoi luottamuksen Luojaansa kuolla sydämessään. Tottelemattomuudessaan ihminen tahtoi olla ”niin kuin Jumala” (1. Moos. 3:5), mutta ilman Jumalaa ja hänen tahtonsa vastaisesti. Siten Adam ja Eeva menettivät itseltään ja kaikilta jälkeläisiltään pyhyiden ja vanhurskauden alkuperäisen armon.

396-403, 415-417

76. Mikä on perisynti?

Perisynti, jonka alaisina kaikki ihmiset syntyvät, on alkuperäisen pyhyiden ja vanhurskauden puuttumisen tila. Se on synti, jonka me olemme ”perineet” mutta jota emme ole ”tehneet”. Se on syntymästä alkanut tila, ei henkilökohtainen teko. Kaikkien ihmisten alkuperän ykseyden tähden se periytyy Aadamin jälkeläisille ihmisloukon mukana, ”ei jäljittelyn kautta, vaan suvunjakamisen kautta”. Tämä edelleen siirtäminen on salaisuus, jota emme voi täysin ymmärtää.

404, 419

77. Mitä seurauksia perisyynnillä on?

Perisyntin tähden ihmisloukko ei tosin ole kokonaan turmeltunut, mutta se on luonnollisilta voimiltaan vahingoittunut, alistettu tietämättömyyteen, kärsimykseen ja kuoleman valtaan ja taipuvainen syntiin. Tämä taipumus on nimeltään concupiscentia.

405-409, 413, 418

78. Mitä Jumala on tehnyt ensimmäisen synnin jälkeen?

Ensimmäisen synnin jälkeen maailma peittyi synnin tulvaan. Jumala ei kuitenkaan jättänyt ihmistä kuoleman valtaan. Päinvastoin: Hän lupasi ennalta ihmiselle – ”alkuevankeliumissa” (1. Moos. 3:15) – voiton pahasta ja nostamisen lankeemuksesta. Tämä on ensimmäinen julistus Messiaasta. Sen tähden ensimmäistä syntiä jopa kutsutaan ”onnelliseksi syyllisyydeksi”, koska se on ”ansainnut näin suuren Lunastajan” (pääsiäisyön liturgia).

410-412, 420-421

TOINEN LUKU

Minä uskon Jeesukseen Kristukseen, Jumalan ainosyntyiseen Poikaan

79. Mikä on ilosanoma ihmisille?

Ilosanoma on julistus Jeesuksesta Kristuksesta, ”elävän Jumalan Pojasta” (Matt. 16:16), joka on kuollut ja noussut kuolleista. Kuningas Herodeksen ja keisari Augustuksen aikaan Jumala täytti lupaukset, jotka hän oli antanut Abrahamille ja hänen jälkeläisilleen, ja lähetti ”Poikansa, naisesta syntyneen ja lain alaiseksi tulleen, jotta hän lunastaisi vapaiksi ne, jotka olivat lain alaisia, ja jotta me pääsisimme lapsen asemaan” (Gal. 4:4-5).

422-424

80. Kuinka tätä ilosanomaa levitetään?

Alusta asti ensimmäisillä opetuslapsilla oli palava halu julistaa Jeesusta Kristusta johdattaakseen kaikki uskomaan häneen. Myös nykyään Kristuksen rakastava tunteminen herättää halun julistaa evankeliumia ja opettaa katekeesia, eli paljastaa hänen persoonansa Jumalan koko suunnitelma ja tuoda ihmiset yhteyteen hänen kanssaan.

425-429

”JA JEEsukseen Kristukseen,
Jumalan ainoaan Poikaan, meidän Herraamme”

81. Mitä merkitsee nimi ”Jeesus”?

Nimi, jonka enkeli antoi Jeesukselle hänen syntymänsä ilmoittamisessa, merkitsee ”Jumala pelastaa”. Tämä nimi kertoo, kuka Jeesus on ja mitä varten hänet on lähetetty, ”sillä hän pelastaa kansansa sen synneistä” (Matt. 1:21). Pietari vakuuttaa: ”Mitään muuta nimeä, joka meidät pelastaisi, ei ole ihmisille annettu koko taivaankannen alla” (Ap.t. 4:12).

430-435, 452

82. Miksi Jeesusta sanotaan ”Kristukseksi”?

”Kristus” merkitsee kreikassa ”voideltua” ja samoin ”Messias” hepreassa. Jeesus on Kristus, koska Jumala on pyhittänyt hänet ja voidellut hänet Pyhällä Hengellä tehtävänsä Lunastajana. Hän on Israelin odottama Messias, jonka Isä on lähettänyt maailmaan. Jeesus on hyväksynyt tittelin ”Messias”, mutta tarkentanut sen

merkitystä: ”taivaasta tullut” (Joh. 3:13), ristiinnaulittu ja sitten ylösnoussut. Hän on kärsivä Jumalan palvelija, joka antaa elämänsä ”lunnaiksi monen edestä” (Matt. 20:28). Nimestä Kristus me olemme saaneet nimemme kristityt.

436-440, 453

83. Missä mielessä Jeesus on ”Jumalan ainosyntyinen Poika”

Hän on sitä ainutlaatuisessa ja täydellisessä mielessä. Kasteessa ja kirkastumisessa Isän ääni nimittää Jeesusta ”rakkaaksi Pojакseen”. Jeesus sanoo itseään Pojaksi, joka ”tuntee Isän” (Matt. 11:27) ja vahvistaa siten ainutlaatuisen ja ikuisen suhteensa Jumalaan, Isäänsä. Hän on Jumalan ainosyntyinen Poika (1. Joh. 4:9), Kolminaisuuden toinen persoona. Hän on apostolisen julistuksen keskus: Apostolit ovat ”nähtäneet hänen kirkkautensa, kirkkauden, jonka Isä ainoalle Pojalle antaa” (Joh. 1:14).

441-445, 454

84. Mitä tarkoittaa nimitys ”Herra”?

Raamatussa tämä nimitys tarkoittaa tavallisesti Jumalaa, Valtiasta. Jeesus käyttää sitä itsestään ja ilmoittaa jumalallisen herruutensa vallallaan luonnon, demonien, synnin ja kuoleman ylitse ja ennen kaikkea ylösnousemuksellaan. Ensimmäiset kristilliset uskontunnustukset selittävät, että valta, kunnia ja kirkkaus, jotka kuuluvat Isälle Jumalalle, tulevat myös Jeesuksen osaksi: Jumala on ”antanut hänelle nimen, joka on kaikkia nimiä korkeampi” (Fil. 2:9). Hän on maailman ja historian Herra, ainoa, jolle ihmisen on alistettava henkilökohtainen vapautensa.

446-451, 455

”JEEBUS KRISTUS ... SIKISI PYHÄSTÄ HENGESTÄ, SYNTYI NEITSYT MARIASTA”

85. Miksi Jumalan Poika tuli ihmiseksi?

Meidän ihmisten tähden ja meidän pelastuksemme tähden Jumalan Poika tuli Pyhän Hengen vaikutuksesta ihmiseksi Neitsyt Marian kohdussa sovittaakseen meidät syntiset Jumalan kanssa, opettaakseen meidät tuntemaan hänen loppumattoman rakkautensa, ollakseen meille pyhyden esikuva ja antaakseen meille ”osallisuuden jumalallisesta luonnostaan” (2. Piet. 1:4).

456-460

86. Mitä tarkoittaa sana ”inkarnaatio”?

Kirkko nimittää ”inkarnaatioksi” jumalallisen ja inhimillisen luonnon ihmeellisen yhdistymisen salaisuutta Sanan yhdessä jumalallisessa persoonassa. Saadakseen aikaan meidän pelastuksemme Jumalan Poika on tullut ”lihaksi” (Joh. 1:14) ja todella ihmiseksi. Usko inkarnaatioon on yksi kristinuskon tunnusomainen merkki.

461-463, 483

87. Millä tavalla Jeesus Kristus on tosi Jumala ja tosi ihminen?

Jeesus on erottamattomasti todellinen Jumala ja todellinen ihminen jumalallisen persoonansa ykseydessä. Hän, Jumalan Poika, ”syntynyt eikä luotu, samaa olemusta kuin Isä”, on tullut todelliseksi ihmiseksi, meidän veljeksemme, ilman että hän olisi lakannut olemasta Jumala, meidän Herramme.

464-466, 469

88. Mitä Khalkedonin kirkolliskokous opettaa tästä asiasta?

Khalkedonin kirkolliskokous opettaa, että ”Herramme Jeesus Kristus on tunnustettava yhdeksi ja samaksi Pojaksi. Tämä yksi ja sama Poika on täydellinen jumaluudessa ja täydellinen ihmisyydessä; hän on tosi Jumala ja tosi ihminen, jolla on järjellinen sielu ja ruumis; hän on jumaluuden puolesta Isän kanssa yhtä olemusta ja ihmisyyden puolesta meidän kanssamme yhtä olemusta, ’kaikessa meidän kaltaisemme syntiä lukuun ottamatta’ (Hepr. 4:15). Hän toisaalta on syntynyt jumaluutensa puolesta ennen aikojen alkua Isästä, toisaalta ihmisyytensä puolesta viimeisinä päivinä meidän tähtemme ja meidän pelastuksemme tähden Neitsyt Mariasta, Jumalansynnyttäjistä.”

467

89. Miten kirkko ilmaisee inkarnaation mysteerinä?

Se ilmaisee sitä vahvistamalla, että Jeesus Kristus on tosi Jumala ja tosi ihminen. Hänellä on kaksi luontoa, jumalallinen ja inhimillinen, jotka eivät sekoitu toisiinsa, vaan ovat yhdistyneet Sanan persoonassa. Kaikki Jeesuksen ihmisyydessä – ihmeet, kärsimys ja kuolema – on sen tähden luettava luettava kuuluvaksi hänen jumalalliselle persoonalleen, joka toimii omaksutun ihmisluonnon kautta.

464-469, 479-481

”Jumalan ainokainen kuolematon Poika ja Sana, joka meidän pelastuksemme tähden olet tahtonut lihaksi tulla pyhästä Jumalansynnyttäjästä, ainaisesta Neitseestä Mariasta ... yksi Pyhästä Kolminaisuudesta ja Isän ja Pyhän Hengen kanssa kunnioitettava Kristus Jumala, pelasta meidät!” (pyhän Johannes Kbrystomoksen bysanttilaisesta liturgiasta)

90. Oliko ihmiseksi tulleella Jumalan Pojalla sielu, jolla oli inhimillinen tiedonkyky?

Jumalan Poika omaksui järjellisen inhimillisen sielun elävöittämän ruumiin. Jeesus oppi paljon kokemuksesta inhimillisellä ymmärryksellään. Kuitenkin myös ihmisenä Jumalan Pojalla oli sisäinen ja välitön tieto Jumalasta, Isästään. Hän näki myös ihmisten salaiset ajatukset ja tiesi täysin ne ikuiset päätökset, jotka hän oli tullut ilmoittamaan.

470-474, 482

91. Miten sopivat yhteen lihaksi tulleen Sanan jumalallinen ja inhimillinen tahto?

Jeesuksella oli jumalallinen tahto ja inhimillinen tahto. Maailmassa ollessaan Jumalan Poika tahtoi ihmisenä sitä, mitä hän Jumalana oli päättänyt yhdessä Isän ja Pyhän Hengen kanssa meidän pelastukseksemme. Kristuksen inhimillinen tahto seuraa hänen jumalallista tahtoaan vastaan sanomatta ja vastaan asettumatta, tai paremmin, alistuu sen alaiseksi.

475, 482

92. Oliko Kristuksella todellinen inhimillinen ruumis?

Kristus oli omaksunut todellisen inhimillisen ruumiin, jonka kautta hän teki näkymättömän Jumalan näkyväksi. Tältä pohjalta voidaan Kristusta esittää ja kunnioittaa pyhissä kuvissa.

476-477

93. Mitä merkitsee Jeesuksen sydän?

Jeesus on tuntenut meidät ja rakastanut meitä inhimillisellä sydämellään. Hänen sydämensä, joka lävistettiin meidän pelastuksemme tähden, on sen loppumattoman rakkauden symboli, jolla hän rakastaa Isää ja jokaista ihmistä.

478

94. ”Sikisi Pyhästä Hengestä”: Mitä tämä ilmaus tarkoittaa?

Se tarkoittaa, että Neitsyt Maria on vastaanottanut kohtuunsa iankaikkisen Pojan Pyhän Hengen myötävaikutuksella ja ilman miehen osuutta. ”Pyhä Henki tulee sinun ylläsi”, sanoi enkeli hänelle ilmoituksessaan.

484-486

95. ”Syntyi Neitsyt Mariasta”: Miksi Maria on todella Jumalanäiti?

Maria on todella Jumalanäiti, sillä hän on Jeesuksen äiti (Joh. 2:1; 19:25). Nimittäin se, joka hänessä sikisi Pyhästä Hengestä ja josta tuli hänen poikansa, on Jumalan, Isän, iankaikkinen Poika, joka itse on Jumala.

495, 509

96. Mitä tarkoittaa ”perisyntien sikiäminen”?

Ikuisuudessa Jumala valitsi Marian tulemaan armosta Poikansa äidiksi. Tämän tehtävän täyttämiseksi hän sikisi tahrattomasti. Se tarkoittaa, että Maria varjeltiin perisyntistä sikiämisestään alkaen Jumalan armon kautta ja Jeesuksen Kristuksen ansioiden tähden.

487-492, 508

97. Miten Maria vaikuttaa Jumalan pelastussuunnitelmassa?

Jumalan armosta Maria pysyi koko elämänsä ajan vapaana kaikesta henkilökohtaisesta synnistä. Hän on ”armoitettu” (Luuk. 1:28), ”kokonaan pyhä”. Kun enkeli ilmoittaa hänelle, että hän synnyttää ”Korkeimman Pojan”, hän antaa vapaasti suostumuksensa ”uskon kuuliaisuudessa” (Room. 1:5). Hän lahjoittaa itsensä kokonaan Poikansa Jeesuksen persoonalle ja työlle ja tekee koko sydäimestään jumalallisen pelastustahdon omakseen.

493-494, 508-511

98. Mitä tarkoittaa Jeesuksen neitseellinen sikiäminen?

Se tarkoittaa, että Jeesus sikisi vain Pyhän Hengen voimasta Neitsyen kohdussa, ilman miehen vaikutusta. Hän on taivaallisen Isän Poika jumalallisen luontonsa puolesta ja Marian Poika inhimillisen luontonsa puolesta, kuitenkin Jumalan Poika molemmissa luonnoissaan, koska hän on vain yksi persoona, nimittäin jumalallinen.

496-498

99. Missä mielessä Maria on ”ainainen Neitsyt”?

Siinä mielessä, että hän ”on pysynyt neitsyenä Poikansa sikiämisessä, neitsyenä Pojan syntyessä, neitsyenä häntä hoivatessaan, neitsyenä ravitessaan häntä povellaan, ainaisena neitsyenä” (pyhä Augustinus). Kun evankeliumeissa puhutaan ”Jeesuksen veljistä ja sisarista”, kyseessä ovat Raamatulle tyypillisen ilmaisutavan mukaan Jeesuksen lähisukulaiset.

499-507, 510

100. Millä tavalla Marian hengellinen äitiys on yleismaailmallinen?

Marialla oli yksi ainoa Poika, Jeesus, mutta Jeesuksessa Marian hengellinen äitiys ulottuu kaikkiin ihmisiin, joita hän tuli pelastamaan. Kuuliaisena uuden Aadamin, Jeesuksen Kristuksen, vierellä Neitsyt on uusi Eeva, kaikkien elävien todellinen äiti, niiden, joiden syntymään ja kasvatukseen armon järjestyksessä hän myötävaikuttaa äidillisellä rakkaudellaan. Neitsyenä ja äitinä hän on kirkon alkukuva ja täydellinen toteutuminen.

501-507, 511

101. Missä mielessä Kristuksen koko elämä on salaisuus?

Kristuksen koko elämä on ilmoitustapahtuma. Se, mikä hänen maallisessa elämässään on näkyvää, viittaa hänen näkymättömään salaisuuteensa, ennen kaikkea hänen Jumalan Poikana olemisensa salaisuuteen: ”Joka on nähnyt minut, on nähnyt Isän” (Joh. 14:9). Lisäksi, vaikka pelastus tulee täyteydessään ristin ja ylösnousemuksen kautta, koko Kristuksen elämä on pelastuksen salaisuutta, sillä kaikki, mitä Jeesus teki, sanoi ja kärsi, oli tarkoitettu langenneen ihmisen pelastamiseksi ja asettamiseksi uudestaan Jumalan lapsen kutsumukseen.

512-521, 561-562

102. Kuinka Jeesuksen salaisuuksia valmisteltiin?

Ensiksi oli pitkä, useita vuosisatoja kestänyt toivo, jonka me voimme kokea adventin liturgisen viettämisen aikana. Sen hämärän odotuksen kautta, jonka Jumala pani pakanoiden sydämiin, hän valmisti Poikansa tulemistä vanhassa liitossa Johannes Kastajan, viimeisen ja suurimman profeetan aikaan asti.

522-524

103. Mitä evankeliumi opettaa Jeesuksen syntymän ja lapsuuden salaisuuksista?

Jouluna taivaan kirkkaus ilmestyy lapsen heikkoudessa. Jeesuksen ympärileikkaus on merkki hänen kuulumisestaan juutalaiseen kansaan ja ennustus meidän kasteestamme. Epifaniassa Israelin kuningas ja Messias ilmestyy kaikille kansoille. Hänen tuomisessaan temppeleihin kohtaa Simeonissa ja Hannassa koko Israelin odotus Vapahtajansa. Pako Egyptiin ja viattomien lasten surmaaminen julistavat, että Kristuksen koko elämän yllä näkyy vainon merkki. Hänen paluunsa muistuttaa Egyptistä lähtemisestä ja asettaa Jeesuksen uudeksi Moosekseksi: Hän on todellinen ja lopullinen vapauttaja.

525-530, 563

104. Minkä opetuksen Jeesuksen kätkeyty elämä Nasaretissa tarjoaa meille?

Jeesus jää tavallisen elämän hiljaisuuteen viettäessään kätkeytyä elämäänsä Nasaretissa. Niin hän tekee meille mahdolliseksi olla yhteydessä häneen jokapäiväisen elämän pyhydessä, johon kuuluvat rukous, yksinkertaisuus, työ ja perheelle osoitettu rakkaus. Hänen kuuliaisuutensa Marialle ja Joosefille, kasvatusisälleen, on kuva hänen kuuliaisuudestaan Poikana Isälleen. Maria ja Joosef ottavat Jeesuksen salaisuuden uskossa vastaan myös silloin, kun he eivät sitä aina ymmärrä.

531-534, 564

105. Miksi Jeesus ottaa Johannekselta ”kääntymyksen kasteen syntien anteeksiantamiseksi” (Luuk. 3:3)?

Alkaakseen julkisen elämänsä ja ennakoidakseen kuolemansa ”kastetta” hän, vaikkakin ilman syntiä, antaa lukea itsensä synnintekijöiden joukkoon, hän, ”Jumalan Karitsa, joka ottaa pois maailman synnin” (Joh. 1:29). Isä kutsuu häntä ”rakkaaksi Pojaksi” (Matt. 3:17), ja Pyhä Henki laskeutuu hänen päälleen. Jeesuksen kaste on meidän kasteemme esikuva.

535-537, 565

106. Mistä Jeesuksen kiusaukset autiomaassa kertovat?

Jeesuksen kiusaukset autiomaassa nostavat vielä kerran esiin Aadamin kiusauksen paratiisissa ja Israelin kiusauksen autiomaassa. Saatana kiusaa Jeesusta hänen kuuliaisuudestaan sitä tehtävää

kohtaan, jonka Isä on hänelle uskonut. Kristus, uusi Aadam, pysyy lujana, ja hänen voittonsa julistaa hänen kärsimyksensä voittoa, suurinta kuuliaisuuden todistusta hänen pojanrakkaudestaan. Kirkko yhdistyy tähän salaisuuteen erityisesti liturgisena paaston-aikana.

538-540, 566

107. Kuka on kutsuttu Jumalan valtakuntaan, jota Jeesus julisti ja toteutti?

Jeesus kutsuu kaikki ihmiset Jumalan valtakuntaan. Myös kurjin syntinen on kutsuttu kääntymään ja vastaanottamaan Isän loputoman laupeuden. Jumalan valtakunta kuuluu jo täällä maan päällä niille, jotka ottavat sen vastaan nöyryin sydämin. Heille ilmoitetaan sen salaisuudet.

541-546, 567

108. Miksi Jeesus julistaa Jumalan valtakunnan merkkien ja ihmeiden avulla?

Jeesus antaa merkkien ja ihmeiden seurata sanaansa osoittaakseen, että hänessä, Messiaassa, Jumalan valtakunta on läsnä. Hän parantaa kyllä joitakin ihmisiä, mutta hän ei tullut lopettamaan kaikkea pahaa maan päältä, vaan ennen kaikkea vapauttamaan meidät synnin orjuudesta. Demonien karkottaminen ilmoittaa, että hänen ristinsä voittaa ”tämän maailman ruhtinaan” (Joh. 12:31).

547-550, 567

109. Minkä auktoriteetin Jeesus antaa Jumalan valtakunnassa apostoleilleen?

Jeesus valitsee kaksitoista apostolia, tulevan ylösnousemuksensa todistajat. Hän antaa heille osallisuuden tehtävänsä ja auktoriteettiinsa, jotta he opettaisivat, antaisivat anteeksi syntejä ja rakentaisivat ja johtaisivat kirkkoa. Tässä kollegiossa Pietari saa ”taivasten valtakunnan avaimet” (Matt. 16:19) ja on ensimmäisellä sijalla. Hänellä on tehtävä säilyttää usko muuttumattomana ja vahvistaa veljiään.

551-553, 567

I 10. Mikä merkitys on kirkastumisella?

Kirkastumisessa ilmestyy Kolminaisuus: ”Isä äänessä, Poika ihmisenä, Pyhä Henki kirkkaana pilvenä” (pyhä Tuomas Akvinalainen). Kun Jeesus puhuu Mooseksen ja Elian kanssa ”poislähdöstään” (Luuk. 9:31), hän osoittaa, että hänen kirkkautensa kulkee ristin tien kautta. Kirkastuminen tarjoaa aavistuksen ylösnousemuksesta ja Kristuksen paluusta kunniaansa, ”joka muuttaa meidän ruumiimme tästä alennustilasta oman kirkastuneen ruumiinsa kaltaiseksi” (Fil. 3:21).

554-556, 568

”Oi Kristus Jumala, sinä kirkastuit vuorella, ja opetuslapsesi näkivät sinun kunniasi kykyjensä mukaan, että nähdessään sinut sitten ristiinnaulittuna ymmärtäisivät sinun kärsivän vapaasta tahdostasi ja saarnaisivat maailmalle, että sinä olet totisesti Isän kirkkauden säteily” (Bysanttilainen liturgia).

I 11. Kuinka Jeesus saapuu Messiaana Jerusalemiin?

Määrättyä aikana Jeesus päättää lähteä Jerusalemiin kärsiäkseen, kuollakseen ja noustakseen ylös. Messias-kuninkaana, joka julistaa Jumalan valtakunnan tuloa, hän saapuu aasilla ratsastaen kaupunkiinsa. Hänet ottavat vastaan vähäiset, joiden ilohuuto on otettu eukaristianvieton Sanctukseen: ”Siunattu olkoon hän, joka tulee Herran nimeen! Hoosianna (pelasta meidät)!” (Matt. 21:9). Kirkon liturgia aloittaa pyhän viikon viettämällä tätä Jeesuksen Jerusalemiin saapumista.

557-560, 569-570

”JEEBUS KRISTUS ... KÄRSI PONTIUS PILATUKSEN AIKANA,
RISTIINNAULITTIIN, KUOLI JA HAUDATTIIN”

I 12. Mikä merkitys on Jeesuksen pääsiäissalaisuudella?

Jeesuksen pääsiäissalaisuus, joka käsittää hänen kärsimyksensä, kuolemansa, ylösnousemuksensa ja kirkastumisensa, on kristillisen uskon sydän, sillä Jumalan pelastussuunnitelma toteutui kerta kaikkiaan hänen Poikansa lunastuskuolemassa.

571-573

I 13. Minkä syytösten perusteella Jeesus tuomittiin?

Jotkut Israelin johtajat syyttivät Jeesusta siitä, että hän toimi lakia, Jerusalemin temppeliä ja varsinkin ainoaan Jumalaan uskomista vastaan, kun hän kutsui itseään Jumalan Pojaksi. Sen tähden he luovuttivat hänet Pilatukselle, jotta tämä tuomitsisi hänet kuolemaan.

574-576

I 14. Kuinka Jeesus suhtautui Israelin lakiin?

Jeesus ei kumonnut lakia, jonka Jumala oli antanut Moosekselle Siinaililla. Hän täytti sen ja antoi sille lopullisen tulkintansa. Hän on jumalallinen lainsäätävä, joka täyttää lain täydellisesti. Sen lisäksi hän, uskollinen Jumalan palvelija, kantaa sovituskoulemallaan sen ainoan uhrin, joka voi vapauttaa kaikista ”ensimmäisessä liitossa tehdyistä rikkomuksista” (Hepr. 9:15).

577-582, 592

I 15. Miten Jeesus suhtautui Jerusalemin temppeliin?

Jeesusta syytettiin vihamielisyydestä temppeliä kohtaan. Kuitenkin hän kunnioitti sitä Isänsä talona (Joh. 2:16) ja esitti siellä tärkeän osan opetuksestaan. Kuolemansa yhteydessä hän tosin myös ennusti sen tuhoutumisen ja esitti itsensä Jumalan lopullisena asumuksena ihmisten keskuudessa.

583-586, 593

I 16. Kiistikö Jeesus Israelin uskon ainoaan pelastavaan Jumalaan?

Jeesus ei ole koskaan kiistänyt uskoa ainoaan Jumalaan, ei myöskään silloin, kun hän todella toteutti jumalallisen työn, joka täytti messiaaniset lupaukset ja osoitti hänet Jumalan vertaiseksi: syntien anteeksiantamisen. Jeesuksen vaatimus uskoa häneen ja kääntyä auttaa ymmärtämään Suuren neuvoston traagisen erehdyksen sen katsoessa, että Jeesus ansaitsi kuoleman jumalanpilkkajana.

587-591, 594

I 17. Kuka on vastuussa Jeesuksen kuolemasta?

Jeesuksen kärsimystä ja kuolemaa ei voida panna erotuksetta kaikkien silloin eläneiden tai sen jälkeen muissa maissa ja muina aikoina syntyneiden juutalaisten syyksi. Jokainen yksittäinen synnintekijä, eli jokainen ihminen, on Vapahtajan kärsimysten aiheuttaja

ja täytöntöönpanija. Tämä syyllisyys koskee vielä vakavammin niitä, jotka toistuvasti lankeavat syntiin tai nauttivat paheista, varsinkin, jos he ovat kristittyjä.

595-598

I 18. Miksi Kristuksen kuolema kuuluu Jumalan suunnitelmaan?

Sovittaakseen kaikki ihmiset, jotka synnin tähden olivat joutuneet kuoleman valtaan, Jumala teki rakastavan aloitteen lähettää Poikansa, jotta hän luovuttaisi itsensä syntisten puolesta kuolemaan. Vanhassa testamentissa ilmoitettuna, erityisesti kärsivän Jumalan palvelijan uhrissa, Jeesuksen kuolema tapahtui ”kirjoituksen mukaan”.

599-605, 619

I 19. Millä tavalla Kristus uhrasi itsensä Isälle?

Kristuksen koko elämä oli vapaaehtoinen uhrilahja Isälle hänen pelastussuunnitelmansa täyttämiseksi. Kristus antaa elämänsä ”lunnaiksi monen edestä” (Mark. 10:45), ja niin hän sovittaa koko ihmiskunnan Jumalan kanssa. Hänen kärsimisensä ja kuolemansa osoittavat, kuinka hänen ihmisluontonsa oli jumalallisen rakkauden vapaa ja täydellinen työkalu, rakkauden, joka tahtoo kaikkien ihmisten pelastusta.

606-609, 620

I 20. Millä tavalla Jeesuksen uhri ilmenee viimeisellä aterialla?

Viimeisellä aterialla apostolien kanssa kärsimystään edeltävänä iltana Jeesus ennakoi vapaaehtoisen uhrinsa, eli hän ilmaisee sen merkinä ja toteuttaa sen edeltä: ”Tämä on minun ruumiini, joka teidän edestänne annetaan” (Luuk. 22:19). ”Tämä on minun vereni, joka ... vuodatetaan” (Matt. 26:28). Niin hän asettaa eukaristian uhrinsa ”muistoksi” (1. Kor. 11:25) ja apostolit uuden liiton papeiksi.

610-611, 621

I 21. Mitä tapahtuu kuolemantuskassa Getsemanen puutarhassa?

Jumalan Pojan koko pyhä ihmisluonto, Pojan, joka on elämän ruhtinas (Apt. 3:15), tuntee kauhua kuoleman edessä. Silti hänen inhimillinen tahtonsa suostuu Isän tahtoon: Pelastaakseen meidät

Jeesus on valmis kantamaan ruumiissaan meidän syntimme ja olemaan ”kuuliainen kuolemaan asti” (Fil. 2:8).

612

122. Mitä Kristuksen ristinuhri vaikuttaa?

Jeesus antoi elämänsä vapaaehtoisena sovitusuhrina, eli hän on sovittanut meidän syntimme täydellisellä kuolemaan asti ulottuneella rakkauden kuuliaisuudellaan. Tämä Jumalan Pojan rakkaus ”loppuun asti” (Joh. 13:1) sovittaa koko ihmiskunnan Isän kanssa. Kristuksen pääsiäisuhri lunastaa siis ihmiset ainutkertaisella, täydellisellä ja lopullisella tavalla ja avaa heille yhteyden Jumalaan.

613-617, 622-623

123. Miksi Jeesus kutsuu opetuslapsiaan ottamaan ristinsä?

Kutsumalla opetuslapsiaan ottamaan ristinsä ja seuraamaan häntä (Matt. 16:24) Jeesus tahtoo yhdistää uhriinsa ne, joiden hyväksi hänen lunastava uhrinsa ensiksi koitui.

618

124. Missä tilassa Kristuksen ruumis oli haudassa?

Kristus kärsi todellisen kuoleman ja haudattiin todella. Jumalan voima kuitenkin varjeli hänen ruumiinsa maatumiselta.

624-630

”JEEBUS KRISTUS ... ASTUI ALAS TUONELAAN,
NOUSI KOLMANTENA PÄIVÄNÄ KUOLLEISTA”

125. Mikä on tuonela, johon Jeesus astui?

”Tuonela” – sitä ei saa sekoittaa kadotettujen helvettiin – oli kaikkien niiden olotila, jotka olivat kuolleet ennen Kristusta, olivat he sitten oikeamielisiä tai pahoja. Jeesus laskeutui jumalalliseen persoonaansa yhdistyneessä sielussaan tuonelaan oikeamielisten luo, jotka odottivat pelastajaansa päästäkseen lopulta Jumalan näkemiseen. Koska hän oli kuolemansa kautta voittanut kuoleman ja paholaisen, ”jolla oli kuolema vallassaan” (Hepr. 2:14), hän vapautti oikeamieliset, jotka odottivat pelastajaa, ja avasi heille taivaan portit.

632-637

126. Mikä asema Kristuksen ylösnousemuksella on uskossamme?

Kristuksen ylösnousemus on totuus, johon uskomme Kristukseen huipentuu. Yhdessä ristin kanssa se on oleellinen osa pääsiäislaisuutta.

631, 638

127. Mitkä ”merkit” todistavat Jeesuksen ylösnousemuksesta?

Ratkaisevan tärkeän tyhjän haudan merkin ohella ylösnousemuksesta todistivat naiset, jotka kohtasivat hänet ensimmäisinä ja julistivat hänestä apostoleille. Sen jälkeen Jeesus ilmestyi ”Keefaalle (Pietari), sitten niille kahdelletoista. Sitten hän ilmestyi yhtä aikaa enemmän kuin viidellesadalle veljelle” (1. Kor. 15:5-6) ja vielä muillekin. Apostolit eivät voineet keksiä ylösnousemusta, sillä se näytti heistä mahdottomalta. Jeesus jopa nuhteli heitä heidän epäuskonsa tähden.

639-644, 656-657

128. Miksi ylösnousemus on myös transsendenttinen tapahtuma?

Ylösnousemus oli historiallinen tapahtuma, joka voidaan todeta ja vahvistaa merkkien ja todistusten kautta. Kuitenkin se ulottuu uskon salaisuutena historian ulkopuolelle, koska se on Kristuksen ihmisluonnon astumista Jumalan kirkkauteen. Siksi ylösnoussut Kristus ei ilmestynyt maailmalle vaan opetuslapsilleen ja teki heistä todistajiaan kansan edessä.

647, 656-657

129. Missä tilassa Jeesuksen ylösnoussut ruumis on?

Kristuksen ylösnousemus ei ollut paluuta maalliseen elämään. Hänen ylösnoussut ruumiinsa on sama, joka ristiinnaulittiin ja kantaa hänen kärsimyksensä merkkejä, mutta se on nyt osallinen jumalallisesta elämästä ja sillä on kirkastetun ruumiin ominaisuudet. Sen tähden ylösnoussut Jeesus voi vapaasti ilmestyä opetuslapsilleen eri hahmoissa, kuinka ja missä hän tahtoo.

645-646

130. Missä määrin ylösnousemus on Pyhän Kolminaisuuden työtä?

Kristuksen ylösnousemus on transsendenttinen Jumalan teko. Kolme persoonaa toimivat yhdessä erikoislaatunsa mukaisesti: Isä ilmaisee voimansa, Poika ottaa takaisin elämänsä, josta hän oli vapaaehtoisesti luopunut (Joh. 10:17), ja yhdistää sielunsa jälleen ruumiiseensa, jonka Henki tekee eläväksi ja kirkastaa.

648-650

131. Mikä on ylösnousemuksen tarkoitus ja merkitys pelastukselle?

Ylösnousemus on inkarnaation huipentuma. Se vahvistaa Kristuksen jumaluuden, samoin kuin kaiken sen, mitä hän on tehnyt ja opettanut, ja täyttää kaikki Jumalan meille antamat lupaukset. Sen lisäksi on Ylösnoussut, synnin ja kuoleman voittaja, meidän vanhurskauttamisemme ja ylösnousemuksemme syy: Jo nyt hän vaikuttaa meissä lapseksi ottamisen armon, joka on todellista osallisuutta hänen ainosyntyisen Pojan elämäänsä. Aikojen lopulla hän herättää meidän ruumiimme kuolleista.

651-655, 658

”JESUS KRISTUS ... ASTUI YLÖS TAIVASIIN,
ISTUI JUMALAN, ISÄN KAIKKIVALTIAAN OIKEALLA PUOLELLA”

132. Mitä taivaaseenastuminen tarkoittaa?

Kun oli kulunut neljäkymmentä päivää siitä, kun Kristus ilmestyi apostoleille tavallisen ihmisluonnon hahmossa, joka peitti hänen Ylösnousseen kirkkautensa, hän astui taivaaseen ja istui Isän oikealle puolelle. Hän on Herra, joka nyt hallitsee ihmisluonnossaan Jumalan Pojan ikuisessa kirkkaudessa ja lakkaamatta rukoilee meidän puolestamme Isän edessä. Hän lähettää meille Henkensä ja antaa toivon päästä kerran hänen luokseen, sillä hän on valmistanut sijan meitä varten.

659-667

”JA ON SIELTÄ TULEVA TUOMITSEMAAN ELÄVIÄ JA KUOLLEITA”

133. Miten Jeesus, Herra, nyt hallitsee?

Maailman ja historian Herrana ja kirkkonsa päänä kirkastettu Kristus pysyy salaperäisellä tavalla maan päällä, missä hänen valtakuntansa jo on kirkossa läsnä siemenenä ja alkuna. Kerran hän

tulee takaisin kirkkaudessa, me tosin emme tiedä ajankohtaa. Sen tähden me elämme valvovassa odotuksessa ja pyydämme: ”Tule, Herra!” (Ilm. 22:20)

668-674, 680

134. Millainen on Herran tuleminen kirkkaudessa?

Tämän katoavan maailman viimeisen kosmisen järkkymisen jälkeen tapahtuu Kristuksen tuleminen kirkkaudessa. Tässä toisessa tulemisessa (paruusia) ja viimeisessä tuomiossa tapahtuu Jumalan lopullinen voitto. Näin Jumalan valtakunta pääsee toteutumaan.

675-677, 680

135. Kuinka Kristus tuomitsee elävät ja kuolleet?

Kristus tuomitsee sillä vallalla, jonka hän on saanut maailman Vapahtajana, joka on tullut pelastamaan ihmiset. Sydänten syvimät ajatukset, samoin kuin jokaisen suhtautuminen Jumalaa ja lähimmäistä kohtaan paljastuvat. Tekojensa mukaan jokainen ihminen joko täytetään elämällä tai tuomitaan ikuisesti. Niin toteutuu ”Kristuksen täyteys” (Ef. 4:13), jossa ”Jumala on kaikkea kaikissa” (1. Kor. 15:28).

678-677, 680

KOLMAS LUKU

Minä uskon Pyhään Henkeen

”MINÄ USKON PYHÄÄN HENKEEN”

136. Mitä kirkko tarkoittaa, kun se tunnustaa: ”Minä uskon Pyhään Henkeen”?

Pyhään Henkeen uskominen merkitsee sen tunnustamista, että hän on Pyhän Kolminaisuuden kolmas persoona, joka lähtee Isästä ja Pojasta ja jota ”yhdessä Isän ja Pojan kanssa palvotaan ja kunnioitetaan”. Henki lähetettiin ”meidän sydämiimme” (Gal. 4:6), jotta me saisimme uuden elämän Jumalan lapsina.

683-686

137. Miksi Pojan lähettäminen ja Hengen lähettäminen ovat erottamattomat?

Jakamattomassa Kolminaisuudessa ovat Poika ja Pyhä Henki tosin keskenään erilaiset, mutta heitä ei voida erottaa toisistaan. Aikojen alusta niiden loppuun asti Isä lähettäessään Poikansa lähettää samalla myös Henkensä, joka yhdistää meidät uskossa Kristukseen, jotta voisimme lapsiksi otettuina kutsua Jumalaa ”Isäksi” (Room. 8:15). Henki on näkymätön, mutta me tunnemme hänet hänen toiminnastaan, kun hän ilmoittaa meille Sanan ja vaikuttaa kirkossa.

687-690, 742-743

138. Mitä nimityksiä Pyhästä Hengestä käytetään?

”Pyhä Henki” on Pyhän Kolminaisuuden kolmannen persoonan nimi. Jeesus kutsuu häntä myös Parakleetiksi (Lohduttajaksi, Auttajaksi) ja totuuden Hengeksi. Uusi testamentti kutsuu häntä lisäksi myös Kristuksen Hengeksi, Herran Hengeksi, Jumalan Hengeksi, kirkkauden Hengeksi ja lupauksen Hengeksi.

691-693

139. Mitä vertauskuvia Pyhästä Hengestä käytetään?

Vertauskuvia on paljon: elävä vesi, joka pulppuaa Kristuksen lävistetystä kyljestä ja tyydyttää kastettujen janon; öljyllä voitelu, joka on vahvistuksen sakramentaalinen merkki; tuli, joka muuttaa kaiken, mihin se koskee; pimeä tai valoisa pilvi, jossa Jumalan kirkkaus ilmestyy; kätten päällepaneminen, jonka kautta Henki annetaan; kyyhkynen, joka laskeutuu taivaasta Kristuksen kasteen yhteydessä ja lepää hänen yllään.

694-701

140. Mitä tarkoittaa se, että Henki ”on puhunut profeettojen kautta”?

Profeetoilla tarkoitetaan niitä ihmisiä, joita Pyhä Henki inspiroi puhumaan Jumalan nimissä. Henki tuo Vanhan testamentin ennustukset täyttymykseen Kristuksessa, jonka salaisuuden hän paljastaa Uudessa testamentissa.

687-688, 702-716

I41. Miten Pyhä Henki vaikuttaa Johannes Kastajassa?

Henki täyttää Johannes Kastajan, Vanhan testamentin viimeisen profeetan. Hengen vaikutuksesta Johannes lähetetään ”valmistamaan kansa Herran tuloa varten” (Luuk. 1:17) ja julistamaan Kristuksen, Jumalan Pojan saapumista, hänen, jonka päälle Johannes näki Hengen laskeutuvan ja jäävän, hänen, joka ”kastaa Pyhällä Hengellä” (Joh. 1:33).

717-720

I42. Minkä työn Henki toteuttaa Mariassa?

Pyhä Henki toteuttaa Mariassa Vanhan testamentin odotukset ja valmistelun Kristuksen tulemisesta. Ainutkertaisella tavalla hän täyttää Marian armolla ja saa hänen neitsyytensä tulemaan hedelmälliseksi, jotta hän saattaisi ihmiseksi tulleen Jumalan Pojan maailmaan. Henki tekee Mariasta ”koko Kristuksen” äidin, eli Jeesuksen, Pään, ja kirkon, hänen ruumiinsa, äidin. Helluntaipäivänä Maria on läsnä yhdessä kahdentoista opetuslapsen kanssa, kun Henki kirkon ilmestymisessä aloittaa ”viimeiset ajat”.

721-726, 744

I43. Mikä suhde vallitsee Hengen ja Kristuksen Jeesuksen maallisen lähettämisen välillä?

Hengen voitelun kautta Jumalan Poika on vihitty ihmisyydessään Messiaaksi inkarnaatiostaan alkaen. Hän ilmoittaa Hengen opetuksessaan ja täyttää niin isille annetun lupauksen. Hän jakaa Hengen syntyvälle kirkolle puhaltamalla apostolien päälle ylösnousemuksensa jälkeen.

727-730, 745-746

I44. Mitä tapahtuu helluntaina?

Viisikymmentä päivää ylösnousemuksensa jälkeen, helluntaina, kirkastettu Jeesus Kristus jakaa Henkeä yltäkylläisesti. Hän ilmoittaa Hengen jumalallisena persoonana, niin että Pyhä Kolminaisuus on täysin ja kokonaan ilmoitettu. Kristuksen ja Hengen lähettämisestä tulee kirkon lähettäminen. Kirkko on lähetetty julistamaan ja levittämään Pyhän Kolminaisuuden yhteyden salaisuutta.

731-732, 738

*”Me näimme totisen valkeuden, otimme vastaan taivaallisen
Hengen, löysimme totisen uskon, kumarramme jakaantumaton
Kolminaisuutta, sillä hän on meidät pelastanut” (Bysanttilainen
liturgia, helluntaivesperin tropari).*

I45. Mitä Henki tekee kirkossa?

Henki rakentaa, elävöittää ja pyhittää kirkon. Rakkauden Henkenä hän antaa kastetuille takaisin synnin tähden menetetyn Jumalan kaltaisuuden ja antaa heidän elää Kristuksessa Pyhän Kolminaisuuden elämästä. Hän lähettää heidät todistamaan Kristuksen totuudesta. Hän sovittaa heidän keskinäiset tehtävänsä yhteen, jotta kaikki tuottaisivat ”Hengen hedelmää” (Gal. 5:22).

733-741, 747

I46. Kuinka Kristus ja hänen Henkensä vaikuttavat uskovien sydämissä?

Sakramenttien kautta Kristus jakaa ruumiinsa jäsenille Henkeään ja Jumalan armoa. Tämä armo kantaa uuden elämän hedelmää Hengen ohjaamana. Pyhä Henki on myös rukouksen opettaja.

738-741

”MINÄ USKON ... PYHÄN KATOLISEN KIRKON”

Kirkko Jumalan suunnitelmassa

I47. Mitä sana kirkko tarkoittaa?

Se tarkoittaa kansaa, jonka Jumala kutsuu yhteen ja kokoaa kaikkialta maailmasta muodostaakseen siitä niiden yhteisön, jotka uskon ja kasteen kautta tulevat Jumalan lapsiksi, Kristuksen jäseniksi ja Pyhän Hengen temppeleiksi.

748-752, 777, 804

I48. Onko Raamatussa muita nimiä ja kuvia kirkosta?

Raamatussa on paljon kuvia, jotka ilmaisevat kirkon salaisuuden toisiaan täydentäviä ulottuvuuksia. Vanha testamentti tuo esiin kuvia, jotka liittyvät ajatukseen Jumalan kansasta. Uusi testamentti tuo esiin kuvia, jotka liittyvät Kristukseen, kansan Päähän, kansan, joka on hänen ruumiinsa, samoin kuvia paimentolaiselämästä (lammastarha, lauma, lampaat), maanviljelyksestä (pelto, oliivi-

puu, viinitarha), rakentamisesta (asumus, kivi, temppeli) ja perhe-elämästä (morsian, äiti, perhe).

753-757

149. Mikä on kirkon alkuperä ja täyttymys?

Kirkon alkuperä ja täyttymys löytyvät Jumalan ikuisesta suunnitelmasta. Kirkkoa valmisteltiin vanhassa liitossa Israelin valitsemisella, joka oli merkki kaikkien kansojen tulevasta yhdistymisestä. Se perustettiin Jeesuksen Kristuksen sanoilla ja teoilla ja toteutettiin ennen kaikkea hänen lunastavalla kuolemallaan ja ylösnousemuksellaan. Se ilmoitettiin sitten pelastuksen salaisuutena Pyhän Hengen vuodattamisella helluntaina. Se saa täyttymyksensä aikojen lopussa kaikkien lunastettujen taivaallisena kokoamisena.

758-766, 778

150. Mikä tehtävä kirkolla on?

Kirkon tehtävä on julistaa Jeesuksen Kristuksen aloittamaa Jumalan valtakuntaa ja perustaa se kaikkien kansojen keskuuteen. Se muodostaa maan päällä tämän pelastavan valtakunnan idun ja alun.

767-769

151. Missä mielessä kirkko on salaisuus?

Kirkko on salaisuus, sikäli kun sen näkyvässä todellisuudessa on läsnä ja vaikuttaa hengellinen, jumalallinen todellisuus, joka havaitaan vain uskon silmillä.

770-773, 779

152. Mitä tarkoittaa se, että kirkko on yleismaailmallinen pelastuksen sakramentti?

Se tarkoittaa, että kirkko on kaikkien ihmisten sovituksen ja Jumalayhteyden sekä koko ihmiskunnan ykseyden merkki ja välikappale.

774-776, 780

Kirkko – Jumalan kansa, Kristuksen ruumis, Pyhän Hengen temppeli

153. Miksi kirkko on Jumalan kansa?

Kirkko on Jumalan kansa, sillä Jumala ei ole halunnut pyhittää ja pelastaa ihmisiä yksinään, vaan tehdä heistä yhden kansan, joka on Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen ykseyden yhdistämä.

781, 802-804

154. Mitä erityispiirteitä Jumalan kansalla on?

Tällä kansalla, jonka jäseneksi tullaan uskon kautta Kristukseen ja kasteessa, on alkuna Isä Jumala, päänä Jeesus Kristus, asema-
naan Jumalan lasten arvo ja vapaus, lakina uusi rakkauden käsky, tehtävänä olla maan suola ja maailman valo, ja päämääränä Jumalan valtakunta, joka on jo alkanut maan päällä.

782

155. Missä mielessä Jumalan kansa on osallinen Kristuksen kolmesta virasta: papin, profeetan ja kuninkaan virasta?

Jumalan kansa on osallinen Kristuksen papillisesta virasta, koska Pyhä Henki vihkii kastetut tuomaan hengellisiä uhreja. Jumalan kansa on osallinen hänen profeettallisesta virastaan, koska se yliluonnollisella uskontajulla pitää järkkymättä kiinni uskosta, ymmärtää sen yhä syvemmin ja todistaa siitä. Jumalan kansa on osallinen hänen kuninkaallisesta virastaan, koska se palvelemalla jäljittelee Jeesusta Kristusta, joka maailmankaikkeuden kuninkaana on tehnyt itsestään kaikkien palvelijan, ennen kaikkea köyhien ja kärsivien.

783-786

156. Millä tavalla kirkko on Kristuksen ruumis?

Kuollut ja ylösnoussut Kristus yhdistyy läheisesti uskoviinsa Hengen kautta. Tällä tavalla Kristukseen uskovat, jotka ennen kaikkea liittyvät häneen eukaristiassa, ovat myös keskenään yhdistyneet rakkaudessa ja muodostavat yhden ainoan ruumiin, kirkon, jonka ykseys toteutuu sen jäsenten ja tehtävien erilaisuudessa.

792-795, 805-806

157. Kuka on ruumiin pää?

Kristus ”on ruumiin pää, ja ruumis on kirkko” (Kol. 1:18). Kirkko elää hänestä, hänessä ja häntä varten. Kristus ja kirkko muodostavat ”koko Kristuksen” (pyhä Augustinus). ”Pää ja jäsenet ovat ikään kuin yksi mystinen persoona” (pyhä Tuomas Akvinolainen).

792-795, 807

158. Miksi kirkkoa kutsutaan Kristuksen morsiameksi?

Koska Herra itse on kutsunut itseään ”sulhaseksi” (Mark. 2:19), joka on rakastanut kirkkoa ja liittänyt sen itseensä ikuisella liitolla. Hän on uhrannut itsensä sen puolesta tehdäkseen siitä puhtaan ja pyhän (vrt. Ef. 5:26) omalla verellään ja hedelmällisen kaikkien Jumalan lasten äidin. Kun ilmaisu ”ruumis” korostaa jäsenten ykseyttä ”pään” kanssa, sana ”morsian” alleviivaa molempien erilaisuutta henkilökohtaisessa suhteessa.

796, 808

159. Miksi kirkkoa kutsutaan Pyhän Hengen temppeliksi?

Koska Pyhä Henki asuu ruumiissa, joka on kirkko, sen päässä ja sen jäsenissä. Sen lisäksi hän rakentaa kirkkoa rakkaudessa Jumalan sanalla, sakramenteilla, hyveillä ja armolahjoilla.

797-798, 809-810

”Mitä henkemme eli sielumme on jäsenillemme, sitä on Pyhä Henki Kristuksen jäsenille, Kristuksen ruumiille, joka on kirkko” (pyhä Augustinus).

160. Mitä ovat armolahjat?

Armolahjat ovat Pyhän Hengen erityisiä lahjoja, jotka annetaan yksityisille henkilöille edistämään ihmisten hyvää, vastaamaan maailman tarpeisiin ja erityisesti kirkon rakentumiseksi. Armolahjojen tunnistaminen kuuluu kirkon opetusviralle.

799-801

Yksi, pyhä, katolinen ja apostolinen kirkko

161. Miksi kirkko on yksi?

Kirkko on yksi, koska sen alkuperä ja esikuva on yhden ainoan Jumalan ykseys persoonien Kolminaisuudessa; koska Jeesus Kristus, joka palauttaa kaikkien kansojen ykseyden yhdessä

ainoassa ruumiissa, on sen perustaja ja pää; koska Pyhä Henki, joka yhdistää kaikki uskovat yhteyteen Kristuksessa, on sen sielu. Kirkolla on vain yksi usko, vain yksi sakramentaalinen elämä, vain yksi apostolinen suksessio, yksi yhteinen toivo sekä yksi ja sama rakkaus.

811-815, 866

162. Missä on ainoa Kristuksen kirkko?

Ainoa Kristuksen kirkko, joka on perustettu ja järjestetty tähän maailmaan yhteisöksi on (subsistit in) katolisessa kirkossa, jota johtavat Pietarin seuraaja ja hänen kanssaan yhteydessä olevat piispat. Vain tämän kirkon kautta voidaan saavuttaa pelastusvälineiden täyteys. Sillä vain apostolien kollegiolle, jonka pää on Pietari, on Herra uskonut kaikki uuden liiton hyvyudet.

816, 870

163. Miten on suhtauduttava ei-katolisiin kristittyihin?

Niissä kirkoissa ja kirkollisissa yhteisöissä, jotka ovat eronneet katolisen kirkon täydestä yhteydestä, on löydettävissä monia pyhityksen ja totuuden aineksia. Kaikki nämä hyvyydet ovat peräisin Kristukselta ja suuntautuvat kohti katolista ykseyttä. Näiden kirkkojen ja yhteisöjen jäsenet on kasteessa liitetty Kristukseen, sen tähden me tunnustamme heidät veljiksi ja sisariksi.

817-819

164. Kuinka voidaan työskennellä kristittyjen ykseyden hyväksi?

Kaipausta palauttaa kaikkien kristittyjen ykseys on Kristuksen lahja ja Hengen kutsu. Tämä halu koskee koko kirkkoa ja se toteutuu sydämen kääntymyksessä, rukouksessa, toinen toistensa veljellisessä tuntemisessa ja teologisessa dialogissa.

820-822

165. Missä mielessä kirkko on pyhä?

Kirkko on pyhä, koska sen perustaja on pyhä Jumala. Kristus on antanut itsensä sen puolesta pyhittääkseen sen ja tehdäkseen sen pyhittäväksi. Pyhä Henki elävöittää sitä rakkaudella. Siinä on käsillä pelastuskeinojen koko runsaus. Pyhyys on kaikkien sen jäsenten kutsumus ja sen kaiken toiminnan päämäärä. Kirkon keskellä ovat Neitsyt Maria ja monet pyhimykset esikuvina ja esirukoilijoina.

Kirkon pyhyys on sen lasten pyhityksen lähde, lasten, jotka kaikki täällä maan päällä tunnustautuvat syntisiksi ja tarvitsevat aina kääntymystä ja puhdistusta.

823-829, 867

166. Miksi kirkkoa kutsutaan katoliseksi?

Kirkko on katolinen eli yleismaailmallinen, koska Kristus on siinä läsnä. ”Missä Kristus Jeesus on, siellä on katolinen kirkko” (pyhä Ignatius Antiokialainen). Kirkko julistaa kokonaista, väärentämättömyyttä uskoa. Kirkolla on pelastuksen välineiden täyteys ja se jakaa niitä. Se on lähetetty kaikkien aikojen kaikille kansoille, mihin tahansa kulttuuriin ne kuuluvatkin.

830-831, 868

167. Onko osakirkko katolinen?

Jokainen osakirkko (eli hiippakunta tai eparkia) on katolinen. Se koostuu kristittyjen yhteisöstä, joka on uskon ja sakramenttien yhteydessä apostolisessa suksessiossa vihittyyn piispaansa ja Rooman kirkkoon, ”jolla on johtoasema rakkaudessa” (pyhä Ignatios Antiokialainen).

832-835

168. Kuka kuuluu katoliseen kirkkoon?

Kaikki ihmiset kuuluvat eri tavoin Jumalan kansan katoliseen ykseyteen tai ovat siihen suuntautuneet. Täydellisesti jäsenyyttä kirkkoon se, joka Kristuksen Hengen saaneena yhdistyy siihen uskon tunnustamisen, sakramenttien ja kirkollisen hallinnon ja yhteyden kautta. Kastetut, joissa tämä katolinen ykseys ei täysin toteudu, ovat tietyllä tavalla yhteydessä katoliseen kirkkoon, joskin epätäydellisesti.

836-838

169. Millainen suhde katolisella kirkolla on juutalaisiin?

Katolinen kirkko tunnistaa suhteensa juutalaiseen kansaan siinä tosiasia, että Jumala valitsi tämän kansan ensimmäisenä kaikista kansoista vastaanottamaan sanansa. Juutalaisen kansan ”Jumala on ottanut lapsikseen ja [heille] hän on antanut kirkkautensa. Heidän kanssaan hän on tehnyt liitot, heille hän on antanut lain, jumalanpalveluksen ja lupaukset. Heidän ovat kantaisät, heistä on Kristus ihmisenä lähtöisin” (Room. 9:4-5). Erotuksena toisiin ei-kristillisiin

uskontoihin juutalaisuus on jo vastaus Jumalan ilmoitukseen vanhassa liitossa.

839-840

170. Mikä side on katolisen kirkon ja ei-kristillisten uskontojen välillä?

Niiden välillä on side, joka perustuu ennen kaikkea ihmisluvun yhteiseen alkuperään ja päämäärään. Katolinen kirkko tunnustaa, että kaikki toisista uskonnoista löytyvä hyvä ja tosi tulee Jumalalta ja on hänen totuutensa säteilyä, voi valmistaa evankeliumin vastaanottamiseen ja viedä kohti ihmiskunnan ykseyttä Kristuksen kirkossa.

841-845

171. Mitä tarkoittaa sanonta ”Kirkon ulkopuolella ei ole pelastusta”?

Tämä sanonta tarkoittaa, että kaikki pelastus tulee Kristukselta, joka on Pää, kirkon kautta, joka on hänen ruumiinsa. Sen tähden ne ihmiset eivät voi pelastua, jotka tietävät, että Kristus perusti kirkon, joka on pelastukseen välttämätön, mutta eivät kuitenkaan liity siihen tai tahdo pysyä siinä. Samalla voivat Kristuksen ja hänen kirkkonsa kautta saavuttaa ikuisen pelastuksen ne, jotka ilman omaa syytään eivät tunne Kristuksen evankeliumia ja hänen kirkkoaan, mutta kuitenkin etsivät Jumalaa vilpittömin sydämin ja armon vaikutuksen alaisina näkevät vaivaa täyttääkseen hänen tahtonsa, jonka he tuntevat omantunnon äänestä.

846-848

172. Miksi kirkon täytyy julistaa evankeliumia koko maailmalle?

Koska Kristus on käskennyt: ”Menkää siis ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni, kastamalla heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen” (Matt. 28:19). Tämän Herran antaman lähetystehtävän alkuperä on Jumalan ikuisessa rakkaudessa. Jumala on lähettänyt Poikansa ja Henkensä, koska hän ”tahtoo, että kaikki ihmiset pelastuisivat ja tulisivat tuntemaan totuuden” (1. Tim 2:4).

849-851

173. Millä tavalla kirkko on missionaarinen?

Pyhän Hengen johtamana kirkko jatkaa kautta historian Kristuksen itsensä lähetystehtävää. Sen tähden kristittyjen täytyy julistaa kaikille Kristuksen tuomaa ilosanomaa, samalla kun he seuraavat hänen tietään ja ovat valmiita uhraamaan itsensä marttyyrikuolemaan asti.

852-856

174. Miksi kirkko on apostolinen?

Kirkko on apostolinen alkuperänsä vuoksi, koska se perustuu ”apostolien perustukselle” (Ef. 2:20); opetuksensa vuoksi, joka on apostolien opetus; ja rakenteensa vuoksi, koska Kristuksen paluuseen saakka apostolit opettavat, pyhittävät ja johtavat sitä – tosin seuraajiensa kautta eli piispojen, jotka ovat yhteydessä Pietarin seuraajaan.

857, 869

175. Mihin perustuu apostolien lähettäminen?

Sana apostoli merkitsee lähetettyä. Jeesus, Isän lähettäjä, kutsui kaksitoista opetuslastaan luokseen ja asetti heidät apostoleikseen. Hän teki heistä valittuja ylösnousemuksensa todistajia ja kirkkonsa perustan. Hän antoi heille tehtävän jatkaa hänen lähetystyötään sanomalla: ”Niin kuin Isä on lähettänyt minut, niin lähetän minä teidät” (Joh. 20:21). Hän lupasi heille olla heidän kanssaan maailman loppuun asti.

858-860

176. Mikä on apostolinen suksessio?

Apostolinen suksessio on apostolien lähetystehtävän ja vallan siirtämistä heidän seuraajilleen, piispoille, vihkimyksen sakramentin kautta. Tämän siirtämisen ansiosta kirkko pysyy uskon ja elämän yhteydessä alkuperäänsä, samalla kun se suuntaa koko apostolaattinsa Kristuksen valtakunnan levittämiseen maan päällä vuosisadasta toiseen.

861-865

Uskovat – hierarkia, maallikot, Jumalalle vihitty elämä

177. Ketkä ovat uskovia?

Uskovia ovat ne, jotka kasteen kautta on liitetty Kristukseen ja tehty Jumalan kansaksi. Koska heillä on asemansa mukaisesti osallisuus Kristuksen papilliseen, profeettalliseen ja kuninkaalliseen virkaan, heidät on kutsuttu harjoittamaan lähetystehtävää, jonka Jumala on uskonut kirkolle. Uskovat ovat keskenään samanarvoisia Jumalan lapsen arvokkuudessaan.

871-872

178. Millainen on Jumalan kansa?

Jumalallisen sääntämisen vuoksi kirkossa on hengellisiä viranhaltijoita, jotka ovat vastaanottaneet vihkimyksen sakramentin ja muodostavat kirkon hierarkian. Muita uskovia kutsutaan maallikoiksi. Kummassakin ryhmässä on uskovia, jotka vihkiytyvät erityisellä tavalla Jumalalle tunnustamalla evankeliset neuvot: puhtauden naimattomuudessa, köyhyyden ja kuuliaisuuden.

873, 934

179. Miksi Kristus on asettanut kirkollisen hierarkian?

Kristus on asettanut kirkollisen hierarkian paimentamaan Jumalan kansaa nimessään ja siksi hän on antanut hierarkialle vallan. Hierarkia muodostuu vihityistä viranhaltijoista: piispoista, papeista ja diakoneista. Vihkimyksen sakramentin perusteella piispat ja papit toimivat virkaansa harjoittaessaan Kristuksen, pään, nimessä ja persoonassa. Diakonit palvelevat Jumalan kansaa sanan, liturgian ja rakkauden diakonialla (palvelulla).

874-876, 935

180. Miten näkyy kirkon palveluviran kollegiaalisuus?

Kristuksen valitsemien ja lähettämien kahdentoista apostolin esimerkin mukaisesti kirkon hierarkian jäsenten ykseys on uskovien yhteisön palveluksessa. Jokainen piispa harjoittaa palveluvirkaansa piispainkollegion jäsenenä yhteydessä paaviin ja on yhdessä hänen kanssaan osallinen huolenpitoon kokonaiskirkosta. Papit harjoittavat palveluvirkaansa osakirkon papistossa yhteydessä piispansa kanssa ja hänen johtaminaan.

877

181. Miksi kirkon palveluviralla on myös henkilökohtainen luonne?

Kirkon palveluviralla on myös henkilökohtainen luonne, koska jokainen viranhaltija on vihkimyksen sakramentin vuoksi vastuussa Kristukselle, joka on kutsunut hänet henkilökohtaisesti ja antanut hänelle lähetystehtävän.

878-879

182. Mikä tehtävä on paavilla?

Paavi, Rooman piispa ja pyhän Pietarin seuraaja, on kirkon ykseyden pysyvä ja näkyvä alku ja perusta. Hän on Kristuksen sijainen, piispainkollegion pää ja koko kirkon paimen. Jumalallisen säädöksen perusteella hänellä on koko kirkossa ylin, täysi, välitön ja yleinen valta.

880-882, 936-937

183. Mikä tehtävä on piispainkollegiolla?

Piispainkollegiolla on – yhteydessä paavin kanssa eikä koskaan ilman häntä – myös ylin ja täysi valta kirkossa.

883-885

184. Miten piispat harjoittavat opetustehtäväänsä?

Piispoilla yhteydessä paavin kanssa on velvollisuus – autenttisina apostolisen uskon todistajina ja Kristuksen arvovalan saaneina – julistaa uskollisesti ja arvovaltaisesti evankeliumia kaikille. Yliluonnollisen uskontajunsa avulla Jumalan kansa pitää ehdottomasti kiinni uskosta kirkon elävän opetusviran johdolla.

888-890, 939

185. Milloin opetusvirka on erehtymätön?

Opetusvirka on erehtymätön, kun paavi valtansa perusteella kirkon ylipaimenena tai piispainkollegio yhteydessä paavin kanssa, ennen kaikkea ekumeenisessa kirkolliskokouksessa, julistaa lopulliseksi jonkin uskoa tai moraalialueen koskevan opinkappaleen. Opetusvirka on erehtymätön myös silloin, kun paavi ja piispat normaalissa opetusvirassaan yksimielisesti esittävät jonkin opin lopulliseksi. Sellaiseen opetukseen on jokaisen uskovien liityttävä uskon kuuliaisuutta osoittaen.

891-892

186. Miten piispat harjoittavat pyhittämisen palveluvirkaa?

Piispat pyhittävät kirkkoa, kun he jakavat Kristuksen armoa sanan ja sakramenttien, erityisesti eukaristian, palveluviran kautta, ja myös rukouksillaan, esimerkillään ja työllään.

893

187. Miten piispat harjoittavat johtamisvirkaansa?

Jokainen piispa kantaa piispainkollegion jäsenenä, yhdessä toisten piispojen kanssa ja yhteydessä paaviin, kollegiaalisesti huolta kaikista osakirkoista ja koko kirkosta. Piispa, jonka hoitoon on annettu osakirkko, johtaa sitä oman tavallisen ja välittömän pyhän valtansa auktoriteetilla, jota hän harjoittaa yhteydessä koko kirkon kanssa ja Pietarin seuraajan johdolla Kristuksen, hyvän Paimenen nimessä.

886-887, 894-896, 938

188. Mikä kutsumus on uskovilla maallikoilla?

Uskovien maallikoiden erityinen kutsumus on etsiä Jumalan valtakuntaa valaisemalla ja järjestämällä ajalliset asiat Jumalan tahdon mukaan. Niin he toteuttavat kaikille kastetuille kuuluvaa kutsusta pyhyyteen ja apostolaattiin.

897-900, 940

189. Miten maallikot osallistuvat Kristuksen papilliseen virkaan?

He osallistuvat siihen, kun he uhraavat – Jeesuksen Kristuksen kautta Jumalalle mieluisena hengellisenä uhrina (1. Piet. 2:5) ja ennen kaikkea eukaristiassa – elämänsä kaikkine toimineen, rukoukset ja apostoliset aloitteet, perhe-elämän ja jokapäiväisen työn, kärsivällisesti kannetut elämän vaikeudet ja sielun ja ruumiin levon. Tällä tavalla myös maallikot, jotka on omistettu Kristukselle ja voideltu Pyhällä Hengellä, kantavat itse maailman Jumalalle.

901-903, 941

190. Miten he osallistuvat hänen profeetalliseen virkaansa?

He osallistuvat siihen, kun he ottavat uskossa Kristuksen sanan yhä enemmän vastaan ja julistavat sitä maailmalle elämänsä todistuksella, sanoillaan, evankelioimisellaan ja katekeesillaan. Tämä evan-

kelioiminen saa erityisen vaikuttavuutensa siitä, että se toteutuu maailman tavallisissa olosuhteissa.

904-907, 942

191. Kuinka he osallistuvat hänen kuninkaalliseen virkaansa?

Maallikoilla on osallisuus Kristuksen kuninkaalliseen tehtävään, koska he ovat saaneet häneltä voiman voittaa synnin itsessään ja maailmassa itsekieltämyksen ja elämänsä pyhyiden kautta. He harjoittavat erilaisia tehtäviä yhteisön palveluksessa ja täyttävät maalliset toimet ja yhteiskunnan rakenteet moraalisisella arvolla.

908-913, 943

192. Mitä on Jumalalle vihitty elämä?

Jumalalle vihitty elämä on kirkon tunnustama elämänmuoto. Se on vapaa vastaus Kristuksen erityiseen kutsuun. Vihityt ihmiset antavat sen kautta itsensä kokonaan Jumalalle ja pyrkivät Pyhän Hengen liikkeelle panemina täydelliseen rakkauteen. Tämän vihkimyksen tunnusmerkkinä on eläminen evankelisten neuvojen mukaan.

914-930, 944

193. Mitä Jumalalle vihitty elämä tarjoaa kirkon lähetystehtävälle?

Jumalalle vihitty elämä osallistuu kirkon lähetystehtävään antautumalla kokonaan Kristukselle ja veljille ja sisarille ja todistamalla taivasten valtakunnan toivosta.

931-933, 945

”MINÄ USKON ... PYHÄIN YHTEYDEN”

194. Mitä tarkoittaa ilmaus pyhien yhteys?

Tämä ilmaus tarkoittaa lähinnä kirkon kaikkien jäsenten yhteistä osallisuutta pyhiin asioihin (sancta): uskoon, sakramentteihin ja erityisesti eukaristiaan, armolahjoihin ja muihin hengellisiin lahjoihin. Yhteyden juurena on rakkaus, joka ”ei etsi omaansa” (1. Kor. 13:5), vaan saa uskovat pitämään ”kaikkea yhteisenä” (Apt. 4:32) ja myös palvelemaan tarvitsevia omalla aineellisella hyvällä.

946-953, 960

195. Mikä laajempi merkitys on ilmaisulla pyhien yhteys?

Tämä ilmaus tarkoittaa myös pyhien ihmisten (sancti) välistä yhteyttä, eli niiden, jotka armon kautta ovat yhdistyneet kuolleen ja ylösnousseeseen Kristukseen. Jotkut vaeltavat maan päällä, toiset ovat eronneet tästä elämästä ja puhdistuvat, myös meidän rukoustemme avulla; vielä muut nauttivat jo Jumalan kirkkaudesta ja rukoilevat puolestamme. Kaikki yhdessä muodostavat Kristuksessa yhden perheen, kirkon, Pyhän Kolminaisuuden kiitokseksi ja kunniaksi.

954-959, 961-962

Maria – Kristuksen äiti, kirkon äiti

196. Missä mielessä autuas Neitsyt Maria on kirkon äiti?

Autuas Neitsyt Maria on kirkon äiti armon järjestyksessä, koska hän on synnyttänyt Jeesuksen, Jumalan Pojan, sen ruumiin päin, joka on kirkko. Ristillä kuoleva Jeesus antoi hänet äidiksi opetuslapselle sanomalla: ”Katso, äitisi” (Joh. 19:27).

963-966, 973

197. Miten Neitsyt Maria auttaa kirkkoa?

Poikansa taivaaseenastumisen jälkeen Neitsyt Maria auttaa alkavaa kirkkoa rukouksillaan. Myös taivaaseen ottamisensa jälkeen hän jatkaa lastensa puolesta rukoilemista. Hän on kaikille uskon ja rakkauden esikuva ja vaikuttaa heihin pelastavasti, mikä virtaa Kristuksen ansioiden ylenpalttisuudesta. Uskovat näkevät hänessä kuvan ja aavistuksen odottamastaan ylösnousemuksesta, ja he huutavat häntä puolestapuhujakseen, auttajakseen, tukijakseen ja välittäjäkseen.

967-970

198. Millä tavalla pyhälle Neitsyelle osoitetaan kunnioitusta?

Marian kunnioitus on ainutlaatuista kunnioitusta. Se eroaa kuitenkin oleellisesti palvonnan kultista, jota osoitetaan ainoastaan Pyhälle Kolminaisuudelle. Tämä erityinen kunnioitus saa oman ilmaisunsa Jumalanäidille omistetuissa liturgisissa juhlissa ja mariaanisissa rukouksissa, kuten ruusukkorukouksessa, joka on yhteen-veto koko evankeliumista.

971

199. Millä tavalla autuas Neitsyt Maria on kirkon eskatologinen ikoni?

Kun kirkko katsoo Mariaan, joka on kokonaan pyhä ja ruumiineen ja sieluineen jo kirkastettu, se näkee hänessä sen, mihin se itse on maan päällä kutsuttu ja mitä se tulee taivaallisessa kotimaassa olemaan.

972, 974-975

”MINÄ USKON ... SYNTIEN ANTEEKSIANTAMISEN”

200. Miten syntejä annetaan anteeksi?

Ensimmäinen ja perustava syntien anteeksiantamisen sakramentti on kaste. Kasteen jälkeen tehtyjä syntejä varten Kristus on asettanut sovituksen tai katumuksen sakramentin, jonka kautta kastettu sovitetaan Jumalan ja kirkon kanssa.

976-980, 984-985

201. Miksi kirkolla on valta antaa syntejä anteeksi?

Kirkolla on tehtävä ja valta antaa syntejä anteeksi, koska Kristus itse on sen kirkolle antanut: ”Ottakaa Pyhä Henki. Jolle te annatte synnit anteeksi, hänelle ne ovat anteeksi annetut. Jolta te kiellätte anteeksiannon, hän ei saa syntejään anteeksi” (Joh. 20:22-23).

981-983, 986-987

”MINÄ USKON ... RUUMIIN (LIHAN) YLÖSNOUSEMISEN”

202. Mitä tarkoittaa ilmaisu liha ja mikä on sen merkitys?

Ilmaisu liha (kuten apostolinen uskontunnustus sananmukaisesti sanoo) kuvaa ihmistä heikkoudessaan ja kuolevaisuudessaan. ”Liha on pelastuksen saranakohta” (Tertullianus). Me uskomme Jumalaan, lihan Luojaan; me uskomme Sanaan, joka on tullut lihaksi vapahtaakseen lihan; me uskomme lihan ylösnousemukseen, jossa sen luominen ja lunastus täyttyvät.

988-990, 1015

203. Mitä tarkoittaa ”lihan ylösnouseminen”?

Se tarkoittaa, että ihmisen lopullinen tila ei koske vain ruumiista eronnutta sielua, vaan että myös meidän kuolevaiset ruumiimme tulevat jälleen eläviksi.

990-991

204. Mikä suhde on Kristuksen ylösnousemuksen ja meidän ylösnousemuksemme välillä?

Kuten Kristus on todella noussut kuolleista ja elää ikuisesti, samoin hän itse herättää kaikki katoamattomine ruumiineen viimeisenä päivänä: ”hyvää tehneet elämän ylösnousemukseen, pahaa tehneet tuomion ylösnousemukseen” (Joh. 5:29).

988, 1002-1003

205. Mitä kuolemassa tapahtuu meidän sielullemme ja ruumiillemme?

Kuolemassa sielu eroaa ruumiista. Ruumis jää maatumisen alaiseksi. Sielu, joka on kuolematon, kohtaa Jumalan tuomion ja odottaa liittämistä jälleen ruumiiseensa; ruumis nousee muuttuneena Herran palatessa. Millä tavalla tämä ylösnousemus tapahtuu, ylittää meidän käsityskykymme ja ymmärryksemme.

992-1004, 1016-1018

206. Mitä tarkoittaa kuoleminen Kristuksessa Jeesuksessa?

Se tarkoittaa kuolemista Jumalan armossa, ilman kuolemansyntiä. Joka uskoo Kristukseen ja seuraa hänen esimerkkiään, voi tehdä omasta kuolemastaan kuuliaisuuden ja rakkauden teon Isälle. ”Tämä sana on varma: Jos olemme hänen kanssaan kuolleet, saamme hänen kanssaan myös elää” (2. Tim. 2:11).

1005-1014, 1019

”MINÄ USKON ... IANKAIKKISEN ELÄMÄN”

207. Mitä on iankaikkinen elämä?

Iankaikkinen elämä on elämää, joka alkaa heti kuoleman jälkeen. Sillä ei ole loppua. Ennen iankaikkista elämää jokainen ihminen joutuu Kristuksen, elävien ja kuolleiden tuomarin, yksityiselle tuomiolle, ja viimeisellä tuomiolla hänen tuomionsa vahvistetaan.

1020

208. Mikä on yksityinen tuomio?

Se on tuomio välittömästä palkasta, jonka jokainen saa Jumalalta heti kuolemansa jälkeen kuolemattomassa sielussaan uskonsa ja tekojensa mukaan. Tämä palkka on joko pääsy taivaan autuuteen

välittömästi tai tarvittavan puhdistumisen jälkeen tai joutuminen helvetin ikuisen kadotukseen.

1021-1022, 1051-1052

209. Mitä tarkoittaa ”taivas”?

”Taivaalla” tarkoitetaan korkeimman, lopullisen onnen tilaa. Ne, jotka kuolevat Jumalan armossa eivätkä tarvitse mitään puhdistusta, liittyvät Jeesukseen ja Mariaan, enkeleihin ja pyhiin. He muodostavat taivaallisen kirkon, jossa he katselevat Jumalaa ”kasvoista kasvoihin” (1. Kor. 13:12), elävät rakkauden yhteydessä Pyhän Kolminaisuuden kanssa ja rukoilevat puolestamme.

1023-1026, 1053

”Tosi ja itsessään oleva elämä on Isä. Hän vuodattaa Pojan kautta ja Pyhässä Hengessä kaikkien päälle taivaallisia lahjoja. Lisäksi hän rakkaudessaan ihmisiä kohtaan on antanut meille ihmisille pettämättömän varman lupauksen iankaikkisesta elämästä” (pyhä Kyrillos Jerusalemlainen).

210. Mikä on kiirastuli (purgatorium)?

Kiirastuli on niiden tila, jotka kuolevat Jumalan ystävinä ja varmoina ikuisesta pelastuksestaan, mutta tarvitsevat vielä puhdistusta voidakseen astua taivaan autuuteen.

1030-1031, 1054

211. Kuinka me voimme auttaa kiirastulessa olevia sieluja?

Pyhien yhteyden tähden voivat maan päällä vaeltavat uskovat auttaa kiirastulessa olevia sieluja kantamalla heidän puolestaan esirukouksia ja varsinkin eukaristista uhria, mutta myös almuja, aneita ja katumustöitä.

1032, 1055

212. Mitä helvetti merkitsee?

Se merkitsee ikuista kadotusta niille ihmisille, jotka vapaasta päätöksestään kuolevat kuolemansynnissä. Helvetin suurin kärsimys on ikuinen ero Jumalasta. Ainoastaan Jumalassa ihminen voi löytää elämän ja onnen. Sitä varten hänet on luotu ja sitä hän kaipaa. Kristus sanoo tämän tosiasian sanoilla: ”Menkää pois minun luotani, te kirotut, ikuisen tuleen” (Matt. 25:41).

1033-1035, 1056-1057

213. Kuinka helvetin olemassaolo sopii yhteen Jumalan loppumattoman hyvyyden kanssa?

Jumala kyllä toivoo, ”että kaikki kääntyisivät” (2. Piet. 3:9), mutta hän on luonut ihmisen vapaaksi ja vastuulliseksi itsestään ja kunnioittaa hänen ratkaisujaan. Sen tähden ihminen itse on se, joka täydellisessä itsemääräämisoikeudessaan vapaaehtoisesti sulkee itsensä yhteydestä Jumalan kanssa, mikäli hän pysyy kuolemaansa asti kuolemansynnissä ja torjuu Jumalan armahtavan rakkauden.

1036-1037

214. Mitä viimeinen tuomio merkitsee?

Viimeinen (yleinen) tuomio merkitsee joko autuaaseen elämään tai ikuiseen kadotukseen tuomitsemista. Kun Jeesus Kristus palaa elävien ja kuolleiden tuomarina, hän tuomitsee ”niin hurskaat kuin jumalattomat” (Ap.t. 24:15), jotka kaikki kootaan hänen eteensä. Viimeisellä tuomiolla ylösnoussut ruumis saa osansa siitä palkasta, jonka sielu on saanut yksityisessä tuomiossa.

1038-1041, 1058-1059

215. Milloin tuomio tapahtuu?

Tämä tuomio tapahtuu maailman lopussa, jonka päivän ja hetken yksin Jumala tietää.

1040

216. Mikä on toivo uusista taivaista ja uudesta maasta?

Viimeisen tuomion jälkeen koko maailma vapautuu katoavaisuuden orjuudesta ja saa osuuden Kristuksen kirkkaudesta, kun alkavat ”uudet taivaat” ja ”uusi maa” (2. Piet. 3:13). Silloin saa täyttymyksensä Jumalan valtakunta eli toteutuu Jumalan pelastussuunnitelma yhdistää ”Kristuksessa yhdeksi kaikki, mitä on taivaassa ja maan päällä” (vrt. Ef. 1:10). Jumala on silloin iankaikkisessa elämässä ”kaikkena kaikessa” (1. Kor. 15:28).

1042-1050, 1060

"AAMEN"

217. Mitä tarkoittaa "aamen", joka päättää uskontunnustuksen?

Heprean sana amen, joka päättää Raamatun viimeisen kirjan ja joitakin Uuden testamentin rukouksia ja kirkon liturgiset rukoukset, tarkoittaa luottavaista ja rajoittamatonta myöntymistä sille, mitä olemme tunnustaneet uskovamme, samalla kun kokonaan uskomme itsemme hänelle, joka on lopullinen "Aamen" (Ilm. 3:14): Kristukselle, Herralle.

1061-1065

Tähän painetussa maalauksessa Jeesus menee pöydän vieressä apostolien luokse ja antaa heille jokaiselle erikseen kommuunion. Tällainen kuvaus viittaa kirkossa kaikkina vuosisatoina esiintyneeseen suureen eukaristiseen hurskauteen.

”Sine dominico non possumus”, sanoi marttyyri Emeritus, kun vuonna 304 oli keisari Diocletianuksen aikana alkanut yksi julmimmista kristittyjen vainoista. Syytökseen, että hän oli yhteisönsä kanssa ottanut osaa eukaristiaan, hän vastasi epäroimatta myöntäen: ”Ilman eukaristiaa me emme voi elää”. Ja eräs naismarttyyreistä lisäsi: ”Kyllä, minä menin kokoontumiseen ja vietin veljeni ja sisarteni kanssa Herran aterialla, koska olen kristitty” (Abitenen marttyyrien aktit, luvut 11 ja 7,16). Tämän eukaristiaa kohtaan osoittamansa uskollisuuden tähden tuomittiin 49 afrikkalaista marttyyria kuolemaan. Eukaristinen Herra oli todellinen elämä Saturninukselle ja hänen marttyyritoverilleen Abitenessa, Rooman valtakunnan Africa Proconsularis -provinssissa. He halusivat mieluummin kuolla kuin luopua eukaristisesta ravinnosta, elämän leivästä.

Pyhä Tuomas Akvinolainen meni tavallisesti keskipäivällä kirkkoon, nojasi luottaen ja antaumuksella otsaansa tabernaakkeliin ja kävi henkilökohtaista keskustelua Jeesuksen, eukaristisen Herran kanssa. Tämä suuri keskiajan teologi tunnetaan myös siitä, että hän on tehnyt Kristuksen ruumiin ja veren juhlan liturgiset tekstit, joista käy ilmi hänen syvä eukaristinen hurskautensa. Laudeksen hymnissä (Verbum supernum prodiens) on taitavasti tiivistettynä katolinen eukaristian palvelonta:

Ennen kuin vihamiehille opetuslapsi kavalsi,
hän antoi oman itsensä oppilailleensa ruoaksi

Viinin ja leivän muodoissa ruumiin ja veren ojensi,
jumaluudellaan vahvisti ihmisten ruumiin, sielunkin.

Hän tahtoi olla veljemme, kun ryhtyi meille ruoaksi.
Kuolossa uhrikaritsan on voitto taivaan kunnian.

Tuomas Akvinolainen, joka nimitti eukaristiaa ”koko hengellisen elämän huipuksi ja täyttymykseksi”, ilmaisee tässä osuvasti kirkon tietoisuuden uskostaan: Eukaristia on Jeesuksen elävä läsnäolo meidän keskuudessamme ja välttämätön ravinto hengelliselle elämällemme. Eukaristia on kultainen lanka, joka yhdistää viimeisestä ehtoollisesta alkaen toisiinsa kirkon historian meidän aikaamme asti. Eukaristian muuttumisen sanoja – ”tämä on minun ruumiini ... tämä on minun vereni” – on lausuttu aina ja kaikkialla, myös gulageissa, keskitysleireillä ja tuhansissa vankiloissa, joita yhä on. Tähän eukaristiseen horisonttiin perustuu kirkon elämä, yhteys ja tehtävä.

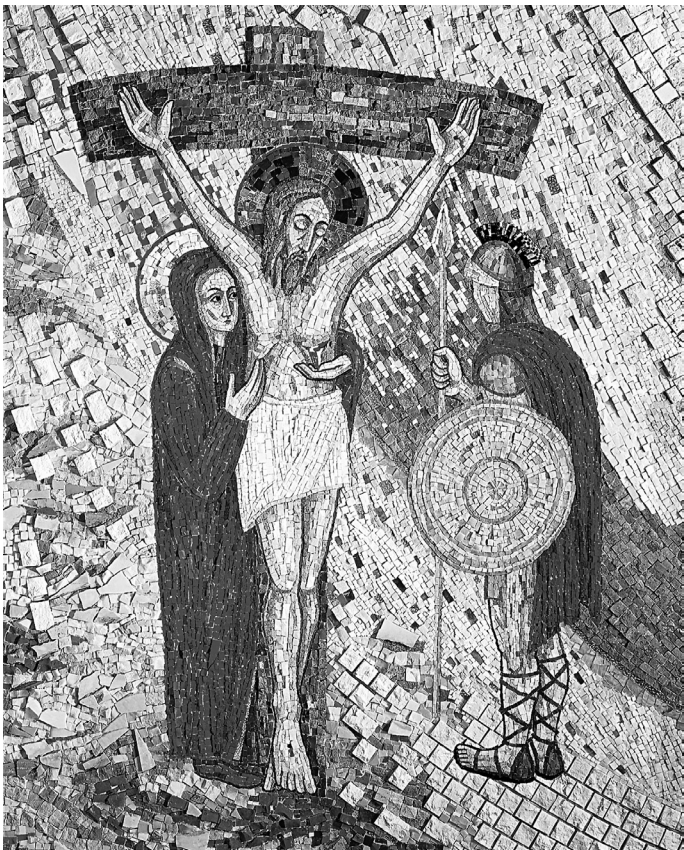
Joos van Wassenhoofe: Jeesus jakaa kommuunion apostoleille, Galleria Nazionale delle Marche, Urbino.

TOINEN OSA

**KRISTILLISEN
SALAISUUDEN
VIETTO**

ENSIMMÄINEN JAKSO

**SAKRAMENTAALINEN
PELASTUSTALOUS**

Ristinuhri on kirkon sakramentaalisen pelastusjärjestyksen lähde. Kirkon kuvana Maria kerää tässä mosaikissa vasemmalla kädellään Jeesuksen avatusta kyljestä vuotavan veren ja veden – kirkon sakramenttien vertauskuvat.

”Jeesuksen luokse tultuaan he huomasivat hänen jo kuolleen eivätkä siksi katkaisseet hänen sääriluitaan. Yksi sotilaista kuitenkin työnsi keihään hänen kylkeensä, ja haavasta vuoti heti verta ja vettä” (Joh. 19:33-34).

Pyhä Augustinus kirjoittaa tästä:

”Kristus, meidän Herramme, uhrasi kärsiessään meidän puolestamme sen, minkä syntymässään oli meiltä saanut, ja hänestä tuli ikuisesti todellinen ylipappi. Hän käski viettää sitä uhria, jonka te näette: hänen ruumistaan ja hänen vertaan. Sillä hänen keihäällä lävistetystä kyljestään vuoti verta ja vettä, joilla hän pyyhki pois meidän syntimme. Kun te muistatte tätä armoa ja teidän pelastuksenne vaikuttaa (silloin Jumala itse vaikuttaa sen teissä), astukaa lähemmäksi pelolla ja vavistuksella ollaksenne osallisia tästä alttarista. Tuntekaa leivässä sama ruumis, joka riippui ristillä ja maljassa sama veri, joka valui hänen kyljestään. Myös Jumalan kansan vanhat uhrin esittivät moninaisuudessaan edeltäpäin tätä ainoaa uhria, jonka täytyi tulla. Ja Kristus on puhtaan sielunsa viattomuuden tähden Karitsa ja lihansa tähden, joka muistuttaa synnin lihaa, samalla myös syntipukki. Ja kaikki muu, mikä monilla erilaisilla tavoilla on edeltäpäin kuvattu vanhan liiton uhreissa, viittaa ainoastaan tähän uhriin, joka on tullut ilmi uudessa liitossa.

”Ottakaa siis ja syökää Kristuksen ruumis, koska myös teistä on nyt tullut Kristuksen jäseniä Kristuksen ruumiissa; ottakaa ja juokaa itsenne kylläisiksi Kristuksen verestä. Jotta ette erottaisi itseänne, syökää sitä, mikä yhdistää teidät; jotta ette arvioisi itseänne halpa-arvoisiksi, juokaa hintanne. Kuten tämä, kun te siitä syötte ja juotte, muuttuu teissä, niin muututte tekin Kristuksen ruumiiksi, kun elätte kuuliaisesti ja hurskaasti. Hän nimittäin otti leivän, kun hänen kärsimyksensä jo läheni ja hän vietti opetuslapsineen pääsiäisateriaa, siunasi sen ja sanoi: Tämä on minun ruumiini, joka teidän edestänne annetaan. Samoin hän ojensi heille maljan siunattuaan sen ja sanoi: Tämä on minun vereni, uuden liiton veri, joka monien edestä vuodatetaan syntien anteeksi antamiseksi. Tämän te olette jo lukeeet ja kuulleet evankeliumista, kuitenkin te ette tienneet, että tämä eukaristia on itse Poika; mutta nyt kun teidän sydämenne on puhdistunut tahrattomassa omassatunnossa ja teidän ruumiinne on pesty puhtaalla vedellä, astukaa hänen luokseen, ja teidät valaistaan, eivätkä teidän kasvonne punastu häpeästä.” (Saarna 228B)

Mosaikki Inkarnaation seinällä ”Redemptoris Mater” -kappelissa Vatikaanissa.

ENSIMMÄINEN JAKSO

SAKRAMENTAALINEN PELASTUSTALOUS

218. Mitä on liturgia?

Liturgia on Kristuksen salaisuuden ja erityisesti hänen pääsiäis-salaisuutensa viettämistä. Siinä ilmaistaan merkein ja toteutetaan Jeesuksen Kristuksen papillisen viran toimittamisen kautta ihmisten pyhitys ja toimitetaan Jumalalle kuuluva Kristuksen mystisen ruumiin, pään ja jäsenten, julkinen kultti.

1066-1070

219. Mikä sija liturgialla on kirkon elämässä?

Liturgia varsinaisena pyhänä toimituksena muodostaa huipun, jota kohti kirkon työ suuntautuu, ja samalla lähteen, josta kaikki sen elinvoima virtaa. Liturgian kautta Kristus jatkaa kirkossaan, sen kanssa ja sen kautta meidän lunastuksemme työtä.

1071-1075

220. Mitä merkitsee sakramentaalinen pelastustalous?

Sakramentaalinen pelastustalous merkitsee sitä, että kirkon sakramenttien ja erityisesti eukaristian viettämisen kautta välitetään Kristuksen lunastustyön hedelmät ”siihen asti, kun hän tulee” (1. Kor. 11:26).

1076

ENSIMMÄINEN LUKU

Pääsiäissalaisuus kirkon aikakaudella

LITURGIA – PYHÄN KOLMINAISUUDEN TEKO

221. Millä tavalla Isä on liturgian alku ja päämäärä?

Liturgiassa Isä täyttää meidät siunauksellaan lihaksi tullessa, meidän puolestamme kuollessa ja ylösnousseessa Pojassaan ja vuodattaa sydämiimme Pyhän Hengen. Samalla kirkko ylistää Isää palvoen, ylistäen ja kiittäen ja pyytää hänen Poikansa ja Pyhän Hengen tulemistä.

1077-1083, 1110

222. Mikä on Kristuksen työ liturgiassa?

Kirkon liturgiassa Kristus kuvaa ja toteuttaa ennen kaikkea pääsiäissalaisuuttaan. Samalla kun hän lahjoitti apostoleille Pyhän Hengen, hän antoi heille ja heidän seuraajilleen vallan tehdä läsnäolevaksi pelastuksen työn – erityisesti eukaristisen uhrin ja sakramenttien kautta, joissa hän itse vaikuttaa jakaakseen armoaan kaikkien aikojen uskoville kaikkialla maailmassa.

1084-1090, 1111

223. Kuinka Pyhä Henki vaikuttaa kirkon liturgiassa?

Pyhä Hengen ja kirkon yhteistyö on läheisimmillään liturgiassa. Pyhä Henki valmistaa kirkkoa kohtaamaan Herransa. Hän muistuttaa ja todistaa Kristuksesta seurakunnan uskolle. Hän tekee läsnäolevaksi ja ajankohtaiseksi Kristuksen salaisuuden. Hän yhdistää kirkon Kristuksen elämään ja lähetystehtävään ja saa yhteyden lahjan tuottamaan hedelmää kirkossa.

1091-1109, 1112

PÄÄSIÄISSALAISSUUS KIRKON SAKRAMENTEISSA

224. Mitä ovat sakramentit ja mitä sakramenteja on olemassa?

Sakramentit ovat aisteilla havaittavia, vaikuttavia armon merkkejä, jotka Kristus on asettanut ja uskonut kirkolle ja joiden kautta meille lahjoitetaan jumalallinen elämä. On olemassa seitsemän sakra-

menttia: kaste, vahvistus, eukaristia, parannus, sairaiden voitelu, vihkimys ja avioliitto.

1113-1131

225. Millainen suhde sakramenteilla on Kristukseen?

Kristuksen elämän salaisuudet ovat perustana sille, mitä hän nyt kirkkonsa palveluviran haltijoiden välityksellä jakaa sakramenteissa.

1114-1116, 1131

”Se mikä oli nähtävissä Vapahtajassamme, on siirtynyt hänen sakramenteihinsa” (pyhä Leo Suuri).

226. Mikä suhde on sakramenttien ja kirkon välillä?

Kristus on uskonut sakramentit kirkolleen. Ne ovat ”kirkon” sakramentteja kahdessa mielessä: Ne ovat ”kirkon kautta”, koska ne ovat kirkon tekoja, kirkon, joka puolestaan on Kristuksen toiminnan sakramentti. Sakramentit ovat ”kirkkoa varten” siinä mielessä, että ne rakentavat kirkkoa.

1117-1119, 1131

227. Mikä on sakramentaalinen luonne?

Sakramentaalinen luonne on hengellinen sinetti, joka annetaan kasteen, vahvistuksen ja vihkimyksen sakramenteissa. Se on lupaus ja takuu jumalallisesta suojeluksesta. Tämän sinetin kautta kristitystä tulee Kristuksen kaltainen, hän on monilla tavoilla osallinen Kristuksen pappudesta ja hän kuuluu kirkkoon oman säätynsä ja erilaisten tehtävien mukaisesti. Hänet vihitään siis jumalanpalvelusta ja kirkon palvelemista varten. Koska tämä luonne on katoamaton, vastaanotetaan sen antavat sakramentit vain yhden kerran elämässä.

1121

228. Mikä on sakramenttien ja uskon välinen suhde?

Sakramentit eivät vain edellytä uskoa, vaan sanoilla ja riiteillä ne ravitsevat, vahvistavat ja ilmaisevat sitä. Kun kirkko viettää sakramentteja, se tunnustaa apostolisen uskonsa. Sen tähden pitää paikkansa vanha sanonta: ”lex orandi, lex credendi”: kirkko uskoo niin kuin se rukoilee.

1122-1126, 1133

229. Miksi sakramentit vaikuttavat?

Sakramentit vaikuttavat *ex opere operato* ("suoritetun toimituksen perusteella"). Sillä Kristus toimii niissä ja välittää armon, jota ne merkitsevät, riippumatta sakramentin jakajan pyhydestä. Mutta sakramenttien hedelmät riippuvat myös vastaanottajan sisäisestä asennoitumisesta.

1127-1128, 1131

230. Minkä tähden sakramentit ovat pelastukseen välttämättömiä?

Vaikka jokainen yksittäinen katolilainen ei saakaan kaikkia sakramenteja, ovat sakramentit uskoville pelastukseen välttämättömiä: ne välittävät sakramentaalisia armoja, syntien anteeksiannon, Jumalan lapseksi ottamisen, Herran Kristuksen kaltaiseksi tulemisen ja kirkkoon kuulumisen. Pyhä Henki parantaa ja muuttaa jokaisen, joka vastaanottaa sakramentit.

1129

231. Mikä on sakramentaalinen armo?

Sakramentaalinen armo on jokaiselle sakramentille ominainen, Kristuksen jakama Pyhän Hengen armo. Tämä armo tukee uskovaa hänen tiellään pyhyyteen ja auttaa siten myös kirkkoa kasvamaan rakkaudessa ja todistamisessa.

1129, 1131, 1134, 2003

232. Millainen suhde on sakramenttien ja iankaikkisen elämän välillä?

Sakramenteissa kirkko vastaanottaa jo osuuden iankaikkisesta elämästä, kun se vielä "odottaa autuaan toivomme toteutumista, suuren Jumalan ja Vapahtajamme Jeesuksen Kristuksen kirkkaiden ilmestymistä" (Tit. 2:13).

1130

TOINEN LUKU

Pääsiäissalaisuuden sakramentaalinen vietto

KIRKON LITURGIAN VIETTÄMINEN

Kuka viettää liturgiaa?

233. Kuka toimii liturgiassa?

Liturgiassa toimii ”koko Kristus” (”Christus totus”), pää ja ruumis. Ylipappina Kristus viettää liturgiaa yhdessä ruumiinsa, taivaallisen ja maanpäällisen kirkon, kanssa.

1135-1137, 1187

234. Kuka viettää taivaallista liturgiaa?

Taivaallista liturgiaa viettävät enkelit ja vanhan ja uuden liiton pyhät, erityisesti Jumalanäiti, apostolit, marttyyrit ja suuri joukko ”kaikista kansoista ja heimoista ja kielistä, niin suuri, ettei kukaan kyennyt sitä laskemaan” (vrt. Ilm. 7:9). Kun me sakramenteissa vietämme pelastuksen salaisuutta, me osallistumme tähän ikuiseen liturgiaan.

1138-1139

235. Millä tavalla kirkko viettää liturgiaa maan päällä?

Maanpäällinen kirkko viettää liturgiaa papillisena kansana, jossa jokainen toimii oman tehtävänsä mukaisesti Pyhän Hengen ykseydessä: kastetut tuovat itsensä hengellisenä uhrina; vihityt viranhaltijat viettävät liturgiaa vihkimyksensä mukaisesti, jonka he ovat saaneet kirkon kaikkien jäsenten palvelemiseksi; püspat ja papit toimivat Kristuksen, Pään, persoonassa.

1120, 1132, 1140-1144, 1188

Kuinka liturgiaa vietetään?

236. Kuinka liturgiaa vietetään?

Liturgian vietto koostuu merkeistä ja symboleista, joiden merkitys nousee luomistyöstä ja inhimillisestä kulttuurista, saa tarkemman sisällön vanhan liiton tapahtumissa ja paljastuu täydellisesti Kristuksen persoonassa ja työssä.

1145

237. Mistä sakramentaaliset merkit tulevat?

Jotkut tulevat luomisesta (valo, vesi, tuli, leipä, viini, öljy), toiset ihmisten yhteiselämästä (peseminen, voiteleminen, leivän murttaminen), vielä jotkin vanhan liiton pelastushistoriasta (pääsiäisriitit, uhrin, käden päällepaneminen, vihkiminen). Nämä merkit, joista jotkut ovat normatiivisia ja muuttumattomia, Kristus on omaksumut, ja niistä tulee hänen pelastavan ja pyhittävän toimintansa välittäjiä.

1146-1152, 1189

238. Mikä suhde vallitsee sanojen ja tekojen välillä sakramentaalisessa vietossa?

Sakramentaalisessa vietossa sanat ja teot liittyvät läheisesti toisiinsa. Myös silloin kun symboliset teot jo itsessään ovat kieli, on kuitenkin tarpeellista, että riitin sanat saattavat ja elävöittävät tekoja. Liturgiassa eivät sanat ja teot voi olla erillään toisistaan, sikäli kuin ne ovat merkki ja opetus ja myös toteuttavat sen, mitä ne merkitsevät.

1153-1155, 1190

239. Millä ehdoilla laululla ja musiikilla on liturgisessa vietossa oma tehtävä?

Koska laulu ja musiikki liittyvät kiinteästi liturgiseen toimintaan, on seuraavat ehdot otettava huomioon: Sanojen, joiden ensi sijassa tulee olla peräisin Raamatusta ja liturgisista lähteistä, täytyy olla katolisen opin mukaisia; rukouksen tulee olla kaunistaa ilmaisultaan; musiikin tulee olla laadukasta; seurakunnan tulee osallistua; Jumalan kansan kulttuurinen rikkaus on otettava huomioon; vietolla tulee olla sakraali ja juhlallinen luonne. ”Se joka laulaa, rukoilee kaksin verroin” (pyhä Augustinus).

1156-1158, 1191

240. Mikä on pyhien kuvien tarkoitus?

Kristuksen kuva on liturginen ikoni sanan varsinaisessa mielessä. Muut kuvat, jotka esittävät Mariaa ja pyhiä, ovat merkkejä Kristuksesta, joka saa heissä ylistyksen. Ne kaikki julistavat samaa ilosanomaa, jota Raamattu sanoillaan välittää. Ne auttavat herättämällä uskomme ja ruokkimalla sitä.

1159-1162, 1192

Milloin liturgiaa vietetään?

241. Mikä on liturgisen ajan keskus?

Liturgisen ajan keskus on sunnuntai, koko liturgisen vuoden perustus ja ydin. Liturgisen vuoden kohokohta on jokavuotinen pääsiäisjuhla, juhlien juhla.

1163-1167, 1193

242. Mikä merkitys on liturgisella vuodella?

Liturgisen vuoden kuluessa kirkko viettää Kristuksen koko salaisuutta ihmiseksi tulemisesta hänen kunniakkaaseen paluuseensa saakka. Määrättyinä päivinä kirkko kunnioittaa erityisellä rakkaudella Mariaa, autuasta Jumalansynnyttäjää, ja muistaa myös pyhiä, jotka ovat eläneet Kristukselle ja kärsineet hänen kanssaan ja jotka on kirkastettu hänen kanssaan.

1168-1173, 1194-1195

243. Mikä on hetkipalveluksen liturgia?

Hetkipalvelus on kirkon julkista ja yleistä rukousta. Se on Kristuksen rukousta yhdessä hänen ruumiinsa, kirkon, kanssa. Tämän rukouksen kautta Kristuksen salaisuus, jota me vietämme eukaristiassa, pyhittää ja kirkastaa jokaisen päivän hetket. Hetkirukous koostuu pääasiassa psalmeista ja muista Raamatun teksteistä sekä kirkkoisien ja hengellisten opettajien tekstien lukukappaleista.

1174-1178, 1196

Missä liturgiaa vietetään?

244. Tarvitseeko kirkko paikkoja liturgian viettämistä varten?

Uuden liiton kultti ”hengessä ja totuudessa” (Joh. 4:24) ei ole sidottu mihinkään tiettyyn paikkaan, sillä Jumalan todellinen temppeli on Kristus, jonka kautta myös kristityistä ja koko kirkosta tulee Pyhän Hengen vaikutuksesta elävän Jumalan temppeli. Maallisessa olemisessaan Jumalan kansa tarvitsee kuitenkin paikkoja, joihin seurakunta voi kokoontua viettämään liturgiaa.

1179-1181, 1197-1198

245. Mitä ovat kirkkorakennukset?

Kirkkorakennukset ovat Jumalan huoneita, jotka ovat siinä paikassa elävän kirkon sekä taivaallisen asuinsijan symboleita. Ne ovat rukouksen paikkoja, joissa kirkko ennen kaikkea viettää eukaristiaa ja palvoo Kristusta, joka on tabernaakkelissa todellisesti läsnä.

1181, 1198-1199

246. Millä paikoilla on sakraalirakennuksissa erityinen merkitys?

Erityinen merkitys on alttarilla, tabernaakkelilla, pyhän krisman ja muiden pyhien öljyjen säilytyspaikalla, piispan istuimella (cathedra) tai papin istuimella, ambolla, kastemaljalla sekä rippituolilla.

1182-1186

Liturgian moninaisuus – salaisuuden ykseys

247. Miksi kirkko viettää Kristuksen yhtä salaisuutta erilaisten liturgisten traditioiden mukaisesti?

Koska Kristuksen salaisuuden loppumatonta rikkautta ei voida täysin ilmaista yhden ainoan liturgisen tradition avulla. Siksi tämä rikkaus on löytänyt alusta alkaen eri kansoissa ja kulttuureissa ilmaisuunotoja, jotka täydentävät toisiaan ihmeellisessä moninaisuudessa.

1200-1204, 1207-1209

248. Mikä kriteeri varmistaa ykseyden moninaisuudessa?

Sen varmistaa uskollisuus apostoliselle traditiolle eli yhteys uskossa ja sakramenteissa, jotka kirkko on vastaanottanut apostoleilta. Tämä yhteys ilmenee apostolisessa suksessiossa ja saa siinä takeensa. Kirkko on katolinen: Se voi yhdistää kaikki todelliset kulttuurien rikkaudet ykseyteensä.

1209

249. Onko liturgiassa kaikki muuttumatonta?

Liturgiassa, ja erityisesti sakramenttien liturgiassa, on muuttumatonta aineksia, koska ne perustuvat jumalalliseen säätämukseen, jota kirkon on uskollisesti varjeltava. Sen ohella on aineksia, joita voidaan muuttaa ja joita kirkko voi soveltaa eri kansojen kulttuureihin ja joita sen joskus täytyykin soveltaa.

1205-1206

TOINEN JAKSO

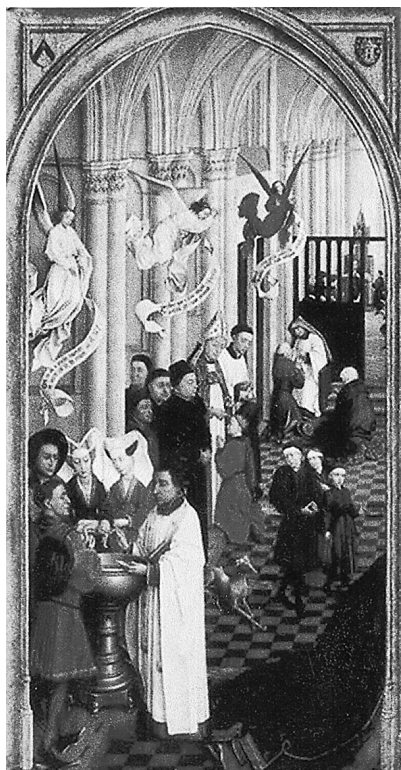
KIRKON SEITSEMÄN SAKRAMENTTIA

Kirkon seitsemän sakramenttia

Kaste
Vahvistus
Eukaristia
Parannus
Sairaiden voitelu
Vihkimys
Avioliitto

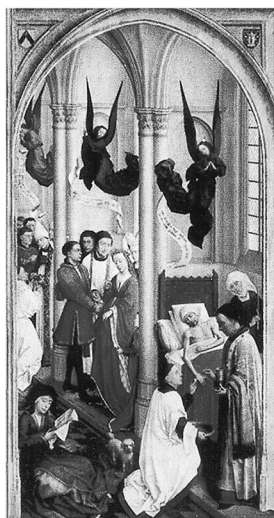
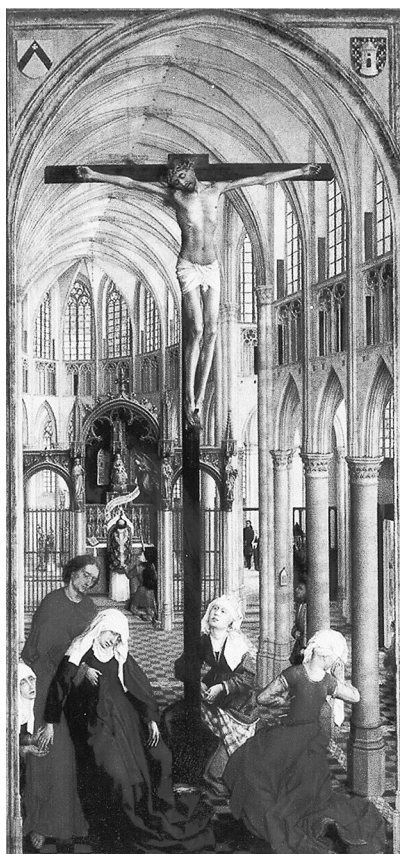
Septem Ecclesiae Sacramenta

Baptismus
Confirmatio
Eucharistia
Paenitentia
Unctio infirmorum
Ordo
Matrimonium

Kirkon sakramentit ovat Kristuksen vapahtavan ristinuhrin hedelmää. Kuvan triptyykki viittaa kirkkoon, jossa vietetään seitsemää sakramenttia. Kaikkea hallitsevana kohoaa keskellä risti. Ristiinnaulitun jalkojen juuressa seisovat Maria, aivan uupuneena ja Johanneksen tukemana, samoin kuin muut naiset. Taustalla messua viettävä pappi kohottaa muuttumisen jälkeen hostiaa: merkkiä siitä, että eukaristian vietossa ristin uhri tulee läsnäolevaksi leivän ja viinin muodoissa. Vasemmassa kentässä, joka näyttää sivukapelin, näkyvät kasteen sakramentti, vahvistuksen sakramentti, jota viettää piispa, sekä parannuksen sakramentti; oikeassa kentässä ovat vihkimyksen sakramentti, jälleen piispan viettämänä, avioliitto ja sairaiden voitelu.

Rogier van der Weyden: Triptyykki seitsemästä sakramentista, Koninklijk Museum voor Schone Kunsten, Antwerpen.

TOINEN JAKSO

KIRKON SEITSEMÄN SAKRAMENTTIA

250. Kuinka kirkon sakramentit jaotellaan?

Ne jaotellaan kristillisen initiaation sakramenteiksi (kaste, vahvistus ja eukaristia), parantumisen sakramenteiksi (parannus ja sairaiden voitelu) ja yhteyttä ja lähetystehtävää palveleviksi sakramenteiksi (vihkimys ja avioliitto). Ne koskettavat kristillisen elämän tärkeitä hetkiä. Kaikki sakramentit ”suuntautuvat eukaristiaa kohti niin kuin päämääräänsä” (pyhä Tuomas Akvinolainen).

1210-1211

ENSIMMÄINEN LUKU

Kristillisen initiaation sakramentit

251. Miten kristillinen initiaatio tapahtuu?

Kristillinen initiaatio tapahtuu niiden sakramenttien kautta, jotka laskevat kristillisen elämän perustukset: Kasteen kautta uskovat syntyvät uudesti, vahvistuksen sakramentin kautta heidät vahvistetaan ja eukaristian kautta heitä ravitaan.

1212, 1275

KASTEEN SAKRAMENTTI

252. Miten initiaation ensimmäistä sakramenttia nimitetään?

Sitä nimitetään ennen kaikkea kasteeksi sen viettämisen olennaisen riitin mukaan: Kaste merkitsee veteen ”upottamista”. Kastettava upotetaan Kristuksen kuolemaan ja hän nousee ylös Kristuksen kanssa ”uutena luomuksena” (2. Kor. 5:17). Riittä kutsutaan myös ”uudestisyntymisen pesuksi ja uudistumiseksi Pyhässä Hengessä” (vrt. Tit. 3:5) tai ”valaistumiseksi”, sillä kastettavista tulee ”valon lapsia” (Ef. 5:8).

1213-1216, 1276-1278

253. Miten kastetta on ennalta kuvattu vanhassa liitossa?

Vanhassa liitossa on erilaisia kasteen esikuvia: vesi elämän ja kuoleman lähteenä; Nooan arkki, joka pelastaa vedestä; Punaisen meren poikki kulkeminen, joka vapauttaa Israelin egyptiläisten orjuudesta; Jordanin ylittäminen, joka johtaa Israelin luvattuun maahan – kuva ikuisesta elämästä.

1217-1222

254. Kuka vie nämä ennakkokuvat täyttymykseen?

Jeesus Kristus vie ne täyttymykseen. Julkisen elämänsä aluksi hän antaa Johannes Kastajan kastaa hänet Jordanissa. Ristillä hän antaa lävistetystä kyljestään vuotaa verta ja vettä: kasteen ja eukaristian merkit. Ylösnousemuksen jälkeen hän lähettää apostolit: ”Menkää siis ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni, kastamalla heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen” (Matt. 28:19).

1223-1225

255. Mistä lähtien ja kenelle kirkko antaa kasteen?

Helluntaipäivästä lähtien kirkko antaa kasteen kaikille, jotka uskovat Jeesukseen Kristukseen.

1226-1228

256. Mistä kasteen olennainen riitti muodostuu?

Tämän sakramentin olennainen riitti muodostuu siitä, että kastettava upotetaan veteen tai hänen päänsä valellaan vedellä samalla kun kutsutaan avuksi Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeä.

1229-1245, 1278

257. Kuka voi saada kasteen?

Kasteen voi saada jokainen ihminen, jota ei ole vielä kastettu.

1246-1252

258. Miksi kirkko kastaa lapsia?

Koska lapset, jotka ovat syntyneet perisynnin tilassa, tarvitsevat kastetta vapautuakseen Pahan vallasta ja päästäkseen Jumalan lasten vapauden valtakuntaan.

1250, 1282

259. Mitä kastettavalta vaaditaan?

Jokaiselta kastettavalta vaaditaan uskontunnustus, jonka kastettava lausuu henkilökohtaisesti aikuiskasteessa tai vanhemmat ja kirkko lasten kasteessa. Myös miespuolinen tai naispuolinen kummi sekä koko kirkollinen yhteisö kantavat vastuuta kasteeseen valmistautumisesta (katekumenaatista) samoin kuin uskon ja kasteen armon kehittämisestä.

1253-1255

260. Kuka voi kastaa?

Kasteen varsinaisia jakajia ovat piispa ja pappi ja latinalaisessa kirkossa myös diakoni. Hätätapauksessa voi jokainen ihminen kastaa, jos hänellä vain on tarkoitus tehdä se, mitä kirkko tekee. Hän valaa vettä kastettavan päähän ja lausuu trinitaarisen kaste-kaavan sanat: ”Minä kastan sinut Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen.”

1256, 1284

261. Onko kaste pelastukseen välttämätön?

Kaste on pelastukseen välttämätön niille ihmisille, joille on julistettu evankeliumi ja joilla on ollut tilaisuus pyytää tätä sakramenttia.

1257

262. Voiko ilman kastetta pelastua?

Koska Kristus on kuollut kaikkien ihmisten pelastuksen puolesta, myös ilman kastetta voivat pelastua ne, jotka kuolevat uskon puolesta (verikaste), katekumeenit ja kaikki ne, jotka tosin eivät tunne Kristusta ja kirkkoa, mutta jotka armon liikkeelle panemina etsivät vilpittömästi Jumalaa ja pyrkivät täyttämään hänen tahtonsa (kasteen kaipaaminen). Ilman kastetta kuolleet lapset kirkko uskoo liturgiassaan Jumalan laupeuden haltuun.

1258-1261, 1281, 1283

263. Mitä kaste vaikuttaa?

Kaste vaikuttaa perisyntin ja kaikkien henkilökohtaisten syntien ja synnin rangaistusten anteeksisaamisen. Se lahjoittaa osallisuuden Kolminaisuuden jumalalliseen elämään pyhittävän armon kautta, vanhurskauttamisen armon, joka liittyy kastetun Kristukseen ja hänen kirkkoonsa. Se antaa osallisuuden Kristuksen pappeuteen ja muodostaa perustan kaikkien kristittyjen yhteydelle. Se antaa

jumalalliset hyveet ja Pyhän Hengen lahjat. Kastettu kuuluu lopullisesti Kristukselle. Hänet on merkitty katoamattomalla Kristuksen sinetillä (luonteella, character).

1262-1274, 1279-1280

264. Mikä merkitys on kasteessa saadulla kristillisellä nimellä?

Nimi on tärkeä, sillä Jumala tuntee jokaisen nimeltä eli yksilöllisesti. Kasteen yhteydessä kristitty saa nimensä kirkossa. Ensisijaisesti nimen tulee olla pyhimyksen nimi, pyhimyksen, joka on kastetulle esikuva ja joka lupaa hänelle esirukouksensa Jumalan edessä.

2156-2159, 2165-2167

VAHVISTUKSEN SAKRAMENTTI

265. Mikä sija vahvistuksella on jumalallisessa pelastussuunnitelmassa?

Vanhassa liitossa profeetat julistivat Herran Hengen vuodattamista odotetulle Messiaalle ja koko messiaaniselalle kansalle. Koko Jeesuksen elämä ja tehtävä toteutuvat täydellisessä yhteydessä Pyhän Hengen kanssa. Helluntaina apostolit saavat Pyhän Hengen ja julistavat ”Jumalan suuria tekoja” (Ap.t. 2:11). Kätten päällepanemisen kautta he välittävät vastakastetuille tämän saman Hengen lahjan. Kirkko on vuosisatojen ajan jatkuvasti elänyt Hengestä ja välittänyt hänet lapsilleen.

1285-1288, 1315

266. Miksi tätä sakramenttia nimitetään krismalla voiteluksi tai vahvistukseksi?

Sitä kutsutaan krismalla voiteluksi (idän kirkkoissa pyhällä mirhalla voiteluksi), koska sen olennainen riitti on voiteleminen. Sitä kutsutaan vahvistukseksi, koska se vahvistaa ja lujittaa kasteen armon.

1289

267. Mikä on vahvistuksen olennainen riitti?

Vahvistuksen olennainen riitti on voitelu pyhällä krismalla (balsamilla sekoitetulla oliiviöljyllä, jonka piispa on vihkinnyt). Sen jakaja panee käden kastetun pään päälle ja lausuu riittiin kuuluvat sakramentaaliset sanat. Lännessä voidellaan otsa ja lausutaan sanat: ”Ota vastaan Pyhän Hengen lahjan sinetti”. Bysanttilaisen riituksen idän

kirkoissa voidellaan myös muita ruumiinosia ja lausutaan sanat: ”Pyhän Hengen lahjan sinetti”.

1290-1301, 1318, 1320-1321

268. Miten vahvistus vaikuttaa?

Vahvistuksen vaikutus on Pyhän Hengen erityinen vuodattaminen niin kuin kerran helluntaina. Tämä vuodattaminen painaa sieluun katoamattoman luonteen (character) ja saa kasteen armon kasvaamaan. Se juurruttaa syvemmälle Jumalan lapseuteen; se liittää lujemmin Kristukseen ja hänen kirkkoonsa; se vahvistaa sielussa Pyhän Hengen lahjoja; se antaa erityisen voiman todistaa kristillisestä uskosta.

1302-1305, 1316-1317

269. Kuka voi saada tämän sakramentin?

Se, joka on jo kastettu, voi ja hänen tulee vastaanottaa tämä sakramentti, joka voidaan saada vain kerran. Sen hedelmälliseen vastaanottamiseen kuuluu, että vahvistettava on armon tilassa.

1306-1311, 1319

270. Kuka on vahvistuksen jakaja?

Alluperäinen jakaja on piispa. Silloin käy selvästi ilmi vahvistetun yhteys kirkkoon ja sen apostoliseen rakenteeseen. Kun pappi jakaa tämän sakramentin, kuten tavallisesti idässä ja erityisissä tapauksissa myös lännessä, tulee yhteys piispaan ja kirkkoon ilmi papin kautta, joka on piispan työtoveri, ja pyhän krisman kautta, jonka piispa itse on vihkinyt.

1312-1314

EUKARISTIAN SAKRAMENTTI

271. Mitä eukaristia on?

Se on Kristuksen ruumiin ja veren uhri. Herra Jeesus asetti eukaristian jatkaakseen ristin uhria kautta aikojen siihen asti, kunnes hän tulee. Siten hän uskoi kirkolleen kuolemansa ja ylösnousemuksensa muiston. Eukaristia on ykseyden merkki, rakkauden side, pääsiäisateria, jolla Kristus nautitaan, mieli täyttyy armolla ja meille annetaan iankaikkisen elämän panti.

1322-1323, 1409

272. Milloin Jeesus Kristus asetti eukaristian?

Hän asetti sen kiirastorstaina, ”sinä yönä, jona hänet kavallettiin” (1. Kor. 11:23), viettäessään apostoliensa kanssa viimeistä ateriaa.

1323, 1337-1340

273. Kuinka hän asetti sen?

Kun Jeesus oli kokoontunut apostoliensa kanssa yläsaliin, hän otti käsiinsä leivän, mursi sen, antoi heille ja sanoi: ”Ottakaa ja syökää tästä kaikki: Tämä on minun ruumiini, joka teidän edestänne annetaan.” Sitten hän otti käsiinsä viinillä täytetyn maljan ja sanoi: ”Ottakaa ja juokaa tästä kaikki: Tämä on uuden ja ikuisen liiton veri, joka teidän ja monien edestä vuodatetaan syntien anteeksiantamiseksi. Tehkää tämä minun muistokseni.”

1337-1340, 1365, 1406

274. Mikä merkitys eukaristialla on kirkon elämässä?

Se on koko kristillisen elämän lähde ja huippu. Eukaristiassa huipentuu Jumalan pyhittävä työ meitä kohtaan ja meidän palvontamme häntä kohtaan. Eukaristia sisältää kirkon hengellisen hyvän koko täyteydessään: Kristuksen itsensä, meidän pääsiäislampaamme. Eukaristia ilmaisee ja toteuttaa osallisuutta jumalalliseen elämään ja Jumalan kansan ykseyttä. Eukaristian vieton kautta yhdistymme jo nyt taivaalliseen liturgiaan ja ennakoimme ikuista elämää.

1324-1327, 1407

275. Miten tätä sakramenttia nimitetään?

Tämän sakramentin tyhjiin ammentamaton rikkaus ilmenee sille annetuissa eri nimissä, jotka korostavat sen erityisiä piirteitä. Yleisimmät nimet ovat: eukaristia, pyhä messu, Herran ateria, leivän murtaminen, eukaristian vietto, Herran kärsimisen, kuoleman ja ylösnousemuksen muisto, pyhä uhri, pyhä ja jumalallinen liturgia, pyhät salaisuudet, alttarin kaikkeinpyhin sakramentti, pyhä kommuunio.

1328-1332

276. Mikä asema eukaristialla on Jumalan pelastussuunnitelmassa?

Vanhassa liitossa julistettiin ennalta eukaristiaa ennen kaikkea jokavuotisella pääsiäisaterialla, jota juutalaiset viettivät joka vuosi happamattoman leivän kanssa muistaakseen Egyptistä vapau-

teen lähtemisen kiireen. Jeesus julisti eukaristiaa opetuksessaan ja asetti sen viettäessään pääsiäisateriaa apostolien kanssa viimeisellä ehtoollisella. Kuuliaisena Herran käskylle ”tehkaa tämä minun muistokseni” (1. Kor. 11:24) kirkko on aina viettänyt eukaristiaa ennen kaikkea sunnuntaina, Jeesuksen ylösnousemuksen päivänä.

1333-1334, 1406

277. Millainen on eukaristian vieton kulku?

Eukaristian vietto jakautuu kahteen suureen osaan, jotka muodostavat yhden ainoan kulttitoimituksen: sanan jumalanpalvelukseen, joka käsittää Jumalan sanan julistamisen ja kuulemisen, sekä eukaristian liturgiaan, jonka muodostavat leivän ja viinin edeskanto, eukaristinen rukous eli anafora konsekraatiosanoineen ja kommuunio.

1345-1355, 1408

278. Kuka viettää eukaristian?

Eukaristian viettää pätevästi vihitty pappi (piispa tai pappi), joka toimii Kristuksen, Pään, persoonassa ja kirkon nimessä.

1348, 1410-1411

279. Mitkä lahjat ovat eukaristian toteuttamiseen oleelliset ja välttämättömät?

Oleelliset ja välttämättömät ovat vehnästä leivottu leipä ja viinirypäleistä valmistettu viini.

1350, 1412

280. Missä mielessä eukaristia on Kristuksen uhrin muisto?

Eukaristia on muisto siinä mielessä, että se tekee läsnäolevaksi ja eläväksi uhrin, jonka Kristus antoi Isälleen ristillä kerta kaikkiaan ihmiskunnan puolesta. Eukaristian uhriluonne käy ilmi jo asetussanoista: ”Tämä on minun ruumiini, joka teidän edestänne annetaan ... Tämä malja on uusi liitto minun veressäni, joka teidän edestänne vuodatetaan” (Luuk. 22:19-20). Ristin uhri ja eukaristinen uhri ovat yksi ainoa uhri. Uhrilahja ja uhraaja ovat sama, vain uhraamisen muoto on erilainen: ristillä verinen, eukaristiassa veretön.

1356-1367, 1412

281. Kuinka kirkko osallistuu eukaristiseen uhriin?

Eukaristiassa Kristuksen uhrista tulee myös hänen ruumiinsa jäsenten uhri. Uskovien elämä, heidän ylistyksensä, kärsimyksensä, rukouksensa ja työnsä yhdistyy Kristukseen. Uhrina eukaristia kannetaan sen lisäksi kaikkien elävien ja kuolleiden uskovien puolesta, sovituksena kaikkien ihmisten syntien puolesta sekä hengellisten ja ajallisten lahjojen saamiseksi Jumalalta. Myös taivaallinen kirkko yhdistyy Kristuksen uhriin.

1368-1372, 1414

282. Millä tavalla Jeesus on eukaristiassa läsnä?

Jeesus Kristus on eukaristiassa läsnä ainutlaatuisella ja vertaansa vailla olevalla tavalla: todesti, todellisesti ja substantiaalisesti, ruumiissaan ja veressään, sielussaan ja jumaluudessaan. Eukaristiassa on siten läsnä koko Kristus, Jumala ja ihminen, sakramentaalisella tavalla leivän ja viinin eukaristisissa muodoissa.

1373-1375, 1413

283. Mitä tarkoittaa transsubstantiaatio?

Transsubstantiaatio tarkoittaa leivän koko substanssin muuttumista Kristuksen ruumiin substanssiksi ja viinin koko substanssin muuttumista hänen verensä substanssiksi. Tämä muuttuminen toteutuu eukaristisessa rukouksessa Kristuksen sanan vaikutuksesta ja Pyhän Hengen toiminnan kautta. Aisteilla havaittavat leivän ja viinin tuntomerkit eli ”eukaristiset muodot” pysyvät kuitenkin muuttumattomina.

1376-1377, 1413

284. Jaetaanko Kristus leivän murtamisessa?

Leivän murtamisessa Kristusta ei jaeta osiin. Hän on kokonaan ja jakamattomasti läsnä kummassakin eukaristisessa muodossa ja kaikissa niiden osissa.

1377, 1390

285. Kuinka kauan Kristuksen eukaristinen läsnäolo kestää?

Se kestää niin kauan kuin eukaristiset muodot ovat olemassa.

1377

286. Millainen kunnioitus kuuluu eukaristian sakramentille?

Tälle sakramentille kuuluu eukaristian vieton aikana ja sen ulkopuolella palvonnan kultti, jota osoitetaan ainoastaan Jumalalle. Sen tähden kirkko säilyttää konsekroidut hostiat hyvin huolellisesti, vie ne sairaille ja muille ihmisille, jotka eivät voi osallistua pyhään messuun, asettaa ne uskoville juhlallisesti palvottavaksi ja kantaa niitä juhlakulkueissa. Kirkko kutsuu uskovia vierailemaan usein tabernaakkelissa säilytetyn Kaikkeinpyhimmän Sakramentin luona ja palvomaan sitä.

1378-1381, 1418

287. Miksi eukaristia on pääsiäisateria?

Eukaristia on pääsiäisateria, sillä Kristus, joka toteutti pääsiäissensä sakramentaalisella tavalla, lahjoittaa meille ruumiinsa ja verensä ruoaksi ja juomaksi ja yhdistää meidät uhrissaan itseensä ja toisiimme.

1382-1384, 1391-1396

288. Mitä alttari merkitsee?

Alttari on kuva itsestään Kristuksesta, joka samalla on uhrilahja (alttari – ristinuhi) ja taivaallinen ruoka, joka annetaan meille (alttari – eukaristian pöytä).

1383, 1410

289. Milloin kirkko velvoittaa osallistumaan pyhään messuun?

Kirkko velvoittaa uskovia osallistumaan pyhään messuun joka sunnuntai ja velvoittavina juhlapyhinä. Se suosittelee pyhään messuun osallistumista myös muina päivinä.

1389, 1417

290. Milloin on velvollisuus ottaa vastaan pyhä kommuunio?

Kirkko suosittelee, että pyhään messuun osallistuvat uskovat vastaanottavat myös pyhän kommuunion välttämättömien edellytysten täytyessä. Kirkko pitää sitä velvoittavana vähintään pääsiäisaikana.

1389, 1417

291. Mitä vaaditaan pyhän kommuunion vastaanottamiseksi?

Pyhän kommuunion vastaanottamiseksi täytyy olla katolisen kirkon täydessä yhteydessä ja armon tilassa, eli ilman omallatunnolla olevaa kuolemansyntiä. Sen, joka tietää tehneensä raskaan synnin, on otettava ennen kommuuniota vastaan parannuksen sakramentti. Tärkeää on myös hartauden ja rukouksen henki, kirkon säättämän paaston noudattaminen sekä sopiva ulkoinen esiintyminen (eleet, vaatteet) merkinä kunnioituksesta Kristusta kohtaan.

1385-1388, 1415

292. Mitä hedelmiä pyhä kommuunio tuottaa?

Pyhä kommuunio syventää yhteyttämme Kristukseen ja hänen kirkkoonsa, säilyttää ja uudistaa kasteessa ja vahvistuksessa saatua armon elämää ja saa meidät kasvamaan lähimmäisenrakkaudessa. Vahvistamalla rakkauttamme se pyyhkii pois lievät synnit ja varjeele meidät vastaisilta kuolemansynneiltä.

1391-1397, 1416

293. Milloin on mahdollista jakaa pyhä kommuunio muille kristityille?

Katoliset papit voivat laillisesti jakaa pyhän kommuunion idän kirkkojen jäsenille, jotka eivät ole täydellisessä yhteydessä katolisen kirkon kanssa, silloin kun nämä pyytävät sitä omasta tahdostaan ja ovat oikealla tavalla valmistautuneita.

Katoliset papit voivat laillisesti jakaa pyhän kommuunion muiden kirkollisten yhteisöjen jäsenille, jotka vakavassa hädässä pyytävät sitä omasta tahdostaan, ovat oikealla tavalla valmistautuneita ja tunnustavat katolisen uskon tähän sakramenttiin.

1398-1401

294. Miksi eukaristia on ”tulevan kirkkauden pantti”?

Koska eukaristia täyttää meidät kaikella armolla ja taivaan siunauksella, se vahvistaa meitä tämän elämän pyhiinvaelluksella ja saa meidät kaipaamaan iankaikkista elämää. Se yhdistää meidät jo nyt Kristukseen, joka istuu Isän oikealla puolella, taivaalliseen kirkkoon, autuaaseen Neitsyeeseen ja kaikkiin pyhiin.

1402-1405, 1419

II Kirkon seitsemän sakramenttia

Eukaristiassa me murramme ”leipää, joka on kuolemattomuuden lääke, vastamyrryksi, jotta emme kuolisi, vaan eläisimme Jeesuksessa Kristuksessa ikuisesti” (pyhä Ignatios Antiokialainen).

TOINEN LUKU

Parantumisen sakramentit

295. Miksi Kristus on asettanut parannuksen ja sairaiden voitelun sakramentit?

Kristus, sielujen ja ruumiiden lääkäri, asetti ne, koska uusi elämä, jonka hän on lahjoittanut meille kristillisen initiaation sakramenteissa, voi heikentyä ja jopa kadota synnin tähden. Sen tähden Kristus tahtoi kirkon jatkavan hänen parantavaa ja pelastavaa työtään näiden kahden sakramentin kautta.

1420-1421

PARANNUKSEN JA SOVITUKSEN SAKRAMENTTI

296. Miten tätä sakramenttia nimitetään?

Sitä kutsutaan parannuksen, sovituksen, anteeksiantamuksen, ripin tai kääntymyksen sakramentiksi.

1422-1424, 1486

297. Miksi kasteen jälkeen on sovituksen sakramentti?

Kasteessa saatu uusi elämä armossa ei ole poistanut ihmisluonnon heikkoutta eikä taipumusta syntiin (concupiscentiaa). Sen tähden Kristus asetti tämän sakramentin kastettujen kääntymiseksi, kastettujen, jotka ovat etäännyneet hänestä synnin tähden.

1425-1426, 1486

298. Milloin tämä sakramentti asetettiin?

Ylösnoussut Herra asetti tämän sakramentin, kun hän ilmestyi pääsiäisiltana apostoleille ja sanoi heille: ”Ottakaa Pyhä Henki. Jolle te annatte synnit anteeksi, hänelle ne ovat anteeksi annetut. Jolta te kiellätte anteeksiannon, hän ei saa syntejään anteeksi” (Joh. 20:22-23).

1485

299. Tarvitsevatko kastetut kääntymystä?

Kristuksen kutsu kääntymykseen kuuluu yhä myös kastettujen elämään. Kääntymys on jatkuva tehtävä koko kirkolle, joka on pyhä mutta sulkee helmaansa syntisiä.

1427-1429

300. Mitä on sisäinen parannuksenteke?

Sisäinen parannuksenteke on ”särkyneen sydämen” (Ps. 51:19) liike, jonka jumalallinen armo saa vastaamaan Jumalan armahtavaan rakkauteen. Siihen kuuluvat kipu tehtyjen syntien tähden ja vastenmielisyyt niitä kohtaan, luja päätös olla tekemättä syntiä enää tulevaisuudessa ja luottamus Jumalan apuun. Sitä ruokkii toivo Jumalan laupeuteen.

1430-1433, 1490

301. Missä muodoissa parannuksenteke ilmenee kristillisessä elämässä?

Parannuksenteke ilmenee monenlaisissa muodoissa, erityisesti paastona, rukouksena ja almujen antamisena. Näitä ja monia muita parannuksenteon muotoja kristitty voi harjoittaa jokapäiväisessä elämässään, varsinkin paastonaikana ja perjantaisin, parannuksenteon päivänä.

1434-1439

302. Mitkä ovat sovituksen sakramentin olennaiset elementit?

Olennaisia elementtejä on kaksi: ihmisen toiminta, kun hän Pyhän Hengen vaikutuksesta kääntyy, ja papin antama synninpäästö, papin, joka Kristuksen nimessä antaa anteeksiannon ja määrää katumustyön.

1440-1449

303. Mitkä ovat ripittäytyjän osuudet?

Ripittäytyjän osuudet ovat: huolellinen omantunnon tutkistelu; katumus, joka on täydellinen silloin, kun se syntyy rakkaudesta Jumalaan, ja epätäydellinen, kun se perustuu muihin syihin, ja joka sisältää päätöksen olla enää tekemättä syntiä; tunnustus, joka merkitsee syntien tunnustamista papin edessä; hyvitystyö tai katu-

mustyö, jonka rippi-isä asettaa ripittäytyjälle synnin aiheuttaman vahingon korvaamiseksi.

1450-1460, 1490-1492, 1494

304. Mitkä synnit täytyy tunnustaa?

On tunnustettava kaikki vielä tunnustamattomat raskaat synnit, jotka muistetaan huolellisen omantunnon tutkistelun yhteydessä. Raskaista synneistä ripittäytyminen on ainoa varsinainen keino saada anteeksianto.

1456, 1493, 1497

305. Milloin on velvollisuus ripittäytyä raskaista synneistä?

Jokaisella uskovalla, joka on saavuttanut ymmärryksen iän, on velvollisuus ripittäytyä raskaista synneistä vähintään kerran vuodessa ja joka tapauksessa ennen pyhän kommuunion vastaanottamista.

1457

306. Miksi myös lievät synnit voidaan tunnustaa ripin sakramenttissa?

Kirkko suosittelee painokkaasti lievien syntien tunnustamista, vaikkakaan se ei ole tiukasti ottaen välttämätöntä. Se auttaa meitä kasvattamaan oikeaa omaatuntoa, taistelemaan pahoja taipumuksiamme vastaan, olemaan Kristuksen parannettavina ja kasvamaan Hengen elämässä.

1458

307. Kuka on tämän sakramentin toimittaja?

Kristus on uskonut sovituksen palveluviran apostoleilleen ja heidän seuraajilleen piispoille samoin kuin näiden työtovereille papeille. Heistä tulee sen tähden Jumalan laupeuden ja oikeudenmukaisuuden työkaluja. He harjoittavat syntien anteeksiannon valtaa Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen.

1461-1466, 1495

308. Kenellä on oikeus antaa synninpäästö tietyistä synneistä?

Synninpäästö tietyistä erityisen raskaista synneistä (kuten niistä, joista rangaistuksena on ekskommunikaatio) on pidätetty Apostoliselle istuimelle tai paikalliselle piispalle tai hänen valtuuttamalleen

papille. Kuolemanvaarassa voi kuitenkin jokainen pappi vapauttaa kaikista synneistä ja jokaisesta ekskommunikaatiosta.

1463

309. Onko rippi-isä sidottu rippisalaisuuteen?

Koska tämä palvelutehtävä on erittäin suuri ja vaatii kunnioitusta ripittäytyjää kohtaan, on jokainen rippi-isä poikkeuksetta ja ankaran rangaistuksen uhalla velvollinen varjelemaan sakramentaalista sinettiä eli ehdotonta vaikenemista ripissä kuulemistaan synneistä.

1467

310. Mitä vaikutuksia tällä sakramentilla on?

Parannuksen sakramentin vaikutukset ovat: sovinto Jumalan kanssa ja siten syntien anteeksi saaminen; sovinto kirkon kanssa; armon tilan takaisin saaminen, jos se oli menetetty; vapautus kuoleman-synnillä ansaitusta ikuisesta rangaistuksesta ja vähintään osittainen vapautus ajallisista rangaistuksista, jotka ovat synnin seurausta; omantunnon rauha ja hengellinen lohdutus; hengellisten voimien kasvaminen kristilliseen taisteluun.

1468-1470, 1496

311. Voiko tätä sakramenttia viettää tietyissä tapauksissa yleisellä synnintunnustuksella ja yleisellä synninpäästöllä?

Jos on kyseessä vakava hätätila (esim. välitön hengenvaara), voidaan turvautua yhteiseen sovituksen viettoon, jossa on yleinen synnintunnustus ja yleinen synninpäästö. Tällöin on noudatettava kirkon ohjeita ja katujilla on oltava aikomus ripittäytyä yksityisesti raskaista synneistä mahdollisimman pian.

1480-1484

312. Mitä ovat aneet?

Aneet ovat Jumalan edessä saatu vapautus syyllisyyden puolesta jo anteeksi annettujen syntien ajallisesta rangaistuksesta. Oikein asennoitunut uskova saa aneen määrätyillä ehdoilla itsensä tai kuolleiden hyväksi kirkon avulla, joka lunastuksen armon palvelijattarena jakaa Kristuksen ja pyhien ansioiden aarretta.

1471-1479, 1498

SAIRAIDEN VOITELUN SAKRAMENTTI

313. Miten sairaus koettiin Vanhassa testamentissa?

Vanhassa testamentissa ihminen kokee sairaudessa rajallisuutensa. Samalla hän havaitsee, että sairaus on salatulla tavalla yhteydessä syntiin. Profeetat ovat nähneet ennalta, että sairaudella voi olla myös lunastava merkitys omille ja toisten synneille. Siten sairaus eletään katsoen Jumalaan, jolta ihminen anoo parantumista.

1499-1502

314. Mikä merkitys on Jeesuksen myötätunnolla sairaita kohtaan?

Jeesuksen myötätunto sairaita kohtaan ja hänen lukemattomat sairaiden parantamisensa ovat selvä merkki siitä, että hänen kauttaan on tullut Jumalan valtakunta ja sen mukana voitto synnistä, kärsimyksestä ja kuolemasta. Kärsimyksensä ja kuolemansa kautta hän antaa kärsimykselle uuden merkityksen: yhdistyneenä hänen kärsimyksiensä se voi tulla puhdistumisen ja pelastuksen välineeksi meille ja toisille.

1503-1505

315. Kuinka kirkko suhtautuu sairaisiin?

Kirkko on saanut Herralta tehtävän parantaa sairaita. Siksi se näkee vaivaa hoitaakseen sairaita ja auttaakseen heitä esirukouksillaan. Ennen kaikkea sillä on sairaita varten erityinen sakramentti, jonka Jeesus itse on asettanut ja josta pyhä Jaakob todistaa: ”Jos joku teistä on sairaana, kutsukoon hän luokseen seurakunnan vanhimmat. Nämä rukoilkoot hänen puolestaan ja voidelkoot hänet öljyllä Herran nimessä” (Jaak. 5:14).

1506-1513, 1526-1527

316. Kuka voi saada sairaiden voitelun sakramentin?

Tämän sakramentin voi vastaanottaa uskova, joka alkaa olla kuolemanvaarassa sairauden tai vanhuudenheikkouden tähden. Sama uskova voi saada sen myös useita kertoja, jos sairaus pahenee tai jos hän sairastuu toiseen vakavaan sairauteen. Ennen tämän sakramentin viettämistä sairaan tulisi ripittäytyä yksityisesti, jos se vain on mahdollista.

1514-1515, 1528-1529

317. Kuka jakaa tämän sakramentin?

Sairaiden voitelun sakramentin voivat jakaa vain papit (piispat tai papit).

1516, 1530

318. Kuinka tätä sakramenttia vietetään?

Tämän sakramentin vietto muodostuu olennaisesti sairaan otsan ja käsien voitelemisesta (roomalaisessa riituksessa) tai myös muiden ruumiinosien voitelemisesta (muissa riituksissa) öljyllä, joka on piispan siunaamaa, jos mahdollista. Voiteluun liittyy papin rukous, jossa pyydetään tämän sakramentin erityistä armoa.

1517-1519, 1531

319. Mitä vaikutuksia tällä sakramentilla on?

Se antaa erityisen armon, joka yhdistää sairaan läheisemmin Kristuksen kärsimykseen hänen omaksi hyväkseen ja koko kirkon hyväksi, lahjoittaa hänelle lohdutusta, rauhaa, rohkeutta ja myös syntien anteeksiannon, jos sairas ei ole voinut ripittäytyä. Joskus, jos Jumala niin tahtoo, tämä sakramentti vaikuttaa myös ruumiin parantumisen. Joka tapauksessa tämä voitelu valmistaa sairasta Isän kotiin siirtymiseen.

1520-1523, 1532

320. Mikä on matkaeväs?

Matkaeväs on eukaristia, jonka saavat ne, jotka ovat saavuttaneet maallisen elämänsä lopun ja valmistautuvat siirtymään iankaikkiseen elämään. Kuolleen ja ylösnousseen Kristuksen ruumiin ja veren kommuunio, joka vastaanotetaan Isän luokse siirtymisen hetkellä, on ikuisen elämän siemen ja ylösnousemuksen voima.

1524-1525

KOLMAS LUKU

Yhteyttä ja lähetystehtävää palvelevat sakramentit

321. Mitkä sakramentit palvelevat yhteyttä ja lähetystehtävää?

Kaksi sakramenttia, vihkimys ja avioliitto, antavat erityisen armon erityiseen tehtävään kirkossa ja palvelevat Jumalan kansan rakentumista. Ne palvelevat ennen kaikkea kirkollista yhteyttä ja toisten pelastumista.

1533-1535

VIHKIMYKSEN SAKRAMENTTI

322. Mikä on vihkimyksen sakramentti?

Vihkimys on sakramentti, jonka kautta Kristuksen apostoleilleen uskomaa lähetystehtävää harjoitetaan kirkossa aikojen loppuun asti.

1536

323. Miksi tätä sakramenttia kutsutaan vihkimykseksi ("ordinaatio", ordo)?

Ordo tarkoittaa kirkollista ryhmää, johon liitytään erityisen vihkimyksen (ordinaation) kautta. Tämä vihkimys antaa Pyhän Hengen erityisen lahjan, joka valtuuttaa vihityn harjoittamaan pyhää valtaa Kristuksen nimessä ja auktoriteetilla Jumalan kansan palvelemiseksi.

1537-1538

324. Mikä asema vihkimyksen sakramentilla on Jumalan pelastussuunnitelmassa?

Tämän sakramentin esikuvia ovat vanhassa liitossa leeviläisten palvelutehtävä samoin kuin Aaronin pappeus sekä seitsemänkymmenen "vanhimman" asettaminen (4. Moos. 11:25). Nämä esikuvat saavat täyttymyksensä Kristuksessa Jeesuksessa. Hän on ristinuhrinsa kautta ainoa "välittäjä Jumalan ja ihmisten välillä" (1. Tim. 2:5) ja "ylipappi Melkisedekin järjestyksen mukaan" (Hepr. 5:10). Kristuksen ainoa pappeus tulee palveluviran pappeuden kautta läsnäolevaksi.

1539-1545, 1590-1591

*”Kristus yksin on tosi pappi, kaikki muut ovat hänen palvelijoi-
taan” (pyhä Tuomas Akvinolainen).*

325. Kuinka monesta asteesta vihkimyksen sakramentti muodostuu?

Se muodostuu kolmesta asteesta, jotka ovat korvaamaton osa kirkon orgaanista rakennetta: piispuus, pappeus ja diakonaatti.

1554, 1593

326. Mitä piispaksi vihkiminen vaikuttaa?

Piispaksi vihkimisessä annetaan vihkimyksen sakramentin täyteys. Se tekee piispasta apostolien laillisen seuraajan, liittää hänet piispainkollegioon, jossa hän paavin ja toisten piispojen kanssa kantaa huolta kaikista kirkoista, ja antaa hänelle opettamisen, pyhittämisen ja johtamisen tehtävät.

1555-1559, 1594

327. Mikä on piispan tehtävä hänelle uskotussa osakirkossa?

Piispa, jolle on uskottu osakirkko, on näkyvä pää ja ykseyden perusta tässä kirkossa, jossa hän Kristuksen sijaisena täyttää paimenvirkaa pappiensa ja diakoniensa avustamana.

1560-1561

328. Mitä papiksi vihkiminen vaikuttaa?

Hengen voitelu merkitsee papin katoamattomalla hengellisellä luonteella (character), tekee hänestä Kristuksen, Papin, kaltaisen ja antaa hänelle kyvyn toimia Kristuksen, Pään, nimessä. Piispojen säädyn työtoverina hänet on vihitty saarnaamaan evankeliumia, viettämään jumalanpalvelusta, ennen kaikkea eukaristiaa, josta hänen palvelutehtävänsä ammentaa voimaa, ja olemaan uskovien paimen.

1562-1567, 1595

329. Kuinka pappi hoitaa palveluvirkaansa?

Vaikka pappi on vihitty yleismaailmalliseen tehtävään, hän harjoittaa virkaansa osakirkossa sakramentaalisessa veljeydessä toisten pappien kanssa. He muodostavat papiston ja kantavat vastuuta osakirkosta yhteydessä piispaan ja riippuvaisina hänestä.

1568

330. Mitä diakoniksi vihkiminen vaikuttaa?

Diakoni on Kristuksen, kaikkien palvelijan, kaltainen ja hänet vihittään kirkon palvelukseen. Tätä palvelutehtävää hän hoitaa piispansa auktoriteetin alaisuudessa sanan palveluksessa, liturgiassa, sielunhoidossa ja laupeudentyössä.

1569-1571, 1596

331. Kuinka vihkimyksen sakramentti vietetään?

Kaikissa kolmessa asteessa vihkimyksen sakramentti vietetään siten, että piispa panee kätensä vihittävän pään päälle ja lukee juhlallisen vihkimisrukouksen. Tällä rukouksella piispa rukoilee Jumalalta vihittävälle erityistä Pyhän Hengen vuodatusta ja hänen lahjojaan palvelutehtävää varten.

1572-1574, 1597

332. Kuka voi viettää tämän sakramentin?

Koska pätevästi vihityt piispat ovat apostolien seuraajia, heille kuuluu vihkimyksen sakramentin kolmen asteen jakaminen.

1575-1576, 1600

333. Kuka voi saada tämän sakramentin?

Pyhän vihkimyksen voi pätevästi vastaanottaa vain kastettu mies. Kirkko tietää olevansa sidottu tähän valintaan, jonka Herra itse on tehnyt. Kukaan ei voi vaatia vihkimyksen sakramentin saamista, vaan kirkon auktoriteetin täytyy pitää häntä tähän virkaan sopivana.

1577-1578, 1598

334. Vaaditaanko vihkimyksen sakramentin saavalta selibaattia?

Piispoilta vaaditaan aina selibaattia. Pappenteen valitaan latinalaisessa kirkossa tavallisesti uskovia miehiä, jotka elävät selibaatissa ja joilla on tahto pysyä selibaatissa ”taivasten valtakunnan tähden” (Matt. 19:12); idän kirkoissa ei ole sallittua mennä naimisiin papiksi vihkimisen jälkeen. Pysyvän diakonin virkaan voidaan vihkiä myös jo naimisissa olevia miehiä.

1579-1580, 1599

335. Mitä vaikutuksia vihkimyksen sakramentilla on?

Tämä sakramentti antaa erityisen Pyhän Hengen vuodattamisen, joka tekee vihitystä – sakramentin astetta vastaavasti – Kristuksen kaltaisen hänen kolminaisessa papin, profetan ja kuninkaan virasaan. Vihkimys antaa katoamattoman hengellisen luonteen. Siksi sitä ei voi toistaa eikä antaa määrääjäksi.

1581-1589

336. Millä auktoriteetilla pappisvirkaa hoidetaan?

Vihityt papit eivät pyhää palveluvirkaa hoitaessaan puhu ja toimi omalla auktoriteetillaan eivätkä yhteisön tehtäväksiannosta tai delegoimina vaan Kristuksen, Pään, persoonassa ja kirkon nimissä. Siksi palveluviran pappeus eroaa olemukseltaan eikä vain asteeltaan uskovien yhteisestä pappeudesta, jonka palvelukseen Kristus sen asetti.

1546-1553, 1592

AVIOLIITON SAKRAMENTTI

337. Mikä suunnitelma Jumalalla on miestä ja naista varten?

Jumala on rakkaus. Hän on rakkaudesta luonut ihmiset ja kutsunut heidät rakkauteen. Luodessaan heidät mieheksi ja naiseksi hän on kutsunut heidät avioliitossa läheiseen elämänyhteyteen ja keskinäiseen rakkauteen, niin että he ”eivät enää ole kaksi vaan yksi” (Matt. 19:6). Jumala siunasi heidät ja sanoi heille: ”Olkaa hedelmälliset ja lisääntykää” (1. Moos. 1:28).

1601-1605

338. Mitä tarkoituksia varten Jumala on asettanut avioliiton?

Miehen ja naisen välinen avioliitto, jonka Luoja on perustanut ja jolle hän on antanut sen omat lait, on luonnostaan suunnattu aviopuolisoiden yhteyteen ja heidän hyvänsä sekä lasten synnyttämiseen ja kasvattamiseen. Jumalan alkuperäisen suunnitelman mukaan avioliitto on purkamaton, kuten Jeesus Kristus vahvistaa: ”Minkä Jumala on yhdistänyt, sitä älköön ihminen erottako” (Mark. 10:9).

1643-1644, 1652-1654, 1659-1660

339. Millä tavalla synty uhkaa avioliittoa?

Alkusynnin tähden, joka aiheutti myös Luojan miehen ja naisen välille lahjoittaman yhteyden särkymisen, avioliittoa hyvin usein uhkaavat epäsopu ja uskottomuus. Kuitenkin Jumala lahjoittaa äärettömässä laupeudessaan miehelle ja naiselle armonsa, jotta he toteuttaisivat elämänyhteytensä Jumalan alkuperäisen suunnitelman mukaisesti.

1606-1608

340. Mitä Vanha testamentti opettaa avioliitosta?

Jumala auttaa kansaansa ennen kaikkea lain ja profeettojen kautta kehittämään vähitellen tietoisuuttaan avioliiton ykseydestä ja purkamattomuudesta. Jumalan aviollinen liitto Israelin kanssa on valmistelua ja esikuva uudelle liitolle, jonka Jeesus Kristus, Jumalan Poika on solminut morsiamensa, kirkon, kanssa.

1609-1611

341. Mitä uutta Kristus antoi avioliitolle?

Jeesus Kristus palauttaa Jumalan tahtoman alkuperäisen järjestyksen ennalleen. Sen lisäksi hän antaa armon elää avioliiton uudessa sakramentin arvossa, merkinä hänen morsiusrakkaudestaan kirkkoa kohtaan: ”Miehet, rakastakaa vaimoanne niin kuin Kristuskin rakasti kirkkoa” (Ef. 5:25).

1612-1617, 1661

342. Onko avioliitto kaikkien velvollisuus?

Avioliitto ei ole kaikkien velvollisuus. Jumala kutsuu erityisellä tavalla joitakin miehiä ja naisia seuraamaan Herraa Jeesta neitsyyden tai selibaatin tiellä taivasten valtakunnan tähden. He luopuvat avioliiton suuresta hyvästä huolehtiakseen Herran asioista ja pyrkiäkseen miellyttämään häntä. Heistä tulee siten merkki Kristuksen rakastamisen ehdottomasta ensisijaisuudesta ja hänen kunniaakkaan paluunsa hartaasta odottamisesta.

1618-1620

343. Miten avioliiton sakramenttia vietetään?

Koska avioliitto asettaa aviopuolisot julkiseen säätyyn kirkossa, vihkiminen tapahtuu julkisesti papin (tai siihen valtuutetun kirkon todistajan) sekä muiden todistajien edessä.

1621-1624, 1663

344. Mikä on aviosuostumus?

Aviosuostumus on yhden miehen ja yhden naisen ilmaisema tahto antaa itsensä lopullisesti toisilleen elääkseen uskollisessa ja hedelmällisessä rakkauden liitossa. Koska aviosuostumus tekee avioliiton, suostumus on välttämätön ja korvaamaton. Jotta avioliitto olisi pätevä, täytyy suostumuksen tarkoituksena olla todellinen avioliitto ja sen on oltava tietoinen ja vapaa inhimillinen teko, joka ei perustu pakkoon tai uhkaan.

1625-1632, 1662

345. Mitä vaaditaan, jos toinen aviopuolisoista ei ole katolilainen?

Seka-avioliitto (avioliitto katolilaisen ja kastetun ei-katolilaisen välillä) tarvitsee, ollakseen luvallinen, kirkollisen auktoriteetin luvan. Jos kyseessä ovat eri uskonnot (avioliitto katolilaisen ja kastamattoman välillä) vaaditaan erivapautus, jotta avioliitto olisi pätevä. Joka tapauksessa on perustavan tärkeää se, että aviopuolisot eivät sulje pois avioliiton olennaisia tarkoituksia ja ominaisuuksia ja että katolinen puoliso vahvistaa velvollisuutensa säilyttää uskonsa ja turvata lasten kastaminen ja katolinen kasvatus. Toisen puolison täytyy tuntea nämä velvollisuudet.

1633-1637

346. Mitkä ovat avioliiton sakramentin vaikutukset?

Avioliiton sakramentti luo aviopuolisoiden välille siteen, joka on elämän mittainen ja muut poissulkeva. Jumala itse sinetöi puolisoiden aviosuostumuksen. Sen tähden ei kastettujen välistä ja täytäntöön pantua avioliittoa voi koskaan purkaa. Lisäksi tämä sakramentti antaa aviopuolisolle armon, jota tarvitaan pyhyiden saavuttamiseen avioelämässä ja lasten vastuulliseen vastaanottamiseen ja kasvattamiseen.

1638-1642

347. Mitkä synnit ovat raskaasti vastoin avioliiton sakramenttia?

Sellaisia syntejä ovat: aviorikos; moniavioisuus, joka on ristiriidassa miehen ja naisen samanarvoisuuden ja aviorakkauden kanssa, joka on yksi ja muut pois sulkeva; kieltäytyminen hedelmällisyydestä,

joka riistää avioliitolta lasten syntymisen lahjan; avioero, joka on vastoin avioliiton purkamattomuutta.

1645-1648, 1664

348. Milloin kirkko sallii puolisoille eron fyysisestä yhteiselämästä?

Jos yhteiselämä on painavista syistä tullut käytännöllisesti katsoen mahdottomaksi, kirkko sallii aviopuolisolle eron fyysisestä yhteiselämästä, vaikkakin se toivoo heidän sovintoaan. Kuitenkin niin kauan kuin puoliso elää, he eivät ole vapaat solmimaan uutta avioliittoa, paitsi jos avioliitto on mitätön ja kirkollisen auktoriteetin sellaiseksi julistama.

1629, 1649

349. Kuinka kirkko suhtautuu eronneisiin, jotka ovat avioituneet uudelleen?

Uskollisena Herralle kirkko ei voi tunnustaa avioliitoksi eronneiden solmimaa uutta siviiliavioliittoa. ”Se, joka hylkää vaimonsa ja menee naimisiin toisen kanssa, on avionrikkoja ja tekee väärin vaimoan kohtaan. Ja jos vaimo hylkää miehensä ja menee naimisiin toisen kanssa, hänkin tekee aviorikoksen” (Mark. 10:11-12). Kirkko osoittaa huomaavaista huolenpitoa näitä ihmisiä kohtaan ja kutsuu heitä uskonelämään, rukoukseen, lähimmäisenrakkauden tekoihin ja lastensa kristilliseen kasvattamiseen. Kuitenkin niin kauan kuin tämä objektiivisesti vastoin Jumalan lakia oleva tilanne jatkuu, he eivät voi saada sakramentaalista synninpäästöä, ottaa vastaan pyhää kommuuniota eivätkä hoitaa tiettyjä kirkollisia tehtäviä.

1650-1651, 1665

350. Miksi kristittyä perhettä kutsutaan myös kotikirkoksi?

Koska perhe ilmaisee ja toteuttaa kirkon yhteisöllistä ja kodinomaista luonnetta Jumalan perheenä. Kaikki perheenjäsenet harjoittavat oman roolinsa mukaisesti kasteessa saatua pappetta ja vaikuttavat siihen, että perheestä tulee armon ja rukouksen yhteisö, inhimillisten ja kristillisten hyveiden koulu ja uskon ensimmäisen julistamisen paikka lapsille.

1655-1658, 1666

NELJÄS LUKU **Muut liturgiset vietot**

SAKRAMENTAALIT

351. Mitä sakramentaalit ovat?

Sakramentaalit ovat kirkon asettamia pyhiä merkkejä, joiden kautta tietyt elämänot pyhitetään. Ne sisältävät rukouksen, johon liittyy ristimerkki ja muita merkkejä. Sakramentaalien joukossa on tärkeä asema siunauksilla, jotka ovat Jumalan ylistämistä ja rukousta hänen lahjojensa saamiseksi, ihmisten vihkimistä sekä jumalanpalveluksissa käytettävien esineiden siunaamista.

1667-1672, 1677-1678

352. Mikä on eksorkismi?

Kun kirkko auktoriteetillaan pyytää Jeesuksen nimessä, että ihminen tai esine varjeltuisi Pahasta tai pääsisi irti sen vallasta, kyseessä on eksorkismi. Tavallisessa muodossa eksorkismi toteutetaan kasteriitissä. Juhlallisen, niin sanotun suuren eksorkismin saa toimittaa vain piispan siihen valtuuttama pappi.

1673

353. Mitkä kansanhurskauden muodot ympäröivät kirkon sakramentaalista elämää?

Kristikansan uskonnollinen taju on aina löytänyt erilaisia ilmaisuja moninaisin hurskauden muodoin, jotka ympäröivät kirkon sakramentaalista elämää. Niihin kuuluvat esimerkiksi reliikkien kunnioittaminen, käyminen pyhillä paikoilla, pyhiinvaellukset, kulkueet, ristintien hartaudet ja ruusukko. Uskon valolla kirkko valaisee ja edistää kansanhurskauden aitoja muotoja.

1674-1676, 1679

KRISTILLISET HAUTAJAISET

354. Mikä suhde on sakramenttien ja kristityn kuoleman välillä?

Kristitty, joka kuolee Kristuksessa, saavuttaa maallisen elämänsä päättyessä sen uuden elämän täyttymyksen, joka alkoi kasteessa, sai voimaa vahvistuksessa voimaa ja ravintoa eukaristiassa, taivaallisen aterian ennakossa. Kristillisen kuoleman merkitys käy ilmi Kristuksen kuoleman ja ylösnousemuksen valossa, joka on ainoa

toivomme. Kristitty, joka kuolee Kristuksessa Jeesuksessa, kulkee ”kotiin Herran luo” (2. Kor. 5:8).

1680-1683

355. Mitä hautajaiset ilmaisevat?

Hautajaisia vietetään tosin erilaisin riitein kunkin alueen olojen ja perinteiden mukaisesti, mutta ne ilmaisevat kuitenkin aina kristillisen kuoleman pääsiäisluonnetta ylösnousemuksen toivossa. Ne ilmaisevat myös, mikä merkitys on yhteydellä vainajan kanssa, ennen kaikkea rukoilemalla hänen sielunsa puhdistumiseksi.

1684-1685

356. Mitkä ovat hautajaisten pääkohdat?

Tavallisesti hautajaisissa on neljä pääkohtaa: yhteisö vastaanottaa vainajan ruumiin lohdutuksen ja toivon sanoilla, sanan jumalanpalvelus, eukaristinen uhri sekä hyvästeleminen, jolloin vainajan sielu uskotaan Jumalalle, iankaikkisen elämän lähteelle, samalla kun ruumis haudataan ylösnousemuksen odotuksessa.

1686-1690

Kuva esittää viimeistä ehtoollista yläsalin suuressa, matoilla sisustetussa tilassa (vrt. Mark. 14:15). Tällä aterialla Jeesus asettaa eukaristian: Aterian aikana Jeesus otti leivän, siunasi, mursi ja antoi sen opetuslapsilleen sanoen: ”Ottakaa ja syökää, tämä on minun ruumiini.” Sitten hän otti maljan, kiitti Jumalaa, antoi heille ja sanoi: ”Juokaa tästä, te kaikki. Tämä on minun vereni, liiton veri, joka monien edestä vuodatetaan syntien anteeksiantamiseksi” (vrt. Matt. 26:26-28).

Tässä kuvassa Jeesus istuu apostolien kanssa maljan muotoisen pöydän ääressä. Pöydällä ovat eukaristiset muodot: leipä ja viini. Tila avautuu arkkitehtonisesti rikkaaseen taustaan, jossa on rakennuksia ja pyöreä tabernaakkeli, jossa on seitsemän pylvästä, – symboli kirkosta, eukaristisen Herran asunnosta. Tärkeä yksityiskohta kuvaa apostoli Johannesta, joka nojaa päätään Jeesuksen rintaan (vrt. Joh. 13:25). Tämä viittaa rakkauden yhteyteen, joka syntyy uskoviassa eukaristian kautta. Se on opetuslapsen vastausta Mestarin kutsuun: ”Minä olen viinipuu, te olette oksat. Se, joka pysyy minussa ja jossa minä pysyn, tuottaa paljon hedelmää... Pysykää minun rakkaudessa. Jos noudatatte käskyjäni, te pysytte minun rakkaudessa” (Joh. 15:5, 9-10).

Eukaristia on yhteys Jeesukseen ja hengellinen ravinto, joka vahvistaa uskovia päivittäisessä hyvässä taistelussa käskyjen noudattamiseksi:

”Vapahtaja... on aina ja kokonaan läsnä niille, jotka elävät hänessä. Hän pitää huolen kaikista heidän tarpeistaan. Hän on heille kaikkea eikä salli heidän kääntää katsettaan mihinkään muuhun tai etsivän mitään muuta kuin häntä. Todellakaan pyhät eivät tarvitse muuta kuin hänet: hän antaa heille elämän ja kasvun; hän ravitsee heidät; hän on heidän valonsa ja hengityksensä; hän muovaa heihin kuvan itsestään; hän valaisee sen omalla valollaan ja siten tarjoaa itsensä heidän nähtäväkseen. Hän on samalla kertaa ravinto ja se, joka ravitsee. Hän tarjoaa elämän leipää ja se, mitä hän tarjoaa, on hän itse, elävien elämä, tuoksu sille, joka hengittää, vaate sille, joka pukee sen päällensä. Samoin hän tekee meidät kykeneviksi kävelemään ja hän on tie ja myös lepopaikka, määränpää. Me olemme hänen jäseniään; hän on pää. Jos tarvitaan taistelua, hän taistelee rinnallamme ja hän antaa voiton sille, joka saa kunnian. Voittameko me? Katso, hän on voiton kruunu. Niin hän ohjaa joka suunnasta ajatuksemme takaisin häneen eikä hän salli meidän kääntyä mitään muuta kohti tai joutua minkään muun rakastamisen vangiksi... Siitä, mitä olemme sanoneet, pitäisi tulla selväksi, että elämä Kristuksessa ei koske vain tulevaisuutta; pikemminkin se on jo läsnä pyhille, jotka elävät ja toimivat siinä” (Nikolaos Kabasilas, *Elämä Kristuksessa*, 1, 13-15).

Jacob Kopioitsija, Kuvitusta Neljään evankeliumiin, Bibliotek der Mechitaristen, Wien.

KOLMAS OSA

ELÄMÄ KRISTUKSESSA

ENSIMMÄINEN JAKSO

**IHMISEN KUTSUMUS:
ELÄMÄ PYHÄSSÄ HENGESSÄ**

Maria, kokonaan pyhä (Panhagia), on Pyhän Hengen (Panhagion) mestariteos. Hänen elämänsä on perisynnittömästä sikiämisestä alkaen kunniakkaaseen taivaaseenottamiseen saakka kokonaan jumalallisen rakkauden kannattelema. Isän ja Pojan rakkauden Henki tekee Mariasta uuden luomuksen, uuden Eevan. Hänen sydämensä ja henkensä ovat kokonaan suuntautuneet palvontaan ja kuuliaisuuteen taivaallista Isää kohtaan, jonka rakastettu tytär hän on; kokonaan omistautuneet vastaanottamaan ja palvelemaan Poikaa, jonka äiti, opetuslapsi ja seuralainen hän on; ja kokonaan suuntautuneet myöntymiseen ja yhteistyöhön Pyhän Hengen kanssa, jonka kallisarvoinen pyhäkkö hän on.

Tässä kuvassa Maria on soittavien ja juhlaa viettävien enkeleiden ympäröimä. Hänen päänsä yläpuolella loistaa Pyhän Hengen (jonka symboli on kyyhkynen) jumalallisen rakkauden loisto. Maria on kirkon äiti ja suojelija (hänen jalkojensa juuressa näkyy sakraalirakennus). Vaikuttavilla äidillisillä esirukouksillaan Jeesukselle hän vuodattaa kirkon ylle taivaallisten armojen runsauden (niihin viittaa kukkiva ruusukimppu).

Vasemmalla alhaalla on apostoli Johannes, joka katselee tahratonta Neitsyttä - vertauskuvana jokaiselle uskovalle, joka näkee autuaassa Neitsyessä täydellisen esikuvan ja samalla opettajan ja johdattajan Hengen elämässä.

Sistersiläisapotti Christian (1100-luvulla) mietiskelee sitä, kuinka apostolit ja Maria ovat jakaneet hengelliset kokemuksensa. Apotti vertaa apostoleja kahteentoista tähteen, jotka kruunaavat autuaan Neitsyen, ja kirjoittaa: ”Usein he kokoontuvat viisaan Neitsyen ympärille niin kuin opetuslapset opettajansa ympärille ymmärtääkseen vielä täydellisemmin totuuden siitä, mitä hän oli tehnyt, ja voidakseen saarnata siitä muille sopivina aikoina. Koska Maria oli Jumalan vihkimä ja opettama, hän oli kuin aito taivaallisen viisauden kirjasto. Sillä eläessään kauan Poikansa kanssa hän oli ollut itsensä Viisauden ainutlaatuinen läheinen seuralainen ja oli säilyttänyt kaiken näkemänsä ja kuulemansa syvälle muistiinsa piirtyneenä.” (1. Saarna Neitsyt Marian taivaaseenottamisesta)

El Greco, Pyhä Johannes katselee Perisynnittöntä sikiämistä, Museo de la Santa Cruz, Toledo.

ENSIMMÄINEN JAKSO

IHMISEN KUTSUMUS: ELÄMÄ PYHÄSSÄ HENGESSÄ

357. Kuinka kristityn moraalinen elämä liittyy uskoon ja sakramentteihin?

Sen, minkä uskontunnustus tunnustaa, sakramentit välittävät. Niiden kautta uskovat saavat Kristuksen armon ja Pyhän Hengen lahjat. Siten he tulevat kykeneviksi elämään uutta elämää Jumalan lapsina Kristuksessa, jonka he ovat uskossa ottaneet vastaan.

1691-1698

"Kristitty, tunne arvokkuutesi!" (pyhä Leo Suuri).

ENSIMMÄINEN LUKU Ihmispersoonan arvokkuus

IHMINEN: JUMALAN KUVA

358. Mihin ihmisen arvokkuus perustuu?

Ihmisen arvokkuus perustuu siihen, että hänet on luotu Jumalan kuvaksi ja kaltaiseksi. Ihmisellä on henkinen, kuolematon sielu, järki ja vapaa tahto; hänet on suunnattu kohti Jumalaa ja kutsuttu ruumiineen ja sieluineen ikuiseen autuuteen.

1699-1715

KUTSUMUKSEMME AUTUUTEEN

359. Kuinka ihminen saavuttaa autuuden?

Ihminen saavuttaa autuuden Kristuksen armon kautta, joka lahjoittaa hänelle osallisuuden jumalalliseen elämään. Evankeliumissa Kristus näyttää omilleen tien, joka johtaa loppumattomaan onneen: autuaaksijulistukset. Kristuksen armo vaikuttaa myös

jokaisessa ihmisessä, joka seuraa oikeaa omaatuntoa, joka etsii ja rakastaa totta ja hyvää ja välttää pahaa.

1716

360. Miksi autuaaksijulistukset ovat meille tärkeitä?

Autuaaksijulistukset ovat Jeesuksen saarnan ydintä. Ne uudistavat ja täyttävät Jumalan Abrahamista lähtien antamat lupaukset. Ne piirtävät meille Jeesuksen omat kasvot, kuvaavat aidon kristillisen elämän luonnetta ja paljastavat ihmiselle hänen toimintansa lopullisen päämäärän: iankaikkisen autuuden.

1716-1717, 1725-1726

361. Millainen suhde autuaaksijulistuksilla on ihmisen onnen kaipaukseen?

Ne vastaavat luonnolliseen onnen kaipaukseen, jonka Jumala on pannut ihmisen sydämeen vetääkseen hänet luokseen. Vain Jumala voi tyydyttää tämän kaipauksen.

1718-1719, 1725

362. Mitä on iankaikkinen autuus?

Se on Jumalan katselemista iankaikkisessa elämässä, jossa me tulemme täydellisesti osallisiksi ”jumalallisesta luonnosta” (2. Piet. 1:4), Kristuksen kunniaa ja kolmiyhteisen elämän autuaasta ilosta. Autuus ylittää inhimilliset kyvyt: se on yliluonnollinen, ansaitsematon Jumalan lahja, kuten siihen johtava armokin. Luvattu autuus asettaa meidät tärkeiden ajallisia hyvyksiä koskevien moraalisten ratkaisujen eteen ja innoittaa meitä rakastamaan Jumalaa yli kaiken.

1720-1724, 1727-1729

IHMISEN VAPAAUS

363. Mitä on vapaus?

Vapaus on Jumalan ihmiselle antama kyky toimia tai olla toimimatta, tehdä tämä tai tuo ja siten tehdä harkittuja tekoja omaehtoisesti. Vapaus on varsinaisessa mielessä inhimillisten tekojen tuntomerkki. Mitä enemmän ihminen tekee hyvää, sitä vapaammaksi hän tulee. Vapaus saavuttaa täyttymyksensä silloin, kun se suuntautuu Jumalaan, joka on korkein hyvä ja meidän autuutemme. Vapauteen sisältyy myös mahdollisuus valita hyvän ja pahan välillä.

Pahan valitseminen on vapauden väärinkäyttöä, joka johtaa synnin orjuuteen.

1730-1733, 1743-1744

364. Mikä suhde on vapaudella ja vastuulla?

Vapaus tekee ihmisen vastuulliseksi teoistaan siinä määrin kuin ne ovat tahdottuja. Tekijän syyllisyys ja vastuu teostaan voi vähentyä tai joskus jopa poistua tietämättömyyden, epähuomion, kärsityn väkivallan, pelon, voimakkaiden tunnetilojen tai tottumusten vuoksi.

1734-1737, 1745-1746

365. Miksi jokaisella on oikeus toteuttaa vapauttaan?

Oikeus toteuttaa vapauttaan kuuluu jokaiselle, koska se liittyy erottamattomasti ihmispersoonan arvokkuuteen. Sen tähden tätä oikeutta on aina kunnioitettava erityisesti moraalin ja uskonnon asioissa. Valtion lainsäädännön tulee tunnustaa tämä oikeus ja suojella sitä yhteisen hyvän ja julkisen järjestyksen asettamissa rajoissa.

1738, 1747

366. Mikä sija ihmisen vapaudella on pelastussuunnitelmassa?

Meidän vapautemme on perisyntien heikentämä. Sen jälkeiset synnit ovat lisänneet tätä heikentymistä. Mutta ”vapauteen Kristus vapautti meidät” (Gal. 5:1). Pyhä Henki johtaa meitä armonsa kautta hengelliseen vapauteen tehdäkseen meidät vapaiksi työtovereikseen kirkossa ja maailmassa.

1739-1742, 1748

367. Mitkä ovat ihmisen tekojen moraalisuuden lähteet?

Ihmisen tekojen moraalinen luonne riippuu kolmesta lähtökohdasta: valitusta kohteesta (eli joko todellisesta tai vain näennäisestä hyvästä); toimivan subjektin aikomuksesta eli päämäärästä, johon teolla pyritään; ja tekoon liittyvistä olosuhteista, seuraukset mukaan lukien.

1749-1754, 1757-1758

368. Milloin teko on moraalisesti hyvä?

Teko on moraalisesti hyvä, kun sekä sen kohde, päämäärä että olosuhteet ovat hyvät. Valittu kohde voi jo yksinään tehdä koko teon huonoksi silloinkin, kun aikomus on hyvä. Ei ole lupa tehdä jotakin pahaa, jotta siitä syntyisi jotakin hyvää. Huono päämäärä tekee teon huonoksi silloinkin, kun sen kohde itsessään on hyvä. Sitä vastoin hyvä aikomus ei tee teosta hyvää, jos sen kohde on paha, sillä päämäärä ei pyhitä keinoja. Olosuhteet voivat vähentää tai lisätä tekijän vastuuta teosta, mutta eivät voi muuttaa itse teon moraalista luonnetta; ne eivät milloinkaan tee itsessään pahaa tekoa hyväksi.

1755-1756, 1759-1760

369. Onko olemassa tekoja, jotka aina ovat kiellettyjä?

On tekoja, jotka valitun kohteensa vuoksi (esim. jumalanpilkkua, murha, aviorikos) aina ovat kiellettyjä. Sellaisen teon valitseminen merkitsee tahdon vääristymistä eli jotakin moraalisesti pahaa, jota ei voi oikeuttaa vetoamalla hyviin seurauksiin, joita teosta mahdollisesti voi syntyä.

1756, 1761

PASSIOIDEN (INTOHIMOJEN) MORAALISUUS

370. Mitä ovat passiot?

Passiot ovat tunteita, affekteja tai aistisuuden liikahduksia, jotka ovat ihmisen psyyken luonnollisia osatekijöitä ja taivuttavat ihmistä toimimaan tai olemaan toimimatta sen mukaan, pidetäänkö jotakin hyvänä vai pahana. Tärkeimmät passiot ovat rakkaus ja viha, kaipaus ja pelko, ilo ja suru sekä suuttumus. Perustavin passio on rakkaus, jonka hyvän vetovoima saa liikkeelle. Vain hyvää voidaan rakastaa, on se sitten todella tai vain näennäisesti hyvää.

1762-1766, 1771-1772

371. Ovatko passiot moraalisesti hyviä vai pahoja?

Aistisuuden liikahduksina passiot eivät ole itsessään hyviä eivätkä pahoja. Ne ovat hyviä, jos ne edistävät hyvää tekoa; ne ovat pahoja, jos asia on päinvastoin. Ne voivat tulla omaksutuiksi hyveisiin tai turmeltua paheiden aineksiksi.

1767-1770, 1773-1775

OMATUNTO

372. Mikä on omatunto?

Omatunto, joka vaikuttaa ihmisen sisimmässä, on järjen arvio, joka käskee häntä tilanteen tullen tekemään hyvää ja jättämään tekemättä pahaa. Omantunnon kautta ihminen käsittää, onko hänen aikomansa tai jo tekemänsä teko moraalisesti hyvä vai paha, ja voi ottaa siitä vastuun. Omaatuntoa kuunnellessaan ymmärtävä ihminen voi kuulla Jumalan puhuvan hänelle.

1776-1780, 1795-1797

373. Mitä ihmisen arvokkuus vaatii omantunnon suhteen?

Ihmispersoonan arvokkuus vaatii, että omatunto ratkaisee oikein (se tarkoittaa, että omatunto on sopusoinnussa sen kanssa, mikä on järjen ja Jumalan lain mukaan oikein ja hyvää). Juuri tämän persoonan arvokkuuden tähden ihmistä ei saa pakottaa toimimaan vastoin omaatuntoaan, eikä häntä myöskään saa estää – yhteisen hyvän rajoissa – toimimasta omantuntonsa mukaisesti ennen kaikkea uskonnon alueella.

1780-1782, 1798

374. Miten omaatuntoa kasvatetaan, jotta se olisi oikea ja totuudenmukainen?

Oikea ja totuudenmukainen omatunto muovataan kasvatuksella ja omaksumalla Jumalan sana ja kirkon opetus. Omaatuntoa tukevat Pyhän Hengen lahjat ja sitä opastavat viisaiden ihmisten neuvot. Sen lisäksi rukouksesta ja omantunnon tutkistelusta on suurta hyötyä moraalisisessa kasvatuksessa.

1783-1788, 1799-1800

375. Mitä sääntöjä omantunnon tulee aina noudattaa?

On kolme yleistä sääntöä: 1) Milloinkaan ei ole lupa tehdä pahaa, jotta siitä seuraisi jotakin hyvää. 2) Niin sanottu kultainen sääntö: ”Kaikki, minkä tahdotte ihmisten tekevän teille, tehkää te heille” (Matt. 7:12). 3) Kristillinen rakkaus kunnioittaa aina lähimmäistä ja hänen omaatuntoaan; tämä ei kuitenkaan tarkoita, että hyväksyttäisiin hyvänä jotakin, joka on objektiivisesti pahaa.

1789

376. Voiko omatunto ratkaista väärin?

Ihmisen täytyy aina noudattaa omantuntonsa varmaa ratkaisua. Mutta omatunto voi myös tehdä vääriä ratkaisuja syistä, jotka aina eivät ole vapaita henkilökohtaisesta syillisyydestä. Pahaa, jonka ihminen tekee tahtomattaan tietämättömyydestä, ei voida lukea hänen syykseen, vaikka se pysyy objektiivisena pahana tekona. Siksi meidän on nähtävä vaivaa korjataksemme omantunnon virheet.

1790-1794, 1801-1802

HYVEET**377. Mikä on hyve?**

Hyve on pysyvä ja luja valmius tehdä hyvää. ”Hyveellisen elämän päämäärä on tulla Jumalan kaltaiseksi” (pyhä Gregorios Nyssalainen). On olemassa inhimillisiä ja jumalallisia (teologisia) hyveitä.

1803, 1833

378. Mitä ovat inhimilliset hyveet?

Inhimilliset hyveet ovat ymmärryksen ja tahdon pysyviä, lujia valmiuksia, jotka säätelevät tekojamme, järjestävät halumme ja ohjaavat käyttäytymistämme järjen ja uskon mukaiseksi. Ne saavutetaan ja niitä vahvistetaan toistuvien moraalisesti hyvien tekojen kautta, ja Jumalan armo puhdistaa ja kohottaa ne.

1804, 1810-1811, 1834, 1839

379. Mitkä ovat tärkeimmät inhimilliset hyveet?

Tärkeimmät inhimilliset hyveet ovat niin sanotut päähyveet (kardinaalihyveet). Kaikki muut hyveet ryhmittyvät niiden ympärille ja ne ovat hyveellisen elämän akseli. Ne ovat ymmärtäväisyys, oikeudenmukaisuus, urhoollisuus ja kohtuullisuus.

1805, 1834

380. Mitä on ymmärtäväisyys?

Ymmärtäväisyys tekee järjen kykeneväksi kaikissa tilanteissa käsittämään todellisen hyvämme ja valitsemaan oikeat keinot sen toteuttamiseksi. Ymmärtäväisyys ohjaa muita hyveitä antamalla niille säännön ja mitan.

1806, 1835

381. Mitä on oikeudenmukaisuus?

Oikeudenmukaisuus on pysyvä ja luja tahto antaa toisille se, mikä heille kuuluu. Oikeudenmukaisuutta Jumalaa kohtaan kutsutaan ”Jumalan kunnioittamisen hyveeksi”.

1807, 1836

382. Mitä on urhoollisuus?

Urhoollisuus auttaa pysymään lujana vastoinkäymisissä ja kestävästi etsimään hyvää. Se ulottuu jopa kykyyn uhrata oma elämänsä oikean asian puolesta.

1808, 1837

383. Mitä on kohtuullisuus?

Kohtuullisuus hillitsee nautinnonhalua, varmistaa sen, että tahto hallitsee viettejä, ja luo tasapainoa luomakunnan hyvyysien käyttöön.

1809, 1838

384. Mitä ovat jumalalliset (teologiset) hyveet?

Jumala itse on jumalallisten hyveiden alkuperä, liikkeellepaneva voima ja kohde. Ne vuodatetaan ihmiseen pyhittävän armon myötä. Ne tekevät kykeneväksi elämään Pyhän Kolminaisuuden yhteydessä. Ne muodostavat kristityn moraalisen toiminnan perustan ja sielun ja elävöittävät inhimillisiä hyveitä. Ne ovat tae siitä, että Pyhä Henki vaikuttaa ja on läsnä inhimillisissä hyveissä.

1812-1813, 1840

385. Mitkä ovat jumalalliset hyveet?

Jumalalliset hyveet ovat usko, toivo ja rakkaus.

1813

386. Mitä on usko?

Usko on se jumalallinen hyve, jonka kautta uskomme Jumalaan ja uskomme kaiken, mitä hän on meille ilmoittanut ja minkä kirkko asettaa uskottavaksemme, sillä Jumala on itse totuus. Uskossa ihminen antaa itsensä vapaasti Jumalalle. Sen tähden uskova ihminen pyrkii tuntemaan Jumalan tahdon ja tekemään sen, sillä usko ”vaikuttaa rakkauden kautta” (Gal. 5:6).

1814-1816, 1842

387. Mitä on toivo?

Toivo on se jumalallinen hyve, jonka kautta kaipaamme ja odotamme Jumalalta saatuna onnenamme iankaikkista elämää, luottamalla Kristuksen lupauksiin ja jättäytymällä Pyhän Hengen armon avun varaan, jotta ansaitsisimme iankaikkisen elämän ja kestäisimme maallisen elämän loppuun saakka.

1817-1821, 1843

388. Mitä on rakkaus?

Rakkaus on se jumalallinen hyve, jolla rakastamme Jumalaa yli kaiken ja rakkaudesta häneen myös lähimmäistämme niin kuin itseämme. Jeesus tekee rakkaudesta uuden käskyn, lain täyttymyksen. Rakkaus on ”täydellisyyden side” (Kol. 3:14) ja perusta muille hyveille, joita se elävöittää, innoittaa ja järjestää: ilman rakkautta ”en olisi mitään” enkä ”mitään voittäisi” (vrt. 1. Kor. 13:1-3).

1822-1829, 1844

389. Mitä ovat Pyhän Hengen lahjat?

Pyhän Hengen lahjat ovat pysyviä valmiuksia, jotka saavat ihmisen alttiisti noudattamaan Jumalan antamia innoituksia. Lahjoja on seitsemän: viisaus, ymmärrys, neuvo, voima, tieto, hurskaus, jumalanpelko.

1830-1831, 1845

390. Mitä ovat Pyhän Hengen hedelmät?

Pyhän Hengen hedelmät ovat täydellisyyksiä, joita Pyhä Henki tuottaa meissä ikuisen kunnian ensi hedelminä. Kirkon traditio luettelee niitä kaksitoista: ”rakkaus, ilo, rauha, kärsivällisyys, ystävällisyys, hyvyys, pitkämielisyys, lempeys, uskollisuus, vaatimattomuus, itsehillintä ja siveys” (Gal. 5:22-23; Vulgata).

1832

SYNTI

391. Mitä Jumalan laupeuden saaminen edellyttää meiltä?

Voidaksemme saada Jumalan laupeuden meidän täytyy tunnustaa virheemme ja katu syntejämme. Jumala itse paljastaa sanansa ja Henkensä kautta meidän syntimme, lahjoittaa meille omantunnon totuuden ja toivon anteeksiantamisesta.

1846-1848, 1870

392. Mitä synty on?

Synti on ”sana, teko tai halu, joka on ristiriidassa ikuisen lain kanssa” (pyhä Augustinus). Synti on loukkaus Jumalaa vastaan tottelemattomuudessa hänen rakkauttaan kohtaan. Synti haavoittaa ihmisluontoa ja vahingoittaa ihmisten yhteiselämää. Omassa kärsimyksessään Kristus paljastaa synnin koko raskauden ja voittaa sen laupeudellaan.

1849-1851, 1871-1872

393. Onko olemassa erilaisia syntejä?

Synnit ovat monenlaisia. Ne voidaan eritellä kohteensa mukaan tai niiden hyveiden tai käskyjen mukaan, joita ne rikkovat. Ne voidaan jakaa suoraan Jumalaa tai lähimmäisiä tai itseä vastaan tehtyihin synteihin tai synteihin, joita tehdään ajatuksin, sanoin, teoin tai laiminlyönnin.

1852-1853, 1873

394. Miten synnit erotellaan niiden raskauden mukaan?

Tehdään ero kuolemansyntien ja lievien syntien välillä.

1854

395. Milloin joku tekee kuolemansynnin?

Kuolemansynti tehdään silloin, kun kyseessä on samanaikaisesti vakava asia, täysin tietoinen teko ja harkittu suostumus siihen. Sellainen synti tuhoaa meissä rakkauden, riistää meiltä pyhittävän armon ja johtaa meidät ikuiseen kuolemaan helvetissä, jos emme kadu sitä. Kuolemansynnit annetaan tavallisesti anteeksi kasteen sakramentissa tai parannuksen ja sovituksen sakramentissa.

1855-1861, 1874

396. Milloin joku tekee lievän synnin?

Lievä synti tehdään silloin, kun kyseessä ei ole vakava asia, tai, vaikka asia on vakava, teko on ilman täyttä tietoa tai täyttä suostumusta. Lievä synti eroaa oleellisesti kuolemansynnistä. Se ei riko liittoa Jumalan kanssa, mutta heikentää kyllä rakkautta. Siinä paljastuu sekasortoinen mieltymys luotuihin hyvyksiin. Lievä synti estää sielua edistymästä hyveiden harjoittamisessa ja moraalisesti hyvän tekemisessä. Siitä seuraa ajallisia puhdistavia rangaistuksia.

1862-1864, 1875

397. Miten synti lisääntyy meissä?

Synti synnyttää tottumista syntiin. Syntien toistaminen synnyttää paheen.

1865, 1876

398. Mitä ovat paheet?

Paheet, hyveiden vastakohtat, ovat vääristyneitä tottumuksia, jotka pimentävät omantunnon ja tekevät taipuvaiseksi pahaan. Paheet voidaan liittää seitsemään niin sanottuun pääsyntiin. Ne ovat: ylpeys, ahneus, kateus, viha, siveettömyys, nautinnonhalu, laiskuus tai kyllästyneisyys.

1866-1867

399. Onko meillä vastuu muiden ihmisten synneistä?

Meillä on vastuu muiden ihmisten synneistä, jos syylistymme niissä avustamiseen.

1868

400. Mitä ovat synnin rakenteet?

Syntiset rakenteet ovat yhteiskunnallisia olosuhteita tai instituutioita, jotka ovat vastoin Jumalan lakia. Ne ovat henkilökohtaisen synnin ilmausta tai vaikutusta.

1869

TOINEN LUKU**Ihmisyhteisö****YKSIÖ JA YHTEISKUNTA****401. Mihin perustuu ihmisen yhteisöllinen luonne?**

Ihmisellä on paitsi henkilökohtainen kutsumus autuuteen myös yhteisöllinen luonne, joka on olennainen osa hänen luontoaan ja kutsumustaan. Kaikki ihmiset on nimittäin kutsuttu samaan päämäärään, joka on Jumala itse. On olemassa tietty samankaltaisuus jumalallisten persoonien yhteyden ja toisaalta sen veljeyden välillä, jossa ihmisten tulee keskenään elää totuudessa ja rakkaudessa. Lähimmäisenrakkaus ja rakkaus Jumalaan ovat toisistaan erottamattomat.

1877-1880, 1890-1891

402. Millainen suhde vallitsee yksilön ja yhteiskunnan välillä?

Kaikkien yhteiskunnan instituutioiden lähtökohta, toimija ja päämäärä on ja tulee olla ihmispersoona. Eräät yhteisöt, kuten perhe ja valtio, ovat ihmiselle välttämättömiä. Ottaen huomioon lähivastuun periaatteen (subsidaarisuusperiaatteen) ovat myös muut yhteisöt kansallisella ja kansainvälisellä tasolla hyödyllisiä.

1881-1882, 1892-1893

403. Mitä tarkoittaa lähivastuun periaate?

Lähivastuun periaate tarkoittaa, että hallitseva yhteisö ei saa puuttua sille alisteisen yhteisön tehtäviin eikä estää sitä käyttämästä asiantuntemustaan, vaan pikemminkin hallitsevan yhteisön tulee hätätilassa tukea alisteista yhteisöä.

1883-1885, 1894

404. Mikä muu on välttämätöntä aidosti inhimilliselle yhteiskunnalle?

On välttämätöntä, että kunnioitetaan oikeudenmukaisuutta ja arvojen oikeaa järjestystä ja että aineellinen ja vaistonvarainen alistetaan sisäiselle ja hengelliselle. Erityisesti siellä, missä synti vääristää yhteiskunnan ilmapiiriä, on vedottava sydänten kääntymykseen ja Jumalan armoon, jotta saataisiin aikaan sellaiset yhteiskunnalliset muutokset, jotka todella palvelevat jokaista ihmistä ja koko persoona. Rakkaus, joka vaatii oikeudenmukaisuuden tekoja ja tekee ne mahdollisiksi, on suurin yhteiskunnallinen käsky.

1886-1889, 1895-1896

OSALLISTUMINEN YHTEISKUNNALLISEEN ELÄMÄÄN

405. Mihin perustuu esivalta yhteiskunnassa?

Jokainen ihmisyhteisö tarvitsee laillisen auktoriteetin, joka ylläpitää järjestystä ja huolehtii yhteisestä hyvästä. Tämän auktoriteetin perusta on ihmisluonnossa, sillä se vastaa Jumalan säätämää järjestystä.

1897-1902, 1918-1920

406. Milloin auktoriteettia harjoitetaan oikein?

Auktoriteettia harjoitetaan laillisesti, kun se pyrkii yhteiseen hyvään ja käyttää siihen pääsemiseksi moraalisesti hyväksyttäviä keinoja. Siksi hallitusmuotojen tulee olla ihmisten vapaasta päätöksestään

valitsemia ja kunnioittaa oikeusvaltion periaatetta, jolloin hallitsee laki eikä joidenkin mielivalta. Epäoikeudenmukaiset lait ja säädökset, jotka ovat vastoin moraalista järjestystä, eivät ole omatuntoa velvoittavia.

1901, 1903-1904, 1921-1923

407. Mitä on yhteinen hyvä?

Yhteinen hyvä on niiden yhteiskuntaelämän edellytysten summa, jotka antavat sekä ryhmille että yksityisille ihmisille mahdollisuuden saavuttaa oman täydellisyytensä.

1905-1906, 1924

408. Mitä kuuluu yhteiseen hyvään?

Yhteiseen hyvään kuuluu: ihmispersoonan perusoikeuksien kunnioittaminen ja edistäminen; ihmisen ja yhteiskunnan henkisten ja ajallisten hyvyksien kehittyminen; kaikkien rauha ja turvallisuus.

1907-1909, 1925

409. Missä yhteinen hyvä toteutuu täydellisimmin?

Täydellisimmin yhteinen hyvä toteutuu niissä poliittisissa yhteisöissä, jotka suojelevat ja edistävät kansalaisten ja pienempien yhteisöjen hyvää, unohtamatta ihmiskunnan perheen yhteistä hyvää.

1910-1912, 1927

410. Kuinka yksityinen ihminen vaikuttaa yhteisen hyvän toteutumiseen?

Jokainen ihminen osallistuu asemansa ja tehtävänsä mukaisesti yhteisen hyvän edistämiseen. Hänen tulee noudattaa oikeudenmukaisia lakeja ja kantaa vastuuta niistä asioista, jotka ovat henkilökohtaisesti hänen vastuullaan. Niihin kuuluu esimerkiksi omasta perheestä ja työstä huolehtiminen. Sen lisäksi kansalaisten tulee niin paljon kuin mahdollista ottaa aktiivisesti osaa julkiseen elämään.

1913-1917, 1926

411. Kuinka yhteiskunta varmistaa sosiaalisen oikeudenmukaisuuden?

Yhteiskunta varmistaa sosiaalisen oikeudenmukaisuuden, kun se kunnioittaa ihmispersoonan arvokkuutta ja oikeuksia; tämä on yhteiskunnan varsinainen päämäärä. Sen lisäksi yhteiskunta edistää sosiaalista oikeudenmukaisuutta, joka on yhteydessä yhteiseen hyvään ja auktoriteetin harjoittamiseen, kun se luo olosuhteet, joissa yhteisöt ja yksityiset ihmiset saavat sen, mikä heille kuuluu.

1928-1933, 1943-1944

412. Mihin perustuu ihmisten samanarvoisuus?

Kaikille ihmisille kuuluu yhtäläinen arvokkuus ja samat perusoikeudet, koska heidät on luotu ainoan Jumalan kuvan mukaan ja heille on annettu yhtäläinen järjellinen sielu, heillä on sama luonto ja sama alkuperä, ja Kristus, ainoa pelastaja, on kutsunut heidät samaan jumalalliseen autuuteen.

1934-1935, 1945

413. Miten on arvioitava ihmisten keskinäistä erilaisuutta?

On olemassa epäoikeudenmukaisia taloudellisia ja yhteiskunnallisia eroavuuksia, jotka koskevat miljoonia ihmisiä. Ne ovat avoimesti ristiriidassa evankeliumin kanssa ja vastoin oikeudenmukaisuutta, persoonan arvokkuutta ja rauhaa. Mutta on myös eri syistä johtuvia eroja ihmisten kesken, jotka kuuluvat Jumalan suunnitelmaan. Jumalan haluaa nimittäin, että jokainen ihminen saa muilta, mitä hän tarvitsee. Sen, jolla on erityisiä ”talentteja”, tulee jakaa ne toisten kanssa. Nämä eroavuudet rohkaisevat ja velvoittavat ihmisiä usein avarasydämyyteen, hyväntahtoisuuteen ja jakamiseen. Ne kannustavat kulttuureja rikastuttamaan toisiaan.

1936-1938, 1946-1947

414. Miten ihmisten keskinäinen solidaarisuus ilmenee?

Solidaarisuus, joka johtuu inhimillisestä ja kristillisestä veljeydestä, ilmenee ensi sijassa hyvyksien oikeudenmukaisena jakamisena, kohtuullisena palkkana työstä ja toimintana oikeudenmukaiseman yhteiskuntajärjestyksen hyväksi. Solidaarisuuden hyveessä on

siksi kyse myös uskon hengellisten hyvyksien jakamisesta, jotka ovat vielä tärkeämpiä kuin aineelliset hyvyydet.

1939-1942, 1948

KOLMAS LUKU

Jumalan valmistama pelastus: laki ja armo

MORAALILAKI

415. Mikä on moraalilaki?

Moraalilaki on jumalallisen viisauden aikaansaannos. Se esittää ihmiselle ne tiet ja menettelytavat, jotka johtavat luvattuun autuuteen, ja kieltää kulkemasta Jumalasta pois päin vieviä teitä.

1949-1953, 1975

416. Mikä on luonnollinen moraalilaki?

Luonnollinen moraalilaki, jonka Luoja on kirjoittanut jokaisen ihmisen sydämeen, on osallisuutta Jumalan viisauteen ja hyvyyteen. Se ilmaisee sen moraalisen perustiedon, jonka perusteella ihminen kykenee järjellään erottamaan hyvän ja pahan. Se on yleispätevä ja muuttumaton ja säättää perustan ihmispersoonan perustavanlaatuisille oikeuksille ja velvollisuuksille kuten myös ihmisyyhteisölle sekä valtiollisille laeille.

1954-1960, 1978-1979

417. Tuntevatko kaikki ihmiset tämän lain?

Synnin seurauksena kaikki eivät aina tajua yhtä selkeästi ja välittömästi luonnollista moraalilakia.

1960

*Sen tähden Jumala ”on kirjoittanut laintauluihin sen, mitä ihmiset eivät pystyneet lukemaan sydäimestään”
(pyhä Augustinus).*

418. Mikä suhde vallitsee luonnollisen lain ja vanhan lain välillä?

Vanha laki on ilmoitetun lain ensimmäinen vaihe. Se ilmaisee monia totuuksia, jotka järki tajuaa luonnostaan ja jotka saavat pelastuksen liitoissa vahvistuksensa. Vanhan lain moraaliset säädökset, jotka on koottu kymmeneen käskyyn (dekalogiin), laskevat perustukset

III Ihmisen kutsumus: Elämä Pyhässä Hengessä

ihmisen kutsumukselle. Ne kieltävät sen, mikä on vastoin rakkautta Jumalaan ja lähimmäiseen, ja käskivät siihen, mikä tälle rakkaudelle on olennaista.

1961-1962, 1980

419. Mikä asema vanhalla lailla on pelastussuunnitelmassa?

Vanha laki tekee mahdolliseksi tuntea monia totuuksia, jotka järki voi käsittää. Se ilmoittaa, mitä pitää tai ei pidä tehdä. Ennen kaikkea se valmistaa viisaan kasvattajan tavoin kääntymyksen ja evankeliumin vastaanottamiseen. Vanha laki on pyhä, hengellinen ja hyvä. Mutta se on vielä epätäydellinen, sillä itsessään se ei anna Hengen voimaa ja armoa sen toteuttamiseksi.

1963-1964, 1981-1982

420. Mikä on uusi laki eli evankeliumin laki?

Uusi laki, evankeliumin laki, jota Kristus julisti ja toteutti, on luonnollisen ja ilmoitetun jumalallisen lain täyteys ja täyttymys. Se on tiivistettynä käskyssä rakastaa Jumalaa ja lähimmäistä ja rakastaa toinen toisiamme, niin kuin Kristus on meitä rakastanut. Se on myös ihmisen sisimmässä oleva todellisuus, Pyhän Hengen armo, joka tekee sellaisen rakkauden mahdolliseksi. Se on ”vapauden laki” (Jaak. 1:25), sillä se johtaa meidät toimimaan spontaanisti rakkauden liikkeelle panemina.

1965-1972, 1983-1985

”Uusi laki on ennen kaikkea itse Pyhän Hengen armoa, joka on annettu Kristukseen uskoville” (pyhä Tuomas Akvinolainen).

421. Mistä uusi laki löytyy?

Uusi laki sisältyy Kristuksen koko elämään ja julistukseen sekä apostolien moraaliopetukseen. Ennen kaikkea vuorisaarna ilmaisee uuden lain.

1971-1974, 1986

ARMO JA VANHURSKAUTTAMINEN

422. Mitä on vanhurskauttaminen?

Vanhurskauttaminen on Jumalan rakkauden suurin teko. Se on Jumalan laupias ja armollinen teko, joka pyyhkii pois synnit ja tekee koko olemuksestamme vanhurskaan ja pyhän. Tämä tapahtuu

Pyhän Hengen armon kautta, jonka Kristuksen kärsimys on meille ansainnut ja joka on lahjoitettu meille kasteessa. Vanhurskauttamisesta alkaa ihmisen vapaa vastaus eli usko Kristukseen ja yhteistyö Pyhän Hengen armon kanssa.

1987-1995, 2017-2020

423. Mitä on vanhurskauttava armo?

Armo on ansaitsematon lahja, jonka Jumala antaa meille tehdäkseen meidät osallisiksi kolmiyhteisestä elämästään ja kykeneviksi toimimaan rakkaudesta häneen. Sitä kutsutaan pysyväksi, pyhittäväksi tai jumalallistavaksi armoksi, koska se pyhittää ja jumalallistaa meidät. Se on ylikuonnollinen, koska se perustuu kokonaan Jumalan ansaitsemattomaan aloitteeseen ja ylittää ihmisen ymmärryksen ja voimien kyvyt. Siksi se ei ole kokemuksemme tavoitettavissa.

1996-1998, 2005, 2021

424. Minkälaisia muita armon muotoja on?

Pysyvän armon lisäksi on auttavia armoja (tiettyihin tilanteisiin kohdistuvat lahjat), sakramentaalisia armoja (kullekin sakramentille ominaiset lahjat) sekä erityisiä armoja tai armolahjoja (joiden tarkoituksena on kirkon yhteinen hyvä), niiden joukossa eri elämänmuotojen armot, jotka liittyvät kirkon palveluvirkojen harjoittamiseen tai elämän velvollisuuksiin.

1999-2000, 2003-2004, 2023-2024

425. Mikä suhde on armon ja ihmisen vapauden välillä?

Armo edeltää ihmisen vapaata vastausta, valmistaa sitä ja herättää sen. Armo vastaa ihmisen vapauden syvimpään kaipaukseen, kutsuu sitä toimimaan yhteistyössä ja vie sen täyttymykseensä.

2001-2002, 2022

426. Mitä on ansio?

Ansio tarkoittaa oikeutta palkkioon hyvästä teosta. Jumalan edessä ihmisellä ei itsessään ole mitään ansiota, koska hän on saanut Jumalalta kaiken ilmaiseksi. Kuitenkin Jumala lahjoittaa meille mahdollisuuden hankkia ansioita yhdistymällä Kristuksen rakkauteen, joka on Jumalan edessä ansioidemme lähde. Hyvien töiden ansiot täytyy sen tähden lukea ensi sijassa Jumalan armon ansioksi ja vasta sitten ihmisen vapaan tahdon ansioksi.

2006-2010, 2025-2026

427. Mitä hyvyksiä voimme ansaita?

Pyhän Hengen liikkeelle panemina voimme ansaita itsellemme ja toisille armoja, jotka auttavat pyhittymistämme ja iankaikkisen elämän saavuttamista, sekä myös ajallisia hyvyksiä, jotka ovat meille Jumalan suunnitelman mukaisesti soveliaita. Kukaan ei voi ansaita ensimmäistä armoa, joka on kääntymisen ja vanhurskauttamisen alkulähde.

2010-2011, 2027

428. Onko meidät kaikki kutsuttu kristilliseen pyhyiteen?

Kaikki uskovat on kutsuttu kristilliseen pyhyiteen. Pyhyys on kristillisen elämän täyteyttä, rakkauden täydellisyyttä. Se toteutuu läheisessä yhteydessä Kristukseen ja hänessä Pyhään Kolminaisuuteen. Kristityn pyhittymisen tie kulkee ristin kautta ja saavuttaa täyttymyksensä vanhurskaiden ylösnousemuksessa, jossa Jumala on kaikki kaikessa.

2012-2016, 2028-2029

KIRKKO — ÄITI JA OPETTAJA

429. Millä tavalla kirkko ravitsee kristityn moraalista elämää?

Kirkko on yhteisö, jossa kristitty vastaanottaa Jumalan sanan ja ”Kristuksen lain” (Gal. 6:2) opetukset, saa sakramenttien armon ja liittyy Kristuksen eukaristiseen uhriin, niin että hänen moraalisesta elämästään tulee hengellistä jumalanpalvelusta. Kirkko antaa hänelle pyhän Neitsyt Marian ja pyhien esimerkin.

2030-2031, 2047

430. Miksi kirkon opetusvirka puhuu moraaliasioista?

Koska kirkon opetusviran tehtävä on julistaa uskoa, joka tulee uskoa ja jota tulee toteuttaa elämässä. Tämä tehtävä ulottuu myös luonnollisen moraalilain yksittäisiin käskyihin, koska niiden noudattaminen on pelastukseen välttämätöntä.

2032-2040, 2049-2051

431. Mikä tarkoitus on kirkon käskyillä?

Kirkon viiden käskyn päämäärä on varmistaa uskoville välttämättömän vähimmäismäärä rukouksen henkeä, sakramentaalista elämää, moraalista pyrkimystä ja kasvamista Jumalan ja lähimmäisten rakastamisessa.

2041, 2048

432. Mitkä kirkon käskyt ovat?

Kirkon viisi käskyä ovat: 1) Osallistu messuun sunnuntaisin ja muina velvoittavina juhlapäivinä ja vältä arkista työntekoa, joka estää näiden päivien pyhittämistä; 2) Ripittäydy synneistäsi ja ota vastaan sovituksen sakramentti vähintään kerran vuodessa; 3) Ota vastaan eukaristian sakramentti vähintään pääsiäisaikana; 4) Noudata kirkon säättäminä päivinä paastoa ja abstinenssia; 5) Pidä huolta kirkon aineellisista tarpeista mahdollisuuksiesi mukaan.

2042, 2043

433. Miksi kristittyjen moraalinen elämä on välttämätöntä evankeliumin julistamiselle?

Kristuksen kaltaisella elämällään kristityt johtavat ihmisiä uskomaan todelliseen Jumalaan, rakentavat kirkkoa, täyttävät maailman evankeliumin hengellä ja jouduttavat Jumalan valtakunnan tulemistä.

2044-2046

TOINEN JAKSO

KYMMENEN KÄSKYÄ

Nuori mies esitti Jeesukselle kysymyksen: ”Opettaja, mitä hyvää minun pitää tehdä, jotta saisin iankaikkisen elämän?” (Matt. 19:16). Jeesus vastasi hänelle: ”Jos haluat päästä päästä sisälle elämään, noudata käskyjä”, ja heti sen jälkeen hän lisäsi: ”Tule ja seuraa minua!” (Matt. 19:17, 21).

Kristuksen seuraamiseen kuuluu käskyjen pitäminen. Vanhaa lakia ei ole kumottu. Ihmistä kehoitetaan löytämään se uudestaan jumalallisen Opettajan persoonassa, Opettajan, joka täyttää sen itsessään täydellisesti, ilmoittaa sen koko merkityksen ja todistaa sen pysyvistä pätevydestä.

Tämän jakson kuva esittää Jeesusta, joka opettaa opetuslapsiaan Vuorisaarnassa (vrt. Matt. 5-7). Tämän opetuksen tärkeimmät osat ovat: autuaaksijulistukset, vanhan lain täyttymys, Isä meidän -rukous, opetus paastosta ja kutsu opetuslapsille olla maan suola ja maailman valo.

Vuori, joka kohoaa yli maan ja on lähempänä taivasta, on etuoikeutettu paikka Jumalan kohtaamiseen. Jeesus, Opettaja, istuu kalliolla, joka on hänen valitsemansa ”kathedra”. Taivasta kohti osoittavalla oikean käden etusormellaan hän osoittaa sanojensa, elämän ja onnen sanojen, jumalallista alkuperää. Hänen vasemmassa kädessään oleva kirjakäärö viittaa hänen opetuksensa täydellisyyteen. Hän uskoo tämän opetuksen luotavasti apostoleille ja antaa heille tehtävän julistaa evankeliumia kaikille kansoille ja kastaa heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen.

Kahdellatoista apostolilla, jotka ovat piirissä Mestarin jalkojen juuressa, on päänsä päällä pyhimyskehä, joka osoittaa heidän uskollisuuttaan Jeesukselle ja todistaa heidän pyhydestään kirkossa. Vain yhdellä, joka on puoliksi piilossa oikealla reunalla, on musta sädekehä, joka viittaa hänen uskottomuuteensa ilosanomaa kohtaan. Jeesuksen saarnan julistus Jumalan valtakunnasta ei ollut tyhjää, perätöntä puhetta vaan vaikutusvoimainen, voimakas teko. Kuvaava on tässä yhteydessä kertomus kapernaumalaisesta halvaantuneesta, josta kolme synoptista evankeliumia kertoo:

”Jeesus astui veneeseen, meni järven yli ja tuli kotikaupunkiinsa. Siellä ihmiset toivat hänen luokseen halvaantuneen, joka makasi vuoteella. Kun Jeesus näki heidän uskonsa, hän sanoi halvaantuneelle: ”Ole rohkealla mielellä, poikani, sinun syntisi annetaan anteeksi.” Jotkut lainopettajat sanoivat silloin itsekseen: ”Tuohan herjaa Jumalaa.” Mutta Jeesus näki, mitä he ajattelivat, ja sanoi: ”Miksi teillä on pahoja ajatuksia sydämessämme? Kumpi on helpompaa, sanoa: ’Sinun syntisi annetaan anteeksi’, vai sanoa: ’Nouse ja kävele’? Mutta jotta tietäisitte, että Ihmisen Pojalla on valta antaa maan päällä syntejä anteeksi” – hän puhui nyt halvaantuneelle – ”nouse, ota vuoteesi ja mene kotiisi.” Silloin mies nousi ja lähti kotiinsa.” (Matt. 9:1-7)

Tässä kertomuksessa fyysinen parantuminen on ainoastaan näkyvä ilmaus hengellisestä ihmeestä eli synnistä vapauttamisesta. Parantaminen ja anteeksiantaminen ovat Jeesuksen, jumalallisen Mestarin, opetustoiminnan tyypillisiä merkkejä.

TOINEN JAKSO

KYMMENEN KÄSKYÄ

2. MOOS. 20:2-17

Minä olen Herra, sinun Jumalasi, joka johdatin sinut pois Egyptistä, orjuuden maasta.

Sinulla ei saa olla muita jumalia.

Älä tee itsellesi patsasta äläkä muutakaan jumalankuvaa, älä siitä, mikä on ylhäällä taivaalla, älä siitä, mikä on alhaalla maan päällä, äläkä siitä, mikä on vesissä maan alla. Älä kumarra äläkä palvele niitä, sillä minä, Herra, sinun Jumalasi, olen kiivas Jumala. Aina kolmanteen ja neljänteen polveen minä panen lapset vastaamaan isiensä pahoista teoista, vaadin tilille ne, jotka vihaavat minua. Mutta polvesta polveen minä osoitan armoni niille tuhansille, jotka rakastavat minua ja noudattavat minun käskyjäni.

Älä käytä väärin Herran, Jumalasi, nimeä, sillä Herra ei jätä rankaisematta sitä, joka käyttää väärin hänen nimeään.

Muista pyhittää lepopäivä. Kuutena päivänä tee työtä ja hoida kaikkia tehtäviäsi, mutta seitsemäs päivä on Herran, sinun Jumalasi, sapatti. Silloin et saa tehdä mitään työtä, et sinä eikä sinun poikasi eikä tyttäresi, orjasi eikä orjattaresi, ei juhtasi eikä yksikään muukalainen, joka asuu kaupungissasi. Sillä kuutena päivänä Herra teki taivaan ja maan ja meren ja kaiken, mitä niissä on, mutta seitsemännen päivän hän lepäsi. Sen vuoksi Herra siunasi lepopäivän ja pyhitti sen.

Kunnioita isääsi ja äitiäsi, että saisit elää kauan siinä maassa, jonka Herra, sinun Jumalasi, sinulle antaa.

Älä tapa.

Älä tee aviorikosta.

Älä varasta.

Älä todista valheellisesti toista ihmistä vastaan.

Älä tavoittele toisen taloa. Älä tavoittele hänen vaimoaan, älä orjaa tai orjatarta, älä hänen härkänsä, älä hänen aasiaan äläkä mitään, mikä on hänen.

5. MOOS. 5:6-21

Minä olen Herra, sinun Jumalasi, joka johdatin sinut pois Egyptistä, orjuuden maasta.

Sinulla ei saa olla muita jumalia. Älä tee itsellesi patsasta äläkä muutakaan jumalankuvaa, älä siitä, mikä on ylhäällä taivaalla, älä siitä, mikä on alhaalla maan päällä, äläkä siitä, mikä on vesissä maan alla. Älä kumarra äläkä palvele niitä, sillä minä, Herra, sinun Jumalasi, olen kiivas Jumala. Aina kolmanteen ja neljanteen polveen minä panen lapset vastaamaan isiensä pahoista teoista, vaadin tilille ne, jotka vihaavat minua. Mutta polvesta polveen minä osoitan armoni niille tuhansille, jotka rakastavat minua ja noudattavat minun käskyjäni.

Älä käytä väärin Herran, Jumalasi, nimeä, sillä Herra ei jätä rankaisematta sitä, joka käyttää väärin hänen nimeään.

Pidä lepopäivä mielessäsi ja pyhitä se, niin kuin Herra, sinun Jumalasi, on sinua käskennyt. Kuutena päivänä tee työtä ja hoida kaikkia tehtäviäsi, mutta seitsemäs päivä on Herran, sinun Jumalasi, sapatti. Silloin et saa tehdä mitään työtä, et sinä eikä sinun poikasi eikä tyttäresi, orjasi eikä orjattaresi, härkäsi, aasiasi eikä mikään muu juhtasi eikä yksikään muukalainen, joka asuu kaupungissasi. Näin sinun orjasi ja orjattaresi saavat levätä kuten sinä itsekin. Muista, että itse olit orjana Egyptissä, kun Herra, sinun Jumalasi, kohotti voimakkaan käsivartensa ja johdatti sinut sieltä pois. Sen tähden Herra, sinun Jumalasi, käski sinun viettää lepopäivää.

III Kymmenen käskyä

Kunnioita isääsi ja äitiäsi, niin kuin Herra, sinun Jumalasi, on sinua käskenyt, että saisit elää kauan ja menestyisit siinä maassa, jonka Herra, sinun Jumalasi, sinulle antaa.

Älä tapa.

Älä tee aviorikosta.

Älä varasta.

Älä todista väärin toista ihmistä vastaan.

Älä tavoittele toisen vaimoa. Älä myöskään havittele toisen taloa, peltoa, orjaa tai orjatarta, älä hänen härkäänsä, älä hänen aasiaan äläkä mitään, mikä on hänen.

KATEKEETTINEN TRADITIO

1. Minä olen Herra, sinun Jumalasi: Sinulla ei saa olla muita jumalia.
2. Älä käytä väärin Herran, Jumalasi nimeä.
3. Muista pyhittää lepopäivä.
4. Kunnioita isääsi ja äitiäsi.
5. Älä tapa.
6. Älä tee aviorikosta.
7. Älä varasta.
8. Älä lausu väärää todistusta lähimmäisestäsi.
9. Älä himoitse toisen puolisoa.
10. Älä himoitse mitään, mikä on toisen omaa.

434. ”Opettaja, mitä hyvää minun pitää tehdä, jotta saisin iankaikkisen elämän?” (Matt. 19:16)

Nuorelle miehelle, joka esittää tämän kysymyksen, Jeesus vastaa: ”Jos haluat päästä sisälle elämään, noudata käskyjä”, sitten hän lisää: ”Tule ja seuraa minua” (Matt. 19:17, 21). Kristuksen seuraimiseen kuuluu käskyjen noudattaminen. Lakia ei kumota. Ihmistä kehoitetaan löytämään se uudelleen jumalallisen opettajan persoonassa, opettajan, joka täytti sen itsessään täydellisesti, paljasti sen koko merkityksen ja todisti sen pysyvistä voimista.

2052-2054, 2075-2076

435. Miten Jeesus selittää lakia?

Jeesus selittää lakia rakkauden kaksoiskäskyn valossa, joka on vain yksi ainoa käsky ja ilmaisee lain täyttymyksen: ”Rakasta Herraa, Jumalaasi, koko sydäimestäsi, koko sielustasi ja mielestäsi. Tämä on käskyistä suurin ja tärkein. Toinen yhtä tärkeä on tämä: Rakasta lähimmäistäsi niin kuin itseäsi. Näiden kahden käskyn varassa ovat laki ja profeetat” (Matt. 22:37-40).

2055

436. Mitä merkitsee ”Dekalogi”?

”Dekalogi” merkitsee ”kymmentä sanaa” (2. Moos. 34:28). Nämä sanat ovat yhteenveto laista, jonka Jumala antoi Israelin kansalle Mooseksen välityksellä liiton solmimisen yhteydessä. Dekalogi sisältää käskyt rakastaa Jumalaa (kolme ensimmäistä) ja rakastaa lähimmäistä (lopun seitsemän), ja se näyttää valitulle kansalle ja jokaiselle ihmiselle tien elämään vapaana synnin orjuudesta.

2056-2057

437. Mikä yhteys on dekalogin ja liiton välillä?

Dekalogi tulee ymmärrettäväksi liiton valossa, liiton, jossa Jumala ilmoittaa itsensä ja tekee tiettäväksi tahtonsa. Käskyjen noudattamisella kansa ilmaisee kuuluvansa Jumalalle ja vastaa kiitollisena hänen rakastavaan toimintaansa.

2058-2063, 2077

438. Minkä merkityksen kirkko antaa dekalogille?

Uskollisena Raamatulle ja Jeesuksen esimerkille kirkko tunnustaa dekalogin ensiarvoisen merkityksen ja tärkeyden. Kristityillä on velvollisuus noudattaa dekalogia.

2064-2068, 2078

439. Miksi dekalogi muodostaa orgaanisen ykseyden?

Kymmenen käskyä muodostavat orgaanisen, jakamattoman kokonaisuuden, koska jokainen käsky viittaa muihin käskyihin ja koko dekalogiin. Sen tähden se, joka rikkoo yhtä käskyä vastaan, rikkoo koko lakia vastaan.

2069, 2079

440. Miksi kymmenen käskyä ovat vakavia velvoitteita?

Koska ne ilmaisevat ihmisen perusvelvollisuuksia Jumalaa ja lähimmäisiä kohtaan.

2070-2073, 2080-2081

441. Onko mahdollista noudattaa dekalogia?

Kyllä, sillä Kristus, jota ilman me emme voi tehdä mitään, tekee meidät Henkensä lahjojen ja armonsa kautta kykeneviksi noudattamaan dekalogia.

2074, 2082

ENSIMMÄINEN LUKU

**"Rakastaa Herraa, Jumalaasi, koko sydäimestäsi,
koko sielustasi ja koko mielestäsi"**

ENSIMMÄINEN KÄSKY:

**MINÄ OLEN HERRA, SINUN JUMALASI,
SINULLA EI SAA OLLA MUITA JUMALIA KUIN MINÄ.**

442. Mitä merkitsevät Jumalan sanat: "Minä olen Herra, sinun Jumalasi" (2. Moos. 20:2)?

Ne merkitsevät uskovalle, että tulee varjella ja toteuttaa kolmea jumalallista hyvettä ja välttää syntejä, jotka ovat niitä vastaan. Usko pitäytyy lujasti Jumalaan ja torjuu kaiken, mikä on sen kanssa ristiriidassa, kuten tietoisien uskon epäilemisen, epäuskon, heresian (harhaopin), apostasian (uskosta luopumisen) ja skisman. Toivo odottaa luottavasti autuuttavaa Jumalan näkemistä ja hänen apuaan, ja se välttää epätoivoa ja ylimielisyyttä. Rakkaus rakastaa Jumalaa yli kaiken ja sen tähden välttää välinpitämättömyyttä, kiittämättömyyttä, penseyttä, tympääntymistä tai hengellistä velttoutta ja vihaa Jumalaa kohtaan, vihaa, joka on lähtöisin ylpeydestä.

2083-2094

443. Mitä merkitsee Herran sana: "Herraa, Jumalaasi, sinun tulee kunnioittaa ja ainoastaan häntä palvella" (Matt. 4:10)?

Se merkitsee Jumalan palvomista kaiken olemassa olevan Herrana; hänelle kuuluvan kunnioituksen osoittamista yksityisinä ihmisinä ja yhteisönä; hänen rukoilemistaan ylistäen, kiittäen ja anoen; uhrien tuomista hänelle, ennen kaikkea oman elämämme hengellisen

uhrin, joka on yhteydessä Kristuksen täydelliseen uhriin; Jumalalle annettujen lupauksen ja lupautumisten pitämistä.

2095-2105, 2135-2136

444. Miten ihminen käyttää oikeuttaan palvoo Jumalaa totuudessa ja vapaudessa?

Jokaisella ihmisellä on oikeus ja moraalinen velvollisuus etsiä totuutta erityisesti siinä, mikä koskee Jumalaa ja hänen kirkkoaan, ja totuuden löydettyään ottaa se vastaan ja säilyttää se uskollisesti osoittamalla Jumalalle aitoa kunnioitusta. Samalla ihmispersoonan arvokkuus vaatii, ettei ketään pakoteta toimimaan uskonnollisissa asioissa vastoin omaatuntoaan ja ettei ketään estetä yksityisesti tai julkisesti, yksin tai yhdessä toisten kanssa toimimasta oman tunteensa mukaisesti, yleisen järjestyksen vaatimissa oikeutetuissa rajoissa.

2104-2109, 2137

445. Mitä kieltää Jumalan käsky: ”Sinulla ei saa olla muita jumalia kuin minä” (2. Moos. 20:2)?

Tämä käsky kieltää:

- monijumalaisuuden ja epäjumalanpalveluksen, jossa luotu kunnioittaa Jumalan sijasta valtaa, rahaa tai jopa paholaista;
- taikauskon, joka on harhautumista todelliselle Jumalalle kuuluvasta kunnioituksesta. Se ilmenee myös monenlaisissa ennustamisen, magian, taikuuden ja spiritismin muodoissa;
- uskonnonvastaisuuden, johon kuuluvat: Jumalan koetteleminen sanoin tai teoin; pyhäinhäväistys, jolla häväistään vihittyjä henkilöitä tai asioita, ennen kaikkea eukaristiaa; simonia eli hengellisten asioiden ostaminen tai myyminen;
- ateismin, joka kieltää Jumalan olemassaolon ja perustuu usein väärään käsitykseen ihmisen autonomiasta;
- agnostisismia, jonka mukaan Jumalasta ei voida tietää mitään, ja johon kuuluvat välinpitämättömyys ja käytännöllinen ateismi.

2110-2128, 2138-2140

446. Kieltääkö Jumalan käsky: ”Älä tee itsellesi jumalankuvaa...” (2. Moos 20:4) kuvien kunnioittamisen?

Vanhassa testamentissa tämä käsky kielsi kuvaamasta Jumalaa, joka on ehdottoman transsendentti. Jumalan Pojan lihaksitulemiseen perustuen on kristillinen pyhien kuvien kunnioittaminen oikeutet-

III Kymmenen käskyä

tua (kuten vahvisti Nikaian II kirkolliskokous vuonna 787), sillä tämä kunnioitus perustuu ihmiseksi tulleen Jumalan Pojan salaisuuteen, jossa transsendentti Jumala tuli näkyväksi. Kyseessä ei ole kuvan palvominen vaan sen persoonan kunnioittaminen, jota kuva esittää: Kristuksen, Neitsyt Marian, enkeleiden tai pyhien.

2129-2132

TOINEN KÄSKY:

ÄLÄ KÄYTÄ VÄÄRIN HERRAN, JUMALASI, NIMEÄ.

447. Kuinka kunnioitetaan Jumalan nimen pyhyttä?

Jumalan pyhää nimeä kunnioitetaan, kun sitä huudetaan avuksi, ylistetään, kiitetään ja kirkastetaan. Sen tähden on vältettävä väärinkäyttöä, jossa huudetaan Jumalan nimeä oikeuttamaan rikkomusta, samoin kuin kaikkea sopimatonta hänen nimensä käyttöä; jumalanpilkkua, joka luonteeltaan on raskas synti; kiroamista ja Jumalan nimessä tehtyjen lupausten pettämistä.

2142-2149, 2160-2162

448. Miksi väärä vala on kielletty?

Koska siinä tehdään valheen todistajaksi Jumala, joka on itse totuus.

2150-2151, 2163-2164

*”Älä vannoo, älä Luojan äläkä luodun kautta,
ellei kysymyksessä ole totuus, välttämättömyys ja kunnioitus”
(pyhä Ignatius de Loyola).*

449. Mitä on valan rikkominen?

Valan rikkominen tarkoittaa, että valalla vannoen luvataan jotakin, jota ei edes aiota pitää tai että lupaus tarkoituksella rikotaan. Valan rikkominen on raskas synti Jumalaa vastaan, joka aina pitää uskollisesti lupauksensa.

2152-2155

KOLMAS KÄSKY:
MUISTA PYHITTÄÄ HERRAN PÄIVÄ.

450. Miksi Jumala ”siunasi lepopäivän ja pyhitti sen” (2. Moos. 20:11)?

Koska sapattina muistetaan Jumalan lepäämistä seitsemäntenä luomispäivänä, samoin kuin Israelin vapautusta Egyptin orjuudesta sekä liittoa, jonka Herra on tehnyt kansansa kanssa.

2168-2172, 2189

451. Miten Jeesus suhtautuu sapattiin?

Jeesus tunnustaa sapatin pyhyden ja ilmaisee jumalallisella auktoriteetilla sen todellisen merkityksen: ”Sapatti on ihmistä varten eikä ihminen sapattia varten” (Mark. 2:27).

2173

452. Miksi sunnuntai korvasi kristityille sapatin?

Koska sunnuntai on Kristuksen ylösnousemuksen päivä. ”Viikon ensimmäisenä päivänä” (Mark. 16:2) se muistuttaa ensimmäisestä luomisesta; ”kahdeksantena päivänä” sapatin jälkeen se viittaa Kristuksen ylösnousemuksessa alkaneeseen uuteen luomiseen. Siten sunnuntaista on tullut kristityille ensimmäinen kaikista päivistä ja kaikista juhlista: Herran päivä, jona hän pääsiäisessään toteuttaa juutalaisen sapatin hengellisen totuuden ja julistaa ihmisen ikuista lepoa Jumalassa.

2174-2176, 2190-2191

453. Miten sunnuntai pyhitetään?

Kristityt pyhittävät sunnuntain ja muut velvoittavat juhlapäivät osallistumalla Herran eukaristiaan ja pidättäytymällä niistä töistä, jotka estävät osoittamasta Jumalalle kuuluvaa kunnioitusta ja häiritsevät Herran päivän omaa iloa ja välttämätöntä henkistä ja ruumiillista lepoa. Sallittuja ovat työt, jotka liittyvät velvollisuuksiin perhettä kohtaan tai tärkeisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin – sillä edellytyksellä, etteivät ne muodostu tavaksi, jotka haittaavat sunnuntain pyhittämistä, perhe-elämää ja terveyttä.

2177-2185, 2192-2193

454. Miksi on tärkeää, että sunnuntai tunnustetaan laissa vapaapäiväksi?

Jotta kaikilla ihmisillä olisi tosiasiallinen mahdollisuus saada riittävästi lepoa ja vapaa-aikaa ja huolehtia uskonnollisesta ja perhe-elämästä, kulttuuri- ja yhteiskunnallisesta elämästä; jotta heillä olisi sopiva aika mietiskelyyn, ajatteluun, hiljaisuuteen ja opiskeluun; ja jotta he voisivat omistautua hyvin töihin, ennen kaikkea sairaiden ja vanhusten palvelemiseen.

2186-2188, 2194-2195

TOINEN LUKU

”Rakasta lähimmäistäsi niin kuin itseäsi”

NELJÄS KÄSKY:

KUNNIOITA ISÄÄSI JA ÄITIÄSI.

455. Mitä neljäs käsky käskee?

Se käskee meitä kunnioittamaan ja arvostamaan vanhempiamme ja niitä, joille Jumala on meidän hyväämme ajatellen antanut auktoriteettinsa.

2196-2200, 2247-2248

456. Millainen perhe on luonteeltaan Jumalan suunnitelman mukaan?

Mies ja nainen, jotka ovat solmineet avioliiton, muodostavat lapsineen perheen. Jumala on perustanut perheen ja antanut sille sen perusrakenteen. Avioliitto ja perhe ovat olemassa puolisoitten parhaaksi sekä lasten synnyttämiseksi ja kasvattamiseksi. Perheenjäsenten kesken syntyy henkilökohtaisia suhteita ja perusvastuuta. Kristuksessa perheestä tulee kotikirkko, sillä se on uskon, toivon ja rakkauden yhteisö.

2201-2206, 2249

457. Mikä paikka perheellä on yhteiskunnassa?

Perhe on ihmisten yhteiskunnan alkusolu ja edeltää kaikkea tunnustamista julkisen vallan taholta. Perheen periaatteet ja arvot muodostavat yhteiskunnan elämän perustan. Perhe-elämä on harjoittautumista yhteiskuntaelämään.

2207-2208

458. Mitä velvollisuuksia yhteiskunnalla on perhettä kohtaan?

Yhteiskunnalla on velvollisuus tukea ja vahvistaa avioliittoa ja perhettä lähivastuuperiaatteen mukaisesti. Valtiovallan täytyy kunnioittaa, suojella ja edistää avioliiton ja perheen todellista luonnetta, julkista moraalia sekä vanhempien oikeuksia ja kotien hyvinvointia.

2209-2213, 2250

459. Mitä velvollisuuksia lapsilla on vanhempiaan kohtaan?

Lapset ovat velvollisia osoittamaan vanhempiaan kohtaan kunnioitusta, kiittolisuutta, tottelevaisuutta ja kuuliaisuutta. Tällä tavalla ja myös hyvillä suhteilla sisarusten kesken lapset myötävaikuttavat koko perheen sopusoinnun ja pyhyiden kasvamiseen. Hädässä, sairauudessa, yksinäisyydessä ja vanhuudessa tulee aikuisten lasten tukea vanhempiaan moraalisesti ja aineellisesti.

2214-2220, 2251

460. Mitä velvollisuuksia vanhemmilla on lapsiaan kohtaan?

Koska vanhemmat ovat osallisia Jumalan isyydestä, he ovat ensisijaisessa vastuussa lastensa kasvatuksesta ja ovat heille uskon ensimmäisiä julistajia. Heillä on velvollisuus rakastaa ja kunnioittaa lapsiaan persoonina ja Jumalan lapsina ja pitää huolta heidän ruumiillisista ja henkisistä tarpeistaan niin hyvin kuin mahdollista. Heidän tulee valita sopiva koulu lapsilleen ja auttaa heitä viisailla neuvoilla ammatin ja elämänmuodon valitsemisessa. Erityisesti heillä on tehtävänä kasvattaa lapset kristilliseen uskoon.

2221-2231

461. Kuinka vanhemmat kasvattavat lapsensa kristilliseen uskoon?

Pääasiassa esimerkin, rukouksen ja perhekatekeesin avulla ja osallistumalla kirkon elämään.

2225-2226, 2252-2253

462. Ovatko perhesiteet absoluuttinen arvo?

Perhesiteet ovat tosin tärkeitä mutta eivät ehdottomia, sillä kristityn ensimmäinen kutsumus on seurata Kristusta ja rakastaa häntä: ”Joka rakastaa isäänsä tai äitiänsä enemmän kuin minua, ei kelpaa

minulle, eikä se, joka rakastaa poikaansa tai tyttärensä enemmän kuin minua, kelpaa minulle” (Matt. 10:37).

2232-2233

463. Kuinka auktoriteettia tulee harjoittaa kansalaisyhteiskunnan eri alueilla?

Sitä tulee aina harjoittaa palvelutehtävänä, kunnioittaen ihmisten perusoikeuksia, arvojen oikeaa järjestystä, lakeja, jakavaa (distributiivista) oikeudenmukaisuutta ja lähivastuun periaatetta. Jokaisen täytyy auktoriteetin harjoittamisessa etsiä yhteisön etua eikä henkilökohtaista etuaan, ja päätösten innoittajana tulee olla totuus Jumalasta, ihmisestä ja maailmasta.

2234-2237, 2254

464. Mitä velvollisuuksia kansalaisilla on esivaltaa kohtaan?

Esivallan alaisina elävien tulee pitää esivaltaan kuuluvia Jumalan edustajina ja toimia lojaalisti yhteistyössä heidän kanssaan, jotta julkinen ja yhteiskunnallinen elämä toimisi hyvin. Tämä sisältää isänmaanrakkauden ja työn sen hyväksi, äänestysoikeuden ja –velvollisuuden, verojen maksamisen, maanpuolustuksen ja oikeuden rakentavaan kritiikkiin.

2238-2241, 2255

465. Milloin kansalainen ei saa totella valtion viranomaisia?

Kansalaisella on omantunnon velvollisuus olla tottelematta, jos valtion viranomaisten lait ovat vastoin moraalisen järjestyksen vaatimuksia: ”Enemmän tulee totella Jumalaa kuin ihmisiä” (Ap.t. 5:29).

2242-2243, 2256

VIIDES KÄSKY:

ÄLÄ TAPA.

466. Miksi ihmiselämää on kunnioitettava?

Koska se on pyhä. Alusta alkaen se liittyy Jumalan luomistyöhön, ja se on aina erityissuhteessa Luojaan, ainoaan päämääräänsä. Kenenkään ei ole lupa suoranaisesti tuhota viatonta ihmisolentoa, koska se rikkoo raskaasti ihmisen arvokkuutta ja Luojan pyhyyttä vastaan. ”Älä aiheuta viattoman ja syyttömän kuolemaa” (2. Moos. 23:7).

2258-2262, 2318-2320

467. Miksi ihmisten ja yhteiskunnan oikeutettu puolustautuminen ei ole vastoin tätä normia?

Koska oikeutetussa puolustautumisessa on kyse päätöksestä puolustaa itseään ja kunnioittaa omaa tai toisten oikeutta elämään, ei päätöksestä tappaa. Oikeutettu puolustautuminen voi olla jopa vakava velvollisuus niille, joiden vastuulla on toisten elämä. Väki-valtaa ei kuitenkaan saa käyttää enempää kuin on tarpeen.

2263-2265, 2321

468. Mihin tarvitaan rangaistusta?

Rangaistuksella, jonka määrää laillinen julkinen valta, on tavoitteena rikoksen aiheuttaman epäjärjestyksen korjaaminen, yleisen järjestyksen ja ihmisten turvallisuuden puolustaminen ja syyllisen ojentumisen edistäminen.

2266

469. Millaisia rangaistuksia saa määrätä?

Määrätyn rangaistuksen täytyy olla suhteessa rikoksen raskauteen. Seurauksena mahdollisuuksista, joita valtiolla nykyään on estää tehokkaasti rikoksia saattamalla rikoksen tehnyt kyvyttömäksi aiheuttamaan vaaraa, ne tapaukset, joissa kuolemanrangaistus on ehdottoman välttämätön, ovat tosiasiallisesti ”hyvin harvinaisia tai käytännöllisesti katsoen niitä ei ole” (kiertokirje Evangelium vitae). Kun verettömät keinot riittävät, julkisen vallan tulee käyttää vain näitä keinoja, koska ne vastaavat paremmin yhteisen hyvän konkreettisia edellytyksiä ja ihmispersoonan arvokkuutta eivätkä ota syylliseltä lopullisesti pois mahdollisuutta ojentumiseen.

2266-2267

470. Mitä viides käsky kieltää?

Viides käsky kieltää raskaasti moraalilain vastaisina:

- välittömän ja tahallisen murhan ja sen avustamisen; varsinaisen abortin, olipa se aiottu päämääräksi tai keinoksi, sekä myötävai-kuttamisen siihen. Tämän synnin rangaistuksena on ekskommunikaatio, koska ihmisolentoa on ehdottomasti kunnioitettava ja suojeltava koskemattomuudessaan sikiämisestä alkaen;
- välittömän eutanasian, joka tarkoittaa, että jollakin toimenpiteellä tai sen poisjättämisellä aiheutetaan vammaisen, sairaan tai kuolevan ihmisen elämän päättymisen;

– itsemurhan ja sen vapaaehtoisen avustamisen, koska se on raskas rikkomus oikeaa Jumalan, oman itsensä ja lähimmäisen rakastamista vastaan. Tekijän vastuu voi olla raskaampi aiheutetun skandaalin tähden tai vähentynyt tiettyjen psyykkisten häiriöiden tai vakavan pelon tähden.

2268-2283, 2322-2325

471. Mitkä lääketieteelliset toimenpiteet ovat sallittuja silloin, kun kuolema on välittömästi edessä?

Hoitoa, jota sairaalle ihmiselle tavallisesti annetaan, ei saa keskeyttää. Sitä vastoin on sallittua käyttää kipua lievittäviä lääkkeitä, joiden tarkoituksena ei ole tuottaa kuolemaa, ja luopua ylimitoitetuista lääketieteellisistä hoitotoimista, joiden suhteen ei ole perusteltua toivoa myönteisestä hoitotuloksesta.

2278-2279

472. Miksi yhteiskunnan täytyy suojella jokaista sikiötä?

Jokaisen ihmisen luovuttamaton oikeus elämään sikiämishetkestä alkaen on kansalaisyhteiskunnan ja sen lainsäädännön peruselementti. Jos valtiolta ei asetu palvelemaan kaikkien ja erityisesti heikompien – mukaan lukien syntymättömien lasten – oikeuksia, oikeusvaltion perustuksia horjutetaan.

2273, 2323

473. Kuinka vältetään pahennus?

Pahennus (skandaali) merkitsee toisen ihmisen johdattamista tekemään pahaa. Pahennus vältetään, kun kunnioitetaan ihmisen sielua ja ruumista. Jos joku harkitusti johdattaa toisia raskaaseen syntiin, hän syyllistyy itse raskaaseen rikkomukseen.

2284-2287, 2326

474. Mikä velvollisuus meillä on ruumista kohtaan?

Meidän tulee järkevästi huolehtia ruumiin terveydestä, sekä omamme että toisten, välttämällä kuitenkin ruumiin palvontaa ja kaikenlaisia ylilyöntejä. Sen lisäksi on vältettävä huumeiden käyttämistä, joka vahingoittaa erittäin vakavasti terveyttä ja koko ihmiselämää, samoin kuin kohtuuttomuutta ravinnon, alkoholin, tupakan ja lääkkeiden nauttimisessa.

2288-2291

475. Milloin ovat moraalisesti sallittuja tieteelliset, lääketieteelliset tai psykologiset kokeet ihmisillä tai ihmisryhmillä?

Tällaiset kokeet ovat moraalisesti sallittuja, jos ne palvelevat ihmisen ja yhteiskunnan kokonaisvaltaista hyvää, eivätkä ne tuota suhteetonta vaaraa kohteena olevien ihmisten elämälle ja fyysiselle ja psyykkiselle koskemattomuudelle. Heidän täytyy saada asiankuvaa informaatiota ja antaa suostumuksensa.

2292-2295

476. Ovatko elinsiirrot ja -luovutukset sallittuja ennen kuolemaa ja sen jälkeen?

Elinsiirrot ovat moraalisesti hyväksyttäviä, jos lahjoittaja on antanut suostumuksensa eikä joudu kohtuuttomaan vaaraan. Elimen luovuttaminen kuoleman jälkeen on jalo teko, mutta ennen elinsiirtoa täytyy lahjoittajan todellinen kuolema todeta varmasti.

2296

477. Mitkä teot ovat vastoin ihmispersoonan ruumiillisen koskemattomuuden kunnioittamista?

Tällaisia tekoja ovat: ihmisryöstö ja panttivangiksi ottaminen, terrorismi, kidutus, väkivalta ja suoranainen sterilisaatio. Amputaatiot ja silpomiset ovat moraalisesti sallittuja vain tiukasti terapeuttisesta syystä.

2297-2298

478. Millaista huolenpitoa tulee antaa kuoleville?

Kuolevilla on oikeus elää maallisen elämänsä viimeiset hetket arvokkaasti. Heitä tulee auttaa ennen kaikkea rukouksin ja sakramentein, jotka valmistavat kohtaamaan elävän Jumalan.

2299

479. Kuinka vainajien ruumiita tulee kohdella?

Vainajien ruumiita tulee kohdella kunnioittavasti ja rakastaen. Ruumiin tuhkaaminen on sallittua, mikäli sillä ei tahdota tehdä uskoa ruumiin ylösnousemukseen kyseenalaiseksi.

2300-2301

480. Mitä Herra pyytää jokaiselta ihmiseltä rauhan suhteen?

Herra, joka ylistää autuaaksi rauhantekijöitä (Matt. 5:9), pyytää sydämen rauhaa. Hän tuomitsee moraalittomaksi vihostumisen, joka on halua kostaa koettu paha, sekä vihan, joka harkitusti tahtoo pahaa lähimmäiselle. Jos joku asennoituu harkitusti tällä tavalla tärkeissä asioissa, se on raskas synti rakkautta vastaan.

2302-2303, 2330

481. Mitä rauha maailmassa tarkoittaa?

Rauha maailmassa, joka on edellytys ihmiselämän kunnioittamiselle ja kehitymiselle, ei ole pelkästään sodan puuttumista tai tasapainoa toisiaan vastustavien voimien välillä. Rauha on ”järjestyksen lepoa” (pyhä Augustinus), vanhurskauden hedelmä (Jes. 32:17) ja rakkauten tulos. Maallinen rauha on Kristuksen rauhan kuva ja hedelmä.

2304-2305

482. Mitä tarvitaan rauhaan maailmassa?

Rauha maailmassa edellyttää ihmisten hyvyksien oikeudenmukaista jakamista ja turvaamista, vapaata yhteydenpitoa ihmisten kesken, ihmispersoonan ja kansojen arvokkuuden kunnioittamista ja oikeudenmukaisuuden ja veljeyden harjoittamista.

2304-2306

483. Milloin sotilaallisen voiman käyttö on moraalisesti sallittua?

Sotilaallisen voiman käyttö on moraalisesti oikeutettua silloin, kun seuraavat ehdot täyttyvät samanaikaisesti: varmuus siitä, että kärsitty vahinko on pysyvä ja vakava; kaikkien rauhanomaisten vaihtoehtojen tehottomuus; onnistumisen mahdollisuudella on lujat perusteet; aseiden käytöstä ei saa seurata torjuttavaa pahaa suurempaa vahinkoa, ottaen huomioon nykyaikaisten aseiden tuhoivoiman.

2307-2309

484. Kenelle kuuluu näiden ehtojen tiukka arvioiminen sodan uhatessa?

Se kuuluu hallitusvaltaa käyttävien viisaasti harkittavaksi. Heillä myös on oikeus velvoittaa kansalaiset puolustamaan kansakuntaansa. Heidän tulee kunnioittaa henkilökohtaista oikeutta

kieltäytyä omantunnonsyistä asepalveluksesta, mutta silloin on velvollisuus palvelua yhteiskuntaa jollakin muulla tavalla.

2309-2311

485. Mitä moraalilaki edellyttää sodassa?

Moraalilaki pysyy aina voimassa myös sodan aikana. Se vaatii, että siviiliväestöä, haavoittuneita sotilaita ja sotavankeja kohdellaan inhimillisesti. Tahalliset teot kansainoikeutta vastaan ja käskyt tehdä sen vastaisia tekoja ovat rikoksia, joiden puolustukseksi sokea kuuliaisuus ei riitä. Joukkotuhoa samoin kuin kansanmurhaa tai etnisen vähemmistön tuhoamista on pidettävä erittäin raskaana syntinä. Ihmisen moraalinen velvollisuus on vastustaa sellaisiin määrääviä käskyjä.

2312-2314, 2328

486. Mitä pitää tehdä sodan välttämiseksi?

Sen pahuuden ja epäoikeudenmukaisuuden tähden, jota jokainen sota tuo mukanaan, on sodan estämiseksi tehtävä kaikki, mikä järkevästi ajatellen on mahdollista. Erityisesti tulee välttää: aseiden kartuttamista ja kauppaa, jota eivät säätele lailliset vallanpitäjät; kaikenlaista taloudellista ja yhteiskunnallista epäoikeudenmukaisuutta; etnistä ja uskonnollista syrjintää; kateutta, epäluuloa, ylpeyttä ja kostonhalua. Kaikki, mitä näiden ja muiden pahuuksien voittamiseksi tehdään, edistää rauhan rakentamista ja sodan välttämistä.

2315-2317, 2327-2330

KUUDES KÄSKY:
ÄLÄ TEE AVIORIKOSTA.

487. Mikä velvollisuus ihmisellä on oman seksuaalisen identiteettinsä suhteen?

Jumala on luonut ihmisen mieheksi ja naiseksi, joilla on sama persoonan arvo, ja antanut hänelle kutsumuksen rakkauteen ja yhteyteen. Jokaisen ihmisen tulee hyväksyä seksuaalinen identiteettinsä ja tunnustaa sen merkitys koko persoonalle, sen erityisluonne miehenä ja naisena, samoin kuin sen vastavuoroinen täydentävyys.

2331-2336, 2392-2393

488. Mitä on siveys?

Siveys merkitsee sukupuolisuuden onnistunutta yhtenäistymistä persoonassa. Sukupuolisuudesta tulee todella inhimillistä, kun se on jäsentynyt oikealla tavalla persoonien välisessä suhteessa. Siveys on moraalinen hyve, Jumalan lahja, armo, Hengen hedelmä.

2337-2338, 2395

489. Mitä siveyden hyve vaatii?

Se vaatii harjaantumista itsensä hillitsemiseen ilmauksena inhimillisestä vapaudesta, joka on suunnattu itsensä antamiseen. Siihen tarvitaan kokonaisvaltaista, jatkuvaa kasvatusta, joka toteutuu asteittaisten kasvuvaiheiden kautta.

2339-2343, 2346

490. Mitkä keinot auttavat elämään siveydessä?

On käytettävissä monia keinoja: Jumalan armo, sakramenttien apu, rukous, itsetuntemus, kuhunkin tilanteeseen soveltuva askeesi, moraalisten hyveiden harjoittaminen, erityisesti kohtuullisuuden hyveen, joka pyrkii siihen, että järki ohjaa intohimoja.

2340-2347

491. Millä tavalla kaikki on kutsuttu elämään siveydessä?

Seuraten Kristusta, joka on siveyden esikuva, jokainen on kutsuttu elämään siveästi oman elämänmuotonsa puitteissa: jotkut neitsyydessä tai Jumalalle vihityssä naimattomuudessa, joka on erinomainen tapa antautua helpommin jakamattomin sydämin kokonaan Jumalalle; avioliitossa olevat on kutsuttu elämään aviollista siveyttä ja naimattomat elämään siveästi pidättyvyydessä.

2348-2350, 2394

492. Mitkä ovat tärkeimmät synnit siveyttä vastaan?

Synnit, jotka rikkovat raskaasti siveyttä vastaan, ovat kohteeltaan erilaisia: aviorikos, masturbaatio, haureus, pornografia, prostituutio, raiskaus, homoseksuaaliset teot. Nämä synnit ovat ilmausta siveettömyyden paheesta. Alaikäisiä kohtaan tehtyinä nämä teot rikkovat vielä raskaammin heidän fyysistä ja moraalista koskemattomuuttaan vastaan.

2351-2359, 2396

493. Miksi kuudes käsky kattaa kaikki synnit siveyttä vastaan, vaikka se kuuluu: ”Älä tee aviorikosta”?

Vaikka Raamatun dekalogin teksti kuuluu: ”Älä tee aviorikosta” (2. Moos. 20:14), kirkon traditio seuraa kaikkia Vanhan ja Uuden testamentin moraaliopetuksia ja käsittää kuudennen käskyn koskevan kaikkia siveyttä vastaan tehtyjä syntejä.

2336

494. Mikä on valtiovallan tehtävä siveyttä koskien?

Koska valtion viranomaisten on edistettävä ihmispersonan arvokkuuden kunnioittamista, heidän tulee luoda siveydelle suosiollinen ilmapiiri. Heidän tulee myös asianmukaisella lainsäädännöllä estää edellä mainittujen raskaiden siveyden vastaisten rikkomusten leviäminen ennen kaikkea alaikäisten ja heikoimpien suojelemiseksi.

2354

495. Mitkä ovat aviorakkauden hyvyydet, joihin sukupuolisuus on tähdäty?

Aviorakkauden, joka on kastetuille pyhitetty avioliiton sakramentissa, hyvyydet ovat ykseys, uskollisuus, purkamattomuus ja avoimuus hedelmällisyydelle.

2360-2361, 2397-2398

496. Mikä on aviollisen yhdynnän merkitys?

Aviollisella yhtymisellä on kaksoismerkitys: yhdistäminen (aviopuolisoiden molemminpuolinen antautuminen) ja lisääntyminen (valmius elämän edelleen antamiseen). Kukaan ei saa rikkoa sitä erottamatonta yhteyttä, jonka Jumala on tahtonut aviollisen yhdynnän molempien merkitysten välille, sulkemalla kumpaakaan niistä pois.

2362-2367

497. Milloin syntyyvyyden sääntely vastaa moraalista järjestystä?

Syntyyvyyden sääntely, joka on eräs puoli vastuullista isyyttä ja äitiyttä, vastaa objektiivisesti moraalista järjestystä silloin, kun aviopuolisot toteuttavat sitä ilman ulkoista pakkoa, ilman itsekkyyttä, vakavista syistä ja tavoilla, jotka vastaavat objektiivisia moraalin

kriteereitä, eli ajoittaisen pidättyvyyden ja hedelmättömien jaksojen avulla.

2368-2369, 2399

498. Mitkä syntyvyyden sääntelyn keinot ovat moraalittomia?

Jokainen sellainen teko on itsessään moraaliton, joka (joko avioliitteen yhdyntään valmistauduttaessa tai sen aikana tai sen luonnollisten seurausten kehittyessä) päämääränä tai keinona estää lisääntymisen. Sellaisia tekoja ovat esimerkiksi välitön sterilisaatio tai ehkäisyvälineet.

2370-2372, 2399

499. Miksi keinotekoinen inseminaatio ja hedelmöitys ovat epämoraalisia?

Ne ovat epämoraalisia, koska ne erottavat toisistaan siittämisen ja yhdynnän, jossa aviopuolisot antavat itsensä toisilleen, ja siten tekniikan ylivalta pääsee hallitsemaan ihmispersoonan alkuperää ja kohtaloa. Heterologisen keinotekoisin inseminaation ja hedelmöityksen tekniikat, jotka avioparin lisäksi liittävät mukaan kolmannen henkilön, loukkaavat myös lapsen oikeutta olla peräisin isästä ja äidistä, jotka lapsi tuntee, jotka ovat keskenään avioliitossa ja joilla on yksinomainen oikeus tulla isäksi tai äidiksi vain toistensa kautta.

2373-2377

500. Mikä lapsi on?

Lapsi on Jumalan lahja, avioliiton parhain lahja. Ei ole olemassa oikeutta lapsen saamiseen ("lapsi on saatava mihin hintaan tahansa"). Sitä vastoin lapsella on oikeus olla vanhempiensa avioliiton yhtymisen hedelmä ja oikeus tulla kunnioitetuksi persoonana sikiämisensä hetkestä alkaen.

2378, 2398

501. Mitä aviopuolisot voivat tehdä, jos he eivät saa lapsia?

Jos aviopuolisot jäävät vaille lahjaa saada lapsi, käytettyään kaikki oikeutetut lääketieteelliset keinot he voivat osoittaa jalomielisyyttään ottamalla kasvattaakseen tai adoptoimalla lapsia tai tekemällä lähimmäisilleen merkittäviä palveluksia. Tällä tavalla heistä tulee kallisarvoisella tavalla hengellisesti hedelmällisiä.

2379

502. Mitkä teot ovat loukkauksia avioliiton arvokkuutta vastaan?

Sellaisia loukkauksia ovat: aviorikos, avioero, moniavioisuus, inesti, vapaat suhteet (yhdessä asuminen, konkubinaatti), esiavioliset ja avioliiton ulkopuoliset suhteet.

2380-2391

SEITSEMÄS KÄSKY:
ÄLÄ VARASTA.

503. Mistä on kyse seitsemännessä käskyssä?

Kyse on hyvyksien yleisestä tarkoituksesta ja jakautumisesta, yksityisomaisuudesta ja kunnioituksesta ihmisiä, heidän omaisuuttaan ja luomakunnan koskemattomuutta kohtaan. Kirkko näkee tässä käskyssä myös perustan yhteiskunnalliselle opetukselleen, joka käsittää oikean toimimisen talouselämässä, yhteiskunnallisessa elämässä ja poliittisessa elämässä, ihmisten oikeuden ja velvollisuuden tehdä työtä, kansojen välisen oikeudenmukaisuuden ja solidarisuuden sekä rakkauden köyhiä kohtaan.

2401-2402

504. Millä ehdoilla on oikeus yksityisomaisuuteen?

Oikeus yksityisomaisuuteen on olemassa sillä ehdolla, että omaisuus on hankittu tai saatu oikeudenmukaisella tavalla ja että ensisijaisena pysyy hyvyksien yleinen tarkoitus kaikkien ihmisten perustarpeiden tyydyttämiseen.

2403, 2452

505. Mikä tarkoitus on yksityisomaisuudella?

Yksityisomaisuuden tarkoitus on yksityisten ihmisten vapauden ja arvokkuuden turvaaminen auttamalla heitä tyydyttämään vastuulleen uskottujen ihmisten perustarpeet ja auttamaan myös muita, jotka elävät hädässä.

2404-2406

506. Mitä seitsemäs käsky käskää?

Seitsemäs käsky käskää kunnioittamaan toisten omaisuutta harjoittamalla oikeudenmukaisuutta ja rakkautta, kohtuullisuutta ja solidaarisuutta. Erityisesti tämä käsky vaatii, että annetut lupaukset ja solmitut sopimukset pidetään, että tehty vääryys hyvitetään ja anas-

tettu omaisuus palautetaan, että luomakunnan koskemattomuutta kunnioitetaan käyttämällä maaperän rikkauksia ja maailman kasvi- ja eläinkuntaa viisaasti ja kohtuullisesti, ottaen erityisesti huomioon uhanalaiset lajit.

2407-2415, 2450-2451

507. Kuinka ihmisen tulee suhtautua eläimiin?

Eläimet ovat Jumalan luomia. Ihmisen pitää kohdella niitä hyvän-
tahtoisesti. Liioteltua rakkautta eläimiin tulee välttää yhtä lailla
kuin niiden harkitsematonta hyväksikäyttöä erityisesti tieteellisissä
kokeissa, jotka ylittävät järkevät rajat ja aiheuttavat eläimille tarpee-
tonta kärsimystä.

2416-2418, 2456-2457

508. Mitä seitsemäs käsky kieltää?

Seitsemäs käsky kieltää ennen kaikkea varkauden eli toisen omai-
suuden oikeudettoman anastamisen vastoin omistajan järkevää
tahtoa. Tämä voi tapahtua myös maksamalla epäoikeudenmukaisia
palkkoja, keinottelemalla tavaroiden hinnoilla hankkien voittoa
toisten vahingoksi tai väärentämällä maksumääräyksiä ja laskuja.
Seitsemäs käsky kieltää myös verovilpin ja petoksen liiketoimissa,
samoin kuin ilkeiden julkisen tai yksityisen omaisuuden vahin-
goittamisen. Se kieltää myös koronkiskonnin, lahjonnan, yhteisen
omaisuuden käytön henkilökohtaisiin tarkoituksiin, tahalliset
kelvottomat työsuoritukset sekä tuhlaamisen.

2408-2414, 2453-2455

509. Mitä kirkon yhteiskunnallinen opetus sisältää?

Kirkon yhteiskunnallinen opetus on evankeliumin totuuden
organista kehitystä koskien ihmispersoonan arvokkuutta ja hänen
yhteiskunnallista ulottuvuuttaan. Se tarjoaa periaatteet eri kysymys-
ten harkitsemiselle, tuo esiin arviointiperusteita ja antaa suuntavii-
voja ja ohjeita toiminnalle.

2419-2423

510. Milloin kirkko puuttuu yhteiskunnallisiin asioihin?

Kirkko puuttuu taloudellisiin ja yhteiskunnallisiin asioihin ja antaa
niistä moraalisen ratkaisunsa silloin, kun ihmisen perusoikeudet,
yhteinen hyvä tai sielujen pelastus sitä vaativat.

2420, 2458

511. Kuinka yhteiskunnallista ja taloudellista elämää on harjoitettava?

Sitä on harjoitettava omien menetelmiensä mukaisesti moraalisen järjestyksen ja yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden rajoissa niin, että se palvelee koko ihmistä ja koko ihmisyyhteisöä. Ihmisen tulee olla taloudellisen ja yhteiskunnallisen elämän alkaja, keskus ja tarkoitus.

2426, 2459

512. Mitä kirkon yhteiskunnallinen opetus vastustaa?

Kirkon yhteiskunnallisen opetuksen vastaisia ovat sellaiset taloudelliset ja yhteiskunnalliset järjestelmät, jotka syrjäyttävät ihmisten perusoikeudet tai tekevät voiton ainoaksi säännökseen tai lopulliseksi päämääräkseen. Sen tähden kirkko torjuu ne ideologiat, jotka uudella ajalla liittyvät ”kommunismiin” tai ”sosialismiin” ateistisiin ja totalitaarisin muotoihin. Sen lisäksi se torjuu ”kapitalismin” toimintatavoissa individualismin ja markkinavoimien sijoittamisen ehdottomalle etusijalle ihmisen työhön nähden.

2424-2425

513. Mikä merkitys työllä on ihmiselle?

Työ on ihmiselle velvollisuus ja oikeus. Työllään ihminen toimii yhteistyössä Luojan kanssa. Kun ihminen tekee työtä paneutuen ja taitavasti, hän toteuttaa luonnollisia kykyjään, kunnioittaa Luojan lahjoja ja saamiaan talenteja, huolehtii itsestään ja perheestään ja palvelee ihmisten yhteisöä. Sen lisäksi työ voi olla Jumalan armon avulla pyhityksen väline ja yhteistyötä Kristuksen kanssa toisten pelastumiseksi.

2427-2428, 2460-2461

514. Minkälaiseen työhön jokaisella ihmisellä on oikeus?

Jokaisella ihmisellä tulee olla pääsy varmaan, kunnialliseen työhön, ilman epäoikeudenmukaista syrjintää. Silloin on kunnioitettava yrittämisen vapautta ja oikeudenmukaista palkkausta.

2429-2430, 2433-2434

515. Millainen vastuu valtiolla on työstä?

Valtion velvollisuus on turvata yksilön vapaus ja omaisuus, samoin kuin vakaat rahamarkkinat ja toimintakykyiset julkiset palvelut. Valtion on valvottava ja ohjattava ihmisoikeuksien noudattamista

talouselämässä. Olosuhteiden mukaan yhteiskunnan on autettava kansalaisia löytämään työtä.

2431, 2433

516. Mikä tehtävä on yritysten johtajilla?

Yritysten johtajat ovat vastuussa toimintansa taloudellisista ja ekologisista seurauksista. Heidän tulee ottaa huomioon ihmisten hyvä eikä vain voiton lisääntyminen. Voitot ovat kuitenkin välttämättömiä, sillä ne varmistavat yrityksen tulevaisuuden, työpaikat ja talouselämän myönteisen kehityksen.

2432

517. Mitä velvollisuuksia on työntekijöillä?

Heidän täytyy tehdä työnsä tunnontarkasti, pätevästi ja antaumuksella ja pyrkiä ratkaisemaan mahdolliset kiistakysymykset keskustelemalla. Väkivallaton lakko on moraalisesti oikeutettu, jos se on välttämätön keino asiaankuuluvan hyödyn saavuttamiseksi ja ottaa huomioon yhteisen hyvän.

2435-2436

518. Kuinka toteutuu oikeudenmukaisuus ja solidaarisuus kansojen välillä?

Kansainvälisellä tasolla täytyy kaikkien kansojen ja instituutioiden pyrkiä yhteisvastuullisesti ja lähivastuun periaatetta noudattaen siihen, että voitettaisiin tai ainakin vähennettäisiin kurjuutta, resursien ja taloudellisten keinojen epätasaista jakautumista, taloudellista ja yhteiskunnallista epäoikeudenmukaisuutta, ihmisten riistoa, köyhien maiden velkojen kasaantumista ja vääristyneitä mekaniismeja, jotka estävät taloudellisesti heikossa asemassa olevien maiden kehityksen.

2437-2441

519. Kuinka kristityt osallistuvat poliittiseen ja yhteiskunnalliseen elämään?

Uskovat maallikot osallistuvat välittömästi poliittiseen ja yhteiskunnalliseen elämään elävöittämällä maalliset asiat kristillisellä hengellä ja toimimalla yhteistyössä kaikkien kanssa evankeliumin aitoina todistajina ja rauhan ja oikeudenmukaisuuden rakentajina.

2442

520. Mistä on lähtöisin rakkaus köyhiä kohtaan?

Rakkautta köyhiä kohtaan inspiroivat autuaaksijulistusten evankeliumi ja Jeesuksen esimerkki eli hänen köyhiin kohdistamansa huomio. Jeesus sanoi: ”Kaiken, minkä te olette tehneet yhdelle näistä vähäisimmistä veljistäni, sen te olette tehneet minulle” (Matt. 25:40). Rakkaus köyhiä kohtaan näkyy vaivannäössä aineellista köyhyyttä ja myös kulttuurisen, moraalisen ja uskonnollisen köyhyyden lukuisia muotoja vastaan. Hengelliset ja ruumiilliset laupudentyöt ja monet vuosisatojen kuluessa syntyneet hyväntekeväisyyslaitokset antavat konkreettisen todistuksen siitä ensisijaisesta rakkaudesta köyhiä kohtaan, josta Jeesuksen opetuslapset tunnetaan.

2443-2449, 2462-2463

KAHDEKSAS KÄSKY:

ÄLÄ LAUSU VÄÄRÄÄ TODISTUSTA LÄHIMMÄISESTÄSI.

521. Mikä velvollisuus ihmisellä on totuutta kohtaan?

Jokainen ihminen on kutsuttu teoissaan ja sanoissaan vilpittömyyteen ja totuudellisuuteen. Jokaisella on velvollisuus etsiä totuutta, pysyä totuudessa ja suunnata koko elämänsä totuuden vaatimusten mukaan. Jeesuksessa Kristuksessa Jumalan koko totuus on tullut täydellisesti ilmi: hän on totuus. Joka seuraa häntä, elää totuuden Hengessä ja varoo kaksinaista puhetta, teeskentelyä ja tekopyhyyttä.

2464-2470, 2505

522. Kuinka todistetaan totuudesta?

Kristityn täytyy todistaa evankeliumin totuudesta kaikilla julkisen ja yksityisen elämänsä alueilla, ja tarvittaessa jopa oman elämänsä uhrilla. Marttyyrius on jaloin todistus, joka uskon totuuden puolesta voidaan antaa.

2471-2474, 2505-2506

523. Mitä kahdeksas käsky kieltää?

Kahdeksas käsky kieltää:

– väärän todistuksen, väärän valan ja valheen, jonka raskaus punnitaan sen totuuden mukaan, jonka valhe vääristää, sekä olosuhteiden, valehtelijan aikomusten ja niiden haittojen mukaan, joita valheen kuulijalle aiheutuu;

- liian herkästi tuomitsemisen, pahat puheet, kunnianloukkauksen ja panettelun, jotka loukkaavat tai tuhoavat hyvän maineen ja kunnian, joihin jokaisella ihmisellä on oikeus;
- imartelun, mielistelyn tai myötäilyn, ennen kaikkea jos ne tähtäävät vakavaan syntiin tai niillä pyritään saamaan epäoikeudenmukaisia etuja.

Rikkomus totuutta vastaan vaatii hyvityksen, jos se on aiheuttanut toisille vahinkoa.

2475-2487, 2507-2509

524. Mitä kahdeksas käsky vaatii?

Kahdeksas käsky vaatii totuuden kunnioittamista, johon liittyy rakkauden tahdikkuus:

- tiedon kertomisessa ja sen edelleen välittämisessä, joissa on otettava huomioon henkilökohtainen ja yhteinen hyvä, yksityiselämän suojeleminen ja skandaalin aiheuttamisen vaara;
- ammattisalaisuuksissa, jotka aina on säilytettävä, paitsi poikkeustapauksissa vakavista syistä asian vaatimissa rajoissa;
- kun kyseessä ovat luottamukselliset tiedot, jotka on annettu sillä ehdolla, että niistä vaietaan.

2488-2492, 2510-2511

525. Kuinka joukkotiedotusvälineitä on käytettävä?

Tiedotusvälineiden välittämän informaation täytyy olla yhteisen hyvän palveluksessa, sen sisällön on oltava totuudenmukaista ja – oikeudenmukaisuuden ja rakkauden vaatimukset huomioon ottaen – täydellistä. Lisäksi sen täytyy olla ilmaisutavaltaan rehellistä ja asiallista ja noudattaa tarkasti moraalilakia, ihmisten laillisia oikeuksia ja persoonan arvokkuutta.

2493-2499, 2512

526. Mikä suhde vallitsee totuuden, kauneuden ja sakraalin taiteen välillä?

Totuus on itsessään kaunis. Se tuo mukanaan henkisen kauneuden loiston. Sanan ohella on olemassa lukuisia totuuden ilmaisumuotoja, erityisesti taideteokset. Ne ovat tulosta Jumalan antamista lahjoista ja ihmisen ponnistelusta. Ollakseen totuutta ja kauneutta sakraalin taiteen täytyy tuoda esiin ja kirkastaa Jumalan mysteeriä, joka on ilmestynyt Kristuksessa, ja johtaa palvomaan ja rakasta-

maan Jumalaa, Luojaa ja Vapahtajaa, joka on korkein totuuden ja rakkauden kauneus.

2500-2503, 2513

YHDEKSÄS KÄSKY:
ÄLÄ HIMOITSE TOISEN PUOLISOA.

527. Mitä yhdeksäs käsky vaatii?

Yhdeksäs käsky vaatii voittamaan lihalliset himot ajatuksissa ja toiveissa. Näitä himoja vastaan taistelemisessa tarvitaan sydämen puhdistumista ja kohtuullisuuden hyveen harjoittamista.

2514-2517, 2528-2530

528. Mitä yhdeksäs käsky kieltää?

Yhdeksäs käsky kieltää vaalimasta ajatuksia ja toiveita teoista, jotka kuudes käsky kieltää.

2518-2519, 2531

529. Kuinka saavutetaan sydämen puhtaus?

Taistelussa sekasortoisia haluja vastaan kastettu kykenee Jumalan armon avulla saavuttamaan sydämen puhtauden siveyden hyveen ja lahjan kautta, tarkoituksen puhtauden kautta, ulkoisesti ja sisäisesti puhtaan katseen kautta, tunteiden ja mielikuvituksen hillitsemisen ja rukouksen kautta.

2520-2532

530. Mitä muuta puhtaus vaatii?

Puhtaus vaatii häveliäisyyttä. Ihmisen intiimiyttä varjellestaan häveliäisyys on ilmaus siveyden herkkyydestä. Se ohjaa katseet ja eleet ihmispersoonan arvon ja ihmisten välillä vallitsevan yhteyden mukaan. Se vapauttaa laajalle levinneestä eroottisuudesta ja pitää loitolla kaikesta, mikä edistää epätervettä uteliaisuutta. Se vaatii myös yhteiskunnallisen ilmapiirin puhdistamista taistelemalla jatkuvasti tapojen löyhyyttä vastaan, joka perustuu väärään käsitykseen ihmisen vapaudesta.

2521-2527, 2533

III Kymmenen käskyä

KYMMENES KÄSKY:

ÄLÄ HIMOITSE MITÄÄN, MIKÄ ON TOISEN OMAA.

531. Mitä kymmenes käsky vaatii ja mitä se kieltää?

Tämä käsky täydentää edellistä käskyä ja vaatii sisäistä kunnioituksen asennetta toisen omaisuutta kohtaan. Se kieltää ahneuden, hillitsemättömän halun saada toisen omaisuutta ja kateuden, joka merkitsee pahoillaan olemista toisen omaisuudesta ja kohtuutonta halua saada se itselle.

2534-2543, 2551-2554

532. Mitä Jeesus vaatii kehottaessaan sydämen köyhyytteen?

Jeesus velvoittaa opetuslapsiaan asettamaan hänet ensimmäiselle sijalle ennen kaikkia ja kaikkea. Irrottautuminen rikkaudesta evankelisen köyhyyden hengessä ja Jumalan kaitselmukseen luottaminen, joka vapauttaa meidät ahdistuneesta tulevaisuuden pelosta, ovat valmistautumista hengessään köyhien autuuteen, ”sillä heidän on taivasten valtakunta” (Matt. 5:3).

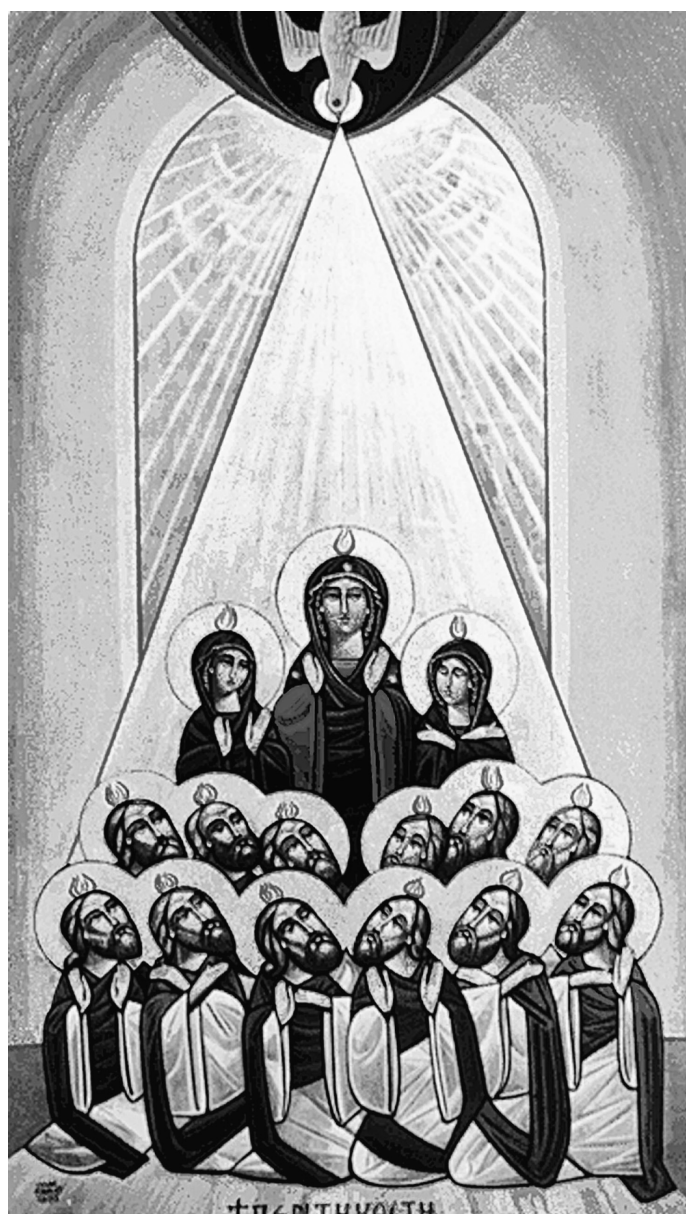
2544-2547, 2555-2556

533. Mikä on ihmisen suurin kaipaus?

Ihmisen suurin kaipaus on saada nähdä Jumala. Se on hänen koko olemuksensa huuto: ”Minä tahdon nähdä Jumalan!” Ihminen saavuttaa todellisen ja täydellisen onnen hänen näkemisessään ja hänen autuudessaan, joka rakkaudesta loi ihmisen ja vetää häntä puoleensa rajattomassa rakkaudessaan.

2548-2550, 2557

”Se joka näkee Jumalan, on saanut omakseen kaikki hyvydet, mitä voidaan ajatella.” (pyhä Gregorios Nyssalainen)

Ikoni esittää Raamatun kertomusta helluntaista: ”Kun sitten koitti helluntaipäivä, he olivat kaikki yhdessä koolla. Yhtäkkiä kuului taivaalta kohahdus, kuin olisi käynyt raju tuulenpuuska, ja se täytti koko sen talon, jossa he olivat. He näkivät tulenlieskoja, kuin kieliä, jotka jakautuivat ja laskeutuivat itse kunkin päälle. He tulivat täyteen Pyhää Henkeä ja alkoivat puhua eri kielillä sitä mitä Henki antoi heille puhuttavaksi” (Ap.t. 2:1-4).

Kuvassa olevasta kyyhkysestä, Pyhän Hengen symbolista, lähtee vahva valokeila, joka verhoaa Neitsyt Marian ja apostolit. Tämä valo valaisee apostolien henkeä ja välittää heille tiedon, viisauden ja jumalallisten todellisuuksien ymmärtämisen lahjat sekä myös hurskauden, voiman, neuvon ja Jumalan pelon lahjat.

Jokaisen läsnäolijan päälle laskeutuvat tuliset kielet, jotka ovat merkki jumalallisen rakkauden täyteydestä. Tämä rakkaus pakottaa heidät tulemaan evankeliumin julistajiksi kaikille kansoille. Armon ylenpalttisuus tekee apostoleille mahdolliseksi sen, että kaikki voivat ymmärtää heitä, koska rakkauden kieli on yleismaailmallinen ja kaikkien ymmärrettävissä.

Kansojen kielellisen hajaannuksen luomaa estettä vastaan helluntai asettaa kansojen välisen ykseyden parannuskeinon.

Ikonin keskustaa hallitsee Maria, kirkon äiti, apostoleiden kuningatar ja täydellinen rukoulija. Pyhän Hengen rakkaudessa voivat uskovat kohottaa lapsen rukouksensa Jumalan puoleen, kuten apostoli sanoo: ”Ja koska tekin olette Jumalan lapsia, hän on lähettänyt meidän kaikkien sydämiin Poikansa Hengen, joka huutaa: ’Abba! Isä!’” (Gal. 4:6).

Koptilainen helluntai-ikoni.

NELJÄS OSA

KRISTILLINEN RUKOUS

ENSIMMÄINEN JAKSO

RUKOUS KRISTILLISESSÄ ELÄMÄSSÄ

Jokainen hetki on sovelias rukoukseen. Mutta kirkko suosittelee uskoville tiettyjä aikoja painottaakseen ja edistääkseen jatkuvaa rukousta: aamu- ja iltarukousta, rukousta ennen ateriaa ja sen jälkeen, hetkirukousta, sunnuntain eukaristiaa, ruusukkorukousta ja liturgisen vuoden juhlia.

Ikoni esittää joitakin liturgisen vuoden pääjuhlia, jotka kuvaavat kirkon rukousta. Keskellä ikonia on kaikkea hallitsevasti kuvattuna pääsiäislaulu: Jeesuksen ylösnousemus ja hänen taivaaseenastumisensa. Tästä pääsiäisen juhlasta, liturgisen rukouksen huipusta, ammentavat kaikki muut juhlat, Herran juhlat ja myös Marian juhlat, merkityksensä ja pelastavan vaikutuksensa.

Liturgisten pääjuhlien ikoni.

ENSIMMÄINEN JAKSO

RUKOUS KRISTILLISESSÄ ELÄMÄSSÄ

534. Mitä on rukous?

Rukous on sielun nousemista Jumalan puoleen tai pyyntö saada Jumalalta hänen tahtonsa mukaisia hyvyksiä. Rukous on aina lahja Jumalalta, joka tulee kohtaamaan ihmistä. Kristillinen rukous on henkilökohtainen, elävä Jumalan lasten suhde loputtoman hyvään Isäänsä, hänen Poikaansa Jeesukseen Kristukseen sekä Pyhään Henkeen, joka asuu heidän sydämissään.

2558-2565, 2590

ENSIMMÄINEN LUKU

Ilmoitus rukouksesta

535. Miksi on olemassa yleinen kutsu rukoukseen?

Koska Jumala kutsuu luomisessa jokaisen olennon olemattomuudesta olemassaoloon ja koska ihminen syntiinlankeemuksen jälkeenkin kykenee tuntemaan Luojaansa ja kaipaa jatkuvasti häntä, joka on kutsunut ihmisen olemassaoloon. Kaikki uskonnot ja erityisellä tavalla koko pelastushistoria todistavat tästä ihmisen kaipauksesta kohti Jumalaa. Mutta ennen muuta Jumala on se, joka väsymättä kutsuu jokaista ihmistä salaperäiseen kohtaamiseen kanssaan rukouksessa.

2566-2567, 2591

ILMOITUS RUKOUKSESTA VANHASSA TESTAMENTISSA

536. Missä mielessä Abraham on rukouksen esikuva?

Abraham on rukouksen esikuva, koska hän vaeltaa tietään Jumalan läsnäolossa, kuuntelee häntä ja tottelee häntä. Hänen rukouksensa on uskon kamppailua, sillä myös koetuksen hetkellä hän säilyttää uskon Jumalan uskollisuuteen. Kun Abraham oli ottanut Herran

vastaan teltassaan ja Herra oli kertonut hänelle suunnitelmansa, hän uskalsi rohkean luottavaisesti rukoilla syntisten puolesta.

2568-2573, 2592

537. Kuinka Mooses rukoili?

Mooseksen rukous on mietiskelevän rukouksen esikuva: Jumala kutsuu Moosesta palavasta pensaasta ja puhuu usein ja kauan hänen kanssaan ”kasvoista kasvoihin, niin kuin ihminen puhuu toiselle ihmiselle” (2. Moos. 33:11). Tästä läheisestä kanssakäymisestä Jumalan kanssa Mooses ammentaa voimaa ja kestävyyttä rukoilla kansan puolesta. Siten hänen rukouksensa on kuva ainoan välimiehen, Jeesuksen Kristuksen, esirukouksesta.

2574-2577, 2593

538. Mikä suhde rukoukseen oli temppelillä ja kuninkaalla Vanhassa testamentissa?

Jumalan kansan rukous kehittyi Jumalan asumuksen, liiton arkun ja myöhemmin temppelin, varjossa paimentensa johdolla. Heidän joukossaan on Daavid, ”Jumalan sydämen mukainen” kuningas, paimen, joka rukoilee kansansa puolesta. Hänen rukouksensa on esikuva kansan rukoukselle, sillä se on pitäytymistä Jumalan lupaukseen ja rakastavaa luottamusta häneen, joka yksin on Kuningas ja Herra.

2578-2580, 2594

539. Mikä sija rukouksella on profeettojen tehtävässä?

Profeetat ammentavat rukouksesta valoa ja voimaa kutsuakseen kansaa uskoon ja sydämen kääntymykseen. He elävät läheisessä suhteessa Jumalaan ja rukoilevat veljiensä ja sisartensa puolesta, joille he julistavat sen, mitä näkevät ja kuulevat Herralta. Elia on profeettojen isä, kaikkien niiden, jotka etsivät Jumalan kasvoja. Karmelinvuorella hän saa kansan palaamaan uskoon, sillä Jumala puuttuu asiaan hänen rukoiltuaan: ”Vastaa minulle, Herra, vastaa minulle!” (1. Kun. 18:37).

2581-2584, 2595

540. Mikä on psalmien merkitys rukouksessa?

Psalmit edustavat Vanhan testamentin rukouksen huippua. Jumalan sanasta tulee psalmeissa ihmisen rukousta. Tämä rukous on erottamattomasti yhtäikaa henkilökohtaista ja yhteisöllistä;

Pyhän Hengen inspiroimana se laulaa Jumalan suurista teoista luomisessa ja pelastushistoriassa. Kristus on rukoillut psalmeja ja vienyt ne täyttymykseen. Sen tähden ne kuuluvat olennaisesti ja pysyvästi kirkon rukoukseen. Ne soveltuvat ihmisille kaikkina aikoina ja kaikkialla.

2585-2589, 2596-2597

RUKOUS ILMOITETAAN JA TOTEUTUU TÄYDELLISESTI JEESSUKSESSA

541. Keneltä Jeesus oppi rukoilemaan?

Ihmissydamessään Jeesus oppi rukoilemaan äidiltään ja juutalaisesta traditiosta. Mutta hänen rukouksensa nousee myös toisesta, salatasta lähteestä: Hän on Jumalan iankaikkinen Poika, joka pyhässä ihmisyydessään osoittaa Pojan täydellisen rukouksen Isälleen.

2598-2599

542. Milloin Jeesus rukoili?

Evankeliumi esittää Jeesuksen usein rukouksessa. Näemme hänen vetäytyvän yksinäisyyteen, jopa yöllä. Hän rukoilee oman tehtävänsä tai apostolien tehtävän ratkaisevien vaiheiden edellä. Hänen koko elämänsä on rukousta, sillä hän on jatkuvassa rakkauden yhteydessä Isäänsä.

2600-2604, 2620

543. Kuinka Jeesus rukoilee kärsimyksessään?

Jeesuksen rukous kuolemantuskassa Getsemanen puutarhassa ja hänen viimeiset sanansa ristillä ilmaisevat hänen Pojan-rukouksensa syvyyden: Jeesus täyttää Isän rakkauden suunnitelman ja ottaa päälleen ihmiskunnan kaiken ahdistuksen, kaikki pelastushistorian pyyntörukoukset ja esirukoukset. Hän kantaa ne Isälle, joka ottaa ne vastaan ja vastaa niihin tavalla, joka ylittää kaiken toivon: herättämällä Poikansa kuolleista.

2605-2606, 2620

544. Kuinka Jeesus opettaa meitä rukoilemaan?

Jeesus opettaa meitä rukoilemaan ei ainoastaan Isä meidän –rukouksella, vaan myös rukoillessaan. Tällä tavalla hän näyttää meille sisällön lisäksi myös asenteen, jota oikea rukous vaatii: puhtaan sydämen, joka etsii Jumalan valtakuntaa ja antaa anteeksi vihamiehille; rohkean, lapsenomaisen luottamuksen, joka ylittää

tunteemme ja ymmärryksemme; valvomisen, joka varjelee opetuslasta kiusauksilta.

2607-2614, 2621

545. Miksi rukouksemme vaikuttaa?

Rukouksemme vaikuttaa, koska se on yhdistynyt uskossa Jeesuksen rukoukseen. Hänessä tulee kristillinen rukous rakkauden yhteydeksi Isän kanssa. Siten me voimme tuoda pyyntömme Jumalalle ja ne kuullaan: ”Pyytäkää, niin te saatte, ja teidän ilonne on täydellinen” (Joh. 16:24).

2615-2616, 2621

546. Kuinka Neitsyt Maria rukoili?

Marian rukousta leimaavat hänen uskonsa ja hänen koko olemuksensa jalomielinen antautuminen Jumalalle. Jeesuksen äiti on myös uusi Eeva, ”elävien äiti”: Hän rukoilee Jeesusta, poikaansa, ihmisten tarpeiden puolesta.

2617-2618, 2622, 2674

547. Onko evankeliumeissa Marian rukousta?

Paitsi Marian esirukousta Galilean Kaanassa evankeliumeissa on Magnificat (Luuk. 1:46-55), Jumalanäidin ja kirkon ylistyslaulu. Magnificat on iloinen kiitoslaulu, joka nousee köyhien sydäimestä, koska heidän toivonsa on täyttynyt Jumalan lupausten käytyä toteen.

2619, 2622

RUKOUS KIRKON AIKAKAUDELLA

548. Kuinka ensimmäinen kristillinen seurakunta Jerusalemissa rukoili?

Apostolien tekojen alussa kerrotaan, että Jerusalemin alkuseurakunta, jota Pyhä Henki kasvatti elämään rukouksessa, ”kuunteli ja noudatti uskollisesti apostolien opetusta. Uskovat elivät keskinäisessä yhteydessä, mursivat yhdessä leipää ja rukoilivat” (Ap.t. 2:42).

2623-2624

549. Kuinka Pyhä Henki vaikuttaa kirkon rukouksessa?

Pyhä Henki, kristillisen rukouksen sisäinen opettaja, kasvattaa kirkkoa elämään rukouksessa ja antaa sen käydä yhä syvemmälle Kristuksen tutkimattoman salaisuuden mietiskelyyn ja yhteyteen. Rukousmuodot, jotka on ilmaistu apostolisissa ja kanonisissa kirjoituksissa, pysyvät ohjeellisina kristilliselle rukoukselle.

2623, 2625

550. Mitkä ovat olennaiset kristilliset rukousmuodot?

Olennaiset kristilliset rukousmuodot ovat siunaus ja palvonta, pyyntörukous ja esirukous, kiitosrukous ja ylistysrukous. Eukaristia sisältää ja ilmaisee kaikki nämä rukousmuodot.

2644

551. Mitä on siunaaminen?

Siunaaminen on ihmisen vastausta Jumalan lahjoihin: Me siunaamme Kaikkivaltiasta, joka ensin siunaa meitä ja täyttää meidät lahjoillaan.

2626-2627, 2645

552. Kuinka palvonta määritellään?

Palvonnassa (adoraatiossa) ihminen heittäytyy maahan kolminkertaisesti pyhän Luojansa edessä tunnustaen olevansa hänen luomansa.

2628

553. Mitä erilaisia pyyntörukouksen muotoja on?

Pyyntörukous voi olla anteeksisaamisen pyytämistä tai myös nöyrää, luottavaista kaikkien hengellisten ja aineellisten tarpeitten pyytämistä. Kuitenkin ensimmäinen pyyntömme on aina Jumalan valtakunnan tuleminen.

2629-2633, 2646

554. Mitä on esirukous?

Esirukous on pyyntörukousta toisten puolesta. Se tekee meistä Jeesuksen rukouksen kaltaisia ja yhdistää meidät häneen, joka rukoilee Isän edessä kaikkien ihmisten, varsinkin syntisten puolesta. Meidän tulee rukoilla myös vihollisten puolesta.

2634-2636, 2647

555. Milloin Jumalaa kiitetään?

Kirkko kiittää Jumalaa lakkaamatta, ennen kaikkea eukaristian vietossa, jossa Kristus tekee kirkon osalliseksi kiitosrukouksestaan Isälle. Jokainen tapahtuma tarjoaa kristitylle syyn kiitosrukoukseen.

2637-2638, 2648

556. Mikä on ylistysrukous?

Ylistys on rukousmuoto, joka välittömimmin tunnustaa, että Jumala on Jumala. Se on täysin epäitsestä rukousta: Se laulaa ylistystä Jumalalle hänen itsensä tähden ja osoittaa hänelle kunniaa, koska hän on.

2639-2643, 2649

TOINEN LUKU**Rukouksen traditio****557. Mikä merkitys traditiolla on rukoukselle?**

Kirkossa Pyhä Henki opettaa Jumalan lapsia rukoilemaan elävän tradition kautta. Rukous ei nimittäin ole pelkkää sisäisen mielenliikkeen spontaania esiinpurkautumista vaan käsittää myös niiden hengellisten todellisuuksien mietiskelyn, tutkimisen ja ymmärtämisen, joita ihminen kokee.

2650-2651, 2661

RUKOUKSEN LÄHTEILLE**558. Mitkä ovat kristillisen rukouksen lähteet?**

Rukouksen lähteet ovat: Jumalan sana, joka lahjoittaa meille ”ylen kalliin Kristuksen tuntemisen” (vrt. Fil. 3:8); kirkon liturgia, joka julistaa, tekee läsnäolevaksi ja välittää pelastuksen salaisuutta; jumalalliset hyveet; jokapäiväiset tapahtumat, sillä niissä voimme kohdata Jumalan.

2652-2660, 2662

”Minä rakastan sinua, Herra, ja ainoa armo, jota sinulta pyydän, on se, että saisin rakastaa sinua ikuisesti. Jumalani, kun kieleni ei voi joka silmänräpäys sanoa, että rakastan sinua, tahdon, että sydämeni toistaisi sen sinulle yhtä monta kertaa kuin vedän henkeä” (pyhä Jean Marie Vianney).

RUKOUKSEN TIE

559. Onko kirkossa erilaisia rukouksen teitä?

Kirkossa on erilaisia rukouksen teitä, jotka liittyvät erilaisiin historiallisiin, yhteiskunnallisiin ja kulttuurisiin ympäristöihin. Opetusviran tehtävä on arvioida näiden teiden uskollisuus apostolille, ja paimenten ja opettajien tulee aina selittää niiden tarkoitus suhteessa Jeesukseen Kristukseen.

2663

560. Mikä on meidän rukouksemme tie?

Meidän rukouksemme tie on Kristus. Rukouksemme on osoitettu Jumalalle, Isällemme. Mutta hänen luokseen meillä on pääsy vain silloin, kun rukoilemme – vähintään epäsuorasti – Jeesuksen nimessä. Hänen ihmisyytensä on ainoa tie, jolla Pyhä Henki opettaa meitä rukoilemaan Isäämme. Sen tähden liturgiset rukoukset päättyvät sanamuotoon: ”Jeesuksen Kristuksen, Herramme, kautta.”

2664-2669, 2680-2681

561. Mikä rooli Pyhällä Hengellä on rukouksessa?

Koska Pyhä Henki on kristillisen rukouksen sisäinen opettaja ja koska ”emme tiedä, miten meidän tulisi rukoilla, että rukoilisimme oikein” (Room. 8:26), kirkko rohkaisee meitä joka tilanteessa huutamaan häntä avuksi ja rukoilemaan: ”Tule, Pyhä Henki!”

2670-2672, 2680-2681

562. Missä mielessä kristillinen rukous on mariaanista?

Koska Maria on ainutlaatuisella tavalla myötävaikuttanut Pyhän Hengen toimintaan, kirkko mielellään rukoilee Mariaa ja Marian, täydellisen rukoilijan, kanssa, ylistääkseen ja huutaakseen avuksi Herraa yhdessä hänen kanssaan. Maria näyttää meille tien, joka on hänen Poikansa, ainoa välittäjä.

2673-2679, 2682

563. Kuinka kirkko rukoilee Mariaa?

Ennen kaikkea Terve, Maria -rukouksessa, jossa kirkko pyytää autuaan Neitsyen esirukouksia. Muita mariaanisia rukouksia ovat ruusukko, Akathistos-hymni ja Paraklesis sekä eri kristillisten traditioiden hymnit ja laulut.

2676-2678, 2682

RUKOUKSEEN OPASTAJIA

564. Millä tavalla pyhät ovat rukoukseen opastajia?

Pyhät ovat esikuviamme rukouksessa. Pyydämme heitä myös rukoilemaan itsemme ja koko maailman puolesta Pyhän Kolminaisuuden edessä. Puoltorukouksellaan he palvelevat parhaalla tavalla Jumalan suunnitelmaa. Pyhain yhteydessä on kirkon historian kuluessa kehittynyt erilaisia spiritualiteetin muotoja, jotka opettavat harjoittamaan rukousta ja elämään rukouksesta.

2683-2684, 2692-2693

565. Kuka voi kasvattaa rukoukseen?

Kristillinen perhe on rukouskasvatuksen ensimmäinen paikka. Perheen päivittäistä rukousta suositellaan erityisesti, koska se on ensimmäinen todistus kirkon rukouselämästä. Katekeesi, rukousryhmät ja ”hengellinen ohjaus” tarjoavat koulun ja avun rukoukseen.

2685-2690, 2694-2695

566. Mitkä paikat sopivat rukoukseen?

Rukoilla voi kaikkialla, mutta sopivan paikan valitseminen ei ole rukoukselle merkityksetön. Kirkko on liturgisen rukouksen ja eukaristisen palvonnan varsinainen paikka. Myös muut paikat ovat avuksi rukoukseen, kuten esimerkiksi ”rukousnurkkaus” kotona, luostari tai pyhiinvaelluspaikka.

2691, 2696

KOLMAS LUKU

Rukouselämä

567. Mitkä ajat ovat rukoukseen parhaiten sopivat?

Jokainen hetki sopii rukoukseen, mutta kirkko suosittelee uskoville säännöllisiä rukousaikoja edistääkseen jatkuvaa rukousta: aamu- ja iltarukousta, ruokarukousta ennen aterioita ja niiden jälkeen, hetkirukousta, sunnuntain eukaristianviettoa, ruusukkorukousta, liturgisen vuoden juhlia.

2697-2698, 2720

*”Jumalaa tulee muistaa useammin kuin vedämme henkeä”
(pyhä Gregorios Nazianzalainen).*

568. Mitä rukouselämän ilmauksia on olemassa?

Kristillinen traditio on säilyttänyt kolme rukouksen ilmaisemisen ja elämisen muotoa: ääneen lausuttu rukous, mietiskelevä rukous (meditaatio) ja sisäinen rukous (kontemplaatio). Niiden yhteinen peruspiirre on sydämen keskittyminen.

2699, 2721

RUKOUSMUODOT

569. Mikä on tunnusomaista ääneen lausutulle rukoukselle?

Ääneen lausutussa rukouksessa ruumis yhdistyy sydämen sisäiseen rukoukseen. Sisäisinkään rukous ei voi lyödä laimin ääneen lausuttua rukousta. Sen täytyy joka tapauksessa aina lähteä henkilökohtaisesta uskosta. Isä meidän -rukouksessa Jeesus on opettanut meille ääneen lausutun rukouksen täydellisen muodon.

2700-2704, 2722

570. Mitä on meditaatio?

Meditaatio on rukoilevaa mietiskelyä, joka lähtee liikkeelle ennen kaikkea Jumalan sanasta Raamatussa. Se käyttää hyväkseen ajattelua, mielikuvitusta, tunteiden liikkeitä ja kaipausta syventääkseen uskoamme, käännyttääkseen sydämemme ja vahvistaakseen tahtoaamme seurata Kristusta. Se on esiaste rakastavasta yhdistymisestä Herraan.

2705-2708, 2723

571. Mitä on kontemplatiivinen rukous?

Kontemplatiivinen (sisäinen) rukous on yksinkertaista Jumalan katselemista hiljaisuudessa ja rakastaen. Se on Jumalan lahja, puhtaan uskon hetki, jolloin rukoilija etsii Kristusta, antautuu Isän rakastavaan tahtoon ja kokoaa itsensä Pyhän Hengen vaikutuksen alaisena. Pyhä Avilan Teresa kuvaa sisäistä rukousta läheiseksi ystävyyssuhteeksi, ”jossa puhumme usein aivan yksinämme Jumalan kanssa, jonka tiedämme rakastavan meitä”.

2709-2719, 2724

RUKOUKSEN TAISTELU

572. Miksi rukous on taistelua?

Rukous on armon lahja, mutta se edellyttää aina päättäväistä vastausta meidän puoleltamme. Sillä se, joka rukoilee, taistelee itseään vastaan, ympäristöään vastaan ja ennen kaikkea Kiusaajaa vastaan, joka tekee kaikkensa kääntääkseen hänet pois rukouksesta. Rukouksen taistelua ei voi erottaa hengellisessä elämässä edistymisestä. Me rukoilemme niin kuin elämme, koska me elämme niin kuin rukoilemme.

2725, 2752

573. Onko rukousta vastaan vastaväitteitä?

On olemassa rukousta koskevia vääriä käsityksiä. Niiden vuoksi monet ajattelevat, että heillä ei ole aikaa rukoukseen tai että rukous on hyödytöntä. Ne, jotka rukoilevat, voivat vaikeuksia ja näennäistä epäonnistumista kohdatessaan lannistua. Näiden esteiden voittamiseksi tarvitaan nöyryyttä, luottamusta ja kestävyyttä.

2726-2728, 2753

574. Mitä vaikeuksia rukouksessa on?

Usein meidän rukoustamme vaikeuttaa keskittymisen puute. Se ohjaa huomiomme pois Jumalasta ja voi myös paljastaa, mihin olemme sidoksissa. Silloin meidän sydämemme on nöyrästi palattava Herran luokse. Usein rukousta uhkaa kuivuus. Se joka voittaa kuivuuden, kykenee kiinnittymään Herraan myös ilman havaittavaa lohdutusta uskossa. Kyllästyminen on eräs hengellisen velttouden muoto, joka johtuu valvomisen laiminlyömisestä ja sydämen välinpitämättömyydestä.

2729-2733, 2754-2755

575. Kuinka voimme vahvistaa lapsen luottamustamme?

Lapsenomaista luottamustamme koetellaan, kun ajattelemme, ettei rukoustamme kuulla. Silloin meidän täytyy kysyä itseltämme, onko Jumala meille Isä, jonka tahdon pyrimme täyttämään, vai vain keino saada sitä, mitä itse haluamme. Kun rukouksemme yhdistyy Jeesuksen rukoukseen, tiedämme, että hän antaa meille paljon enemmän kuin tämän tai tuon lahjan: saamme Pyhän Hengen, joka muuttaa sydämemme.

2734-2741, 2756

576. Onko mahdollista rukoilla joka hetki?

Rukous on aina mahdollista. Kristityn aika on ylösnousseen Kristuksen aikaa, hänen, joka on meidän kanssamme ”kaikki päivät” (Matt. 28:20). Sen tähden rukous ja kristillinen elämä ovat toisistaan erottamattomat.

2742-2745, 2757

”On mahdollista rukoilla usein ja palavasti jopa torilla ja yksinäisellä kävelyllä, istuessanne myymälässänne, kun myytte ja ostatte, ja vieläpä ruokaa laittaessanne” (pyhä Johannes Khrysostomos).

577. Mikä on Jeesuksen hetken rukous?

Siksi kutsutaan Jeesuksen ylipapillista rukousta viimeisellä aterialla. Jeesus, uuden liiton ylipappi, osoittaa tämän rukouksen Isälleen, kun koittaa hänen Isän luo siirtymisensä hetki, hänen uhrinsa hetki.

2604, 2746-2751, 2758

TOINEN JAKSO

HERRAN RUKOUS

ISÄ MEIDÄN

Isä meidän, joka olet taivaissa.
Pyhitetty olkoon sinun nimesi.
Tulkoon sinun valtakuntasi.
Tapahtukoon sinun tahtosi myös
 maan päällä niin kuin taivaassa.
Anna meille tänä päivänä jokapäi-
väinen leipämme.
Ja anna meille anteeksi velkamme,
 niin kuin mekin annamme
 anteeksi velallisillemme.
Äläkä saata meitä kiusaukseen,
 vaan päästä meidät pahasta.

PATER NOSTER

Pater noster, qui es in caelis:
sanctificetur Nomen 'Tuum;
adveniat Regnum Tuum;
fiat voluntas Tua,
sicut in caelo, et in terra.
Panem nostrum quotidianum
 da nobis hodie;
et dimitte nobis debita nostra,
sicut et nos dimittimus
 debitoribus nostris;
et ne nos inducas in tentationem;
sed libera nos a malo.

”Kerran, kun Jeesus oli rukoilemassa, eräs hänen opetuslapsistaan pyysi: ’Herra, opeta meitä rukoilemaan’” (Luuk. 11:1). Jeesus suostui tähän pyyntöön ja opetti Isä meidän -rukouksen.

Opetuslapsiin, jotka olivat hyvin perehtyneet aikansa juutalaiseen rukoukseen, teki syvän vaikutuksen heidän Mestariinsa ainutlaatuinen tapa rukoilla. Jeesus eli jatkuvassa rukouksessa (vrt. Luuk. 5:16). Rukous saattoi hänen elämänsä tärkeimpiä hetkiä: Hän rukoilee kasteessaan Jordanilla (vrt. Luuk. 3:21); ennen apostolien kutsumista (vrt. Luuk. 6:12); ennen kirkastumista (vrt. Luuk. 9:28). Hän rukoilee Pietarin uskon puolesta (vrt. Luuk. 22:31-32) ja Pyhän Hengen lähettämiseksi (vrt. Joh. 14:15-17). Hän rukoilee ennen Lasaruksen herättämistä (vrt. Joh. 11:41) ja saapuessaan juhlallisesti Jerusalemiin (vrt. Joh. 12:27). Viimeisellä ehtoollisella hän rukoilee Isää kirkastamiseksi (vrt. Joh. 17:1-5), opetuslasten puolesta (vrt. Joh. 17:6-19) ja kaikkien uskoven puolesta (vrt. Joh. 17:20-26). Hän rukoilee kärsimyksensä edellä (vrt. Luuk. 22:39-46) ja kuolemansa hetkellä hän rukoilee vihamiestensä puolesta (vrt. Luuk. 23:34).

Jeesus rukoilee Isää kuuliaisuuden vuoropuhelussa, joka antaa elämän hänen lähetystehtävälleen: ”Minun ruokani on se, että täytän lähettäjäni tahdon ja vien hänen työnsä päätökseen” (Joh. 4:34). Tämä syvälinen yhteys Isään on ilon ja ylistyksen lähde: ”Minä ylistän sinua, Isä, taivaan ja maan Herra ... Kaiken on Isäni antanut minun haltuuni. Poikaa ei tunne kukaan muu kuin Isä eikä Isää kukaan muu kuin Poika ja se, jolle Poika tahtoo hänet ilmoittaa” (Matt. 11:25, 27).

Isän rukoileminen oli Jeesuksen maallisen olemassaolon hengitystä. Edes silloin, kun hän tuli elämään meidän keskuudessamme, hän ei lähtenyt Isän kotoa eli yhteydestä häneen rukouksessa. Mutta tästä Pojan läheisyydestä Isään tuli pelastava, laupias läheisyys veljiin ja sisariin aina korkeimpaan ristinuhriin saakka.

Jeesuksen rukous jatkuu yhä tänään (vrt. Hepr. 7:25). Eukaristian liturgiassa Kristus, ylipappi, kantaa Isälle lunastavan uhrinsa. Hän kantaa sen yhdessä ruumiinsa, kirkon, kanssa. Kaikki meidän rukouksemme kohoavat ”Kristuksen, Herramme, kautta” Isälle. Kristuksen rukous tukee kaikkia rukouksiamme, jotka tulevat sydämestämme ja suustamme. Kun kirkko rukoilee, Poika syleilee Isän polvia. Lasten rukous kohoaa Esikoisien äänellä Isän luokse. Miljoonat kädet nousevat rukoukseen, ylistykseen ja hartaisiin esirukouksiin, mutta ääni on yksi ainoa: Pojan ääni.

Kuva esittää Jeesusta rukoilemassa Getsemanen puutarhassa. Hän juo kärsimyksen katkeran kalkin äärimmäisessä kuuliaisuudessa Isää kohtaan ihmisten pelastukseksi.

El Greco, Jeesus rukoilee puutarhassa, Museum of Art, Toledo, Ohio.

TOINEN JAKSO

ISÄ MEIDÄN -RUKOUS

578. Mikä on Isä meidän -rukouksen alkuperä?

Jeesus on opettanut meille tämän korvaamattoman kristillisen rukouksen, Isä meidän -rukouksen, kun yksi hänen opetuslapsistaan kerran näki hänen rukoilevan ja sanoi hänelle: ”Opeta meitä rukoilemaan!” (Luuk. 11:1). Kirkon liturgisessa traditiossa on aina käytetty pyhän Matteuksen tekstimuotoa (Matt. 6:9-13).

2759-2760, 2773

”KOKO EVANKELIUMIN YHTEENVETO”

579. Mikä sija Isä meidän -rukouksella on Raamatussa?

Isä meidän -rukous on ”koko evankeliumin yhteenveto” (Tertullianus), ”täydellisin rukous” (pyhä Tuomas Akvinolainen). Keskelle vuorisaarnaa (Matt. 5-7) sijoitettuna se esittää rukouksen muodossa evankeliumin olennaisen sisällön.

2761-2764, 2774

580. Miksi sitä kutsutaan ”Herran rukoukseksi”?

Isä meidän -rukousta kutsutaan ”Herran rukoukseksi”, koska Herra Jeesus itse on sen opettanut meille.

2765-2766, 2775

581. Mikä sija Isä meidän -rukouksella on kirkon rukouksessa?

Isä meidän -rukous on kirkon varsinainen rukous. Se ”annetaan” kasteessa Jumalan lapsille merkinä uudestisyntymisestä jumalalliseen elämään. Eukaristia ilmaisee sen täyden merkityksen: Sen pyynnöt, jotka perustuvat jo toteutuneeseen pelastuksen salaisuuteen, tulevat täydellisesti kuulluiksi Herran tulemisessa. Isä meidän -rukous on olennainen osa hetkipalvelusta.

2767-2772, 2776

”ISÄ MEIDÄN, JOKA OLET TAIVAISIA”**582. Miksi uskallamme luottavasti lähestyä Isää?**

Koska Jeesus, Lunastajamme, vie meidät Isän kasvojen eteen ja hänen Henkensä tekee meistä Jumalan lapsia. Siten voimme rukoilla Isä meidän -rukouksen yksinkertaisella lapsen luottamuksella, iloisella varmuudella, nöyrällä rohkeudella ja tietäen, että olemme rakastettuja ja että meitä kuullaan.

2777-2778, 2797

583. Kuinka on mahdollista huutaa Jumalaa avuksi ”Isänä”?

Voimme huutaa avuksi ”Isää”, koska ihmiseksi tullut Jumalan Poika on ilmoittanut hänet meille ja koska hänen Henkensä opettaa meidät tuntemaan hänet. Isän avuksihuutaminen saa meidät käymään hänen salaisuuteensa yhä uudestaan ihmetellen ja herättää meissä kaipauksen elää hänen lapsinaan. Isä meidän -rukouksen kautta tulemme myös tietoisiksi siitä, että Pojassa olemme Isän lapsia.

2779-2785, 2789, 2798-2800

584. Miksi sanomme Isä ”meidän”?

Sana ”meidän” ilmaisee aivan uuden suhteen Jumalaan. Kun rukoilemme Isää, palvomme ja ylistämme häntä yhdessä Pojan ja Pyhän Hengen kanssa. Kristuksessa olemme ”hänen” kansansa ja hän on ”meidän” Jumalamme nyt ja iankaikkisesti. Sanomme Isä ”meidän”, koska Kristuksen kirkko on monien veljien ja sisarten yhteisö, jolla on ”yksi sydän ja yksi sielu” (Ap.t. 4:32).

2786-2790, 2801

585. Missä yhteyden ja lähettämisen hengessä rukoilemme Jumalaa, ”meidän” Isäämme?

Rukous ”meidän” Isällemme on kaikkien kastettujen yhteistä perintöä. Siksi he tuntevat vakavan kutsun osallistua Jeesuksen rukoukseen hänen opetuslastensa ykseyden puolesta. ”Meidän Isäämme” rukoileminen tarkoittaa rukousta kaikkien ihmisten kanssa ja kaikkien puolesta, jotta he tuntisivat ainoan todellisen Jumalan ja heidät koottaisiin yhteen.

2791-2793, 2801

586. Mitä merkitsee ilmaisu ”taivaissa”?

Tämä raamatullinen ilmaisu ei tarkoita paikkaa vaan tapaa olla olemassa: Jumala on kaiken tuolla puolen ja yli kaiken. Ilmaisua kuvaa Jumalan majesteettisuutta ja pyhyyttä ja myös hänen läsnäoloaan vanhurskaiden sydämissä. Taivas, Isän koti, on todellinen isänmaa, jota kohti toivoen kuljemme ollessamme vielä maan päällä. ”Kristuksen kanssa kätkeytyä Jumalaan” (Kol. 3:3) me elämme jo taivaassa.

2794-2796, 2802

SEITSEMÄN PYYNTÖÄ

587. Mistä Herran rukous koostuu?

Se sisältää seitsemän pyyntöä Isälle Jumalalle. Kolme ensimmäistä pyyntöä liittyvät suorimmin Jumalaan ja johtavat meidät häntä kohti hänen kunniansa tähden: Rakkaudelle on tyypillistä ajatella ensimmäiseksi rakastettua. Ne esittävät sen, mitä meidän erityisesti tulee pyytää häneltä: hänen nimensä pyhittämistä, hänen valtakuntansa tulemistä ja hänen tahtonsa tapahtumista. Loput neljä pyyntöä esittävät meidän hätämme ja odotuksemme laupeuden Isälle: pyydämme häntä ruokkimaan meidät, antamaan meille anteeksi, olemaan tukenamme kiusauksissa ja päästämään meidät pahasta.

2803-2806, 2857

588. Mitä tarkoittaa: ”Pyhitetty olkoon sinun nimesi”?

Jumalan nimen pyhittäminen on ennen kaikkea ylistystä, joka tunnustaa Jumalan pyhäksi. Jumala ilmoitti pyhän nimensä Moosekselle ja tahtoi, että hänen kansansa pyhitettäisiin hänelle pyhänä kansana, jonka keskellä hän asuu.

2807-2812, 2858

589. Kuinka Jumalan nimi pyhitetään meissä ja maailmassa?

Jumala kutsuu meitä ”pyhitykseen” (1. Tess. 4:7). Hänen nimensä pyhittäminen merkitsee sen haluamista, että kasteessa saatu vihkimys läpäisisi koko elämämme. Se merkitsee myös, että elämälämme ja rukouksellamme pyydämme sitä, että jokainen ihminen tuntisi Jumalan nimen ja ylistäisi sitä.

2813-2815, 2858

590. Mitä kirkko pyytää sanoilla: ”Tulkoon sinun valtakuntasi”?

Kirkko pyytää Jumalan valtakunnan lopullista tulemistä Kristuksen tullessa takaisin kunniassaan. Mutta kirkko rukoilee myös, että Jumalan valtakunta jo nyt kasvaisi ihmisten pyhittymisessä Hengessä ja heidän toiminnassaan oikeudenmukaisuuden ja rauhan palveluksessa autuaaksijulistusten mukaisesti. Tämä pyyntö on Hengen ja morsiamen huuto: ”Tule, Herra Jeesus!” (Ilm. 22:20).

2816-2821, 2859

591. Miksi pitää rukoilla: ”Tapahtukoon sinun tahtosi myös maan päällä niin kuin taivaassa”?

On Isän tahto, ”että kaikki ihmiset pelastuisivat” (1. Tim. 2:4). Jeesus tuli täyttämään Isän pelastustahdon täydellisesti. Me pyydämme Isää Jumalaa yhdistämään meidän tahtomme Poikansa tahtoon Neitsyt Marian ja pyhien esimerkin mukaisesti. Rukoilemme, että hänen armollinen suunnitelmansa toteutuisi täysin myös maan päällä niin kuin taivaassa. Rukouksen kautta voimme arvioida, ”mikä on Jumalan tahto” (Room. 12:2), ja saada ”kestävyyden” sen täyttämiseen (Hepr. 10:36).

2822-2827, 2860

592. Mitä merkitsee pyyntö: ”Anna meille tänä päivänä jokapäiväinen leipämme”?

Pyydämme lasten luottamuksella jokapäiväistä ravintoamme, jota kaikki tarvitsevat elääkseen, ja tunnustamme, kuinka Jumala, meidän Isämme, on hyvä yli kaiken hyvyyden. Pyydämme myös armoa voidaksemme toimia niin, että oikeudenmukaisuuden ja jakamisen kautta joidenkin yltäkylläisyys koituisi avuksi toisten hätään.

2828-2834, 2861

593. Mikä erityisesti kristillinen merkitys tällä pyynnöllä on?

Koska ”ihminen ei elä ainoastaan leivästä, vaan jokaisesta sanasta, joka lähtee Jumalan suusta” (Matt. 4:4), tämä pyyntö koskee myös Jumalan sanan nälkää, eukaristiassa vastaanotettavan Kristuksen ruumiin nälkää, samoin kuin Pyhän Hengen nälkää. Rajattoman luottavasti me pyydämme näitä lahjoja tätä päivää varten, Jumalan

”tätä päivää” varten. Ne annetaan meille ennen kaikkea eukaristiassa, joka ennakoii tulevan valtakunnan juhla-ateriaa.

2835-2837, 2861

594. Miksi me sanomme: ”Anna meille anteeksi velkamme, niin kuin mekin annamme anteeksi velallisillemme”?

Kun pyydämme Isää Jumalaa antamaan meille anteeksi, me tunnustamme olevamme hänen edessään syntisiä. Mutta samalla tunnustamme hänen laupeutensa, sillä hänen Pojassaan ja sakramenttien kautta ”meillä on lunastus, syntiemme anteeksianto” (Kol. 1:14). Pyyntömme tulee kuulluksi vain sillä ehdolla, että me ensin olemme antaneet anteeksi.

2838-2839, 2862

595. Kuinka anteeksianto on mahdollinen?

Armo pääsee sydämeemme vain jos opimme antamaan anteeksi myös vihollisillemme. Vaikka ihmiselle tämän vaatimuksen täyttäminen näyttää mahdottomalta, kuitenkin Pyhälle Hengelle antautunut sydän voi rakastaa niin kuin Kristus rakasti äärimmäisyyteen asti; voi kääntää loukkauksen myötätunnoksi ja muuttaa rikkomuksen esirukoukseksi. Anteeksianto on osallinen Jumalan laupeudesta. Se on eräs kristillisen rukouksen kohokohta.

2840-2845, 2862

596. Mitä tarkoittaa: ”Äläkä saata meitä kiusaukseen”?

Me pyydämme Isältä Jumalalta, ettei hän jättäisi meitä yksin ja kiusauksen valtaan. Me pyydämme Pyhältä Hengeltä, että oppisimme erottamaan toisistaan koetuksen, joka auttaa kasvamaan hyvässä, ja kiusauksen, joka johtaa syntiin ja kuolemaan, sekä eron kiusaukseen joutumisen ja kiusaukseen suostumisen välillä. Tämä pyyntö yhdistää meidät Jeesukseen, joka voitti kiusauksen rukouksellaan. Se rukoilee valvomisen armoa ja kestävyyttä loppuun asti.

2846-2849, 2863

597. Miksi lopussa on pyyntö: ”Vaan päästä meidät pahasta”?

Pahalla tarkoitetaan Saatanan persoonaa, joka vastustaa Jumalaa ja ”eksyttää koko maailman” (vrt. Ilm. 12:9). Kristus on jo saanut voiton paholaisesta. Rukoilemme kuitenkin, että ihmiskunnan perhe vapautuisi Saatanasta ja hänen teoistaan. Pyydämme myös

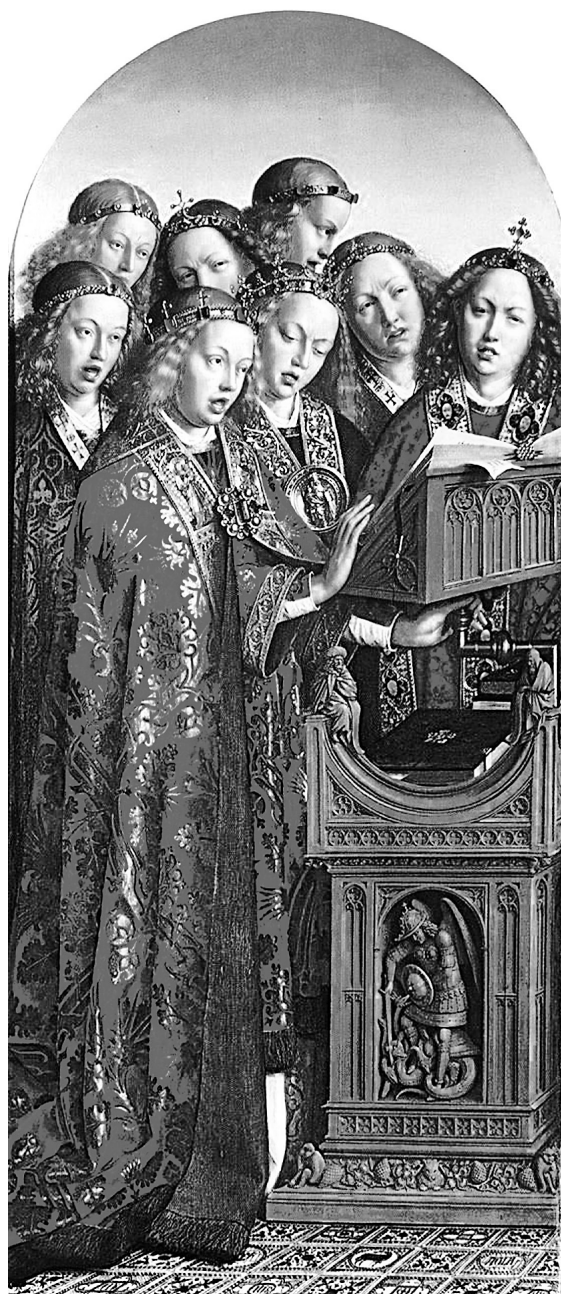
kallisarvoista rauhan lahjaa ja armoa odottaa kestävinä Kristuksen tulemista, hänen, joka lopullisesti vapauttaa meidät pahasta.

2850-2854, 2864

598. Mitä merkitsee lopussa oleva Aamen?

"Rukouksen päätteeksi sanot 'Aamen'. Pienellä sanalla 'Aamen', 'niin tapahtukoon!', vahvistat sen, mitä Jumalan opettama rukous sisältää" (pyhä Kyrillos Jerusalemlainen).

2855-2856, 2865

Enkelit ovat Jumalan luomia olentoja. Osa niistä pysyi ja pysyy aina Jumalalle uskollisena, hänen läsnäolossaan, hänen palveluksessaan, kirkon palveluksessa, liittyneenä pelastettuihin taivaan kirkkaudessa.

Niin kuin Jaakobin näyssä portaista – ”Jumalan enkelit kulkivat niitä ylös ja alas” (1. Moos. 28:12) – enkelit ovat dynaamisia ja väsymättömiä sanansaattajia, jotka yhdistävät taivaan ja maan. Jumalan ja ihmisen välillä ei ole vaikenemista tai puhekyvyttömyyttä, vaan jatkuva dialogi, loppumaton kommunikaatio. Tämän kommunikaation vastaanottajina ihmisten täytyy herkistää hengellinen korvansa kuullakseen ja ymmärtääkseen enkelien puheen. Se innoittaa hyviin sanoihin, pyhiin ajatuksiin, laupeudentekoihin, rakastavaan käyttäytymiseen ja rakentavaan suhtautumiseen. Sitä me pyydämme suojelusenkeiltä tunnetun katoliseen kansanhurskauteen kuuluvan rukouksen sanoin:

Jumalan enkeli, joka olet suojelijani,
valaise, varjele, johda ja hallitse minua,
korkeimman Hyvyyden sinulle uskomaa.
Aamen.

Tähän liittyvä kuva esittää ryhmää siivettämiä enkeleitä, jotka rukoilevat laulaen. He ovat pukeutuneet komeisiin sakraaliasuihin, mikä viittaa siihen, että he viettävät juhlallista jumalanpalvelusta. Sillä enkelit eivät ole vain sanansaattajia, jotka lähetetään ilmoittamaan ihmisille Jumalan suvereenia tahtoa. Heillä on myös tehtävä laulaa Herran ylistystä taivaan ikuisessa liturgiassa.

Jan Van Eyck, Laulavia enkeleitä, polyptychon, Baafskathedraal, Gent.

LIITE

A. YLEISIÄ RUKOUKSIA

B. KATOLISEN USKON PÄÄTÖTUUKSIA

A. YLEISIÄ RUKOUKSIA

RISTINMERKKI

SIGNUM CRUCIS

Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen. Amen.

In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. Amen.

KUNNIA ISÄLLE

GLORIA PATRI

Kunnia Isälle ja Pojalle ja Pyhälle Hengelle,
niin kuin oli alussa, nyt on ja aina,
iankaikkisesta iankaikkiseen. Amen.

Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto.
Sicut erat in principio,
et nunc et semper,
et in saecula saeculorum. Amen.

TERVE MARIA

AVE MARIA

Terve Maria, armoitettu,
Herra sinun kanssasi.
Siunattu sinä naisten joukossa
ja siunattu kohtusi hedelmä Jeesus.
Pyhä Maria, Jumalanäiti,
rukoile meidän syntisten puolesta
nyt ja kuolemamme hetkenä. Amen.

Ave, Maria, gratia plena,
Dominus tecum,
benedicta tu in mulieribus
et benedictus fructus ventris tui, Iesus.
Sancta Maria, Mater Dei,
ora pro nobis peccatoribus,
nunc et in hora mortis nostrae. Amen.

JUMALAN ENKELI

ANGELE DEI

Jumalan enkeli,
joka olet suojelijani,
valaise, varjele, johda ja hallitse minua,
korkeimman Hyvyyden sinulle uskomaa. Aamen.

Angele Dei,
qui custos es mei,
me, tibi commissum pietate superna,
illumina, custodi,
rege et guberna. Amen.

IKUINEN LEPO

REQUIEM AETERNAM

Herra, anna heille ikuinen lepo, ja
iäinen valo loistakoon heille.
Levätkööt rauhassa. Aamen.

Requiem aeternam dona eis, Domine,
et lux perpetua luceat eis.
Requiescant in pace. Amen.

HERRAN ENKELI

ANGELUS DOMINI

Herran enkeli toi sanoman Marialle.
– Ja hän tuli raskaaksi Pyhästä Hengestä.
Terve Maria, ...

Maria sanoi: Katso, minä olen Herran palvelijatar.
– Tapahtukoon minulle sanasi mukaan.
Terve Maria, ...

Ja Sana tuli lihaksi.
– Ja asui meidän keskellämme.
Terve Maria, ...

Rukoile puolestamme, pyhä Jumalansynnyttäjä.
– Että me Kristuksen lupausten arvoisiksi tulisimme.

Rukoilkaamme. Kaikkivaltias Jumala, vuodata armosi sydämiimme, että me, joille enkeli on antanut tiedoksi Poikasi Kristuksen ihmiseksi tulemisen, pääsisimme hänen kärsimissensä ja ristinsä kautta ylösnousemuksen kirkkauteen. Tätä pyydämme saman Kristuksen, Herramme, kautta. Aamen.

Angelus Domini nuntiavit Mariae.

– Et concepit de Spiritu Sancto.

Ave, Maria...

Ecce ancilla Domini.

– Fiat mihi secundum verbum tuum.

Ave, Maria...

Et Verbum caro factum est.

– Et habitavit in nobis.

Ave, Maria...

Ora pro nobis, sancta Dei genetrix.

– Ut digni efficiamur promissionibus Christi.

Oremus. Gratiam tuam, quaesumus, Domine, mentibus nostris infunde; ut qui, Angelo nuntiante, Christi Filiū tuī incarnationem cognovimus, per passionem eius et crucem, ad resurrectionis gloriam perducamur. Per eundem Christum Dominum nostrum. Amen.

TAIVAAN KUNINGATAR

REGINA CAELI

Iloitse taivaan kuningatar, halleluja!

– Sillä hän, jonka synnytit, halleluja!

Nousi kuolleista sanansa mukaan, halleluja!

– Rukoile puolestamme Jumalaa, halleluja!

Iloitse ja riemuitse, Neitsyt Maria, halleluja!

– Sillä Herra on totisesti ylösnoussut, halleluja!

Rukoilkaamme. Kaikkivaltias Jumala, Poikasi, meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen ylösnousemuksella olet täyttänyt maailman ilolla. Anna meidän päästä hänen äitinsä, Neitsyt Marian, esirukousten tähden ylösnousemuksen

Yleisiä rukouksia

kirkkauteen. Tätä pyydämme saman Kristuksen, Herramme, kautta. Amen.

Regina caeli laetare, alleluia.
– Quia quem meruisti portare, alleluia.
Resurrexit, sicut dixit, alleluia.
– Ora pro nobis Deum, alleluia.
Gaude et laetare, Virgo Maria, alleluia.
– Quia surrexit Dominus vere, alleluia.

Oremus. Deus, qui per resurrectionem Filii tui Domini nostri Iesu Christi mundum laetificare dignatus es, praesta, quaesumus, ut per eius Genetricem Virginem Mariam perpetuae capiamus gaudia vitae. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

TERVE, KUNINGATAR

SALVE, REGINA

Terve, kuningatar, laupeuden äiti,
elämä, ihanuus ja toivomme, terve.
Sinua huudamme, me Eevan karkotetut lapset,
sinulle huokaamme
vaikeroiden ja itkien tässä kyynelten laaksossa.
Eijaa siis, varma puoltajamme,
laupias katseesi puoleemme käännä,
ja Jeesus, kohtusi siunattu hedelmä,
tämän maanpaon jälkeen näytä meille.
Oi lempeä, oi uskollinen, oi ihana Neitsyt Maria.

Salve, Regina, Mater misericordiae,
vita, dulcedo et spes nostra, salve.
Ad te clamamus, exsules filii Evae.
Ad te suspiramus
gementes et flentes in hac lacrimarum valle.
Eia ergo, advocata nostra,
illos tuos misericordes oculos ad nos converte.
Et Iesum benedictum fructum ventris tui,
nobis, post hoc exsilium, ostende.
O clemens, o pia, o dulcis Virgo Maria!

MARIAN KIITOSVIRSI*MAGNIFICAT*

Minun sieluni ylistää Herran suuruutta,
 minun henkeni riemuitsee Jumalasta, Vapahtajastani,
 sillä hän on luonut katseensa vähäiseen palvelijaansa.
 Tästedes kaikki sukupolvet ylistävät minua autuaaksi,
 sillä Voimallinen on tehnyt minulle suuria tekoja.
 Hänen nimensä on pyhä,
 polvesta polveen hän osoittaa laupeutensa
 niille, jotka häntä pelkäävät.
 Hänen kätensä on tehnyt mahtavia tekoja,
 hän on lyönyt hajalle ne, joilla on ylpeät ajatukset
 sydämessään.
 Hän on syössyt vallanpitäjät istuimiltaan
 ja korottanut alhaiset.
 Nälkäiset hän on ruokkinut runsain määrin,
 mutta rikkaat hän on lähettänyt tyhjin käsin pois.
 Hän on pitänyt huolen palvelijastaan Israelista,
 hän on muistanut kansaansa ja osoittanut laupeutensa
 Abrahamille ja hänen jälkeläisilleen, ajasta aikaan,
 niin kuin hän on isillemme luvannut.
 Kunnia Isälle ja Pojalle
 ja Pyhälle Hengelle.
 Niin kuin oli alussa, nyt on ja aina,
 iankaikkisesta iankaikkiseen. Aamen.

Magnificat
 anima mea Dominum,
 et exsultavit spiritus meus
 in Deo salvatore meo,
 quia respexit humilitatem ancillae suae.
 Ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes,
 quia fecit mihi magna, qui potens est,
 et sanctum nomen eius,
 et misericordia eius in progenies et progenies
 timentibus eum.
 Fecit potentiam in brachio suo,
 dispersit superbos mente cordis sui;
 deposuit potentes de sede
 et exaltavit humiles.
 Esurientes implevit bonis
 et divites dimisit inanes.

Yleisiä rukouksia

Suscepit Israel puerum suum,
recordatus misericordiae,
sicut locutus est ad patres nostros,
Abraham et semini eius in saecula.
Gloria Patri et Filio
et Spiritui Sancto.
Sicut erat in principio,
et nunc et semper,
et in saecula saeculorum.
Amen.

SINUN TURVIISI

SUB TUUM PRAESIDIUM

Sinun turviisi pakenemme,
pyhä Jumalansynnyttäjä.
Älä hylkää rukouksiamme hädässä,
vaan vapauta meidät aina kaikista vaaroista,
kunniakas ja siunattu Neitsyt Maria.

Sub tuum praesidium confugimus,
sancta Dei Genetrix;
nostras deprecationes ne despicias in necessitatibus;
sed a periculis cunctis libera nos semper,
Virgo gloriosa et benedicta.

SAKARIAAN KIITOSVIRSI

BENEDICTUS

Ylistetty olkoon Herra, Israelin Jumala!
Armossaan hän on katsonut kansansa puoleen ja valmistanut
sille lunastuksen.
Väkevän pelastajan hän on nostanut meille
palvelijansa Daavidin suvusta,
niin kuin hän ikiajoista asti on luvannut
pyhien profeettojensa suulla.
Hän on pelastanut meidät vihollistemme vallasta,
kaikkien vihamiestemme käsistä.
Hän on nyt osoittanut laupeutensa,
uskollisuutensa isiämme kohtaan.
Hän on pitänyt mielessään pyhän liittonsa,
valan, jonka hän isällemme Abrahamille vannoi.

Näin me saamme pelotta palvella häntä
 vihollisistamme vapaina,
 pyhinä ja vanhurskaina hänen edessään
 kaikkina elämämme päivinä.
 Ja sinua, lapsi, kutsutaan Korkeimman profeetaksi.
 Sinä käyt Herran edellä ja raivaat hänelle tien.
 Sinä johdat hänen kansansa tuntemaan pelastuksen,
 syntien anteeksiantamisen.
 Näin meidän Jumalamme hyvydessään armahtaa meitä:
 Korkeudesta saapuu luoksemme aamun koitto.
 Se loistaa pimeydessä ja kuoleman varjossa eläville,
 se ohjaa jalkamme rauhan tielle.
 Kunnia Isälle ja Pojalle
 ja Pyhälle Hengelle.
 Niin kuin oli alussa, nyt on ja aina,
 iankaikkisesta iankaikkiseen. Aamen.

Benedictus Dominus, Deus Israel,
 quia visitavit et fecit redemptionem plebi suae,
 et erexit cornu salutis nobis
 in domo David pueri sui,
 sicut locutus est per os sanctorum,
 qui a saeculo sunt, prophetarum eius,
 salutem ex inimicis nostris
 et de manu omnium, qui oderunt nos;
 ad faciendam misericordiam cum patribus nostris
 et memorari testamenti sui sancti,
 iusiurandum, quod iuravit ad Abraham patrem nostrum,
 daturum se nobis,
 ut sine timore, de manu inimicorum liberati,
 serviamus illi
 in sanctitate et iustitia coram ipso
 omnibus diebus nostris.
 Et tu, puer, propheta Altissimi vocaberis:
 praeibis enim ante faciem Domini parare vias eius,
 ad dandam scientiam salutis plebi eius
 in remissionem peccatorum eorum,
 per viscera misericordiae Dei nostri,
 in quibus visitabit nos oriens ex alto,
 illuminare his, qui in tenebris et in umbra mortis sedent,
 ad dirigendos pedes nostros in viam pacis.

Yleisiä rukouksia

Gloria Patri et Filio
et Spiritui Sancto.
Sicut erat in principio, et nunc et semper,
et in saecula saeculorum. Amen.

SINUA, JUMALA, ME YLISTÄMME

TE DEUM

Sinua, Jumala, me ylistämme,
sinut me tunnustamme Herraksi.
Sinua, iankaikkinen Isä, kunnioittaa koko maailma.
Sinulle kaikki enkelit ja taivaiden vallat,
sinulle kerubit ja serafit lakkaamatta huutavat:
”Pyhä, pyhä, pyhä, Herra Jumala, kaikkivaltias!
Täydet ovat taivaat ja maa sinun kunniaasi.”
Sinua ylistää apostolien kuoro,
ja profeettojen kunniakas joukko.
Sinulle veisaavat valkopukuiset marttyyrit.
Sinut tunnustaa pyhä kirkko kautta maan piirin:
Isäksi, joka on kaikkivaltias,
ainoaksi Pojaksi, jota me palvomme,
ja Pyhäksi Hengeksi, auttajaksi.
Kristus, kirkkauden kuningas,
sinä olet Isän iankaikkinen Poika.
Pelastaaksesi ihmissuvun
sinä et vieroksunut Neitsyen kohtua.
Sinä voitit kuoleman vallan
ja avasit uskoville taivaan valtakunnan.
Sinä istut Isän oikealla puolella
Isäsi kunniassa.
Sinun uskotaan tulevan takaisin tuomitsemaan ihmisiä.
Siksi me pyydämme: auta palvelijoitasi,
jotka kalliilla verelläsi lunastit.
Päästä meidät pyhiesi joukkoon
ikuiseen kirkkauteen.
Pelasta kansasi, Herra,
ja siunaa omiasi.
Kaitse ja kanna heitä, nyt ja aina.

Joka päivä me kiitämme sinua
 ja ylistämme sinun nimeäsi
 aina ja ikuisesti.
 Herra, varjele meitä tänä päivänä kaikelta synniltä.
 Armahda, Herra, armahda meitä.
 Tue meitä uskollisesti,
 kun me panemme toivomme sinuun.
 Herra, sinuun minä turvaan.
 Älä milloinkaan hylkää minua.

Te Deum laudamus:
 te Dominum confitemur.
 Te aeternum Patrem,
 omnis terra veneratur.
 tibi omnes angeli,
 tibi caeli
 et universae potestates:
 tibi cherubim et seraphim
 incessabili voce proclamant:
 Sanctus, Sanctus, Sanctus,
 Dominus Deus Sabaoth.
 Pleni sunt caeli et terra
 maiestatis gloriae tuae.
 Te gloriosus
 apostolorum chorus,
 te prophetarum
 laudabilis numerus,
 te martyrum candidatus
 laudat exercitus.
 Te per orbem terrarum
 sancta confitetur Ecclesia,
 Patrem immensae maiestatis;
 venerandum tuum verum
 et unicum Filium;
 Sanctum quoque
 Paraclitum Spiritum.
 Tu rex gloriae, Christe.
 Tu Patris sempiternus es Filius.
 Tu, ad liberandum suscepturus
 hominem,
 non horruisti Virginis uterum.
 Tu, devicto mortis aculeo,
 aperuisti credentibus regna caelorum.
 Tu ad dexteram Dei sedes,
 in gloria Patris.

Iudex crederis esse venturus.
Te ergo quaesumus,
tuis famulis subveni,
quos pretioso sanguine redemisti.
Aeterna fac cum sanctis tuis
in gloria numerari.
Salvum fac populum tuum, Domine,
et benedic hereditati tuae.
Et rege eos, et extolle illos
usque in aeternum.
Per singulos dies benedicimus te;
et laudamus nomen tuum
in saeculum, et in saeculum saeculi.
Dignare, Domine,
die isto sine peccato nos custodire.
Miserere nostri, Domine, miserere nostri.
Fiat misericordia tua,
Domine, super nos,
quemadmodum speravimus in te.
In te, Domine, speravi:
non confundar in aeternum.

OI, PYHÄ HENKI, HERRAMME

VENI, CREATOR SPIRITUS

Oi Pyhä Henki, Herramme,
käy kylmiin sydämihimme,
sä täytä meidät armollas
ja vahvista sun voimallas.

Sä lohduttaja ainoa
ja taivaan lahjain antaja,
sä mielet kovat pehmitä,
ne liekilläsi lämmitä.

Sä Henki Pyhä totuuden
ja side Kolminaisuuden,
valaise mielet sokeat,
kirvoita kielet kankeat.

Ymmärrys meille lahjoita,
rakkaus meihin vuodata,
pois torju lihan kiusaus
ja estä meistä turmelus.

Vihollisemme karkoita,
suo meidän olla rauhassa,
hurskaasti auta elämään
ja kadotusta välttämään.

Opetä Isää tuntemaan,
Kristukseen, Poikaan, turvaamaan,
suo meille uskon palavuus,
sun voimastasi voima uus.

Nyt kiitos olkoon Isälle
ja ainoalle Pojalle.
Hän Pyhän Hengen meille suo
ja armon runsaat lahjat tuo.

Veni, creator Spiritus,
mentes tuorum visita,
imple superna gratia,
quae tu creasti pectora.

Qui diceris Paraclitus,
altissimi donum Dei,
fons vivus, ignis, caritas,
et spiritalis unctio.

Tu septiformis munere,
digitus paternae dexterae,
tu rite promissum Patris,
sermone ditans guttura.

Accende lumen sensibus,
infunde amorem cordibus,
infirmi nostri corporis
virtute firmans perpeti.

Hostem repellas longius
pacemque dones protinus;
ductore sic te praevio
vitemus omne noxium.

Per Te sciamus da Patrem
noscamus atque Filium,
teque utriusque Spiritum
credamus omni tempore.

Deo Patri sit gloria,
et Filio, qui a mortuis
surrexit, ac Paracrito,
in saeculorum saecula. Amen.

TULE HENKI JUMALA

VENI, SANCTE SPIRITUS

Tule, Henki Jumala,
meihin liekkis loistava
taivaastasi vuodata.

Tule, isä köyhien,
tule, tuoja lahjojen,
tule, valo sydänten.

Lohduttaja parahin,
sielun vieras rakkahin,
virvoittaja suloisin.

Työssä kuorman huojennat,
helteessämme virvoitat,
itkussamme lohdutat.

Valkeus sä autuain,
sydänsopet uskovain
täytä nöyräin anovain.

Ilman sinun voimaasi
ihminen jää heikoksi,
aivan avuttomaksi.

Pese meistä saastainen,
vihmo kuiva, kuumeinen,
terveeksi tee haavainen.

Jäykkä meissä taivuta,
kylmä meissä lämmitä,
vääristynyt ojenna.

Anna uskovillesi,
sinuun turvaavillesi,
pyhät lahjas seitsemän.

Anna palkka hyveille
autuus pelastetuille,
riemu taivaan elämään. Aamen.

Veni, Sancte Spiritus,
et emitte caelitus
lucis tuae radium.

Veni, pater pauperum,
veni, dator munerum,
veni, lumen cordium.

Consolator optime,
dulcis hospes animae,
dulce refrigerium.

In labore requies,
in aestu temperies,
in fletu solacium.

O lux beatissima,
reple cordis intima
tuorum fidelium.

Sine tuo numine,
nihil est in homine
nihil est innoxium.

Lava quod est sordidum,
riga quod est aridum,
sana quod est saucium.

Flecte quod est rigidum,
fove quod est frigidum,
rege quod est devium.

Da tuis fidelibus,
in te confidentibus,
sacrum septenarium.

Da virtutis meritum,
da salutis exitum,
da perenne gaudium. Amen.

KRISTUKSEN SIELU

ANIMA CHRISTI

Kristuksen sielu, pyhitä minut.
Kristuksen ruumis, pelasta minut.
Kristuksen veri, huumaa minut.
Kristuksen kyljen vesi, pese minut.
Kristuksen kärsimys, vahvista minut.
Hyvä Jeesus, kuule minua.
Haavoihisi kätke minut.
Älä salli minun erota sinusta.
Pahalta viholliselta varjele minut.
Kuolemani hetkellä kutsu minut.
Ja käske minun saapua luoksesi,
että pyhiesi kanssa ylistäisin sinua
iankaikkisesta iankaikkiseen. Aamen.

Anima Christi, sanctifica me.
Corpus Christi, salva me.
Sanguis Christi, inebria me,
Aqua lateris Christi, lava me.
Passio Christi, conforta me,
O bone Iesu, exaudi me.
Intra tua vulnera absconde me.
Ne permittas me separari a te.
Ab hoste maligno defende me.
In hora mortis meae voca me.
Et iube me venire ad te,
ut cum Sanctis tuis laudem te
in saecula saeculorum.
Amen.

MUISTA, OI LEMPEIN*MEMORARE*

Muista, oi lempein Neitsyt Maria, ettei ikinä ole kuultu kenenkään sinun turviisi pakenevan, sinun apuasi anovan, sinun puoltoasi rukoilevan joutuneen hylätyksi. Tämän luotamuksen rohkaisemana minä syntinen juoksen sinun turviisi, neitsyitten Neitsyt, Äiti, tulen tykösi ja pysähdyn itkien eteesi. Sanan Äiti, älä halveksi sanojani vaan kuuntele niitä ja ole niille suojea. Aamen.

Memorare, o piissima Virgo Maria, non esse auditum a saeculo, quemquam ad tua currentem praesidia, tua implorantem auxilia, tua petentem suffragia, esse derelictum. Ego tali animatus confidentia, ad te, Virgo Virginum, Mater, curro, ad te venio, coram te gemens peccator assisto. Noli, Mater Verbi, verba mea despicere; sed audi propitia et exaudi. Amen.

PYHÄ RUUSUKKO*ROSARIUM*

Iloiset salaisuudet (maanantaisin ja lauantaisin)

1. Enkeli Gabriel tuo ilosanoman Marialle
2. Maria vierailee Elisabetin luona
3. Jeesus syntyy Betlehemissä
4. Jeesus omistetaan Jumalalle temppelissä
5. Jeesus löydetään 12-vuotiaana temppelistä

Valoisat salaisuudet (torstaisin)

1. Jeesuksen kaste Jordanvirrassa
2. Jeesus ilmoittaa itsensä Kaanan häissä
3. Jeesus julistaa Jumalan valtakuntaa ja kutsuu kääntymykseen
4. Jeesuksen kirkastuminen
5. Jeesus asettaa eukaristian

Murheelliset salaisuudet (tiistaisin ja perjantaisin)

1. Jeesuksen kuolemantuska Getsemanessa
2. Jeesusta ruoskitaan
3. Jeesus kruunataan orjantappuroilla
4. Jeesus kantaa ristiään
5. Jeesus kuolee ristillä

Yleisiä rukouksia

Kunniakkaat salaisuudet (keskiviikkoisin ja sunnuntaisin)

1. Jeesus nousee kuolleista
2. Jeesus astuu ylös taivaaseen
3. Jeesus lähettää Pyhän Hengen
4. Neitsyt Maria otetaan taivaaseen
5. Neitsyt Maria kruunataan taivaassa

Rukous ruusukon lopussa

Rukoile puolestamme, pyhä Jumalansynnyttäjä.

– Että me Kristuksen lupauten arvoisiksi tulisimme.

Rukoilkaamme. Isä Jumala, ainosyntyinen Poikasi valmisti meille elämällään, kuolemallaan ja ylösnousemuksellaan iankaikkisen pelastuksen palkinnon. Me rukoilemme sinua: suo, että me näitä Neitsyt Marian ruusukon salaisuuksia mietiskellen ymmärtäisimme niiden merkityksen ja eläisimme niiden mukaan. Tätä pyydämme Kristuksen, Herramme, kautta. Aamen.

Mysteria gaudiosa (in feria secunda et sabbato)

1. Annuntiatio.
2. Visitatio.
3. Nativitas.
4. Praesentatio.
5. Inventio in Tempio.

Mysteria luminosa (in feria quinta)

1. Baptisma apud Iordanem.
2. Autorevelatio apud Cananense matrimonium.
3. Regni Dei proclamatio coniuncta cum invitamento ad conversionem.
4. Transfiguratio.
5. Eucharistiae Institutio.

Mysteria dolorosa (in feria tertia et feria sexta)

1. Agonia in Hortu.
2. Flagellatio.
3. Coronatio Spinis.
4. Baiulatio Crucis.
5. Crucifixio et Mors.

Mysteria gloriosa (in feria quarta et Dominica)

1. Resurrectio.
2. Ascensio.
3. Descensus Spiritus Sancti.
4. Assumptio.
5. Coronatio in Caelo.

Oratio ad finem Rosarii dicenda

Ora pro nobis, sancta Dei genetrix.
– Ut digni efficiamur promissionibus Christi.

Oremus. Deus, cuius Unigenitus per vitam, mortem
et resurrectionem suam nobis salutis aeternae praemia
comparavit, concede, quaesumus: ut haec mysteria
sacratissimo beatae Mariae Virginis Rosario recolentes, et
imitemur quod continent, et quod promittunt assequamur.
Per Christum Dominum nostrum. Amen.

KOPTILAINEN SUITSUTUSRUKOUS

Rauhan Kuningas, anna meille sinun rauhasi ja anteeksianto
synneistämme. Karkoita kirkon viholliset ja varjele sitä,
niin ettei se koskaan tuhoutuisi. Jumalamme Immanuel on
keskellämme Isän ja Pyhän Hengen kunniassa. Siunatkoon
hän meitä ja puhdistakoon meidän sydämemme, parantakoon
sielun ja ruumiin sairaudet. Me palvomme sinua, Kristus,
hyvää Isääsi ja Pyhää Henkeä, koska sinä olet tullut ja pelasta-
nut meidät.

SYYRIALAISeMARONIITTINEN JÄÄHYVÄISRUkOUS

ALTtARILLE

Pysyköön sinulla rauha, oi Jumalan alttari. Koitukoon sinulta
saamani uhrilahja syllisyyden pois ottamiseksi ja syntien
sovituksiksi ja suokoon se minun seistä Kristuksen tuomio-
istuimen edessä hämmentymättä ja tuomitukseksi tulematta. En
tiedä, saanko armon palata luoksesi ja uhrata sinulle uhria vielä
kerran. Varjele minua, Herra, ja säilytä pyhä kirkkosi totuuden
ja pelastuksen tienä. Aamen.

BYSANTTILAINEN RUKOUS KUOLLEIDEN PUOLESTA

Henkien ja kaiken lihan Jumala, joka olet voittanut kuoleman, tehnyt voimattomaksi pahan hengen ja antanut maailmallesi elämän; sinä itse, Herra, anna palvelijasi N:n sielulle lepo siinä valoisassa, viheriöivässä, rauhallisessa paikassa, josta ovat paenneet kipu, suru ja huokaukset. Ollen hyvä ja ihmisiä rakastava Jumala, anna anteeksi hänelle kaikki hänen syntinsä, jotka hän on tehnyt sanoin, teoin ja ajatuksin, sillä ei ole ihmistä, joka eläessään ei olisi syntiä tehnyt. Vain sinä yksin olet synnitön, sinun vanhurskautesi on vanhurskaus iankaikisesti, ja sinun sanasi on totuus. Sinä, Kristus Jumalamme, olet nukkuneen palvelijasi N:n ylösnousemus, elämä ja lepo, ja sinulle ynnä iankaikkiselle Isällesi ja kaikkein pyhimmälle, hyvälle ja eläväksitekevälle Hengellesi me kunniaa edeskanamme nyt ja aina ja iankaikkisesti. Levätkööt rauhassa. Amen.

USKON HERÄTTÄMINEN

ACTUS FIDEI

Jumalani, uskon lujasti ja tunnustan kaiken, mitä pyhä katolinen kirkko opettaa, koska sinä, Jumala, olet sen kaiken ilmoittanut. Sinä olet ikuinen totuus ja viisaus, sinä et petä eikä sinua voi pettää. Tässä uskossa tahdon elää ja kuolla. Amen.

Domine Deus, firma fide credo et confiteor omnia et singula quae sancta Ecclesia Catholica proponit, quia tu, Deus, ea omnia revelasti, qui es aeterna veritas et sapientia quae nec fallere nec falli potest. In hac fide vivere et mori statuo. Amen.

TOIVON HERÄTTÄMINEN

ACTUS SPEI

Jumalani, toivon saavani sinun armosi avulla anteeksiannon kaikista synneistäni ja pääseväni tämän elämän jälkeen ikuiseen autuuteen. Sillä sinä, joka olet kaikkivaltias, uskollinen, laupias ja armahtavainen, olet luvannut sen. Tässä toivossa tahdon elää ja kuolla. Amen.

Domine Deus, spero per gratiam tuam remissionem omnium peccatorum, et post hanc vitam aeternam felicitatem me esse consecuturum: quia tu promisisti, qui es infinite potens, fidelis, benignus, et misericors. In hac spe vivere et mori statuo. Amen.

RAKKAUDEN HERÄTTÄMINEN

ACTUS CARITATIS

Jumalani, rakastan sinua yli kaiken ja lähimmäistäni sinun vuoksesi, sillä sinä olet korkein, ääretön ja täydellisen hyvä, kaiken rakkauden arvoinen. Tässä rakkaudessa tahdon elää ja kuolla. Amen.

Domine Deus, amo te super omnia et proximum meum propter te, quia tu es summum, infinitum, et perfectissimum bonum, omni dilectione dignum. In hac caritate vivere et mori statuo. Amen.

KATUMUKSEN HERÄTTÄMINEN

ACTUS CONTRITIONIS

Jumalani, kadun koko sydämeistäni kaikkia syntejäni ja inhoan niitä, koska tekemällä syntiä en ole ansainnut vain vanhurskasta rangaistustasi vaan olen loukannut sinua, joka olet korkein hyvä ja jota tulee rakastaa yli kaiken. Sen tähden päätän armosi avulla olla koskaan enää tekemättä syntiä ja välttää tilaisuutta sen tekemiseen. Amen.

Deus meus, ex toto corde paenitet me omnium meorum peccatorum, eaque detestor, quia peccando, non solum poenas a te iuste statutas promeritus sum, sed praesertim quia offendi te, summum bonum, ac dignum qui super omnia diligaris. Ideo firmiter propono, adiuvente gratia tua, de cetero me non peccaturum peccandique occasiones proximas fugituum. Amen.

B. KATOLISEN USKON PÄÄTÖTUUKSIA

RAKKAUDEN KAKSOISKÄSKY

(*MATT. 22:37, 39*)

1. Rakasta Herraa, Jumalaasi, koko sydäimestäsi, koko sielustasi ja koko mielestäsi.
2. Rakasta lähimmäistäsi niin kuin itseäsi.

KULTAINEN SÄÄNTÖ

(*MATT. 7:12*)

Kaikki, minkä tahdotte ihmisten tekevän teille, tehkää te heille.

AUTUAAKSIJULISTUKSET

(*MATT. 5:3-12*)

Autuaita ovat hengessään köyhät,

sillä heidän on taivasten valtakunta.

Autuaita murheelliset: he saavat lohdutuksen.

Autuaita kärsivälliset: he perivät maan.

Autuaita ne, joilla on vanhurskauden nälkä ja jano:

heidät ravitaan.

Autuaita ne, jotka toisia armahtavat:

heidät armahdetaan.

Autuaita puhdassydämiset:

he saavat nähdä Jumalan.

Autuaita rauhantekijät:

he saavat Jumalan lapsen nimen.

Autuaita ovat ne, joita vanhurskauden vuoksi vainotaan:

heidän on taivasten valtakunta.

Autuaita olette te, kun teitä minun tähteni herjataan ja

vainotaan ja kun teistä valheellisesti puhutaan

kaikkea pahaa. Iloitkaa ja riemuitkaa, sillä palkka,

jonka te taivaissa saatte, on suuri.

KIRKON VIISI KÄSKYÄ

1. Osallistu messuun sunnuntaisin ja muina velvoittavina juhlapäivinä ja vältä arkista työntekoa.
2. Ripittäydy synneistäsi vähintään kerran vuodessa.
3. Ota vastaan eukaristian sakramentti vähintään pääsiäisaikana.
4. Noudata kirkon säättäminä päivinä paastoa ja abstinenssia (liharuoasta pidättäytymistä).
5. Pidä huolta kirkon tarpeista.

KOLME JUMALALLISTA (TEOLOGISTA) HYVETTÄ

1. Usko
2. Toivo
3. Rakkaus

NELJÄ PÄÄHYVETTÄ

1. Ymmärtäväisyys
2. Oikeudenmukaisuus
3. Urhoollisuus
4. Kohtuullisuus

SEITSEMÄN PYHÄN HENGEN LAHJAA

1. Viisaus
2. Ymmärrys
3. Neuvo
4. Voima
5. Tieto
6. Hurskaus
7. Jumalanpelko

KAKSITOISTA PYHÄN HENGEN HEDELMÄÄ

1. Rakkaus
2. Ilo
3. Rauha

4. Kärsivällisyys
5. Ystävällisyys
6. Hyvyys
7. Pitkämielisyyys
8. Lempeys
9. Uskollisuus
10. Vaatimattomuus
11. Itsehillintä
12. Siveys

SEITSEMÄN RUUMIILLISTA LAUPEUDENTYÖTÄ

1. Nälkäisten ruokkiminen
2. Janoisten juottaminen
3. Alastomien vaatettaminen
4. Kodittomien majoittaminen
5. Sairaiden luona käyminen
6. Vankien luona käyminen
7. Kuolleiden hautaaminen

SEITSEMÄN HENGELLISTÄ LAUPEUDENTYÖTÄ

1. Tietämättömien opettaminen
2. Epätietoisten neuvominen
3. Murheellisten lohduttaminen
4. Parannukseen rohkaiseminen
5. Rikkomusten anteeksiantaminen
6. Vääryyksien kärsivällinen kestäminen
7. Elävien ja kuolleiden puolesta rukoileminen

SEITSEMÄN PÄÄSYNTIÄ

1. Ylpeys
2. Ahneus
3. Kateus
4. Viha
5. Siveettömyys
6. Nautinnonhalu
7. Laiskuus tai kyllästyneisyys

NELJÄ VIIMEISTÄ ASIAA

1. Kuolema
2. Tuomio
3. Helvetti
4. Paratiisi

AAKKOSELLINEN HAKEMISTO

A

- Aadam, 7, 75, 76, 106
aamen, 217, 598
abortti, 470
Abraham, 8, 26, 79, 360, 536
adoraatio ks. palvonta
adventti, 102, ks. paluu
agnostisismi, 445
aika, 131, 137, 149, 243, 322
aikojen täyttymys, 1
aikuiset, 259
ajalliset asiat, 188
akklamaatio, ilohuuto, 111
aktiivisuus, 189, 191, ks. toiminta
ja työ
almu, 211, 301
alttari, 246, 288
ambo, 246
anafora, 277
analogia, 19
aneet, 312
ansio, 426-427
anteeksianto, 50, 201, 230, 296,
304, 310, 319, 594, 595
apostolaatti, 188
apostolien kollegio, 109, 162
apostolinen suksessio, 12, 161,
167, 176, 222, 248, 326, 332
Apostolinen uskontunnustus, 35
Apostoliselle istuimelle pidätetty,
308
apostolisuus, 174, ks. kirkko
apostolit, 12, 15, 109, 120, 127,
132, 174, 175, 176, 180, 222,
234, 247, 254, 265, 272, 273,
276, 298, 307, 326, 331, 421
armo, 72, 73, 75, 131, 186, 195,
206, 222, 229, 259, 262, 263,
266, 267, 269, 271, 291, 292,
297, 300, 310, 341, 357, 359,
362, 366, 378, 404, 419, 420,
422-425, 429, ks. jumalallinen
elämä
– sakramentaalinen armo,
230-231, 318, 319, 346, 424
– pysyvä, pyhittävä, jumalallistava
armo, 423
– auttava armo, 424
armolahjat, 159, 160, 194, 424, ks.
Pyhä Henki
arvokkuus, 2, 358, 365, 373, 444,
487
ateismi, 445
autuaaksijulistukset, 359, 360, 361
autuus, 1, 208, 210, 214, 358, 359,
360, 361, 363, 415
avioero, 347, 349
avioliitto, 502
– Jumalan asettama, 234, 337-340
– sakramentti, 321, 341-350
– seka-avioliitto, 345
– eri uskontoon kuuluvien välillä,
345
aviomies, ks. avoliitto
aviopari, 71
aviopuolisoiden ero
yhteiselämästä, 348
aviopuolisot, 337, 343, 344, 345,
346, ks. avoliitto, avioero
aviorikos, 347, 487, 492
aviosuostumus, 344, 346
aviovaimo, ks. avoliitto

C

- cathedra (piispanistuin), 246
concupiscentia (taipumus pahaan),
77, 297, 527

D

- Daavid, 8
dekalogi, 436-441, ks. käskyt
demonit, Saatana, 74, 108
diakonaatti, 325, 334
diakoni, 179, 260, 327, 330

E

- Eeva, 7, 75
Egyptiin pakeneminen ja paluu,
103
ekskommunikaatio, 308
eksorkismi, 352
Elia, 110, 539

elinsiirrot, 476
 eläimet, 507
 elämä
 – ihmiselämä, 466-467
 – uusi elämä, 135, 136, 146, 251, 263, 297, 354, 357, 359
 – kristityn moraalinen elämä, 429, 433
 – Jumalalle vihitty elämä, 192, 193
 – iankaikkinen elämä, 207, 232, 271, 294, 320
 enkelit, 59, 60, 61, 74, 97, 209
 eparkia, 180
 epifania, 103
 epäjumalanpalvelus, jumalankuva, 445, 446
 epäoikeudenmukaisuus, ks. oikeus, oikeudenmukaisuus
 erehtymättömyys, 185
 esimerkki, 186
 esirukous, 132, 195, 197, 264, 315, 554
 esirukous vainajien puolesta, 211
 eukaristia, 120, 186, 188, 194, 211, 220, 222, 224, 243, 245, 250, 251, 254, 271-294, 320, 328, 354, 432, 453, 567
 eukaristian vietto, 275, 277-278, ks. messu, eukaristia
 eukaristinen rukous, 277, 283
 eukaristiset muodot, 283, 284, 285
 eutanasia, 470
 evankelioiminen, 80, 166, 172, 184, 190
 evankeliumi, 22, 261, 328, 359, 419, 579, ks. ilosanoma, Uusi testamentti, Raamattu

H

happamaton leipä, 276
 harmonia, 72
 hautaaminen, 124
 hautajaiset, 354-356, ks. vainajat
 hedelmällisyys, 347
 heikkous, 202
 helluntai, 142, 144, 149, 255, 265, 267
 helvetti, 74, 125, 212, 213
 Herra, 38, 84, ks. Kristus ja Jumala
 Herran ateria, 120, 275, 491
 Herran syntymän ilmoittaminen, 94, 97, ks. Neitsyt Maria ja

enkeli
 hetket ja liturgia, 243, ks. hetkipalvelus
 hetkipalvelus, 243, 567
 hierarkia, 179, 180
 hiippakunta, 167
 hillitsemätön halu, 531, ks. taipumus pahaan ja himo
 historia, 128
 hyveet, 159, 371, 377
 – teologiset tai jumalalliset, 263, 384, 385, 558
 – inhimilliset tai päähyveet, 378, 379
 hyvä, 58, 359, 363, 375, 416
 – yhteinen hyvä, 365, 373, 407-410
 – ajallinen, maallinen hyvä, 194, 362
 häveliäisyys, 530

I

idän kirkkojen jäsenet, 293
 ihme, 108
 ihminen, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 11, 25, 59, 62-63, 66-72, 202-203, 205-206, 212, 213, 337-339, 342, 344, 347, 358, 365, 401-414, 415-420
 – Kristus, ihminen, 87-89
 ihmisalkio, 472
 ihmiskunta, 68, 76, 152, ks. ihminen
 ihmisluonto ja perisynti, 77, 297, 338
 ihmisyhteisö, 401-414
 ihmisyyys, ks. ihmiskunta
 ilo, 370
 ilosanoma, 79, 80, ks. evankeliumi, Uusi testamentti
 ilosanoman julistaminen, 80, 166, 184, ks. evankelioiminen
 inhimillinen teko, 76, 344, 363, 368, 369, ks. toiminta, ihminen ja passiot
 inkarnaatio, 45, 50, 85-95, 101, 131, 242
 inspiraatio, 18, 140
 Israel, 8, 37, 42, 45, 82, 103, 106, 113, 114, 116, 149, 253, 340, 436, 450
 isä, ks. vanhemmat
 Isä Jumala, 1, 46, 48, 52, 83, 88, 90, 91, 94, 95, 98, 101, 102, 105,

106, 107, 110, 115, 118, 119,
121, 122, 130, 132, 136, 137,
154, 206, 221, 280, 582-585
Isä meidän-rukous, 544, 569,
578-598

itsemurha, 470

itäinen, ks. idän kirkot ja liturgia

J

Jeesuksen sydän, 93

Jeesus Kristus, 9, 10, 22, 45, 46,
57, 79, 80, 81-84, 85-95, 98-100,
101-111, 112-124, 125-131,
132-135, 143, 144, 146, 148,
149, 150, 154, 155, 156-158,
171-172, 173, 175, 179,
189-191, 204, 206, 224, 255,
262, 263, 265, 338, 340, 341,
342, 352, 360, 434-435, 450,
541-542, 543-544, 578, 580,
582, ks. Kristus, Jumalan Poika,
Messias

JHWH, 38

Johannes Kastaja, 102, 105, 141,
254

Joosef, 104

joulu, Kristuksen syntymä, 103

juhla, 289, 432, 450-454, 567

julistus, ks. Jumalan sana

Jumala, 1, 2, 3, 6, 18, 25-30, 37,
38, 39, 40, 41, 42, 46, 47, 48, 50,
51, 52, 53, 54, 57, 59, 66-67, 70,
71, 72, 74, 78, 97, 112, 119, 137,
147, 200, 213, 358, 360, 401,
405, 412, 415, 435-436, 437,
442-446, 534-535, 586

– ainoa Jumala, 37, 43, 113, 116,
412, ks. Pyhä Kolminaisuus

jumalliset persoonat, 47, 48-49,
52, ks. Pyhä Kolminaisuus

Jumalan hyvyys, 212, 416, 592, ks.
Jumala

Jumalan ilmoitus, 4, 6-9, 11, 15,
16, 22, 40, 41, 42, 73, 535-547

Jumalan kansa, 148, 153, 154, 155,
177-178, 179, 184, 244, 274,
323, ks. kirkko

Jumalan kunnia, 53

Jumalan lapset, 1, 147, 154, 258,
268, 357

Jumalan laupeus, 307, 339, 391

Jumalan näkeminen, 125, 362, 533

Jumalan oikeudenmukaisuus/
vanhurskaus, 75, 307

Jumalan Poika, 1, 42, 83, 85, 90,
137, ks. Kristus, Jeesus Kristus,
Sana

Jumalan sana, 9, 13, 16, 18, 21, 23,
28, 32, 159, 186, 190, 277, 374,
429, 558, 570, 593, ks. pyhä
Raamattu ja katekeesi

Jumalan Sana, 9, 46, 86, 89, 137,
202, ks. Kristus

Jumalan tahto, 591

Jumalan valtakunta, 107-108, 109,
111, 134, 258, 314, 590

jumalanpalvelus, kultti, 198, 218,
227, 244, 274, 277, 328, 351,
443, 444, 446

jumalanpilkkua, 116, 447

Jumalanäiti, 88, 95, 196, 234, ks.
pyhä Neitsyt Maria

juutalaiset, 169, 276, ks. Israel
järki, 3, 4

jäsentyminen Kristukseen,
kirkkoon, 263, 291

K

kaanon, Raamatun, 20

kaava

– sakramenttien, 256, 260, 267

– uskon, 31, ks.

uskontunnustukset

kadotus, 135, 208, 212, 214

kaipaus, 2, 361, 370, ks.

concupiscentia, himo

kaitselmus, 55-58, ks. Jumala

kalkki, ks. malja

kaltaisuus, 358

kansanhurskaus, 353

kaste, 34, 44, 147, 163, 177, 200,
224, 227, 250, 251, 252-264,
292, 297, 352, 354, 422, ks.

sakramentti

– Jeesuksen kaste, 105, 254

– Johannes Kastajan kaste, 105
kastemalja, 246

kasvatus, 338, 346, 349, 374,
460-461, 565, ks. lapsi,

vanhemmat, avioliitto

katekeesi, 80, 190

katekumenaatti, 259

katekumeeni, 262

katolisuus, kirkon, 166-168

katumus, 300, 303
 katumustyö, 302, 303
 keinohedelmöitys, 499
 keinotekoinen inseminaatio, 499
 kiirastuli, 210, 211
 kiitosrukous, 221, 555
 kirkastuminen, 83, 110
 kirkko, 1, 9, 14, 15, 24, 30, 32, 48,
 61, 109, 133, 137, 143, 144, 145,
 147-152, 153-160, 161-193, 195,
 196-197, 200-201, 209, 217,
 218-220, 223, 224, 226, 230,
 231, 233, 235, 242-243, 244,
 248-249, 255, 259, 260, 262,
 265, 268, 271, 274, 276, 278,
 281, 286, 289, 290, 291, 292,
 293, 294, 295, 299, 306, 310,
 311,
 312, 315, 319, 321, 322, 325, 326,
 327, 329, 330, 333, 336, 340,
 341, 343, 348, 349, 350, 351,
 352, 353, 366, 429-433, 438,
 444, 548-549, ks. Jumalan kansa
 kirkkoisät, 243
 kirkkorakennus, 245
 kirkolliskokous, konsili 88, 185,
 446
 kirkollisten yhteisöjen jäsenet, 293
 kirkon hallinto, 187
 kirkon käskyt, 431, 432, ks. käskyt
 kirkon yhteiskunnallinen opetus,
 503, 509-520
 kiusaus, 74, 75, 596
 – Jeesuksen, 106
 kohtuullisuus, päähyve, 379, 383
 kommuunio, 277, 290-293, 305,
 349
 konsekraatio, ks. vihkiminen
 konsekraatorukous, 331
 konsekroitu hostia, 286
 konsili, ks. kirkolliskokous
 konsubstantiaalinen, “samaa
 olemusta”, 88, ks. Pyhä
 Kolminaisuus
 krisma, 246, 267, 270, ks.
 vahvistus
 kristillinen initiaatio, 250, 251-294,
 295
 kristitty, 82, 163, 168
 – ei-katolinen kristitty, 292, 345
 Kristus, 1, 6, 12, 38, 45, 46, 53, 57,
 58, 82, 97-101, 109, 117-122,
 124, 131, 149, 156, 157, 158,
 181, 189, 206, 207, 218-225,
 227, 229-230, 231-232, 233,
 235, 236, 237, 240, 242, 243,
 244, 246, 262, 267, 271-274,
 276, 280, 281, 282, 283-285,
 287, 292, 295, 297, 298, 299,
 302, 306, 307, 312, 315, 319,
 320, 322, 323, 324, 327, 328,
 330, 335, 336; 357, 359, 362,
 366, 420, 421, 422, 426, 428,
 456, 491, 560, ks. Messias
 Kristuksen hauta, 124, 127
 Kristuksen kaltaiseksi tekeminen,
 vihkimyksen sakramentissa, 335
 Kristuksen läsnäolo eukaristiassa,
 274, 282, 285
 Kristuksen seuraaminen, 123, 434
 Kristuksen taivaaseenastuminen,
 132, ks. Kristus
 kulkue, 286
 kultainen sääntö, 375
 kulttuuri, 236, 247, 248, 249
 kummi, 259
 kuolema, 72, 77, 78, 125, 131,
 205-206, 208, 213, 308, 311,
 314, 316, 320, 354, 355, 471,
 476
 – Kristuksen, 112, 115, 117, 118,
 119, 124, 125, 149, 252, 271,
 314, 354
 kuoleman-, ks. synty
 kuolevat, 478
 kutsumus, 188, 535
 kuuliaisuus, 178, 459, 464-465
 – uskonkuuliaisuus, 25, 26
 kymmenen käskyä, 418, 442-446,
 447-449, 450-454, 455-465,
 466-486, 487-502, 503-520,
 521-525, 527-530, 531-533, ks.
 käskyt, dekalogi
 kyyhkynen, 139
 käden/kätten päällepaneminen,
 139, 237, 265, 267
 Kärsiminen, Kristuksen, 112-124,
 314, 319, 392, 543, ks. Kristus,
 Jeesus Kristus
 kärsimys, 56, 72, 77, 281, 314
 – Kristuksen, 117, 119
 kärsivä Jumalan palvelija (Kristus),
 118
 kääntymys, 107, 116, 165, 296,
 297, 299, 427
 köyhyys, 178, 532
 köyhät, 520

L

lahja, 194, 268, 323, 357, 374, 389, 441, ks. Jumala ja Pyhä Henki
laki, 8, 406, 410
– Jumalan, jumalallinen, 373
– vanha laki tai Israelin laki, 8, 79, 113, 114, 340, 418-419, 435, 436
– evankeliumin uusi laki, 420, 421, 434
– luonnollinen moraali, 416, 430
– moraalilaki, 415-418
lapseksi ottaminen, 50, 131, 230
lapsi, lapset, 338, 345, 346, 456, 459, 461, 500-501, ks. kasvatust, perhe, vanhemmat, avioliitto
lapsuus, Jeesuksen, 103
laulu, 239
laupeus, 161, 192, 194, 271, 375, 385, 387, 404, 420, 426, 428, 442, ks. rakkaus
leipä (vehnästä leivottu), 237, 273, 277, 279, 283, 284, 592-593
leivän murtaminen, 273, 275, 284
lievä synti, ks. synti
liha, 202, 432
Lihaksittullut Sana, 91
liitto, 7, 51, 340
– vanha liitto, 8, 51, 102, 114, 169, 234, 236, 237, 253, 265, 276, 324, 418, 436, 437, 450, ks. Vanha testamentti
– uusi liitto, 8, 162, 234, 244, 340, ks. Uusi testamentti
Liturgia, 218-220, 221-223, 233, 234, 558
– taivaallinen, 234
liturginen aika, 241
Liturginen musiikki, 239
liturginen vuosi, 242, ks. adventti, joul, paasto, pääsiäinen, helluntai
lopullinen päämäärä, 360
luja päätös, 300
lukupulpetti (ambo), 246
Lunastaja, ks. Kristus
lunastus, 8, 65, 219, 220
Luoja, 46, 50, 54, 66-72, 202, 416, ks. Jumala
luonto
– inhimillinen, 88, 89
– jumalallinen, 48, 88, 89
luotu, 55, 64, 67

luomakunnan ylläpitäminen, 54
luomakunta/luominen, 46, 50, 51, 52, 54, 59, 62, 63, 65, 67, 236, 337
luottamus, 300
lupaus, 360, 443
lupaus Jumalalle, 443
Lähettäminen/lähetystehtävä
– Jumalan Pojan, Kristuksen, 9, 144
– Pyhän Hengen, 5, 9, 144
– kirkon, 144, 150, 173, 193, 201, 250
– apostolien, 175, 176, 322
– paavin, 182
– vihkimyksen sakramentin saaneiden, 181, 321
– aviopuolisoiden, 321
lähimmäinen, ks. rakkaus
lähivastuu (subsidiarisuus), 402, 403
lääkkeet, 471

M

maailma, 3, 50, 52, 54, 62, 134, 481-482
maallikot, 178, 188
malja, 273
Maria, 26, 85, 88, 94, 95, 96-100, 104, 142, 196-199, 234, 240, 429, 546-547, 562-563, ks. Jumalanäiti ja Neitsyt Maria
Marian hengellinen äitiys, 100
Marian taivaaseenottaminen, 197
marttyyrit, 234, 262
matkaeväs, 320
meditaatio, ks. mietiskely
merkit, 108, 127, 224, 314
Messias, 8, 78, 82, 111, ks. Kristus
messu, 275, 432, ks. eukaristia
mies, 333
mietiskely, meditaatio, 454, 568, 570
Mooses, 8, 38, 114, 537
moniavioisuus, 347
monijumalaisuus, 445
moraali, 185, 429, ks. moraalilaki
moraalisuus, 367-369, 370-371, 372
muisto, 120, 271, 275, 280
murha, 470
myötätunto, 314

N

nainen, 71, 337-339, 342, 344,
347, 527-530
Neitsyt Maria, 88, 94, 95, 98-99,
294
neitsyys, 342, 491
Nikaian-Konstantinopolin
uskontunnustus, 35
nimi
– Jumalan, 38, 40, 254, 256, 447,
588-589
– Jeesuksen, 81, 560
– kristityn, 264
– eukaristian, 275
Nooa, 7
normi, 375, ks. säädös ja
moraalilaki
noudattaminen, 441
nöyryys, 28, 107, 553, 573, 574,
582

O

oikeudenmukaisuus, päähyve, 379,
381
oikeudenmukaisuus,
yhteiskunnallinen, 404, 411-414,
509-519
oikeus, 365, 444, 504, 512
olemassaolo, ks. elämä
olemassaolo, Jumalan, ks. Jumala
omatunto, 359, 372-377
omantunnon tutkistelu, 303, 304,
374, ks. parannus ja sovitut
onnellisuus, 361
opetuslapsi, Kristuksen
opetuslapset 127, 128, 129
opetusvirka, 10, 15, 16, 17, 19,
430, 559

P

paasto, 291, 301, 432
paastonaika, 106, 301
paavi, 180, 182-185, 326, ks.
Rooman piispa
paha, 57-58, 108, 359, 363, 372,
375, 376, 416, 597, ks. hyvä
Paha, 74, 258, 352
paheet, 117, 371, 398
paholainen, 75, 125, ks. Saatana
paimen, 327, 328

pakanat, 102
palkka, 208, 214
paluu, 133, 212, 214, 242, 271, ks.
adventti
palveleminen, 323
palveluvirka, kirkon, 181, 331
– johtaminen, 326
– opettaminen, 326
– pyhittäminen, 326
palvonta (latría), 61, 198, 221, 245,
286, 443, 552
papisto, 329
pappeus, 325, 334
pappi, 179, 235, 246, 260, 263,
270, 278, 302, 303, 307, 308,
317, 324, 327, 328, 343, 352, ks.
vihkimys, sakramentti, piispa
Parakleetti/Lohduttaja, 138, ks.
Pyhä Henki
parannuksen ja sovituksen
sakramentti, 200, 224, 250, 291,
296-312, 432
parannuksenteko, sisäinen, 300
parannuksenteko, ulkoinen, 301
parantuminen, 313
parantumisen sakramentit, 250,
295-320
Paratiisi, ks. taivas
Paruusia, 134, ks. aikojen
täyttymys, paluu
passiot (intohimot), 370-371, 378
pelastus, 67, 119, 171, 230, 237,
261, 262, 314, 321, 366
pelastushistoria, 51
pelko, 364, 370
perhe, 189, 350, 402, 453,
456-462, 565, ks. avioliitto
perisynti, 75, 76-78, 96, 258, 263
persoonaa, 66, 257, 358, 372, 373,
401-404, 487-488, ks. ihminen
ja yhteiskunta
Pictari, apostoli, 81, 109, 127, 162,
187
piispa, 12, 16, 162, 167, 174,
176, 179, 180, 183, 184, 185,
186, 187, 235, 246, 270, 278,
307, 308, 317, 318, 326, 327,
329, 330, 331, 332, 352, ks.
vihkimyksen sakramentti
piispainkollegio, 180, 182, 183,
185, 326
piispuus, 325, 334, ks. piispa
profeetta, 8, 102, 140, 265, 313,

340, 539
 psalmit, 243, 540
 puhdistuminen, 165, 195, 208,
 209, 210, 211, 314, 355
 puhtaus, 529-530
 purkamattomuus, 338, 346, 347,
 495, ks. avioliitto
 pyhien yhteys, 194-195, 211
 pyhiinvaellukset, 353
 pyhiinvaellus, elämä, 294
 pyhitys, 75, 165, 188, 190, 231,
 264, 274, 453
 pyhyys, 75, 165, 188, 190, 231,
 264, 346, 428
 pyhyys, kirkon, 165
 Pyhä Henki, 1, 6, 12, 15, 18, 19,
 42, 45, 47, 85, 91, 94, 130, 132,
 136-146, 155, 156, 159, 160,
 161, 164, 192, 221, 222, 223,
 230-231, 235, 252, 254, 256,
 260, 263, 265, 267-268, 283,
 298, 357, 366, 384, 387, 389,
 390, 422, 427, 549, 557, 561, ks.
 Pyhä Kolminaisuus
 Pyhä Kolminaisuus, 27, 32, 34,
 44-49, 52, 82, 83, 110, 130,
 136, 137, 144, 153, 161, 165,
 195, 198, 209, 385, 428, 534,
 ks. Jumala, Isä, Jumalan Poika,
 Sana, Pyhä Henki
 Pyhä Sydän, Jeesuksen, 93
 pyhä valta, 323
 pyhäkkö, 353
 Pyhän Hengen hedelmät, 390
 pyhät, 165, 209, 240, 242, 264,
 294, 312, 429, 564
 pyhät kuvat, 92, 240
 pyyntörukous, 553
 päähyveet, ks. hyveet
 Pääsiäinen, 237, 241, 290, 298,
 432
 pääsiäisateria, 271, 287
 pääsiäistriduum, 272

R

Raamattu, 13, 14, 17, 18-24, 62,
 74, 84, 217, 239, 240
 Raamatun kaanon, 20
 rakkauden käsky, 420
 rakkaus, ks. laupeus, kärsimys
 – Jumalan armahtava rakkaus, 300,
 ks. Jumala

– kirkon rakkaus, ks. kirkko
 – aviollinen rakkaus, 344, 347,
 495-496, ks. avioliitto
 – rakkaus Jumalaa kohtaan, 401,
 418, 420, 435, 436, 442-446
 – rakkaus lähimmäistä kohtaan,
 292, 337, 401, 418, 420, 435,
 436, 455-533
 rangaistus, 263, 310, 312, 468-469
 ratkaisu, 362
 rauha, 480-486
 reliikkien kunnioittaminen, 353
 riitti, 256, 267, ks. traditio ja
 liturgia
 ripittäytyjän osuudet, 302, 303
 rippi, 246, 296, 303, 304, 305, 306,
 311, 316, 432, ks. parannus ja
 sovitus
 rippisalaisuus, 309
 risti, 108, 110, 122, 126, 254, 428
 ristintie, 353
 Rooman piispa, 16, 162, 174, 180,
 182, 183, 184, 185, 187, ks.
 ylipaimen, paavi
 rukous, 56, 146, 186, 243, 245,
 281, 291, 301, 318, 349, 351,
 355, 374, 443, 534-598, ks. Isä
 meidän, psalmit, hetkipalvelus
 ruumiillinen koskemattomuus, 477
 ruumiin terveys, 319
 ruumis
 – ihmisruumis, 69, 110, 203, 204,
 205, 356, 358, 474
 – Kristuksen inhimillinen ruumis,
 90, 92, 124, 129, 130
 – Kristuksen ruumis eukaristiassa,
 271, 282, 593
 ks. transsubstantiaatio
 – kirkon ruumis, 323
 ruusukko, 198, 353, 563, 567

S

Saatana, demonit, 74, 108, ks.
 paholainen
 sairaat, 286, 314, 315, 471, ks.
 sairaiden voitelu
 sairaiden voitelun sakramentti,
 224, 250, 313-319
 sairaus, 313, 316, ks. kärsimys
 sakramentaalinen luonne, 227,
 263, 268, 328, 335, ks. sinetti
 sakramentaalinen sinetti, 309

sakramentaaliset merkit, 236, 237, 254
 sakramentaalit, 351
 sakramentit, 146, 159, 168, 186, 194, 220, 222, 224-232, 248, 249, 250-350, 354, 357
 sakramenttien jakaja, 225, 260, 270, 278, 293, 307, ks. sakramentit
 salaisuus
 – ihmisen, 67
 – Jeesuksen Kristuksen, 86, 89, 100, 101, 102, 103, 225
 – Jumalan, 4, 5, 40, 44-49, 144, ks. Pyhä Kolminaisuus
 – kirkon, 152
 – pahan, 57
 – pääsiäissalaisuus, 122-125, 126, 218, 222, 223, 233-249
 samanarvoisuus, 412, 413
 sana, 238
 sapatti, 450-452
 selibaatti, 334, 342
 sielu
 – ihmisen sielu, 69, 70, 203, 205, 208, 356, 358, 473
 – Kristuksen sielu, 90, 125, 130, 282
 sikiäminen
 – Jeesuksen sikiäminen, 94, 98
 – Marian sikiäminen, 96
 siunaus, 221, 351, 551
 siveys, puhtaus, 178, 488-494
 skandaali, pahennus, 473
 solidaarisuus, 414, 518
 sota, 483-486
 sovitus, 200, 296, 310, ks. parannus ja sovitus
 suhteettomien hoitomenetelmien käyttäminen, 471
 sunnuntai, 241, 276, 289, 432, 452-454, 567
 suru, 370
 suunnitelma, Jumalan, 1, 6, 97, 118, 276, 324, 337, 338, 456
 synnin rakenteet, 400
 synninpäästö, 302, 308, 311, 349, ks. parannus ja sovitus
 synty, 1, 57, 73-76, 97, 108, 116, 117, 118, 121, 122, 131, 191, 200-201, 206, 213, 263, 281, 291, 292, 295, 297, 298, 300, 303, 304-306, 308, 309,

313, 314, 338, 347, 363, 366, 391-397, 492
 syntiinlankeemus, 73-78, ks. perisynty
 syntinen, 107, 117, 118, 165, 299
 syntyvyyden sääntely, 496-498
 syyllisyys, ks. synty

T

tabernaakkeli, 246, 286
 tahto,
 – Kristuksen jumalallinen ja inhimillinen tahto, 91, 121
 – ihmisen tahto, 358,
 taikausko, 445
 taipumus pahaan, concupiscentia, 77, 297, 527, ks. hillitsemätön halu
 taivaaseenottaminen, Neitsyt Marian, 197
 taivas, 209
 tappaminen, 466-467
 tehtävä, ks. virka
 temppeli
 – Jerusalemin, 113, 114, 115, 538
 – uuden liiton, 244
 – Pyhän Hengen, 147, 159
 temppeliintuominen, 103
 teot, 208, 211
 testamentti, ks. Vanha ja Uusi testamentti
 tiede, tietäminen 29
 tiedonkyky, järki
 – Jumalan, Kristuksen tiedonkyky, 90
 – ihmisen järki, 3, 4
 tieteelliset kokeet, 475
 tietämättömyys, 364, 376
 todistajat, 343
 todistus, 190, 193, 268, 522
 toiminta, 238, 363, 364
 toivo, 132, 161, 300, 385, 387, 442
 tottelemattomuus, ks. kuuliaisuus
 totuuden armolahja, 16
 totuus, 4, 18, 41, 47, 444, 521-526
 traditio, 11-14, 17, 19, 20, 32, 557-566
 – apostolinen traditio, 12
 – liturginen traditio, 19
 transsubstantiaatio, 283
 tuleva kirkkaus, 294
 tuli, 139, 237

tunnustaminen
 – uskontunnustus, 33, 36-37, 168, 259
 – evankeliset neuvot, 178, 192
 tunnustus, 303, ks. parannus ja sovitus, rippi
 tuomio, 134, 135
 – Jumalan, Kristuksen, 205, 207, 208, 214, 215, 216
 – Kristuksen tuomitseminen, 113
 – omantunnon tuomio 376
 – syntisen tuomio, 214
 tuonela, 125
 työ, 186, 281, 432, 513-517
 työtoveri, vihkimyksen sakramentti, 328

U

uhri, 443
 – ristinuhri, 122, 271, 280, 324
 – eukaristinen uhri, 271, 275, 280, 281, 356
 uhrilahja
 – Kristuksen, 119, 120, 122, 130, 273, 280, 429
 – uskovien, 189, 235, 429
 uhrilahjojen edeskanto, 277
 urhoollisuus, päähyve, 379, 382
 usko, 25, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33-35, 36, 43, 48, 86, 112, 126, 184-185, 194, 208, 211, 228, 240, 259, 349, 385, 386, 442, ks. uskominen
 uskominen, 27, 255, ks. usko
 uskon talletus, 14, 15, 16
 uskonnonvastaisuus, 445
 uskonnot, 169, 170
 uskontunnustukset (symbolit), 33-35, 357
 uskottomuus, 339
 uskovat, 177, 185, 227, 231, 281, 289, 315, 357
 Uusi testamentti, 22, 23, 140, 148, 217, ks. pyhä Raamattu ja Uusi liitto

V

vahvistus eli konfirmaatio, 224, 227, 250, 251, 265-270, 292, 354
 vainajat, 312, 479

vala, vannominen, 448-449
 valan rikkominen, 449
 valo, 237
 valtio, 406, 472, 483-484, 494, ks. yhteiskunta
 Vanha testamentti, 21, 22, 23, 45, 118, 140, 141, 142, 148, 313, 340, 446, 538, ks. Pyhä Raamattu ja vanha liitto
 vanhemmat, 259, 455, 459, 460, 461, ks. lapset ja perhe
 vanhurskauttaminen, 131, 263, 422
 vanhuus, 316
 vapaus, ihmisen, 56, 363-366, 425
 vapautus, ks. parannus ja sovitus
 – syntien anteeksisaaminen, 200-201, 263
 – rangaistuksesta, 310
 vastuu, 363, 399
 velvollisuus, 289, 290, 305, 342, 439, 440
 veri, 120, 254, 282, 283, ks. eukaristia ja transsubstantiaatio
 vesi, 139, 237, 253, 254, 255, 260
 vietto, 233-249
 viha, 370
 vihkeminen, konsekratio, 237, 277, ks. transsubstantiaatio
 vihkimys,
 – piispan-, 326
 – pappis-, 328
 – diakonin-, 330
 vihkimyksen sakramentti, 176, 179, 181, 224, 227, 235, 321-336, ks. sakramentit
 viimeinen ateria, 120, 272, 276
 viini (viinirypäleistä valmistettu), 237, 273, 277, 279
 viisaus, 389
 virka
 – papillinen, 155, 177, 188, 218, 326, 335
 – profeettallinen, 155, 177, 190, 326, 335
 – kuninkaallinen, 155, 177, 191, 326, 335
 voitelu, 139, 266, 267, 318
 voitto, 314
 väkivalta, 364
 Välittäjä, ks. Kristus

Y

yhteiskunnalliseen elämään
 osallistuminen, 405-411,
 463-464
yhteisö, yhteiskunta, 191, 402-403,
 405-410, 411-414, 457-458,
 463-465, ks. yhteiskunnallinen
 elämä
yhteys, kommuunio
 – kirkollinen yhteys, 250, 321
 – yhteys kristittyjen välillä, 263
 – eukaristinen kommuunio, 277,
 290-293, 305, 349
ykseys, kirkon, 161-163
ykseys, kristittyjen, 164
yksityiset ilmoitukset, 10

yksityisomaisuus, 504-506
ylipaimen, 185, ks. paavi
ylistysrukous, 556
ylösnousemus, Kristuksen, 50, 57,
 58, 109, 110, 112, 126-131, 149,
 204, 252, 271, 354, 452
ylösnousemus, kuolleiden, 131,
 202-206, 214, 320, 355
ymmärrys, järki, 358
ymmärtäväisyys, päähyve, 379, 380
ympäriileikkaus, 103

Ö

öljy, 237, 246, 318, ks. krisma,
 sakramentit, voitelu